

СЪД
НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

2017 г.

ГОДИШЕН ДОКЛАД

ПРАВОРАЗДАВАТЕЛНА ДЕЙНОСТ

СЪД НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

ГОДИШЕН ДОКЛАД 2017 г.

ПРАВОРАЗДАВАТЕЛНА ДЕЙНОСТ

Общ преглед на правораздавателната дейност на Съда и на Общия съд на Европейския съюз

Люксембург, 2018 г.

curia.europa.eu

СЪД НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

СЪД НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ
2925 LUXEMBOURG
LUXEMBOURG
ТЕЛ. +352 4303-1

ОБЩ СЪД НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ
2925 LUXEMBOURG
LUXEMBOURG
ТЕЛ. +352 4303-1

Съдът в интернет: curia.europa.eu

Printed by Court of Justice of the European Union in Luxembourg

Подготвянето на текста приключи през февруари 2018 г.

Нито институцията, нито лице, действащо от нейно име, отговарят за начина, по който би могла да се използва предоставената по-горе информация.

Люксембург: Съд на Европейския съюз / Дирекция „Комуникация“ —
отдел „Публикации и електронни медии“, 2018 г.

© Европейски съюз, 2018 г.

Снимки © Georges Fessy

Снимки © Gediminas Karbauskis

Възпроизвеждането е разрешено с посочване на източника.

Всяко използване или възпроизвеждане на снимки или други документи, за които Европейският съюз не е носител на авторските права, се забранява без разрешение на носителите на авторските права.

Print	ISBN 978-92-829-2805-9	ISSN 2467-0782	doi: 10.2862/15261	QD-AP-18-001-BG-C
PDF	ISBN 978-92-829-2787-8	ISSN 2467-1010	doi: 10.2862/606323	QD-AP-18-001-BG-N
EPUB	ISBN 978-92-829-2819-6	ISSN 2467-1010	doi: 10.2862/78030	QD-AP-18-001-BG-E

СЪДЪРЖАНИЕ

<i>Предговор от Koen Lenaerts, председател на Съда на Европейския съюз</i>	8
--	---

ГЛАВА I / СЪД НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

A/ Развитие и дейност на Съда през 2017 г.	12
Б/ Практика на Съда през 2017 г.	14
I. Основни права	14
II. Гражданство на Съюза	19
III. Институционални разпоредби	22
1. Компетентност на европейските институции	22
2. Правни актове на Съюза	23
2.1. Правна форма на актовете	23
2.2. Процедури за приемане на актовете	24
3. Достъп до документи	26
4. Извъндоговорна отговорност на Съюза	29
IV. Правото на Съюза и националното право	31
V. Съдопроизводство на Съюза	34
VI. Селско стопанство	35
VII. Свободи на движение	37
1. Свободно движение на работници	37
2. Свобода на установяване	37
3. Свободно предоставяне на услуги	39
VIII. Контрол по границите, убежище и имиграция	41
1. Политика в областта на убежището	41
1.1. Статут на бежанците	42
1.2. Обработване на молбите за международна закрила	43
1.3. Международна закрила в случай на миграционна криза	47
2. Имиграционна политика	51

IX. Съдебно сътрудничество по граждански дела	52
1. Регламенти № 44/2001 и № 1215/2012 относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела	52
2. Регламент № 1259/2010 за приложимото право при развод	54
3. Регламент № 650/2012 в областта на наследяването	55
X. Съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси	57
XI. Конкуренция	59
1. Член 101 ДФЕС	59
1.1. Отговорност на дружеството майка	59
1.2. Вертикални споразумения	60
2. Член 102 ДФЕС	61
3. Концентрации	63
4. Процедура за прилагане на правилата на конкуренция	64
5. Държавни помощи	66
XII. Данъчни разпоредби	69
XIII. Сближаване на законодателствата	73
1. Интелектуална и индустриална собственост	73
2. Защита на личните данни	76
3. Телекомуникации	79
4. Електронна търговия	80
5. Прехвърляне на предприятия	80
6. Храни	81
XIV. Икономическа и парична политика	82
XV. Социална политика	84
XVI. Защита на потребителите	85
XVII. Околна среда	88
XVIII. Екологична отговорност	88
1. Търговия с квоти	89
2. Защитени обекти	90
3. Орхуска конвенция	91
XIX. Обща търговска политика	93

XX. Международни споразумения	96
XXI. Обща външна политика и политика на сигурност	99
В/ Дейността на секретариата на Съда през 2017 г.	104
Г/ Съдебна статистика на Съда	108
Д/ Състав на Съда	136
1. Промяна в състава на Съда през 2017 г.	137
2. Протоколен ред	138
3. Бивши членове на Съда	140

ГЛАВА II / ОБЩ СЪД НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

А/ Дейност на Общия съд през 2017 г.	146
Б/ Практика на Общия съд през 2017 г.	148
Тенденции в практиката на Общия съд през 2017 г.	148
I. Съдебно производство	150
1. Компетентност на съда на Съюза	150
2. Понятие за акт, подлежащ на обжалване	151
3. Представителство от адвокат, който няма качеството на трето лице	152
II. Институционално право	153
III. Правила в областта на конкуренцията, приложими за предприятията	157
1. Принос в областта на членове 101 и 102 ДФЕС	157
2. Принос в областта на концентрациите	160
IV. Държавни помощи	163
1. Допустимост	163
2. Административно производство	164
3. Услуги от общ икономически интерес	165
V. Интелектуална собственост	166
1. Членове на апелативния състав след връщане	166

2. Марка на Европейски съюз	167
а) Обхват и естество на контрола, упражняван от апелативните състави	167
б) Извъндоговорна отговорност	169
в) Абсолютни основания за отказ	169
г) Относителни основания за отказ	172
3. Промислени дизайни или модели	174
4. Сортове растения	175
VI. Обща външна политика и политика на сигурност — Ограничителни мерки	176
1. Украйна	176
2. Тунизийска република	179
VII. Икономическо, социално и териториално сближаване	180
VIII. Защита на здравето	182
IX. Митнически съюз	183
X. Дъмпинг	185
XI. Надзор на финансовия сектор	187
XII. Обществени поръчки на институциите на Съюза	189
XIII. Арбитражна клауза	190
XIV. Достъп до документите на институциите	191
1. Документи, съдържащи се в административната преписка по производство относно злоупотреба с господстващо положение	192
2. Документи, издадени от държава членка в рамките на производство за установяване на неизпълнение на задължения	193
3. Документи, притежавани от ЕСНА в рамките на процедура във връзка със заявление за разрешение за употреба на химично вещество	194
4. Документи относно поканите за предоставяне на оферти по всички лотове на обществена поръчка	195
XV. Публична служба	196
XVI. Спорове за обезщетения	202

XVII. Обжалване	205
XVIII. Молби, разглеждани по реда на обезпечителното производство	207
В/ Дейността на секретариата на Общия съд през 2017 г.	212
I. Организационни последици във връзка с встъпването на двамата нови съдии в длъжност	213
II. Функция по подпомагане на правораздавателната дейност	214
III. Функция по подпомагане на дейността по администриране	217
Г/ Съдебна статистика на Общия съд	220
Д/ Състав на Общия съд	246
1. Промени в състава на Общия съд през 2017 г.	247
2. Протоколен ред	248
3. Бивши членове на Общия съд	251

Koen LENAERTS

председател на Съда на Европейския съюз

Прозрачност и сътрудничество са ключовите думи за 2017 г.

През април 2017 година под егидата на Съда през кръщелния купел премина „Съдебната мрежа на Европейския съюз“ (RJUE) като продължение на проведения месец по-рано по повод на шестдесетата годишнина от Римския договор форум на магистратите, по време на който членовете на институцията и председателите на конституционните и върховните съдилища на държавите членки обсъдиха темата „Европейското правосъдие в мрежа: гаранция за качествено правосъдие“. Съдебната мрежа, която е в действие от 3 януари 2018 г., цели укрепване на сътрудничеството между Съда и националните съдилища с помощта на многоезична платформа, която ще им даде възможност в напълно защитена среда да споделят както информация, така и документи, които да благоприятстват взаимното опознаване на съдебната практика на Съюза и държавите членки и задълбочаването на преюдициалния диалог между Съда и националните съдилища.

Тук държа да благодаря по-специално на службите за информационни технологии, изследвания и документация, комуникация и превод, чиято ангажираност и ефективност допринесоха значително за интереса и ентузиазма, породени от тази инициатива сред 67-те участващи конституционни и върховни съдилища.

Що се отнася до институцията, на практика приключиха първите две от общо трите фази от реформата на съдебната архитектура на Съюза, утвърдена от европейските законодателни органи през декември 2015 г. Все още се очаква последното назначение, с което ще приключи първата фаза от удвояването на броя на съдиите в Общия съд до 2019 г., но втората фаза от тази реформа приключи изцяло с встъпването в длъжност на двама допълнителни съдии, съответно през юни и октомври 2017 г.

Успоредно с чувствителното намаляване на продължителността на производствата пред Общия съд, което е израз на първите осезаеми резултати от тази важна реформа, по покана на законодателя на Съюза на 14 декември 2017 г. Съдът изпрати на Европейския парламент, на Съвета и на Комисията доклад със заключението, че на този етап не следва да се прехвърля част от преюдициалната компетентност на Съда към Общия съд, но в който се поставя за размисъл и по-широката тема относно разпределението на правомощия между Съда и Общия съд, по-специално в областта на преките производства, както и относно производството пред Съда по жалби против съдебни актове.

Във вътрешен план 2017 г. отбеляза и реорганизацията в административните служби на институцията, която в контекста на бюджетни ограничения и в условията на постоянно нарастваща работна натовареност и бърз напредък на технологиите си поставя за цел постигането на значителна координация и по-плътна доближаване на службите до потребностите на правораздавателната дейност. Цел на реструктурирането, в сила от 1 януари 2018 г., е също така да създаде възможност институцията да засвидетелства дух на откритост и засилено сътрудничество със своите най-вече национални партньори.

Конкретно, административното устройство на институцията се съсредоточава в три — а не както до момента в четири — генерални дирекции, а именно генерална дирекция „Администрация“, генерална дирекция „Многоезичие“ — първата в европейските институции, и генерална дирекция „Информация“, докато дирекция „Изследвания и документация“ и отдел „Терминологични проекти и координиране“ преминават на пряко подчинение на секретаря на Съда.

От своя страна статистическите данни за изминалата година показват запазване на значителна динамика в работата. Общият брой постъпили в юрисдикциите на институцията дела (1 656) е по-голям в сравнение с 2016 г. (1 604). Тази възходяща тенденция се наблюдава най-вече в Съда, където през изминалата година имаше рекорден брой постъпили дела (739). Броят на приключените през 2017 г. дела също остава на много добро ниво (1 594 при 1 628 през 2016 г.).

Настоящият доклад представя на читателя пълното развитие на дейността на институцията през 2017 г. Както и предишните години, значителна част от него е посветена на краткото, но изчерпателно представяне на същинската правораздавателна дейност на Съда и на Общия съд. След кратък увод анализът се допълва и онагледява със специфични за всяка от юрисдикциите статистически данни.

Използвам случая да отправя сърдечни благодарности към моите колеги и всички служители за тяхната забележителна отдаденост и труд в служба на нашата институция, а чрез нея и на европейския проект. През октомври 2017 г. наградата „Съгласие“ на Фондация „Принцесата на Астурия“ бе връчена на Европейския съюз заради неговия „уникален пример за наднационална интеграция“, „създал условия за най-продължителния период на мир в съвременна Европа“, и за отстояването навсякъде по света на „ценности като свободата, правата на човека и солидарността“, която в обстановка, все още носеща белезите на тероризма, миграционната криза и идентичностната самоизолация, трябва да ни напомня за необходимостта от неуморно преутвърждаване на тези основополагащи ценности и от безрезервна ангажираност за тяхното отстояване.

ГЛАВА I

СЪД НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

А/ РАЗВИТИЕ И ДЕЙНОСТ НА СЪДА ПРЕЗ 2017 г.

От председателя Koen LENAERTS

Първата глава разглежда в обобщен вид дейността на Съда през 2017 г. Най-напред настоящата част (А) съдържа преглед на развитието на съда през изминалата година, както и на правораздавателната му дейност. Във втората част (Б) са представени, както всяка година, най-важните новости в съдебната практика, подредени по области, третата и четвъртата част са посветени на дейността на секретариата през разглеждания период (В), както и на статистическите данни за изтеклата съдебна година (Г), а в петата част е представен съставът на Съда през същата година (Д).

1.1. През 2017 г. няма никакви промени в състава на юрисдикцията, както що се отнася до съдиите в Съда, така и до неговите генерални адвокати, тъй като през тази година няма нито едно напускане или ново встъпване в длъжност.

1.2. От гледна точка на функционирането на институцията през изминалата година продължи осъществяването на реформата на съдебната архитектура на Съюза, произтичаща от Регламент (ЕС, Евратом) 2015/2422 на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2015 година за изменение на Протокол № 3 относно статута на Съда на Европейския съюз (ОВ L 341, 2015 г., стр. 14), която трябва да доведе до удвояване на броя на съдиите в Общия съд до 2019 г. Макар да липсва още едно назначение, за да приключи първата фаза от тази реформа, втората фаза от нея завърши с встъпването в длъжност по време на тържествени съдебни заседания, проведени на 8 юни и 4 октомври 2017 г., на двама допълнителни съдии.

2. От гледна точка на статистиката, насочвайки читателя към коментарите в увода към част В от настоящата глава на Годишния доклад, посветени на данните за изминалата година, тук накратко само ще бъдат очертани основните тенденции, които се открояват въз основа на тях.

Първият важен аспект е свързан с общия брой постъпили в Съда дела през 2017 г. През тази година Съдът е образувал 739 дела, което представлява нов рекорд в историята на институцията, заместващ предишния от 2015 г. (713). Рекордният брой се дължи най-вече на увеличаването на броя на преюдициалните запитвания (533 или +13 % спрямо предишния рекорд от 2016 г.), което до голяма степен се обяснява с постъпването на поредица сходни дела (43) относно тълкуването на Регламент (ЕО) № 261/2004¹ за обезщетяването на пътници във въздушния транспорт. Едновременно с това се потвърждава тенденцията към увеличаване на броя на исковете за неизпълнение на задължения от държави членки (41 през 2017 г. спрямо 31 през 2016 г.). От своя страна броят на подадените пред Съда жалби против съдебни актове през 2017 г. (141) е по-малък в сравнение с предишните две години (206 през 2015 г. и 168 през 2016 г.).

Другата важна статистическа информация за изминалата година е относно общия брой на приключените от Съда дела: с 699 приключени през 2017 г. дела Съдът демонстрира практически еднаква с предходната година (704) производителност. Отчитайки съединяването на споменатите „авиационни“ дела, балансът за 2017 г. се уравни (697 постъпили дела и 699 приключени дела).

^{1/} Регламент (ЕО) № 261/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 11 февруари 2004 година относно създаване на общи правила за обезщетяване и помощ на пътниците при отказан достъп на борда и отмяна или голямо закъснение на полети, и за отмяна на Регламент (ЕИО) № 295/91 (ОВ L 46, 2004 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 7, том 12, стр. 218).

Що се отнася до средната продължителност на производствата пред Съда, продължителността на разглеждане на преюдициалните запитвания, макар и леко увеличена спрямо 2016 г. (когато беше 15 месеца, най-кратката в историята), остава под 16 месеца (15,7 месеца), което заслужава много добра оценка предвид сложността на уредбата по някои от новите искания за тълкуване, отправени до Съда. Увеличението е по-голямо при разглеждането на жалбите против съдебни актове (17,1 месеца спрямо 12,9 месеца през 2016 г.), което до голяма степен се дължи на приключването през изминалата година на сложни дела в областта на конкуренцията, от които 14 производства по обжалване по обемна преписка за картели между производители на оборудване за баня.

Б/ ПРАКТИКА НА СЪДА ПРЕЗ 2017 г.

I. ОСНОВНИ ПРАВА

През 2017 г. Съдът се произнася неколкостранно по основните права в правния ред на Европейския съюз. Някои от постановените съдебни актове в тази област са обобщени в настоящия доклад¹. В този раздел особено внимание следва да се отдели на становище 1/15 и решения **G4S Secure Solutions** (C-157/15), **Boungaoui u ADDH** (C-188/15), **Florescu** (C-258/14) и **Jyske Finans** (C-668/15).

В становище 1/15 ([EU:C:2017:592](#)) от 26 юли 2017 г. големият състав на Съда се произнася *по съвместимостта на международно споразумение с разпоредбите на Договорите и — за първи път — с разпоредбите на Хартата на основните права на Европейския съюз, като става дума за договореното между Канада и Европейския съюз споразумение относно предаването и обработката на резервационни данни на пътниците, подписано през 2014 г.* Предвиденото споразумение допуска резервационните данни (т.нар. „PNR данни“) на всички въздушни пътници на полети между Канада и Европейския съюз систематично и непрекъснато да се предават на компетентния канадски орган с оглед на тяхното използване и съхраняване, както и с оглед на евентуалното им последващо прехвърляне на други органи и други трети страни, с цел борба с тероризма и тежката транснационална престъпност.

Съдът констатира, че различните видове обработване, на които PNR данните могат да бъдат подлагани съгласно предвиденото споразумение, засягат основното право на зачитане на личния живот, гарантирано в член 7 от Хартата, а освен това попадат и в обхвата на член 8 от Хартата, поради това че представляват обработка на лични данни по смисъла на този член. Що се отнася до евентуалната обоснованост на тези намеси, Съдът отбелязва, че целта на предвиденото споразумение, а именно да гарантира обществената сигурност посредством предаването на PNR данни на Канада и тяхното използване в рамките на борбата с престъпленията, свързани с тероризъм, и с тежката транснационална престъпност, е цел от общ интерес за Съюза, която е годна да обоснове дори сериозна намеса в основните права, закрепени в членове 7 и 8 от Хартата, при условие че тези намеси остават в границите на строго необходимото.

Що се отнася обаче до възможността за предаване на Канада на чувствителни данни като разкриващите расовия или етническия произход, политическите възгледи, религиозните или философските убеждения, членството в профсъюз или информация за здравето или сексуалния живот на пътника, Съдът посочва, че предвид риска от обработването им в нарушение на забраната на дискриминацията по член 21 от Хартата предаването на тези данни би изисквало точна и особено солидна обосновка, изведена от мотиви, различни от защитата на обществената сигурност от тероризъм и тежка транснационална престъпност.

^{1/} Това са следните решения: решение от 13 юни 2017 г., **Florescu u др.** (C-258/14, [EU:C:2017:448](#)), представено в раздел I, „Основни права“, решение от 10 май 2017 г., **Chavez-Vilchez u др.** (C-133/15, [EU:C:2017:354](#)), представено в раздел II, „Гражданство на Съюза“, решения от 16 февруари 2017 г., С. К. и др. (C-578/16 PPU, [EU:C:2017:127](#)), от 7 март 2017 г., **X u X** (C-638/16 PPU, [EU:C:2017:173](#)), от 15 март 2017 г., **Al Chodor u др.** (C-528/15, [EU:C:2017:213](#)), от 25 октомври 2017 г., **Shiri** (C-201/16, [EU:C:2017:805](#)), от 26 юли 2017 г., **Jafari** (C-646/16, [EU:C:2017:586](#)) и от 6 септември 2017 г., **Словакия и Унгария/Съвет** (C-643/15 и C-647/15, [EU:C:2017:631](#)), представени в раздел VIII.1, „Политика в областта на убежището“, решения от 7 март 2017 г., **RPO** (C-390/15, [EU:C:2017:174](#)) и от 16 май 2017 г., **Berlioz Investment Fund** (C-682/15, [EU:C:2017:373](#)), представени в раздел XII, „Данъчни разпоредби“, решение от 29 ноември 2017 г., **King** (C-214/16, [EU:C:2017:914](#)), представено в раздел XV, „Социална политика“, решение от 20 декември 2017 г., **Protect Natur-, Arten- und Landschaftsschutz Umweltorganisation** (C-664/15, [EU:C:2017:987](#)), представено в раздел XVII.4, „Орхуска конвенция“, и решение от 28 март 2017 г., **Rosneft** (C-72/15, [EU:C:2017:236](#)), представено в раздел XX, „Обща външна политика и политика на сигурност“.

Съдът приема, че в конкретния случай липсва подобна обосновка. Оттук той заключава, че разпоредбите на споразумението за предаването на тези данни, както и обработването и запазването на тези данни са несъвместими с основните права.

Обратно, Съдът приема, че що се отнася до данните, които не са чувствителни, разпоредбите на предвиденото споразумение не надхвърлят границите на строго необходимото, като допускат PNR данните на всички въздушни пътници да се предават на Канада. Всъщност автоматизираният анализ на PNR данните има за цел да идентифицира риска за обществената сигурност, който евентуално могат да представляват лица, които на този етап не са известни на компетентните служби и които с оглед на този риск биха могли да бъдат подложени на задълбочена проверка по границите. Това обработване на данните улеснява и ускорява проверките за сигурност, които са длъжни да преминават всички пътници във въздушния транспорт, които желаят да бъдат допуснати в Канада или да напуснат страната, в съответствие с член 13 от Чикагската конвенция^{2/}, доколкото тези пътници са длъжни да спазват условията за влизане или заминаване, предписани от действащото в Канада право. По същите причини, докато пътниците са в Канада или отпътуват от тази трета държава, необходимата връзка между тези данни и преследваната от споразумението цел е налице, поради което то не надхвърля границите на строго необходимото само поради това че допуска систематичното запазване и използване на техните PNR данни.

Що се отнася обаче до използването на PNR данните по време на престоя на пътниците във въздушния транспорт в Канада, Съдът отбелязва, че след като пътниците във въздушния транспорт са били допуснати да влязат на територията на тази трета държава след проверка на техните PNR данни, използването на тези данни по време на престоя им в Канада трябва да се основава на нови обстоятелства, които да го обосновават. Използването им следователно изисква наличието на правила, които да определят материални и процесуални условия за същото това използване, по-специално за да се защитят тези данни срещу рискове от злоупотреби. Подобни правила трябва да се основават на обективни критерии за определяне на обстоятелствата и условията, при които канадските органи, визирани в предвиденото споразумение, имат право да ги използват. За да се гарантира на практика пълното спазване на тези условия, използването на запазени PNR данни по време на престоя на въздушните пътници в Канада трябва поначало, освен в надлежно обосновани неотложни случаи, да се осъществява след предварителен контрол или от юрисдикция, или от независима административна структура, и решението на тази юрисдикция или на тази структура трябва да се постановява след мотивирана молба на компетентните органи, подадена по-специално в рамките на наказателни производства за предотвратяване, разкриване или наказателно преследване на престъпления.

Освен това разрешеното с предвиденото споразумение непрекъснато съхранение на PNR данните на всички въздушни пътници не представлява ограничена до строго необходимото намеса. Всъщност, що се отнася до въздушните пътници, за които при пристигането им в Канада и до заминаването им от тази държава не е бил установен риск във връзка с тероризма или тежката транснационална престъпност, след отпътуването им не се установява наличието дори на индиректна връзка между PNR данните им и преследваната с предвиденото споразумение цел, която би обосновала запазването на посочените данни. Обратно, съхраняването на PNR данните на въздушните пътници, за които са установени обективни обстоятелства, позволяващи да се приеме, че дори след заминаването си от Канада те биха могли да представляват такъв риск, е допустимо и след престоя им в тази страна, включително за период от пет години.

2/ Конвенция за международно гражданско въздухоплаване, подписана в Чикаго на 7 декември 1944 г. (*Recueil des traités des Nations unies*, vol. 15, № 102).

Като се има предвид, че не всички от създаваните от предвиденото споразумение намеси са ограничени до строго необходимото и в този смисъл не са изцяло обосновани, Съдът приема, че предвиденото споразумение не може да бъде сключено в настоящата му форма.

По делата, приключили с постановените на 14 март 2017 г. решения на голям състав **G4S Secure Solutions** (C-157/15, [EU:C:2017:203](#)) и **Boungaoui u ADDH** (C-188/15, [EU:C:2017:204](#)), Съдът се произнася *по съвместимостта с Директива 2000/78³ на забраната от страна на работодателя за носене на видими религиозни символи на работното място*. В тези решения въпросната Директива е тълкувана в частност от гледна точка на член 10, параграф 1 от Хартата, който закрепва правото на свобода на съвестта и религията.

Първото дело се отнася до работничка, която е уволнена по съображението, че макар в предприятието да действа вътрешно правило, забраняващо носенето по видим начин на каквото и да било политически, философски или религиозен символ на работното място, тя неколкратно изразявала намерението си да носи ислямска забрадка в работно време. По второто дело става дума за работничка, която е уволнена, след като работодателят ѝ получава оплакване от клиент, с когото тя работела, и ѝ нарежда повече да не носи забрадка, за да спази принципа за осигуряването на необходимата неутралност спрямо клиентите.

Съдът припомня, че правото на свобода на съвестта и религията, гарантирано в член 10, параграф 1 от Хартата, съответства на правото, гарантирано в член 9 от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи (ЕКПЧ), и че съгласно член 52, параграф 3 от Хартата има същия смисъл и същия обхват. Доколкото в ЕКПЧ, а впоследствие и в Хартата, понятието „религия“ се възприема в широк смисъл, тъй като в него се включва свободата на лицата да изповядват религията си, Съдът заключава, че съгласно член 1 от Директива 2000/78 това понятие трябва да се тълкува в смисъл, че обхваща както самите убеждения (*forum internum*), така и публичното изповядване на вярата (*forum externum*).

По първото дело Съдът постановява, че доколкото обсъжданото вътрешно правило засяга носенето на видими символи на политически, философски или религиозни убеждения и следователно се отнася без разлика до всякакъв външен израз на такива убеждения, трябва да се приеме, че с посоченото правило всички работници в предприятието са третираны по един и същи начин, като от тях общо и без провеждане на разграничения се изисква по-специално да носят неутрално облекло, а това изключва носенето на такива символи. При тези условия Съдът най-напред постановява, че забраната за носене на ислямска забрадка, произтичаща от подобно вътрешно правило, не представлява пряка дискриминация, основана на религията или убежденията по смисъла на член 2, параграф 2, буква а) от Директива 2000/78. За сметка на това Съдът отбелязва, че същото вътрешно правило може да представлява непряка дискриминация по смисъла на член 2, параграф 2, буква б) от Директивата, ако се установи, че наложеното с това правило на пръв поглед неутрално задължение всъщност поставя в неблагоприятно положение лицата от определена религия или с определени убеждения, освен когато то е обективно оправдано от законна цел, като например провеждането от работодателя на политика на политически, философски или религиозен неутралитет в отношенията с клиентите, и средствата за постигане на тази цел са подходящи и необходими, което националният съд следва да се провери.

По второто дело Съдът освен това подчертава, че само при много ограничени обстоятелства дадена характеристика, свързана по-специално с религията, може да съставлява основно и определящо професията изискване. Всъщност това понятие се отнася до изискване, което е обективно продиктувано от характера на разглежданата професионална дейност или от контекста, в който тя се упражнява, а не обхваща субективни съображения като волята на работодателя да вземе предвид специфични желания на клиента.

3/ Директива 2000/78/ЕО на Съвета от 27 ноември 2000 година за създаване на основна рамка за равно третиране в областта на заетостта и професиите (ОВ L 303, 2000 г., стр. 16; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 6, стр. 7).

Затова Съдът заключава, че волята на работодателя да вземе предвид желанията на клиента услугите да не му се предоставят от служителка, която носи ислямска забрадка, не може да се смята за основно и определящо професията изискване по смисъла на Директивата.

В постановеното на 6 април 2017 г. решение *Jyske Finans* (C-668/15, [EU:C:2017:278](#)) Съдът се произнася по *забраната на всяка пряка или непряка дискриминация, основана на етнически произход*, по член 2, параграф 2, букви а) и б) от Директива 2000/43⁴. В конкретния случай заинтересованото лице е родено в Босна и Херцеговина и живее в Дания, където получава гражданство през 2000 г. Когато това лице решава да сключи заем заедно с датската си партньорка с цел закупуване на употребяван автомобил, кредитното дружество поисква от него допълнително да установи самоличността си, като представи копие от паспорта си или от разрешението си за пребиваване, понеже в свидетелството му за правоуправление е посочено, че е роден в държава, която не е членка на Съюза или на Европейската асоциация за свободна търговия (ЕАСТ). Подобно искане не е отправено към партньорката му, която е родена в Дания. Тъй като счита, че искането на кредитното дружество е дискриминационно, заинтересованото лице сезира датската комисия за равно третиране, която му присъжда обезщетение за непряка дискриминация. Кредитното дружество обаче смята, че просто е изпълнявало задълженията си съгласно правната уредба относно предотвратяването на изпирането на пари⁵, и поради това оспорва пред запитващата юрисдикция квалифицирането на практиката му като дискриминационна.

На първо място, Съдът проверява дали обсъжданата практика съставлява пряка дискриминация, основана на етническия произход, и за целта преценява дали държавата на раждане трябва да се счита за пряко или неразривно свързана с определен етнически произход. Той отбелязва, че етническият произход не може да се определи въз основа само на един критерий, а напротив, трябва да се основава на съвкупност от фактори, някои от които са обективни, а други са субективни, например обща националност, религиозни вярвания, език, културен произход и традиции, както и жизнена среда. Ето защо той постановява, че само от държавата на раждане не може да се изведе обща презумпция за принадлежност към определена етническа група, въз основа на която да се установи, че е налице пряка или неразривна връзка между тези две понятия. При това положение не може да се счита, че разглежданото в главното производство изискване за допълнително удостоверяване се основава пряко на етническия произход и съответно че тази практика влече разлика в третирането, пряко основана на етническия произход.

На второ място, Съдът проверява дали обсъжданата практика, макар и формулирана неутрално, представлява непряка дискриминация въз основа на етническия произход, която би могла да постави лицата от дадена раса или даден етнически произход в особено неблагоприятно положение в сравнение с други лица. В това отношение Съдът посочва, че преценката дали е налице неблагоприятно третиране, не трябва да се прави общо и абстрактно, а специфично и конкретно с оглед на въпросното благоприятно третиране. В този смисъл той отхвърля довода, че използването на разглеждания в главното производство критерий, свързан с държавата на раждане, като цяло е по-вероятно да засегне лицата с „даден етнически произход“ в сравнение с „други лица“. По същите съображения той отхвърля и довода, че използването на този критерий би поставило в неблагоприятно положение лицата, чийто етнически произход не е от държава — членка на Съюза или на ЕАСТ.

^{4/} Директива 2000/43/ЕО на Съвета от 29 юни 2000 година относно прилагане на принципа на равно третиране на лица без разлика на расата или етническия произход (ОВ L 180, 2000 г., стр. 22; Специално издание на български език, 2007 г., глава 20, том 1, стр. 19).

^{5/} Директива 2005/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 26 октомври 2005 година за предотвратяване използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризъм (ОВ L 309, 2005 г., стр. 15; Специално издание на български език, 2007 г., глава 9, том 2, стр. 214).

Тъй като обсъжданата в главното производство практика не е нито пряко, нито непряко свързана с етническият произход на съответното лице, Съдът приема, че член 2, параграф 2, букви а) и б) от Директива 2000/43 я допускат.

На 13 юни 2017 г. в решение *Florescu и др.* (C-258/14, [EU:C:2017:448](#)) големият състав на Съда се произнася по тълкуването на сключения през 2009 г. меморандум за разбирателство между Европейската общност и Румъния, точка 5 от който предвижда, че плащането на всеки транш от финансовата подкрепа, предоставена от Съюза на Румъния, се извършва, при условие че се прилагат задоволително структурните реформи на публичните финанси, както и по *редица разпоредби на първичното право на Съюза, и в частност член 17 от Хартата на основните права*. Спорът в главното производство се отнася до *румънско законодателство, което предвижда забрана за кумулиране на нетния размер на пенсията в публичния сектор с доходите от дейности, упражнявани в публични институции, когато размерът на пенсията надхвърля определен праг*. Жалбоподателите в главното производство упражняват, успоредно с магистратската си дейност, и дейност като университетски преподаватели. При пенсионирането им като магистрати първоначално получават възможност да кумулират пенсията си с приходите от продължаващата им дейност като университетски преподаватели. След приемането на обсъжданото национално законодателство обаче кумулирането е забранено. Тогава жалбоподателите в главното производство завеждат дело пред национален съд, като поддържат, че това законодателство, макар да е прието с цел съобразяване с упоменатия по-горе меморандум за разбирателство, всъщност противоречи на правото на Съюза, и в частност на разпоредбите на Договора за Европейския съюз (Договора за ЕС) и на Хартата.

Съдът приема, че правното основание на този меморандум е член 143 ДФЕС, който предоставя на Съюза компетентност да предостави взаимопомощ на държава членка, чиято парична единица не е еврото и която изпитва затруднения или е сериозно заплашена от затруднения по отношение на платежния си баланс. В този смисъл той постановява, че тъй като е конкретизация на задължения между Съюза и държава членка по икономическа програма, меморандумът за разбирателство трябва да се разглежда като акт на институция на Съюза по смисъла на член 267 ДФЕС, който подлежи на тълкуване от Съда. В това отношение той отбелязва, че макар и да има задължителна сила, меморандумът за разбирателство не съдържа конкретна разпоредба, която да налага приемането на законодателство като разглежданото в главното производство. Ето защо националните органи е следвало в границите на зададените от меморандума критерии да определят мерките, които биха били най-подходящи за постигането на набелязаните цели.

По-нататък Съдът преценява съвместимостта на обсъжданото национално законодателство с член 6 ДЕС и член 17 от Хартата, който се отнася до правото на собственост. В това отношение, на първо място, Съдът посочва, че това законодателство има за цел изпълнение на задълженията, поети от Румъния в меморандума за разбирателство, така че Хартата, и в частност член 17, се прилага към спора в главното производство. Той обаче отбелязва, че въпросното законодателство има извънреден характер и е предназначен да бъде с временно приложение. Освен това той констатира, че то не поставя под въпрос самия принцип на правото на пенсия, а ограничава ползването от това право при добре определени и регламентирани обстоятелства. В този смисъл посоченото законодателство съблюдава същественото съдържание на правото на собственост на жалбоподателите върху техните пенсии. На второ място, според Съда целите на това законодателство, а именно намаляване на разходите за заплати в публичния сектор и реформиране на пенсионната система в изключителен контекст на финансова и икономическа криза в Румъния, са цели от общ интерес. Накрая, що се отнася до годността и до необходимостта от въпросното национално законодателство, Съдът отбелязва, че с оглед на специфичната икономическа обстановка държавите членки разполагат с широко поле на преценка, когато приемат решения в икономическата област, и че те са в по-добра позиция да определят мерките, чрез които може да се осъществи преследваната цел. Ето защо Съдът заключава, че правото на Съюза допуска обсъжданото национално законодателство.

II. ГРАЖДАНСТВО НА СЪЮЗА

По въпросите на европейското гражданство внимание заслужават три решения. Първото се отнася до условията, при които държава членка, различна от държавата по произход, може да издаде решение за извеждане на гражданин, докато второто и третото засягат производното право на пребиваване на гражданин на трета държава, който е член на семейството на гражданин на Съюза.

В постановеното на 14 септември 2017 г. решение **Petrea** (C-184/16, [EU:C:2017:684](#)) Съдът се произнася по прилагането на Директива 2004/38⁶, когато лице, на което е издадена забрана за влизане на територията на страната, се върне в съответната държава членка в нарушение на забраната. В конкретния случай гръцката администрация издава през 2011 г. решение за извеждане на румънски гражданин и забрана за достъпа му на територията на страната, поради това че създава сериозна заплахата за общественения ред и обществената сигурност. През 2013 г. заинтересованото лице се връща в Гърция и подава заявление за удостоверение за регистрация като гражданин на Съюза, каквото и наистина му е издадено. След като откриват, че лицето все още е със забрана за достъп на територията на страната, гръцките власти решават да отменят удостоверението и отново да разпоредят връщането му в Румъния. Заинтересованото лице обжалва това решение.

В това отношение Съдът припомня, че издаването на документ за пребиваване на гражданин на държава членка трябва да се разглежда не като конститутивен акт, който създава права, а като акт, с който държава членка установява индивидуалното положение на гражданин на друга държава членка с оглед на разпоредбите на правото на Съюза. Ето защо подобно удостоверение за регистрация има декларативен характер и съответно издаването му само по себе си не би могло да създаде оправдани правни очаквания у заинтересованото лице относно правото му да пребивава на територията на съответната държава членка. Освен това държавите членки разполагат с възможността по член 27, параграф 1 от Директива 2004/38 да ограничат свободата на движение и пребиваване на граждани на Съюза и на членове на техните семейства, независимо от националността им, от съображения, свързани с обществения ред, обществената сигурност или общественото здраве. Според Съда от самото естество на мярката за забрана на достъп до територията следва, че тя остава в сила, докато не бъде вдигната. Ето защо само по себе си установяването на нарушаването ѝ позволява на компетентните органи да приемат ново решение за извеждане. Съответно Съдът заключава, че Директива 2004/38 и принципът на защита на оправданите правни очаквания допускат при дадените обстоятелства да се отмени разрешението за пребиваване на заинтересованото лице и спрямо него да се издаде ново решение за извеждане от страната.

Освен това Съдът се произнася по въпроса дали принципът на ефективност допуска съдебна практика, според която гражданин на държава членка, срещу когото е издадено решение за връщане, не може в подкрепа на жалба срещу това решение да се позовава на незаконосъобразността на приетото по-рано срещу него решение за забрана на достъпа му до територията на страната. В това отношение Съдът припомня, че при липсата на уредба в правото на Съюза държавите членки трябва да определят процесуалните правила за съдебните производства, но тези правила не трябва да бъдат от такова естество, че да правят практически невъзможно или прекомерно трудно упражняването на правата, предоставени от правния ред на Съюза. В случая правото на Съюза изобщо не е пречка за национален закон, който не

6/ Директива 2004/38/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година относно правото на граждани на Съюза и на членове на техните семейства да се движат и да пребивават свободно на територията на държавите членки, за изменение на Регламент (ЕИО) № 1612/68 и отменяща Директиви 64/221/ЕИО, 68/360/ЕИО, 72/194/ЕИО, 73/148/ЕИО, 75/34/ЕИО, 75/35/ЕИО, 90/364/ЕИО, 90/365/ЕИО и 93/96/ЕИО (ОВ L 158, 2004 г., стр. 77; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 7, стр. 56).

допуска срещу индивидуален акт като решение за връщане да се прави позоваване на незаконосъобразността на решение за забрана на достъпа, станало окончателно поради изтичане на срока за обжалване на това решение или поради отхвърлянето на подадената срещу него жалба. Съдът обаче уточнява, че заинтересованото лице трябва да е имало реална възможност да оспори своевременно последно посоченото решение, като се позове на разпоредбите на Директива 2004/38.

Накрая, що се отнася до въпроса дали член 30 от Директива 2004/38 изисква заинтересованото лице да бъде уведомено за решение, прието въз основа на член 27, параграф 1 от тази директива, на език, който то разбира, дори когато то не е подало молба в този смисъл, Съдът посочва, че държавите членки трябва да вземат всички подходящи мерки, за да може заинтересованото лице да разбере съдържанието и последствията на решението, с което по съображения, свързани с обществения ред, обществената сигурност или общественото здраве, се ограничава правото му на влизане и пребиваване. Не може обаче да се изисква подобно решение да му се съобщава на език, който разбира или за който основателно може да се предполага, че разбира, въпреки че не е подало молба в този смисъл.

На 10 май 2017 г. с решение **Chavez-Vilchez и др.** (C-133/15, [EU:C:2017:354](#)) големият състав на Съда изяснява въпроса за *производното право на пребиваване, на което може да се позовава съгласно член 20 ДФЕС гражданинът на трета държава, родител на ненавършило пълнолетие дете с европейско гражданство*. Преюдициалното запитване се отнася до случаите на няколко жени, гражданки на трети страни и майки на деца с нидерландско гражданство, чиито бащи също са нидерландски граждани. Децата живеят основно или дори само в Нидерландия с майките си. Заинтересованите подават заявления за социално подпомагане и за отпускане на детски надбавки, които компетентните нидерландски органи отхвърлят по съображението, че заявителките нямат право на пребиваване в Нидерландия. Нидерландският съд, до който са отнесени споровете във връзка с отхвърлянето на тези заявления, отправя питане до Съда дали в качеството си на майки на деца, граждани на Съюза, жалбоподателките могат да черпят право на пребиваване от член 20 ДФЕС.

В това отношение Съдът припомня своята практика, че член 20 ДФЕС не допуска национални мерки, включително решения, с които се отказва пребиваване на членове на семейството на гражданин на Съюза, които са граждани на трета страна, ако тези мерки водят до лишаване на гражданина на Съюза от ефективно упражняване на най-съществената част от правата, които му предоставя неговият статут⁷. В конкретния случай евентуалното задължаване на майките да напуснат територията на Съюза би могло да създаде риск от лишаване на техните деца от възможността действително да се ползват от най-съществената част от тези права, като принуди самите тези деца да напуснат територията на Съюза, което националният съд следва да провери. За да се прецени този риск, трябва да се установи кой родител действително се грижи за детето и дали съществува действително отношение на зависимост между детето и родителя, гражданин на трета държава. Според Съда в рамките на тази преценка националните органи трябва да вземат предвид правото на зачитане на семейния живот, установено в член 7 от Хартата, както и висшия интерес на детето, признат в член 24, параграф 2 от Хартата.

Освен това Съдът пояснява, че обстоятелството, че другият родител, гражданин на Съюза, действително може и е готов сам да поеме ежедневната и действителна грижа за детето, е релевантно, но само по себе си не е достатъчно, за да може да се установи, че между родителя, гражданин на трета държава, и детето не съществува отношение на зависимост от такова естество, че последното би било принудено да напусне територията на Съюза, ако на посочения гражданин на трета държава бъде отказано право на пребиваване.

^{7/} Решения на Съда от 8 март 2011 г., **Ruiz Zambrano** (C-34/09, [EU:C:2011:124](#)), и от 6 декември 2012 г., **O. и S.** (C-356/11 и C-357/11, [EU:C:2012:776](#)).

Всъщност тази констатация трябва да се направи, като с оглед на висшия интерес на заинтересованото дете се вземат предвид всички обстоятелства в конкретния случай, по-специално неговата възраст, физическото и емоционалното му развитие, степента на емоционална обвързаност както с родителя, гражданин на Съюза, така и с родителя, гражданин на трета държава, а също и опасността, която раздялата с последния би породила за душевното равновесие на детето. Що се отнася до тежестта на доказване, Съдът приема, че родителят, гражданин на трета държава, следва да представи доказателства, които позволяват да се прецени дали решението, с което му се отказва право на пребиваване, би лишило детето му от ефективното упражняване на съществена част от правата, свързани със статута на гражданин на Съюза, като го принуди да напусне територията на Съюза. Съдът обаче подчертава, че националните органи трябва да следят националната правна уредба относно доказателствената тежест да не накърнява полезното действие на член 20 ДФЕС.

На 14 ноември 2017 г. с решение **Lounes** (C-165/16, [EU:C:2017:862](#)) големият състав на Съда се произнася по въпроса за *производното право на пребиваване, на което може да се позовава съгласно член 21 ДФЕС гражданинът на трета спрямо Съюза държава, член на семейството на гражданин на Съюза, в държавата членка, в която този гражданин на Съюза е пребивавал, преди да придобие нейното гражданство като второ гражданство наред с гражданството си по произход*. В конкретния случай жалбоподателят е алжирски гражданин, който влиза в Обединеното кралство с шестмесечна туристическа виза и остава незаконно на британска територия. Там се среща с испанска гражданка, придобила британско гражданство чрез натурализация в допълнение към испанското си гражданство. След брака им жалбоподателят подава заявление да му се издаде карта за пребиваване в Обединеното кралство като член на семейството на гражданин от Европейското икономическо пространство (ЕИП). Британските власти отхвърлят заявлението, като се мотивират с това, че съгласно британския закон, който транспонира Директива 2004/38⁸, съпругата му не се смята за „гражданин от ЕИП“, откакто е придобила британско гражданство, и поради това жалбоподателят няма право на карта за пребиваване като член на семейството на гражданин от ЕИП. Британският съд, пред който жалбоподателят оспорва решението за отхвърляне на заявлението му, отправя запитване до Съда за съвместимостта на това решение и на британското законодателство с правото на Съюза.

На първо място, по отношение на Директива 2004/38 Съдът изтъква, че тази директива очертава условията за упражняване на правото на гражданите на Съюза да се движат и пребивават свободно на територията на държавите членки и съответно няма как да урежда пребиваването на гражданите на Съюза в държавата членка, на която са граждани, при положение че те имат безусловно право на пребиваване там по силата на принцип на международното право. В този смисъл, щом съпругата на жалбоподателя има британско гражданство, според Съда Директива 2004/38 вече не може да урежда пребиваването ѝ в Обединеното кралство. Затова съпругът ѝ, жалбоподателят, не може да ползва производно право на пребиваване в Обединеното кралство на основание на тази директива.

На второ място, Съдът разглежда въпроса дали на жалбоподателя може да се признае производно право на пребиваване в тази държава членка на основание член 21, параграф 1 ДФЕС, който предвижда, че всеки гражданин на Съюза има право свободно да се движи и да пребивава в рамките на територията на държавите членки. В това отношение Съдът постановява, че полезното действие на правата, предоставени на гражданите на Съюза с тази разпоредба, особено правото те да водят нормален семеен живот в приемащата държава членка заедно с членовете на своето семейство, изисква всеки гражданин на Съюза в положение като това на съпругата на жалбоподателя да може да продължи да се ползва от това право

8/ Посочено по-горе, бележка под линия 6.

в приемащата държава членка, след като е придобил гражданството на тази държава членка наред с гражданството си по произход, и по-специално да може да гради семеен живот със съпруга си, гражданин на трета държава. Затова Съдът постановява, че гражданин на трета спрямо Съюза държава в положението на жалбоподателя може да се ползва от производно право на пребиваване в приемащата държава членка по силата на член 21, параграф 1 ДФЕС при условия, които не трябва да бъдат по-строги от предвидените в Директива 2004/38 за предоставянето на посоченото право на гражданин на трета държава, член на семейството на гражданин на Съюза, който е упражнил правото си на свободно движение, като се е установил в държава членка, различна от тази, на която е гражданин.

III. ИНСТИТУЦИОНАЛНИ РАЗПОРЕДБИ

1. КОМПЕТЕНТНОСТ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ИНСТИТУЦИИ

С решение от 26 юли 2017 г., *Чешка република/Комисия* (C-696/15 P, [EU:C:2017:595](#)), Съдът потвърждава след обжалване решението на Общия съд⁹ да отхвърли две жалби против приетите в рамките на транспортната политика делегирани регламенти № 885/2013¹⁰ и № 886/2013¹¹ за допълване на Директива 2010/40¹². В жалбите си Чешката република в частност поддържа, че с приемането на спорните регламенти Комисията е превишила делегираните ѝ правомощия, като е задължила държавите членки да създават контролни органи с функцията да оценяват спазването на изискванията на тези регламенти. В обжалваното решение Общият съд обаче приема, че Комисията е действала в границите на правомощията си по член 290 ДФЕС и на правомощията, предоставени ѝ с Директива 2010/40.

В това отношение Съдът подчертава, че делегирането на правомощия на основание член 290 ДФЕС позволява на Комисията да допълни или измени несъществени елементи на законодателния акт. Тази разпоредба обаче изисква законодателният акт да определя изрично не само целите, но и съдържанието, обхвата и продължителността на делегирането на правомощия, а съдът на Съюза не може да поправи липсата на изискваните от тази разпоредба граници. Що се отнася до въпроса кои елементи на законодателния акт трябва да се квалифицират като „съществени“, Съдът припомня, че този въпрос не зависи само от преценката на законодателя на Съюза, а трябва да се основава на обективни критерии, които могат да бъдат предмет на съдебен контрол. В този смисъл даден елемент е съществен по-специално ако неговото

9/ Решение на Общия съд от 8 октомври 2015 г., *Чешка република/Комисия* (T-659/13 и T-660/13, [EU:T:2015:771](#)).

10/ Делегиран регламент (ЕС) № 885/2013 на Комисията от 15 май 2013 година за допълване на Директива 2010/40/ЕС на Европейския парламент и на Съвета (Директивата за ИТС) по отношение на предоставянето на информационни услуги за места за безопасно и сигурно паркиране за камиони и търговски превозни средства (ОВ L 247, 2013 г., стр. 1).

11/ Делегиран регламент (ЕС) № 886/2013 на Комисията от 15 май 2013 година за допълване на Директива 2010/40/ЕС на Европейския парламент и на Съвета по отношение на данните и процедурите за предоставяне, когато това е възможно, на безплатна за потребителите обща минимална информация за движението, свързана с безопасността (ОВ L 247, 2013 г., стр. 6).

12/ Директива 2010/40/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 7 юли 2010 година относно рамката за внедряване на интелигентните транспортни системи в областта на автомобилния транспорт и за интерфейси с останалите видове транспорт (ОВ L 207, 2010 г., стр. 1).

приемане налага да се направи политически избор, който спада към отговорностите, присъщи на законодателя на Съюза, или ако създава възможност за засягане на основните права на съответните лица в толкова голяма степен, че налага намесата на законодателя на Съюза.

Въз основа на тези принципи Съдът след това потвърждава, че в случая Директива 2010/40 осигурява надлежно правно основание на Комисията да установи спорните национални контролни органи и че създаването им не е съществен елемент от съответната област.

2. ПРАВНИ АКТОВЕ НА СЪЮЗА

2.1. Правна форма на актовете

В решение от 25 октомври 2017 г., *Комисия/Съвет* (CMR--15) (C-687/15, [EU:C:2017:803](#)), големият състав на Съда уважава жалбата на Комисията срещу приетите на 26 октомври 2015 г. заключения на Съвета относно световната конференция по радиосъобщения през 2015 г. (CMR-15) на Международния съюз по далекосъобщения (ITU), тъй като констатира, че Съветът е нарушил съществените процесуални правила по член 218, параграф 9 ДФЕС.

На първо място, що се отнася до формата на обжалвания акт, Съдът припомня, че член 13, параграф 2 ДЕС гласи, че всяка институция на Съюза действа в кръга на правомощията, които са ѝ предоставени с Договорите, в съответствие с процедурите, условията и целите, предвидени в тях. В това отношение Съдът постановява, че правилата за формирането на волята на институциите на Съюза са установени в Договорите и прилагането им не зависи от преценката нито на държавите членки, нито на самите институции, а само Договорите могат в особени случаи да овластят институцията да промени установена от тях процедура за вземане на решения. Що се отнася до правната форма на актовете, приемани на основание член 218, параграф 9 ДФЕС, Съдът припомня, че обстоятелството, че институцията на Съюза се отклонява от предвидената в Договорите правна форма (в случая — приемането на решение), представлява съществено процесуално нарушение, което е основание за отмяната на въпросния акт, при положение че съществува опасност това отклонение да доведе до създаване на несигурност по отношение на естеството на този акт или процедурата, по която той следва да бъде приет, като по този начин се застрашава правната сигурност, в нарушение на установените с тази разпоредба съществени процесуални правила.

На второ място, що се отнася до това, че в обжалвания акт не е посочено правното му основание, Съдът припомня своята практика, че изборът на подходящото правно основание има значение от конституционно естество, при положение че, щом разполага само с предоставена компетентност, Съюзът трябва да обвързва приеманите от него актове с разпоредбите от Договора за функционирането на ЕС, които действително го оправомощават да ги приема. Така отклоняването от правната форма, предвидена в член 218, параграф 9 ДФЕС, и непосочването на правното основание пораждат объркване относно естеството и правния обхват на обжалвания акт, както и относно процедурата по приемането му, объркване, което може да отслаби Съюза, когато защитава позицията си по време на световната конференция по радиосъобщения от 2015 г.

2.2. Процедури за приемане на актовете

Тук следва да се открият три решения. Първото се отнася до задължението за консултиране с Европейския парламент в рамките на законодателния процес в Съюза. Второто засяга предложение за европейска гражданска инициатива. Третото е решение Словакия и **Унгария/Съвет** (C-643/15 и C-647/15, [EU:C:2017:631](#)), което е свързано със задължителни временни мерки за преместване на търсещи убежище лица¹³.

В постановеното на 7 март 2017 г. решение RPO (C-390/15, [EU:C:2017:174](#)) големият състав на Съда потвърждава валидността на разпоредбите на Директива 2006/112¹⁴, които позволяват на държавите членки да прилагат намалена ставка на данъка върху добавената стойност (ДДС) при продажба на печатни издания като книги, вестници и периодични издания, но изключва от този особен режим електронните публикации освен електронните книги на физически носител. В спора в главното производство полският конституционен съд, сезиран с искане да обяви за несъвместими с полската конституция националните разпоредби, изключващи прилагането на намалена ставка на ДДС за електронните публикации, се съмнява във валидността на съответните разпоредби на Директива 2006/112, изменена с Директива 2009/47¹⁵. Той отправя запитване до Съда, от една страна, дали Парламентът е участвал надлежно в законодателния процес, при който е приета Директива 2009/47, която изменя Директива 2006/112, така че да позволи прилагането на намалена ставка на ДДС за печатните издания, и от друга страна, дали евентуално съответните разпоредби на Директива 2006/112 не нарушават принципа на равно третиране¹⁶.

Що се отнася до законодателния процес, довел до приемането на Директива 2009/47, Съдът първо констатира, че крайната редакция на тази директива съдържа изменения спрямо предложението, по което са проведени консултации с Парламента, а след това припомня, че надлежното консултиране с Парламента в случаите, предвидени в Договорите, е съществено изискване, чието неспазване води до нищожност на съответния акт. Задължението за консултиране с Парламента предполага той да бъде консултиран отново, когато окончателно приетият текст като цяло се различава по самата си същност от този, по който вече е извършена консултация с Парламента, освен ако измененията по същество съответстват на желание, изразено от самия Парламент. Доколкото обаче крайният вариант на спорната разпоредба на Директива 2009/47 е просто редакционно опростяване на текста от предложението за директива, по което е консултиран Парламентът, и същността на това предложение е запазена изцяло, Съдът заключава, че Съветът не е бил длъжен да се консултира отново с Парламента преди приемането на Директивата.

В решение от 12 септември 2017 г., **Anagnostakis/Комусия** (C-589/15 P, [EU:C:2017:663](#)), големият състав на Съда се произнася по жалба срещу решението на Общия съд¹⁷, с което се отхвърля жалбата за отмяна на отказа на Комисията да регистрира предложение за европейска гражданска инициатива (ЕГИ), представено

^{13/} Това решение е представено в раздел VIII.1, „Политика в областта на убежището“.

^{14/} Директива 2006/112/ЕО на Съвета от 28 ноември 2006 година относно общата система на данъка върху добавената стойност (ОВ L 347, 2006 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 9, том 3, стр. 7), изменена с Директива 2009/47/ЕО на Съвета от 5 май 2009 година за изменение на Директива 2006/112/ЕО по отношение на намалените ставки на данъка върху добавената стойност (ОВ L 116, 2009 г., стр. 18).

^{15/} Директива 2009/47/ЕО на Съвета от 5 май 2009 година за изменение на Директива 2006/112/ЕО по отношение на намалените ставки на данъка върху добавената стойност (ОВ L 116, 2009 г., стр. 18).

^{16/} Отговорът на Съда по втория въпрос е представен в раздел XII, „Данъчни разпоредби“.

^{17/} Решение на Общия съд от 30 септември 2015 г., **Anagnostakis/Комусия** (T-450/12, [EU:T:2105:739](#)).

на основание член 4, параграф 2, буква б) от Регламент № 211/2011¹⁸. По-конкретно, предлагало се е в законодателството на Съюза да бъде закрепен „принципът на положението на крайна необходимост“, по силата на който може да се анулира държавният дълг на страните, чието финансово и политическо съществуване е застрашено поради самото наличие на такъв дълг.

Що се отнася до предвиденото в член 4, параграф 3 от Регламент № 211/2011 задължение на Комисията за информиране на организаторите на европейска гражданска инициатива относно причините за отказа да регистрира предложението им, Съдът най-напред подчертава, че предвид значението на европейската гражданска инициатива като средство за гражданите да участват в демократичния живот на Съюза Комисията е длъжна ясно да мотивира подобни откази. Поради лаконичността и липсата на яснота на разглежданото предложение за инициатива обаче Съдът потвърждава извода на Общия съд, че отказът на Комисията в случая е достатъчно мотивиран.

По-нататък Съдът подчертава, че решението относно регистрацията на предложение за ЕГИ трябва да се приема в съответствие с принципа на добра администрация, с който е свързано в частност задължението за компетентната институция да извърши надлежна и безпристрастна проверка, отчитаща всички релевантни обстоятелства по конкретния случай. Условието за регистрация на предложенията за европейска гражданска инициатива по член 4, параграф 2, буква б) от Регламент № 211/2011, а именно предложението да не е очевидно извън обхвата на правомощията на Комисията да представи предложение за правен акт, трябва да се тълкува и прилага от Комисията по такъв начин, че да се осигури лесен достъп до този инструмент. Ето защо само ако с оглед на предмета и целите му предложението за европейска гражданска инициатива е очевидно извън рамките на правомощията на Комисията, последната е овластена да откаже регистрирането му. В това отношение обаче Съдът потвърждава, че разпоредбите на Договора за функционирането на ЕС, изтъкнати в случая от организатора на гражданската инициатива в подкрепа на жалбата му за отмяна, а именно член 122, параграфи 1 и 2 ДФЕС и член 136, параграф 1 ДФЕС, всъщност не могат да са правно основание за възприемането на „принцип на положението на крайна необходимост“, до какъвто се отнася въпросното предложение.

3. ДОСТЪП ДО ДОКУМЕНТИ

През 2017 г. Съдът постановява няколко важни решения в областта на достъпа до документи. С тези решения той в частност дава нови пояснения относно понятието за съществуващ документ по смисъла на Регламент № 1049/2001¹⁹ в контекста на електронните бази данни, относно прилагането на този регламент към писмените становища на държавите членки по съдебни дела, относно прилагането на общата презумпция за поверителност на документите по процедури EU Pilot и, последно, относно понятието за дейност по разследване. Съдът също така се произнася по тълкуването на Регламент № 1049/2001 в контекста на прилагането на Орхуската конвенция²⁰.

^{18/} Регламент (ЕС) № 211/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 16 февруари 2011 година относно гражданската инициатива (ОВ L 65, 2011 г., стр. 1 и поправка в ОВ L 94, 2012 г., стр. 49).

^{19/} Регламент (ЕО) № 1049/2001 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2001 година относно публичния достъп до документи на Европейския парламент, на Съвета и на Комисията (ОВ L 145, 2001 г., стр. 43; Специално издание на български език, 2007 г., глава 1, том 3, стр. 76).

^{20/} Вж. също раздел XVII.4, „Орхуска конвенция“.

Най-напред, в постановеното на 11 януари 2017 г. решение **Турке/Комисия** (C-491/15 P, [EU:C:2017:5](#)), с което потвърждава обжалваното решение на Общия съд²¹, Съдът се произнася относно *понятието за съществуващ документ в електронни бази данни*. В конкретния случай жалбоподателят подава заявление до Европейската служба за подбор на персонал (EPSO) да му предостави достъп до „таблица“, съдържаща поредица съхранявани от EPSO данни в електронен формат, които не е можело да бъдат извлечени от базата данни на тази служба чрез обикновено търсене.

Съдът приема, че несъмнено електронната база данни може да позволи извличането на всяка информация, която тя съдържа, но въпреки това възможността от такава база да бъде създаден документ не позволява да се направи изводът, че този документ съществува по смисъла на Регламент № 1049/2001. Всъщност Съдът припомня, че правото на достъп до документи на институциите се отнася само до документи, които съществуват и са в притежание на съответната институция, и че съответно Регламент № 1049/2001 не може да се привежда като основание, за да се изисква от институцията да създаде документ, който не съществува.

В това отношение Съдът постановява, че като съществуващ документ следва да се квалифицира всяка информация, която може да бъде извлечена от електронна база данни при нормалното ѝ използване с помощта на предварително програмирани инструменти за търсене, дори и тази информация все още да не е била онагледена под тази форма или никога да не е била търсена от служителите на институцията. В този смисъл, за да бъдат изпълнени изискванията на Регламент № 1049/2001, институциите могат да съставят документ от съдържаща се в база данни информация, като използват съществуващи инструменти за търсене. Обратно, всяка информация, чието извличане от база данни изисква съществена инвестиция, следва да се счита за нов документ. Следователно всяка информация, за извличането на която се изисква изменение на организацията на електронна база данни или на инструментите за търсене, налични към момента за извличане на информация, трябва да се квалифицира като нов документ.

По-нататък, в обявеното на 18 юли 2017 г. решение **Комисия/Breyer** (C-213/15 P, [EU:C:2017:563](#)), с което потвърждава обжалваното решение на Общия съд²², големият състав на Съда се произнася по въпроса дали Регламент № 1049/2001 се прилага по отношение на заявление, което е отправено до институция, страна по дадено дело, и с което се иска достъп до становищата на държава членка по съдебното дело. В конкретния случай през март 2011 г. ответникът по жалбата до Съда подава заявление до Комисията да му предостави достъп до писмените становища на Република Австрия пред Съда по дело за установяване на неизпълнение на задължения от тази държава членка поради нетранспониране на директива. Въпросното дело приключва през 2010 г. с решение на Съда. Комисията отказва достъп до тези становища, с копие от които разполага, тъй като според нея те не попадат в приложното поле на Регламент № 1049/2001. Сезиран с жалба, Общият съд отменя отказа на Комисията.

На първо място, Съдът разглежда въпроса за приложното поле на Регламент № 1049/2001 и припомня, че то се определя посредством изброените в него институции, а не посредством определени категории документи, нито посредством автора на документа, държан от някоя от тези институции. Така обстоятелството, че документите, държани от някоя от институциите, посочени в Регламент № 1049/2001, са били изготвени от държава членка и имат връзка със съдебни производства, не може да ги изключи от приложното поле на този регламент. Също така Съдът постановява, че наистина нито Статутът на Съда, нито процедурните правилници на юрисдикциите на Съюза предвиждат право на достъп на трети лица до писмените

21/ Решение на Общия съд от 2 юли 2015 г., **Турке/Комисия** (T-214/13, [EU:T:2015:448](#)).

22/ Решение на Общия съд от 27 февруари 2015 г., **Breyer/Комисия** (T-188/12, [EU:T:2015:124](#)).

становища, депозиран в рамките на съдебни производства, но този факт не може да води до неприложимост на посочения регламент към заявленията за достъп до писмените становища, изготвени от държава членка за целите на съдебно производство пред съда на Съюза, които са притежание на дадена институция. Затова той приема, че спорните писмени становища попадат в приложното поле на Регламент № 1049/2001 като документи, държани от институция, за която се прилага този регламент.

На второ място, Съдът разглежда общата структура и целите на член 15, параграф 3 ДФЕС и заключава, че макар съгласно член 15, параграф 3, четвърта алинея ДФЕС режимът за достъп до документите да е неприложим за Съда, когато той изпълнява правораздавателни функции, това не е пречка този режим да се прилага за документи, представени на Съда в рамките на съдебно производство. Освен това предвид факта, че Регламент № 1049/2001 позволява евентуално да се откаже оповестяването на документите, свързани с производства пред юрисдикциите на Съюза, за да се гарантира защитата на тези съдебни производства, трябва да се приеме, че член 15, параграф 3, четвърта алинея ДФЕС не изисква тълкуване, изключващо всички спорни писмени становища от приложното поле на този регламент. Ето защо Съдът заключава, че Общият съд правилно е приел, че въпросните писмени становища не попадат, подобно на изготвените от самата Комисия, в обхвата на изключението от правото на достъп до документи по член 15, параграф 3, четвърта алинея ДФЕС.

Освен това с решение от 11 май 2017 г., *Швеция/Комисия* (C-562/14 P, [EU:C:2017:356](#)), Съдът потвърждава след обжалване решението на Общия съд²³ да отхвърли подадената от група граждани жалба за отмяна на решение на Комисията да им откаже достъп съгласно Регламент № 1049/2001 до две искания за информация, изпратени от тази институция до Федерална република Германия в рамките на процедура EU Pilot, която позволява да се подготви или евентуално да се избегне образуването на производство за установяване на неизпълнение на задължения от държава членка.

Съдът приема, че докато има опасност — по време на досъдебната фаза на разследване, водено в рамките на процедура EU Pilot — да се измени естеството на производството за установяване на неизпълнение на задължения и протичането му и да се засегне защитата на неговите цели, прилагането на общата презумпция за поверителност към документите, разменени между Комисията и съответната държава членка, е оправдано. Освен това той пояснява, че тази опасност съществува до момента, в който процедурата EU Pilot бъде приключена и бъде окончателно решено да не се открива срещу съответната държава членка официално производство за установяване на неизпълнение на задължения. Ето защо през този период Комисията може да се основава на обща презумпция за поверителност, за да откаже достъп, без да извършва конкретна и индивидуална проверка на поисканите документи. Тази обща презумпция обаче не изключва възможността да се докаже, че даден документ, чието оповестяване се иска, не е обхванат от същата презумпция или че съществува по-висш обществен интерес, който обосновава оповестяването му по силата на член 4, параграф 2, последна част на изречението от Регламент № 1049/2001.

23/ Решение на Общия съд от 25 септември 2014 г., *Spirlea/Комисия* (T-306/12, [EU:T:2014:816](#)).

В обявеното на 7 септември 2017 г. решение **Франция/Schlyter** (C-331/15 P, [EU:C:2017:639](#)), с което потвърждава обжалваното решение на Общия съд²⁴, Съдът се произнася по *въпроса дали подробното становище, издавано от Комисията в предвидената в Директива 98/34²⁵ процедура за предоставяне на информация относно техническите регламенти, представлява или не представлява част от дейност по разследване по смисъла на член 4, параграф 2, трето тире от Регламент № 1049/2001*.

На първо място, Съдът приема, че дейност по разследване е всяка структурирана и формализирана от Комисията процедура, чиято цел е събирането и анализът на информация с цел тази институция да може да заеме позиция в рамките на упражняването на нейните функции, предвидени в ДЕС и ДФЕС. В това отношение Съдът пояснява, че от една страна, не е необходимо тази процедура непременно да цели разкриване или преследване на нарушение или нередност, а понятието „разследване“ може да обхваща и дейността на Комисията за установяване на факти с цел оценка на дадено положение. От друга страна, не е абсолютно необходимо позицията, заета от Комисията с оглед на изпълнението на нейните функции, да е изразена под формата на решение по смисъла на член 288, четвърта алинея ДФЕС. Такава позиция може да е оформена по-конкретно като доклад или препоръка.

В това отношение Съдът приема, че в случая издаваното от Комисията подробно становище е част от процедура за „разследване“, доколкото представлява официална мярка, която уточнява правната позиция на тази институция по съответствието на проекта за технически регламент, за който е изпратено уведомление от съответната държава членка, по-конкретно със свободното движение на стоки и свободата на установяване на операторите.

На второ място, Съдът постановява, че щом нито една разпоредба от Директива 98/34 не предвижда поверителност на подробните становища, издавани на основание член 9, параграф 2 от нея, то изискването за прозрачност, което е в основата на тази директива, се прилага поначало към тези подробни становища. Освен това той пояснява, че това изискване за прозрачност все пак не изключва възможността на Комисията в зависимост от обстоятелствата в конкретния случай да се основе на член 4, параграф 2, трето тире от Регламент № 1049/2001, за да откаже достъп до подробно становище, издадено на основание на член 9, параграф 2 от тази директива, при условие че докаже, че достъпът до въпросното подробно становище засяга конкретно и ефективно целта за предотвратяване на приемането на технически регламент, несъвместим с правото на Съюза.

Накрая, в постановеното на 13 юли 2017 г. решение **Saint-Gobain Glass Deutschland/Комусия** (C-60/15 P, [EU:C:2017:540](#)) Съдът уважава жалбата на *Saint-Gobain Glass Deutschland* срещу решението на Общия съд²⁶ да отхвърли жалбата му за отмяна на *решението на Комисията да откаже пълен достъп до документ, който ѝ е изпратен от Федерална република Германия* в рамките на процедурата за разпределяне на квоти

^{24/} Решение на Общия съд от 16 април 2015 г., **Schlyter/Комусия** (T-402/12, [EU:T:2015:209](#)).

^{25/} Директива 98/34/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 22 юни 1998 година за определяне на процедура за предоставянето на информация в областта на техническите стандарти и регламенти, и на правилата относно услугите на информационното общество (ОВ L 204, 1998 г., стр. 37; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 23, стр. 207), изменена с Директива 98/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 20 юли 1998 г. (ОВ L 217, 1998 г., стр. 18; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 23, стр. 282).

^{26/} Решение на Общия съд от 11 декември 2014 г., **Saint-Gobain Glass Deutschland/Комусия** (T476/12, [EU:T:2014:1059](#)).

за емисии на парникови газове съгласно член 10а от Директива 2003/87²⁷. Отказът на Комисията е основан на член 4, параграф 3, първа алинея от Регламент № 1049/2001²⁸, съгласно който се отказва достъп до документа, ако оповестяването му би засегнало сериозно текущ процес на вземане на решение.

С решението си Съдът отменя обжалваното решение на Общия съд, като постановява, че последният е тълкувал неправилно член 4, параграф 3, първа алинея от Регламент № 1049/2001. Той отменя и решението на Комисията да откаже достъп до документите. В това отношение Съдът приема, че предвиденото в тази разпоредба изключение във връзка с „процеса на вземане на решение“ трябва да се тълкува ограничително предвид обществен интерес от оповестяването на съответните документи и предвид това, че исканата информация се отнася до емисии в околната среда. Освен това Съдът уточнява, че това изключение трябва да се разбира в смисъл, че се отнася до самото вземане на решение, без да обхваща цялата административна процедура, довела до него. Ето защо, когато документите са пряко свързани с въпросите, разглеждани в дадена административна процедура, сама по себе си констатацията, че съществува риск от отрицателни последици от оповестяването им и че е възможно заинтересовани лица да упражнят влияние върху процедурата, не е достатъчна, за да се приеме, че оповестяването на вътрешни документи би засегнало сериозно текущия процес на вземане на решение.

Освен това Съдът отбелязва, че изискването член 4, параграф 3, първа алинея от Регламент № 1049/2001 да бъде тълкуван ограничително, важи с още по-голяма сила поради това, че документите, чието оповестяване се иска, съдържат информация за околната среда. Същевременно член 4, параграф 4, буква а) от Орхуската конвенция гласи, че искането за информация за околната среда може да бъде отхвърлено, ако разкриването на информацията би се отразило неблагоприятно върху поверителността на работата на държавните органи, когато тази поверителност е предвидена в националното законодателство, а не върху цялата административна процедура, която приключва с обсъждане от страна на тези органи. Ето защо обстоятелството, че към датата на приемане на спорното решение административната процедура още не е била приключила, не е достатъчно, за да се констатира, че евентуалното оповестяване на исканите документи би засегнало сериозно процеса на вземане на решение от Комисията.

4. ИЗВЪНДОГОВОРНА ОТГОВОРНОСТ НА СЪЮЗА

В решение от 4 април 2017 г., **Омбудсман/Staelen** (C-337/15 P, [EU:C:2017:256](#)), големият състав на Съда се произнася — в производство по обжалване на решение на Общия съд — по въпроса за *извъндоговорната отговорност на Съюза за допуснато от Европейския омбудсман нарушение на задължението му за полагане на грижа при разглеждането на жалби*. В това отношение в обжалваното съдебно решение²⁹ Общият съд постановява, че някои допуснати от Омбудсмана нарушения на задължението му за полагане на грижа при разглеждането на жалба относно използването от страна на Европейския парламент на списък с подходящи кандидати от конкурс на общо основание сами по себе си представляват достатъчно съществени нарушения на правото на Съюза по смисъла на съдебната практика, която установява условията за

^{27/} Директива 2003/87/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 октомври 2003 година за установяване на схема за търговия с квоти за емисии на парникови газове в рамките на Общността и за изменение на Директива 96/61/ЕО (ОВ L 275, 2003 г., стр. 32; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 10, стр. 78).

^{28/} Регламент (ЕО) № 1049/2001 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2001 година относно публичния достъп до документи на Европейския парламент, на Съвета и на Комисията (ОВ L 145, 2001 г., стр. 43; Специално издание на български език, 2007 г., глава 1, том 3, стр. 76).

^{29/} Решение на Общия съд от 29 април 2015 г., **Staelen/Омбудсман** (T-217/11, [EU:T:2015:238](#)).

реализиране на извъндоговорната отговорност на Съюза. За тези нарушения Общият съд присъжда на ищцата, която е сред посочените във въпросния списък успешно издържали конкурса лица, обезщетение в размер на 7 000 EUR за вреди във връзка със загубата ѝ на доверие в службата на Омбудсмана и чувството ѝ за загуба на време и енергия.

След като припомня функциите и задълженията на Омбудсмана, Съдът най-напред констатира, че Общият съд е допуснал грешка при прилагането на правото, като е приел, че „самото“ нарушение на принципа на полагане на грижа от страна на Омбудсмана представлява достатъчно съществено нарушение, годно да породи извъндоговорна отговорност на Съюза. Според Съда, за да се направи извод, че е налице такова нарушение, трябва да се установи, че като не е действал с цялата необходима старателност и предпазливост, Омбудсманът явно и грубо е нарушил границите, наложени на неговото право на преценка при упражняването на правомощията за разследване, с които той разполага. Освен това, що се отнася до вредата, която констатира Общият съд, Съдът постановява, че Общият съд е допуснал грешка при прилагането на правото, като е квалифицирал твърдяната от ищцата загуба на доверие в институцията на Омбудсмана като поправима неимуществена вреда. Поради това решението на Общия съд да осъди Омбудсмана да заплати обезщетение е лишено от правно основание и съответно Съдът го отменя.

Тъй като фазата на производството му позволява сам да постанови решение по спора, Съдът по-нататък констатира, че видно от фактите по делото, Омбудсманът наистина е допуснал няколко достатъчно съществени нарушения на задължението си за полагане на грижа при провеждането на разследванията, с което е причинил на ищцата действителна и сигурна неимуществена вреда. Затова Съдът отново осъжда Омбудсмана да заплати обезщетение в размер на 7 000 EUR за тази неимуществена вреда, изразяваща се по същество в чувството за „психологическо увреждане“, което ищцата изпитала поради начина, по който е била разгледана жалбата ѝ до Омбудсмана.

В обявеното на 30 май 2017 г. решение *Safa Nicu Sepahan/Съвет* (C-45/15 P, [EU:C:2017:402](#)) големият състав на Съда се произнася относно *правото на обезщетение за вредите, причинени с решение за замразяване на финансови средства, прието в областта на общата външна политика и политика на сигурност*. С това решение Съдът отхвърля жалбите на иранското дружество Safa Nicu Sepahan и Съвета срещу решението на Общия съд от 25 ноември 2014 г.³⁰, с което се отменят наложените на дружеството жалбоподател ограничителни мерки за замразяване на средства³¹ и му се присъжда обезщетение в размер на 50 000 EUR за неимуществените вреди, претърпени вследствие от отменените мерки, но се отхвърлят исканията му за обезщетение за претърпени имуществени вреди. В жалбата си до Съда *Safa Nicu Sepahan* възразява както срещу отхвърлянето на исканията му за обезщетение за имуществени вреди, така и срещу размера на присъденото му обезщетение за неимуществени вреди.

Що се отнася до присъденото обезщетение за претърпяната неимуществена вреда, Съдът заключава, че Общият съд правилно е приел, че продължилото почти три години нарушение от страна на Съвета на задължението му да предостави на Safa Nicu Sepahan информацията и доказателствата в подкрепа на съображенията, поради които са му наложени обсъжданите ограничителни мерки, представлява достатъчно съществено нарушение, годно да породи извъндоговорна отговорност за Съюза на основание член 340, втора алинея ДФЕС. Същевременно, макар че отмяната на незаконосъобразните ограничителни мерки

30/ Решение на Общия съд от 25 ноември 2014 г., *Safa Nicu Sepahan/Съвет* (T-384/11, [EU:T:2014:986](#)).

31/ Съветът налага тези ограничителни мерки на Иран с цел предотвратяване на разпространението на ядрено оръжие, като приема Регламент за изпълнение (ЕС) № 503/2011 на Съвета от 23 май 2011 година за прилагане на Регламент (ЕС) № 961/2010 относно ограничителни мерки срещу Иран (ОВ L 136, 2011 г., стр. 26) и Регламент (ЕС) № 267/2012 на Съвета от 23 март 2012 година относно ограничителни мерки срещу Иран и за отмяна на Регламент (ЕС) № 961/2010 (ОВ L 88, 2012 г., стр. 1).

може да представлява форма на поправяне на неимуществената вреда, все пак това не означава, че тази форма на поправяне на вредата непременно ще е достатъчна във всички случаи, за да се осигури цялостното поправяне на въпросната вреда. Затова Съдът приема, че Общият съд правилно е определил по справедливост размера на дължимото на Sefa Nicu Sepahan обезщетение за неимуществени вреди.

На второ място, що се отнася до това, че Общият съд не констатира отговорност на Съюза за твърдяната имуществена вреда, Съдът припомня, че всяка вреда, за която се иска обезщетение по реда на член 340, втора алинея ДФЕС, трябва да е действителна и сигурна и трябва да е достатъчно пряка последица от противоправното поведение на институциите. Тъй като лицето, което търси защита по реда за реализиране на отговорността на Съюза, носи тежестта да представи убедителни доказателства както за наличието и размера на сочената от него вреда, така и за причинно-следствената връзка между вредата и приетите ограничителни мерки, Съдът констатира, че Общият съд правилно е приел, че твърденията на Sefa Nicu Sepahan не са надлежно доказани.

IV. ПРАВОТО НА СЪЮЗА И НАЦИОНАЛНОТО ПРАВО

На 10 октомври 2017 г. в решение **Farrell** (C-413/15, [EU:C:2017:745](#)) големият състав на Съда разяснява условията, при които имащите директен ефект разпоредби на Трета директива 90/232³² могат да бъдат противопоставени на частноправна организация, на която държава членка е поверила задачата по член 1, параграф 4 от Втора директива 84/5³³, а именно обезщетяването за имуществените или телесните вреди, причинени от неидентифицирано превозно средство или превозно средство без задължителна автомобилна застраховка „Гражданска отговорност“. Спорът в главното производство се отнася до обезщетението, което компетентната национална организация (*Motor Insurers Bureau of Ireland*) трябва да плати за претърпените от ищцата в главното производство телесни повреди вследствие на пътнотранспортно произшествие.

Решението е продължение на постановеното на 19 април 2007 г. решение **Farrell**³⁴, което е свързано със същия спор в главното производство и в което Съдът постановява, че член 1 от Трета директива 90/232, от една страна, не допуска национална правна уредба, според която задължителната застраховка „Гражданска отговорност“ по отношение на моторните превозни средства не покрива отговорността за телесни вреди, причинени на лица, пътуващи в част от моторно превозно средство, която не е нито проектирана, нито оборудвана със седалки за пътници, и от друга страна, че този член отговаря на всички необходими условия, за да има директен ефект, и следователно предоставя на частноправните субекти

^{32/} Трета директива 90/232/ЕИО на Съвета от 14 май 1990 година за сближаване на законодателствата на държавите членки относно застраховките „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства (ОВ L 129, 1990 г., стр. 33; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 1, стр. 240).

^{33/} Втора директива 84/5/ЕИО на Съвета от 30 декември 1983 година относно сближаването на законодателствата на държавите членки, свързани със застраховките гражданска отговорност при използването на моторни превозни средства (МПС) (ОВ L 8, 1984 г., стр. 17; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 1, стр. 104), изменена с Трета директива 90/232/ЕИО на Съвета от 14 май 1990 г. (ОВ L 129, 1990 г., стр. 33; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 1, стр. 240).

^{34/} Решение на Съда от 19 април 2007 г., **Farrell** (C-356/05, [EU:C:2007:229](#)).

права, на които те могат да се позовават пряко пред националните съдилища. В същото решение обаче Съдът приема, че националният съд следва да провери дали е възможно позоваване на тази разпоредба срещу организация като обсъжданата в главното производство.

Вследствие на това решение първата запитваща юрисдикция приема, че компетентната национална организация е еманация на държавата и поради това ищцата в главното производство има право на обезщетение от тази организация. Тогава въпросната организация обжалва това съдебно решение пред запитващата юрисдикция по обсъжданото тук дело, като изтъква, че не е еманация на държавата и съответно не може да ѝ се противопоставят разпоредбите на директива, която не е транспонирана в националното право, дори същите да имат директен ефект. В този контекст Съдът отново се изправя пред преюдициален въпрос за изясняването на критериите, установени в решение **Foster u др.**³⁵ за целите на определянето на видовете организации, които могат да се смятат за еманация на държавата.

В това отношение Съдът пояснява, че тези критерии, съгласно които частноправните субекти могат да се позовават на безусловни и достатъчно точни разпоредби на директива спрямо организации или образувания, които са зависими или контролирани от държавата или разполагат с изключителни правомощия в сравнение с тези, които произтичат от нормите, приложими към отношенията между частноправните субекти, не биха могли да са кумулативни. Следователно уреждащият правните актове на Съюза член 288 ДФЕС трябва да се тълкува в смисъл, че не изключва възможността разпоредбите на директива, имащи директен ефект, да бъдат противопоставени на образувание, което не отговаря на всички критерии, посочени в упоменатото по-горе решение *Foster u др.*

След като разглежда въпроса дали това важи за обсъжданата в главното производство организация, Съдът приема, че разпоредби на директива, имащи директен ефект, могат да бъдат противопоставени на частноправна организация, на която държава членка е поверила задача в обществен интерес като задачата за обезщетяване на имуществените или телесните вреди, причинени от неидентифицирано превозно средство или превозно средство без задължителна автомобилна застраховка „Гражданска отговорност“, и която разполага за тази цел по силата на закона с изключителни правомощия като правомощието да изисква от застрахователите, упражняващи дейност по автомобилно застраховане на територията на съответната държава членка, да членуват в същата организация и да я финансират.

На 5 декември 2017 г. в решение **M.A.S. u M.B.** (C-42/17, [EU:C:2017:936](#)) големият състав на Съда се произнася по преюдициално запитване на италианския конституционен съд, който иска *разяснения за обхвата на задължението на националните юрисдикции, установено от Съда в решение Taricco u др. (C-105/14, EU:C:2015:555)*³⁶, да оставят без приложение националните разпоредби за давността, ако констатира нарушение на член 325 ДФЕС.

Във въпросното решение *Taricco u др.* Съдът вече е констатирал, че италианските правила за давността за наказателно преследване, които предвиждат, че прекъсването на давностния срок за наказателно преследване за данъчни престъпления в областта на данъка върху добавената стойност води до продължаване на давностния срок само с една четвърт от първоначалната му продължителност, може да засегнат предвидените в член 325, параграфи 1 и 2 ДФЕС задължения на държавите членки, в случай че тези национални правила възпрепятстват налагането на ефективни и възпиращи санкции в значителен брой случаи на тежка измама, засягаща финансовите интереси на Съюза, или предвиждат по-дълги давностни срокове за случаите на измама, засягаща финансовите интереси на съответната държава

35/ Решение на Съда от 12 юли 1990 г., **Foster u др.** (C-188/89, [EU:C:1990:313](#)).

36/ Решение на Съда от 8 септември 2015 г., **Taricco u др.** (C-105/14, [EU:C:2015:555](#)).

членка, от тези за случаите на измама, засягаща финансовите интереси на Съюза. Затова Съдът постановява, че в такива случаи националната юрисдикция е длъжна да осигури пълното действие на член 325, параграфи 1 и 2 ДФЕС, като при необходимост остави без приложение разпоредбите на националното право.

В запитването си Конституционният съд поставя въпроса за евентуалното нарушение на принципа на законоустановеност на престъпленията и наказанията, до което би могло да се стигне при спазване на това задължение от националните юрисдикции. В това отношение той изтъква, първо, че правилата за давността в италианския правен ред са материални, което предполага тези правила да бъдат достатъчно предвидими за правните субекти към момента на извършването на съответните престъпления и да не могат да бъдат изменяни в по-неблагоприятна посока с обратна сила, и второ, че всяка вътрешна правна уредба относно режима на повдигане на обвинение трябва да има достатъчно точно правно основание, за да може да ръководи и ориентира преценката на националния съд.

В това отношение, като припомня точка 53 от решение Taricco и др., Съдът постановява, че когато решат да оставят без приложение съответните национални разпоредби, компетентните национални юрисдикции трябва да следят за спазването на основните права на лицата, обвинени в извършването на престъпление, в това число, доколкото става дума за налагането на наказателни санкции, да следят за зачитането на правата на обвиняемите, свързани с принципа на законоустановеност на престъпленията и наказанията.

На първо място, Съдът посочва, че спазването на принципа на законоустановеност на престъпленията и наказанията, закрепен в член 49 от Хартата и част от общите конституционни традиции на държавите членки, е задължително за държавите членки, когато същите прилагат правото на Съюза — хипотеза, която е налице, когато в рамките на задълженията си по член 325 ДФЕС те предвиждат налагане на наказателни санкции за престъпленията в областта на ДДС. На второ място, Съдът припомня, че правото, гарантирано с член 49 от Хартата, има същото значение и обхват, както правото, гарантирано от ЕКПЧ, в тълкуването му от Европейския съд по правата на човека, който по отношение на изискванията, произтичащи от принципа на законоустановеност на престъпленията и наказанията, е постановил, че наказателноправните разпоредби трябва да отговарят на определени изисквания за достъпност и предвидимост, що се отнася както до установяването на престъплението, така и до определянето на наказанието. Освен това Съдът постановява, че изискването за точност на приложимия закон предполага законът ясно да определя престъпленията и наказанията, които се налагат за тях, и че принципът за недопускане на обратното действие на наказателния закон не допуска по-специално съдът в хода на наказателно производство както да наложи наказание за деяние, което не е забранено с национална норма, приета преди извършването на инкриминираното деяние, така и да утежнява режима на наказателната отговорност на лицата, срещу които е образувано такова производство.

По-нататък Съдът пояснява, че ако националният съд стигне до извода, че задължението да остави без приложение съответните разпоредби на наказателния кодекс е в противоречие с принципа на законоустановеност на престъпленията и наказанията, той няма да е длъжен да се съобрази с това задължение дори когато спазването му би довело до отстраняване на национално положение, което е несъвместимо с правото на Съюза. В такъв случай е задача на националния законодател да вземе необходимите мерки, за да предвиди правила за давността, позволяващи да се изпълняват задълженията, предвидени в член 325 ДФЕС.

V. СЪДОПРОИЗВОДСТВО НА СЪЮЗА

Във връзка със съдопроизводството на Съюза следва да се отбележи едно решение относно забраната за съдилищата на Съюза да се произнасят *ultra petita*. Вниманието заслужават и решенията **A и др.** (C-158/14) и **Rosneft** (C-72/15), в които се обсъжда в частност допустимостта на преюдициално запитване за валидност на мерките в областта на общата външна политика и политика на сигурност³⁷.

С обявеното на 14 ноември 2017 г. решение **British Airways/Комисия** (C-122/16 P, [EU:C:2017:861](#)) големият състав на Съда изяснява обхвата на забраната за съда на Съюза да се произнася *ultra petita*. То е постановено по жалба срещу решение на Общия съд³⁸ по спор между авиокомпанията British Airways и Комисията, в което Общият съд служебно взема предвид наличието на абсолютно основание за отмяна, а именно порок в мотивите на спорното решение³⁹. Всъщност според Общия съд в мотивите на спорното решение е посочено едно-единствено продължено нарушение едновременно на член 101 ДФЕС, член 53 от Споразумението за ЕИП и член 8 от Споразумението ЕС—Швейцария. В разпоредителната част на това решение обаче е констатирано едно-единствено продължено нарушение на всеки един от тези членове поотделно. Въпреки това Общият съд постановява, че този извод не може да доведе до пълна отмяна на спорното решение, тъй като съдът не бива да действа извън исканията в отнесената до него жалба, а в случая е поискана само частична отмяна.

Съдът потвърждава решението на Общия съд. Той припомня, че съдът на Съюза не може да се произнася *ultra petita* и поради това постановената от него отмяна не може да надхвърля по обхват поисканата от жалбоподателя. Съдът констатира, че макар абсолютната сила на пресъдено нещо, с която се ползва отменителното решение, да обхваща както диспозитива, така и мотивите, въз основа на които то е постановено, тя не може да доведе до отмяна на акт или част от акт, опорочен от същата незаконосъобразност, но неоспорен пред съда на Съюза. Освен това правомощието на съда, осъществяващ контрол за законосъобразност, служебно да разгледа абсолютно основание за отмяна, не предполага правомощие служебно да измени исканията на жалбоподателя. Всъщност, макар основанията за обжалване да са необходимата основа на изложените в петитума на първоинстанционната жалба искания, те все пак се различават от последните, които определят пределите на спора, отнесен до съда на Съюза.

Ето защо, като служебно разглежда абсолютно основание за отмяна, на което страните не са се позовали, съдът на Съюза не излиза извън рамките на спора, с който е сезиран, и не нарушава по никакъв начин процесуалните правила относно представянето на предмета на спора и на основанията в жалбата. Това не би било така, ако след проверка по същество на съответния акт този съд — разглеждайки служебно основание за отмяна — го отмени в по-голяма част от посочената в петитума на редовно подадената жалба, по съображение че такава отмяна е необходима, за да се отстрани незаконосъобразността, констатирана служебно при въпросната проверка.

^{37/} Тези две решения са представени в раздел XX, „Обща външна политика и политика на сигурност“.

^{38/} Решение на Общия съд от 16 декември 2015 г., **British Airways/Комисия** (T-48/11, [EU:T:2015:988](#)).

^{39/} Решение C(2010) 7694 окончателен на Комисията от 9 ноември 2010 година относно производство по член 101 ДФЕС, член 53 от Споразумението за ЕИП и член 8 от Споразумението между Европейската общност и Конфедерация Швейцария по въпроси на въздушния транспорт (дело COMP/39258 — Товарен въздушен транспорт).

Като отбелязва, че безспорно констатираният в случая от Общия съд порок в мотивите е накърнил правото на защита на British Airways, Съдът постановява, че липсата на служебен контрол върху цялото обжалвано решение не е нарушение на принципа на ефективна съдебна защита, предвиден в член 47 от Хартата. Всъщност, макар че контролът за законосъобразност по член 263 ДФЕС, допълнен с правомощието за пълен съдебен контрол по отношение на размера на глобата, предвидено в член 31 от Регламент (ЕО) № 1/2003⁴⁰, да предполага съдът на Съюза да упражнява контрол както от правна, така и от фактическа страна и да има право да преценява доказателствата, да отменя обжалваното решение и да изменя размера на глобата, все пак не е в противоречие с принципа на ефективната съдебна защита осъществяваният от съда контрол за законосъобразност да е ограничен от исканията, които страните са формулирали в писмените си изявления, тъй като този принцип изобщо не изисква съдът да разпростира проверката си върху части от решение, които не са обхванати от спора, с който е сезиран.

VI. СЕЛСКО СТОПАНСТВО

Постановеното на 14 ноември 2017 г. решение **APVE и др.** (С-671/15, [EU:C:2017:860](#)) дава повод на Съда, заседаващ в голям състав, да се произнесе относно връзката между общата селскостопанска политика (ОСП) и правото на Съюза в областта на конкуренцията. По делото в главното производство се обсъжда решение на френския орган по конкуренция, който обявява за антиконкурентни практиките, прилагани в частност от организации на производители (ОП) и асоциации на организации на производители (АОП) в сектора на производството и търговията с ендивия, и им налага съответни имуществени санкции. Сезиран с касационна жалба срещу решението на въззивния съд, с което се изменя това решение, френският касационен съд отправя запитване до Съда дали член 101 ДФЕС във връзка с някои особени разпоредби на вторичното право в областта на ОСП⁴¹ трябва да се тълкува в смисъл, че практиките, с които ОП, АОП и другите организации, за които става дума в главното производство, колективно определят минимални продажни цени, съгласуват количествата, пускани на пазара, и обменят стратегическа информация, са извън приложното поле на предвидената в този член забрана на картелите.

Съдът най-напред припомня, че за целите на въвеждането на ОСП и установяването на режим на ненарушена конкуренция член 42 ДФЕС признава предимството на ОСП спрямо целите на Договора в областта на конкуренцията и правомощието на законодателя на Съюза да изключва от обхвата на правилата за конкуренция определени практики, които извън ОСП биха били квалифицирани като антиконкурентни. По-конкретно, с оглед на разпоредбите на правото на Съюза в сектора на плодовете и зеленчуците практиките, които са необходими, за да могат ОП и АОП да постигнат поставените им от

^{40/} Регламент (ЕО) № 1/2003 на Съвета от 16 декември 2002 година относно изпълнението на правилата за конкуренция, предвидени в членове [101] и [102] от Договора [за функционирането на ЕС] (ОВ L 1, 2003 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 1, стр. 167).

^{41/} Вж. член 2 от Регламент № 26 на Съвета от 4 април 1962 година относно прилагане на някои правила за конкуренция при производство и търговия със селскостопански продукти (ОВ 30, 1962 г., стр. 993; Специално издание на български език, 2007 г., глава 3, том 1, стр. 3), член 11, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 2200/96 на Съвета от 28 октомври 1996 година относно общата организация на пазара на плодове и зеленчуци (ОВ L 297, 1996 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 3, том 20, стр. 29), член 2 от Регламент (ЕО) № 1184/2006 на Съвета от 24 юли 2006 година за прилагане на някои правила за конкуренция при производството и търговията със селскостопански продукти (ОВ L 214, 2006 г., стр. 7; Специално издание на български език, 2007 г., глава 3, том 74, стр. 167), член 3, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 1182/2007 на Съвета от 26 септември 2007 година за определяне на специфични правила по отношение на сектора на плодовете и зеленчуците (ОВ L 273, 2007 г., стр. 1) и член 122, първа алинея и членове 175 и 176 от Регламент № 1234/2007 на Съвета от 22 октомври 2007 година за установяване на обща организация на селскостопанските пазари и относно специфични разпоредби за някои земеделски продукти (Общ регламент за ООП) (ОВ L 299, 2007 г., стр. 1).

ОСП цели (а именно за планиране на продукцията и адаптирането ѝ към търсенето, за концентриране на предлагането и за пускане на продукцията на пазара, за оптимизиране на производствените разходи и стабилизиране на производствените цени), остават извън забраната на картелите по член 101, параграф 1 ДФЕС. Обхватът на тези изключения обаче подлежи на стриктно тълкуване, а общите организации на пазарите на селскостопански продукти не представляват пространство без конкуренция. Освен това за практиките, които служат на целите на ОСП, се прилага принципът на пропорционалност.

Що се отнася до практиките, договорени между производителите — членове на една и съща ОП или АОП, призната от държава членка в рамките на ОСП, Съдът уточнява, че единствено формите на координиране или съгласуване между членовете на една и съща ОП или АОП, които се вписват действително и стриктно в преследването на възложените на тази ОП или АОП цели, могат да останат извън обхвата на забраната на картелите. Такива могат да са например практиките по обмен на стратегическа информация, координиране на обема на пусканите на пазара селскостопански продукти и координирането на ценовата политика на отделни селскостопански производители, ако тези практики действително се извършват за постигането на тези цели и са строго пропорционални спрямо тях. Обратно, колективното определяне на минимална продажна цена от една ОП или АОП не може да се счита за необходимо за доброто функциониране на общата организация на съответния пазар, нито за пропорционално на целите за стабилизиране на цените или за концентриране на предлагането, когато то не позволява на производителите, които пласират сами своята продукция, да прилагат цена, по-ниска от тези минимални цени, при положение че то има за ефект да отслаби вече ограниченото ниво на съществуваща конкуренция на пазарите на селскостопански продукти.

VII. СВОБОДИ НА ДВИЖЕНИЕ

1. СВОБОДНО ДВИЖЕНИЕ НА РАБОТНИЦИ

В постановеното на 18 юли 2017 г. решение **Erzberger** (C-566/15, [EU:C:2017:562](#)) големият състав на Съда се произнася по въпроса *дали предвидените в приложимия германски закон ограничения за участието на работниците в изборите за техни представители в надзорния съвет на дружество са съвместими с гарантираната в член 45 ДФЕС свобода на движение на работниците*. Въпросният закон за участието на работниците в управлението на предприятията по-конкретно предвижда, че само работниците, заети в местата на стопанска дейност на концерна, намиращи се на национална територия, имат право на глас и избираемост в тези избори, с което законът лишава от тези права в частност работниците, които напускат работата си в разположено в Германия предприятие, за да работят в дъщерно дружество на същия концерн, установено в друга държава членка, тоест работниците, които упражняват правото, гарантирано им от член 45 ДФЕС.

Съдът постановява, че загубата на тези права, която понасят въпросните работници, не може да се смята за пречка за свободното движение на работници. Всъщност първичното право на Съюза не може да гарантира на работника, че преместването в друга държава членка, различна от държавата членка по произход, няма да има последици от гледна точка на социалната политика, доколкото предвид съществуващите разлики между схемите и законодателствата на държавите членки такова преместване може да бъде — според случая — повече или по-малко благоприятно за съответното лице в това отношение. Поради това свободното движение на работници не предоставя на въпросния работник право да се позовава в приемащата държава членка на условията на труд, от които се е ползвал в държавата членка по произход

съгласно националното ѝ законодателство. Ето защо правото на Съюза не е и пречка в областта на представителството и на колективната защита на интересите на работниците в управителните или надзорните органи на дружество по националното право — област, която до момента не е нито хармонизирана, нито дори координирана на равнището на Съюза — дадена държава членка да предвиди, че приетите от нея правила се прилагат само към работници, заети в предприятия, установени на нейната територия.

2. СВОБОДА НА УСТАНОВЯВАНЕ

На 14 септември 2017 г. Съдът постановява решение *Trustees of the P Panayi Accumulation & Maintenance Settlements* (C-646/15, [EU:C:2017:682](#)), в което приема, че *разпоредбите на Договора за функционирането на ЕС, уреждащи свободата на установяване, не допускат данъчно облагане — като предвиденото в приложимото в главното производство право на Обединеното кралство — на скритите увеличения на стойността на държаните в тръст активи при преместване на пребиваването на мнозинството доверителни собственици в друга държава членка.*

В конкретния случай става дума за тръстове, учредени през 1992 г. съгласно правото на Обединеното кралство от кипърски гражданин в полза на неговите деца и други членове на семейството му. Към момента на учредяването на тръстовете кипърският гражданин пребивава със семейството си в Обединеното кралство, също както и първоначалните доверителни собственици. През 2004 г. кипърският гражданин и съпругата му се оттеглят от функциите на доверителен собственик и назначават трима нови доверителни собственици, и тримата с местопребиваване в Кипър. Така мнозинството доверителни собственици се оказват лица с местопребиваване извън Обединеното кралство, поради което британската данъчна администрация приема, че тръстовете са се преместили в Кипър. Според тази администрация преместването е равнозначно на непосредствено разпореждане с активите на тръста преди датата на преместването, съчетано с непосредственото им придобиване на пазарна цена, което е основание за облагане на скритите увеличения на стойността на тези активи.

Що се отнася до съвместимостта на подобно данъчно облагане с правото на Съюза, Съдът най-напред потвърждава, че обсъжданите тръстове могат да се позоват на свободата на установяване, доколкото попадат в обхвата на понятието „други юридически лица“ по смисъла на член 54, втора алинея ДФЕС. След като потвърждава и че свободата на установяване се прилага в случаите, в които държава членка облага увеличенията на стойността на държано в тръст имущество поради преместването на мястото на управление на тръста в друга държава членка, Съдът проверява дали спорното данъчно облагане е съвместимо с тази свобода. В това отношение Съдът най-напред констатира, че е налице пречка за свободата на установяване, доколкото разликата в облагането на тръстовете, които запазват мястото си на управление в Обединеното кралство, и облагането на тръстовете, които преместват управлението си в друга държава членка, може в частност да действа разубеждаващо за такива премествания. По-нататък, що се отнася до евентуалната обоснованост на тази пречка по съображения от общ интерес, Съдът приема, че въпросното законодателство наистина може да гарантира запазването на разпределението на данъчните правомощия между държавите членки, но пък надхвърля необходимото за запазването на това разпределение на националните данъчни правомощия, доколкото предвижда единствено незабавно плащане на въпросния данък. Ето защо се приема, че това законодателство представлява необоснована пречка за свободата на установяване.

В решение от 25 октомври 2017 г., *Polbud-Wykonawstwo* (C-106/16, [EU:C:2017:804](#)), големият състав на Съда постановява, че *членове 49 ДФЕС и 54 ДФЕС се прилагат при прехвърляне само на седалището по устав на дадено дружество, учредено съгласно правото на държава членка, на територията на друга държава членка, включително когато това дружество осъществява основната, ако не и цялата си икономическа дейност в първата държава членка и запазва там действителното си седалище*. В главното производство се обсъжда решението да бъде отхвърлено заявлението за отписване от полския търговски регистър на учреденото съгласно полското право дружество с ограничена отговорност Polbud-Wykonawstwo (наричано по-нататък „Polbud“) след преместването на седалището му в Люксембург. Всъщност полската правна уредба предвижда задължителна ликвидация на националното дружество при преместване на седалището му по устав в чужбина. Съответно на Polbud е отказано да бъде отписано от полския търговски регистър, тъй като не е представило документи за ликвидацията си. *Polbud* оспорва този отказ, като изтъква, че не е изгубило статута си на юридическо лице и че продължава да съществува като дружество по люксембургското право. Тогава *Sąd Najwyższy* (Върховният съд на Полша) отправя запитване до Съда, от една страна, за приложимостта на свободата на установяване в този случай, и от друга, за съвместимостта на полската правна уредба с правото на Съюза.

Най-напред Съдът констатира, че членове 49 ДФЕС и 54 ДФЕС предоставят свобода на установяване на дружествата, създадени в съответствие със законодателството на държава членка, които имат седалище, централно управление или основно място на дейност в рамките на Съюза. Съдът пояснява, че тази основна свобода включва правото създадено в съответствие със законодателството на държава членка дружество като Polbud да се преобразува в дружество съгласно правото на друга държава членка, стига да са изпълнени условията, определени в законодателството на тази друга държава членка, и по-специално установеният от нея критерий за привръзка на дружествата към националния ѝ правопорядък.

По-нататък Съдът постановява, че членове 49 ДФЕС и 54 ДФЕС не допускат национална правна уредба като приложимата в случая, която изисква ликвидация на дружеството като условие за преместването на седалището му по устав. Според Съда подобна правна уредба може да затрудни, ако не и да попречи на трансграничното преобразуване на дружества и следователно съставлява ограничение на свободата на установяване. Съдът признава, че това ограничение по принцип може да бъде обосновано от императивни съображения от общ интерес. Той обаче приема, че полската правна уредба надхвърля необходимото за постигането на целите за защита на интересите на кредиторите, миноритарните съдружници и работниците и служителите. По-конкретно, Съдът подчертава, че тази правна уредба предвижда общо задължение за ликвидация, без да се държи сметка за реалната опасност от засягане на тези интереси и без да е възможно да се изберат по-слабо ограничителни мерки, които могат да защитят тези интереси.

Накрая Съдът отхвърля тезата за обоснованост на мярката с оглед на целта за борба със злоупотребите. Всъщност той приема, че установяването в съответствие със законодателството на държава членка на седалището на дружество, по устав или действително, с цел то да се ползва от по-благоприятно законодателство, само по себе си не представлява злоупотреба. Освен това единствено обстоятелството, че дружество премества своето седалище от една в друга държава членка, не би могло да послужи като основа за обща презумпция за измама и да обоснове мярка, накърняваща упражняването на основна свобода, гарантирана от Договора. В конкретния случай Съдът приема, че общото задължение за провеждане на производство по ликвидация води до въвеждане на такава презумпция и съответно че националната правна уредба е непропорционална спрямо посочената цел.

3. СВОБОДНО ПРЕДОСТАВЯНЕ НА УСЛУГИ

На 13 юни 2017 г. в решение на голям състав *The Gibraltar Betting and Gaming Association* (C-591/15, [EU:C:2017:449](#)) Съдът се произнася по тълкуването на член 56 ДФЕС и член 355, точка 3 ДФЕС. Решението е свързано с дело, по което търговска асоциация на установени в Гибралтар оператори на хазартни игри оспорват съвместимостта с правото на Съюза, и по-конкретно с разпоредбите за свободното предоставяне на услуги, на приетия от Обединеното кралство нов данъчен режим, отнасящ се в частност до хазартните игри от разстояние. За да се установи дали по това дело може или не може да се изтъква член 56 ДФЕС, Съдът е приканен да определи *дали доставката на услуги в областта на хазартните игри от страна на установени в Гибралтар оператори за клиенти в Обединеното кралство съставлява „изцяло вътрешно положение“ от гледна точка на правото на Съюза.*

Съдът най-напред отбелязва, че Гибралтар представлява европейска територия, за чиито външни отношения отговаря държава членка, а именно Обединеното кралство. Съгласно член 355, точка 3 ДФЕС правото на Съюза се прилага към тази територия, освен в случаите, в които това е изрично изключено от Акта за присъединяване от 1972 г., сред които обаче не е посочено свободното предоставяне на услуги.

По-нататък Съдът разглежда въпроса дали разглежданата доставка на услуги съставлява „изцяло вътрешно положение“, тоест положение, което във всичките си аспекти е свързано само с една държава членка. В това отношение Съдът приема, че макар Гибралтар да не е част от Обединеното кралство, това обстоятелство не би могло да има решаващо значение при преценката дали за целите на приложимостта на разпоредбите, свързани с основните свободи, тези две територии трябва да се считат за една и съща държава членка. Освен това, да се приравнява търговията между Гибралтар и Обединеното кралство на търговия между държави членки, би означавало да се отрече признатата в член 355, точка 3 ДФЕС връзка между тази територия и посочената държава членка. Затова според Съда от гледна точка на правото на Съюза предоставянето на услуги от оператори, установени в Гибралтар, на лица, установени в Обединеното кралство, представлява изцяло вътрешно положение, спрямо което не се прилагат разпоредбите на Договора за функционирането на ЕС в областта на свободното предоставяне на услуги.

Накрая Съдът подчертава, че това тълкуване на член 355, точка 3 ДФЕС във връзка с член 56 ДФЕС не засяга по никакъв начин статута на територията на Гибралтар съгласно международното право и съответно не би могло да се приеме, че накърнява отделния и различен статут на Гибралтар.

В постановеното на 20 декември 2017 г. решение *Asociación Profesional Elite Taxi* (C-434/15, [EU:C:2017:981](#)) големият състав на Съда се произнася по въпроса дали *посредническа услуга с предмет свързването срещу заплащане и посредством приложение за смартфон на непрофесионални шофьори, използващи собствените си превозни средства, с лица, желаещи да ползват градски превоз, попада в обхвата на член 56 ДФЕС относно свободното предоставяне на услуги, както и на Директиви 2006/123⁴² и 2000/31⁴³.* В конкретния случай става дума за професионална организация на таксиметрови шофьори, която е предявила иск пред испански съд да се установи, че дейността на дружеството Uber Systems Spain SL нарушава националната уредба в областта на нелоялната конкуренция. Тъй като смята, че практиките

^{42/} Директива 2006/123/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2006 година относно услугите на вътрешния пазар (ОВ L 376, 2006 г., стр. 36; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 58, стр. 50).

^{43/} Директива 2000/31/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 8 юни 2000 година за някои правни аспекти на услугите на информационното общество, и по-специално на електронната търговия на вътрешния пазар (ОВ L 178, 2000 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 29, стр. 257).

на Uber не могат да се смятат за нелоялни, ако дейността му попада в обхвата на Директива 2006/123 или на Директива 98/34⁴⁴, въпросният съд решава да отправи запитване до Съда за квалификацията на обсъжданата в главното производство дейност на Uber от гледна точка на посочените директиви и на член 56 ДФЕС.

Най-напред Съдът отбелязва, че тази дейност не се свежда до посредническа услуга, състояща се в свързване посредством приложение за смартфон на непрофесионален шофьор, използващ собственото си превозно средство, с лице, желаещо да ползва градски превоз. Всъщност лицето, предоставящо тази посредническа услуга, същевременно предлага услуги по градски превоз, до които предоставя достъп по-специално чрез ИТ инструменти и чието общо функциониране организира в полза на лицата, желаещи да се ползват от това предлагане. Тази услуга предполага подбор на непрофесионални шофьори, на които Uber предоставя приложение, без което, от една страна, тези шофьори не биха предоставяли транспортни услуги, и от друга страна, лицата, желаещи да ползват градски превоз, не биха прибегвали до услугите на посочените шофьори. Освен това Uber упражнява решаващо влияние върху условията на предоставяне на услугата от тези шофьори, и в частност върху максималната цена на курса и по отношение на качеството на превозните средства и на техните шофьори.

Ето защо обсъжданата в главното производство посредническа услуга трябва да се разглежда като неразделна част от една обща услуга, чийто главен компонент е транспортна услуга. От това според Съда следва, че тази услуга представлява не „услуга на информационното общество“ по смисъла на Директива 98/34, към която препраща Директива 2000/31, а „услуга в областта на транспорта“ по смисъла на член 58, параграф 1 ДФЕС, съгласно който свободното предоставяне на такива услуги се регулира от разпоредбите на дела, отнасящ се до транспорта, както и по смисъла на член 2, параграф 2, буква г) от Директива 2006/123, който предвижда, че тази директива тя не се прилага за услуги в областта на транспорта. Затова Съдът приема, че такава посредническа услуга трябва да бъде изключена от приложното поле на член 56 ДФЕС, на Директива 2006/123 и на Директива 2000/31.

Оттук също така следва, че доколкото законодателят на Съюза не е приел на основание на отнасящия се до транспорта дял общи правила за услугите по индивидуален градски превоз и за неразривно свързаните с тях услуги, каквато е разглежданата в главното производство посредническа услуга, съгласно действащото към момента право на Съюза държавите членки са тези, които трябва, при спазване на общите правила на Договора за функционирането на ЕС, да уредят условията за предоставяне на такива посреднически услуги.

^{44/} Директива 98/34/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 22 юни 1998 година, установяваща процедура за предоставянето на информация в сферата на техническите стандарти и регламенти и правила относно услугите на информационното общество (ОВ L 204, 1998 г., стр. 37; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 23, стр. 207), изменена с Директива 98/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 20 юли 1998 г. (ОВ L 217, 1998 г., стр. 18; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 23, стр. 282).

VIII. КОНТРОЛ ПО ГРАНИЦИТЕ, УБЕЖИЩЕ И ИМИГРАЦИЯ

1. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА УБЕЖИЩЕТО

Поради мащаба на миграционната криза, разразила се в света от няколко години, и съответно поради пристигането в Съюза на изключително висок брой кандидати за международна закрила, Съдът е сезиран с множество дела във връзка с политиката на Съюза в областта на убежището. Тук следва да се открият девет от тези дела, едно от които се отнася до Директива 2004/83⁴⁵, а останалите осем — до Регламент № 604/2013⁴⁶ (наричан по-нататък „Регламентът „Дъблин III“). По-конкретно, в решението, в което се тълкува Директива 2004/83, се обсъжда клаузата за изключване на статута на бежанец поради деяния, противоречащи на целите и принципите на ООН. От решенията, с които се тълкува Регламентът „Дъблин III“, първото се отнася до въпроса дали държавите членки имат задължение да издават визи по хуманитарни причини с оглед на последващото подаване на молба за международна закрила на тяхна територия. По други шест дела кандидати за международна закрила оспорват по различни съображения решението на компетентните органи на държава членка да ги прехвърлят в друга държава членка, която да разгледа молбите им за международна закрила. Последното дело се отнася до законосъобразността на приетите от Съвета временни мерки за преместване на търсещите убежище лица в тази безпрецедентна ситуация.

1.1. Статут на бежанците

В решение от 31 януари 2017 г., *Lounani* (C-573/14, [EU:C:2017:71](#)), големият състав на Съда анализира от гледна точка на член 12, параграф 2, буква в) и параграф 3 от Директива 2004/83 *условията, при които статутът на бежанец може да бъде изключен поради извършени от кандидата деяния, противоречащи на целите и принципите на ООН*. По делото в главното производство става дума за марокански гражданин, осъден в Белгия за участие в дейностите на терористична група като неин ръководен член. Осъден е в частност за това, че макар самият той да не е извършил, нито да се е опитвал или да е заплашвал да извърши терористичен акт, все пак е оказал на групата логистична подкрепа и е участвал активно в организирането на мрежа за изпращане на доброволци в Ирак. След осъждането му заинтересованият подава молба за убежище, като изтъква опасенията си от преследване в случай на завръщане в държавата

^{45/} Директива 2004/83/ЕО на Съвета от 29 април 2004 година относно минималните стандарти за признаването и правното положение на гражданите на трети страни или лицата без гражданство като бежанци или като лица, които по други причини се нуждаят от международна закрила, както и относно съдържанието на предоставената закрила (ОВ L 304, 2004 г., стр. 12; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 7, стр. 52).

^{46/} Регламент (ЕС) № 604/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година за установяване на критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила, която е подадена в една от държавите членки от гражданин на трета държава или от лице без гражданство (ОВ L 180, 2013 г., стр. 31).

на произход поради риска мароканските власти вече да го считат за радикален ислямист и джихадист. В този контекст запитващата юрисдикция се съмнява дали по отношение на такова търсещо убежище лице може да се приложи клаузата за изключване на статута на бежанец по член 12 от Директива 2004/83.

В решението си Съдът най-напред приема, че понятието „деяния, противоречащи на целите и принципите на Организацията на обединените нации“, не се свежда единствено до извършването на терористични актове. Всъщност това понятие е изяснено в частност в резолюциите на ООН относно мерките за борба с международния тероризъм, като съгласно тези резолюции изключването на статута на бежанец поради подобни деяния може да се прилага и спрямо лицата, които извършват дейности по набиране, организиране, транспортиране или снабдяване с оборудване на лица, пътуващи до държава, различна от тази, в която пребивават или на която са граждани, с цел по-специално да извършат, планират или подготвят терористични актове. Освен това не е необходимо кандидатът за международна закрила да е осъждан за някое от терористичните престъпления, предвидени в член 1 от Рамково решение 2002/475⁴⁷, чиято цел е уеднаквяване във всички държави членки на определението за терористични престъпления.

По-нататък Съдът припомня, че в крайна сметка компетентните национални органи са тези, които под контрола на националния съд преценяват молбата за международна закрила, и че тези органи следва да преценяват за всеки отделен случай конкретните факти, които са им известни, с цел да определят дали са налице сериозни основания да се счита, че действията на кандидата за международна закрила се обхващат от тази хипотеза на изключване. Като насоки, които следва да се имат предвид, Съдът посочва, от една страна, обстоятелството, че заинтересованият е бил член на ръководството на терористична група с международно измерение. В това отношение няма значение обстоятелството, че тази група не е извършила терористичен акт. От друга страна, Съдът подчертава особеното значение на обстоятелството, че е налице постановена от съдилищата на държава членка и влязла в сила осъдителна присъда за участие в дейността на терористична група.

В заключение Съдът постановява, че деяния като тези, за които е осъден заинтересованият, могат да обосноват изключването на статута на бежанец, въпреки че не е установено самият той да е извършвал, да се е опитвал да извърши или да е заплашвал да извърши терористичен акт.

1.2. Обработване на молбите за международна закрила

В обявеното на 16 февруари 2017 г. решение **С. К. и др.** (C-578/16 PPU, [EU:C:2017:127](#)) Съдът дава пояснения *относно дискреционната клауза по член 17 от Регламента „Дъблин III“, която по изключение позволява на държавите членки да разглеждат подадени до тях молби за международна закрила дори когато не са компетентни за разглеждането им съгласно установените в този регламент критерии.* В конкретния случай става дума за сирийска гражданка и египетски гражданин, които влизат на територията на Европейския съюз с издадена от Хърватия виза, а след това подават молба за убежище в Словакия. Словакските власти изпращат искане до хърватските органи да поемат отговорността за тези лица, тъй като Хърватия е държавата членка, компетентна за разглеждането на молбите им за международна закрила съгласно член 12, параграф 2 от Регламента „Дъблин III“. Хърватия приема искането. Тъй като обаче сирийската гражданка е бременна, прехвърлянето на заинтересованите лица е отложено до раждането на детето. Впоследствие заинтересованите възразяват срещу прехвърлянето им в Хърватия, като изтъкват,

^{47/} Рамково решение 2002/475/ПВР на Съвета от 13 юни 2002 година относно борбата срещу тероризма (ОВ L 164, 2002 г., стр. 3; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 3, стр. 252).

че то би имало отрицателни последици за здравословното състояние на сирийската гражданка (която е имала рискова бременност и след раждането има затруднения от психично естество), които може да засегнат и състоянието на новороденото ѝ дете, както и че в Хърватия са били жертви на расистки изказвания и насилие. В частност поради здравословното състояние на сирийската гражданка Съдът се произнася по реда на спешното производство.

Съдът най-напред посочва, че въпросът за прилагането на дискреционната клауза от държава членка не се урежда единствено според националното право и според тълкуването му от конституционния съд на тази държава членка, а представлява въпрос за тълкуване на правото на Съюза по смисъла на член 267 ДФЕС.

В продължение на практиката си от решение *N. S. и др.*⁴⁸ Съдът постановява, че дори при липсата на основателни опасения да се смята, че съществуват системни недостатъци в държавата членка, компетентна да разгледа молбата за убежище, прехвърлянето на търсещо убежище лице може да се извърши само при условия, изключващи възможността това прехвърляне да породи реална и потвърдена опасност от подлагане на заинтересованото лице на нечовешко или унизително отношение, забранено от член 4 от Хартата на основните права. Съдът добавя, че такова отношение съставлява прехвърлянето на търсещо убежище лице, което страда от особено тежко психическо или физическо заболяване, ако прехвърлянето му би породило реална и потвърдена опасност от значително и необратимо влошаване на здравословното състояние на заинтересованото лице. Според Съда в такъв случай органите на държавата членка, която трябва да извърши прехвърлянето, и евентуално нейните юрисдикции трябва да изключат всяко сериозно съмнение за влияние на прехвърлянето върху здравословното състояние на заинтересованото лице, като вземат необходимите предпазни мерки, така че прехвърлянето да бъде извършено при условия, позволяващи да бъде опазено по подходящ начин и в достатъчна степен здравословното състояние на това лице. В случай че предвид особената тежест на заболяването на съответното търсещо убежище лице така предприетите предпазни мерки не биха били достатъчни, за да се гарантира, че прехвърлянето му няма да доведе до реална опасност от значително и необратимо влошаване на здравословното му състояние, органите на съответната държава членка трябва да спрат процедурата по прехвърлянето на заинтересованото лице, докато състоянието му не позволи такова прехвърляне. Освен това, ако установи, че здравословното състояние на съответното търсещо убежище лице няма да се подобри в краткосрочен план или че спирането на процедурата за дълъг период от време би породило опасност от влошаване на здравословното състояние на заинтересованото лице, държавата членка може по свой избор сама да разгледа молбата му, като се позове на „дискреционната клауза“. По този въпрос обаче Съдът заключава, че член 17, параграф 1 от Регламента „Дъблин III“, тълкуван с оглед на член 4 от Хартата, не би могъл в положение като разглежданото в главното производство да се тълкува в смисъл, че въвежда задължение за тази държава членка да приложи упоменатата клауза. Въпреки това, в случай че здравословното състояние на съответното търсещо убежище лице не позволява на молещата държава членка да извърши прехвърлянето му преди изтичане на шестмесечния срок, предвиден в член 29, параграф 1 от Регламента „Дъблин III“, според Съда компетентната държава членка се освобождава от задължението си да поеме отговорност за заинтересованото лице, като в този случай отговорността се прехвърля на първата държава членка.

48/ Решение на Съда от 21 декември 2011 г., *N. S. и др.* (C-411/10 и C-493/10, [EU:C:2011:865](#)).

В решение **X и X** (C-638/16 PPU, [EU:C:2017:173](#)), постановено на 7 март 2017 г. по реда на спешното преюдициално производство, големият състав на Съда обсъжда *задълженията на държавите членки при подадена молба за виза на основание член 25, параграф 1, буква а) от Визовия кодекс*⁴⁹ *до дипломатическо представителство на територията на трета държава с цел подаване на молба за международна закрила при пристигането в тази държава членка*. В конкретния случай става дума за двойка сирийски граждани и техните три непълнолетни деца, живеещи в Сирия, които подават заявления за издаване на хуманитарни визи в посолството на Белгия в Ливан, преди да се завърнат в Сирия. Заявленията са били за издаване на визи с ограничена териториална валидност, които да позволят на семейството да напусне Сирия и след това да подаде молба за убежище в Белгия. Жалбоподателите изтъкват в частност влошаващото се положение по отношение на сигурността в Сирия, както и факта, че са изложени на опасност от преследване поради принадлежността им към православната християнска общност. Заявленията им са отхвърлени и запитващата юрисдикция, сезирана с жалба против отказа за издаване на визи, се изправя пред съмнения относно обхвата на правото на преценка на държавите членки в такъв контекст, в частност предвид задълженията им по Хартата, и конкретно по членове 4 и 18 от нея.

Най-напред Съдът припомня, че Визовият кодекс е замислен като уредба за издаване на визи за престой на територията на държавите членки от не повече от 90 дни в рамките на всеки 180-дневен период. Очевидно е обаче, че подадените от сирийското семейство заявления за издаване на визи целят нещо различно от издаване на виза за краткосрочно пребиваване, тъй като семейството всъщност цели да поиска убежище в Белгия при пристигането си в тази държава членка и да му бъде издадено разрешение за пребиваване с продължителност, която няма да е ограничена до 90 дни. Затова Съдът приема, че такива заявления, макар и формално подадени на основание на Визовия кодекс, всъщност не попадат в приложното му поле. Освен това въпросните заявления се уреждат само от националното право, тъй като до този момент законодателят на Съюза не е приел какъвто и да било акт за условията за издаване от държавите членки на визи или разрешения за дългосрочно пребиваване на граждани на трети страни по причини от хуманитарен характер. Щом тогава случаят не се урежда от правото на Съюза, разпоредбите на Хартата също не са приложими за него.

Съдът добавя, че обратното би означавало да се позволи на гражданите на трети държави да подават заявления за издаване на визи с цел да получат международна закрила в избрана от тях държава членка, което би противоречало на общата логика на установената с Регламента „Дъблин III“ система. Освен това обратното би предполагало и задължение за държавите членки на основание на Визовия кодекс да допускат граждани на трети страни да подават молби за международна закрила в техни дипломатически представителства на територията на трети страни. Същевременно актовете на Съюза, които уреждат процедурите за молби за международна закрила, не предвиждат такова задължение, а напротив, изключват от приложното си поле молбите, подадени в представителствата на държавите членки.

Обявеното на 15 март 2017 г. решение **Al Chodor и др.** (C-528/15, [EU:C:2017:213](#)) се отнася до *понятието за обективни критерии, на които се основават причините да се смята, че е налице риск от укриване на кандидат за международна закрила, спрямо когото се прилага процедура за прехвърляне*. Понятието е употребено в член 2, буква н) от Регламента „Дъблин III“, който съдържа определение за „риск от укриване“. Съгласно член 28, параграф 2 от този регламент, когато е налице значителен риск от укриване, държавите

^{49/} Регламент (ЕО) № 810/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 година за създаване на Визов кодекс на Общността (ОВ L 243, 2009 г., стр. 1), изменен с Регламент (ЕС) № 610/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. (ОВ L 182, 2013 г., стр. 1).

членки могат да задържат кандидата за международна закрила, но на основата на индивидуална оценка и само доколкото задържането е пропорционално и при условие че не е възможно ефективно прилагане на други алтернативни принудителни мерки.

В конкретния случай става дума за двама иракски граждани, за които от справка в базата данни Евродак при полицейска проверка в Чешката република се установява, че са подали молба за убежище в Унгария. Докато се изчаква прехвърлянето им в тази държава членка, заинтересованите са задържани поради риска от укриване. Задържането им обаче е окачествено като незаконно, тъй като чешкото законодателство не определя обективни критерии за преценката на риска от укриване.

Съдът припомня, че макар регламентите по общо правило да имат непосредствено действие в националните правни системи, все пак някои от техните разпоредби могат да налагат приемането на национални мерки за прилагане от държавите членки. Такава разпоредба е член 2, буква н) от Регламента „Дъблин III“, който изрично изисква обективните критерии да бъдат „определени от закона“. Ето защо Съдът постановява, че формулирането на посочените критерии е въпрос на националното право, като тези критерии трябва да бъдат установени със задължителна разпоредба с общо приложение, а липсата на такава разпоредба води до неприложимост на член 28, параграф 2 от Регламента. В това отношение Съдът подчертава, че не може да е достатъчно наличието на постоянна съдебна практика, която утвърждава установена административна практика.

Във връзка с този извод Съдът в частност подчертава, че задържането на кандидати за международна закрила засяга сериозно правото им на свобода, закрепено в член 6 от Хартата. Ето защо задържането им трябва да е обвързано със спазването на стриктни гаранции, а именно с наличието на правно основание, яснота, предвидимост, достъпност и защита от произвол. На тези изисквания обаче може да отговаря само разпоредба с общо приложение. Всъщност този тип разпоредби определят по задължителен и предварително известен начин полето на действие на националните органи при преценката на обстоятелствата във всеки конкретен случай. Освен това определените в задължителна разпоредба критерии по-добре се поддават на външен контрол на правото на преценка на тези органи, за да бъдат защитени кандидатите от произволно лишаване от свобода.

В решения **Mengesteab** (C-670/16, [EU:C:2017:587](#)) и **Shiri** (C-201/16, [EU:C:2017:805](#)) големият състав на Съда постановява, от една страна, че процедурите за поемане на отговорност и обратно приемане на кандидати за международна закрила трябва да се водят при спазване на редица императивни срокове, и от друга, че тези срокове не само са част от уредбата на тези процедури, но и служат за определяне на държавата членка, която е компетентна да разгледа молбата, така че спазването им трябва да подлежи на съдебен контрол.

По-конкретно, по първото дело, разгледано по реда на бързото производство и завършило с решение от 26 юли 2017 г., **Mengesteab**, Съдът дава разяснения *относно сроковете по член 21, параграф 1 от Регламента „Дъблин III“, приложими при подаване на искане за поемане на отговорност*. Този член предвижда, че ако такова искане не бъде отправено в тримесечен срок от датата, на която е подадена молбата за международна закрила, или — в случай на положителен резултат в Евродак — в срок от два месеца от получаването на резултата, компетентна да разгледа молбата става държавата членка, до която е подадена тази молба. В конкретния случай през септември 2015 г. еритрейски гражданин поисква убежище от германските органи и те му издават удостоверение за регистрация, във връзка с което трябва да се има предвид, че в това отношение германското право разграничава самото поискване на убежище, при което се издава такова удостоверение, от подаването на официална молба за убежище. Най-късно през януари 2016 г. удостоверението на жалбоподателя, копие от него или основната посочена в него информация достигат до компетентните германски органи и през юли 2016 г. заинтересованият в крайна сметка

получава възможност да подаде официална молба за убежище. Търсенето в системата Евродак обаче показва, че дактилоскопичните му отпечатъци вече са свалени в Италия, поради което през август 2016 г. германските органи изпращат до италианските власти искане за поемане на отговорността. Така, въпреки че удостоверението на жалбоподателя достига до компетентния орган повече от три месеца преди изпращането на искане за поемане на отговорността за него, официалната молба за убежище е подадена по-малко от три месеца преди това. През ноември 2016 г. е разпоредено жалбоподателят да бъде прехвърлен в Италия.

Първо, що се отнася до последиците от неспазването на сроковете по член 21, параграф 1 от Регламента „Дъблин III“, Съдът посочва, че след изтичането на тези срокове не може надлежно да се вземе решение за прехвърляне в държава членка, различна от тази, в която е подадена молбата за международна закрила. По-нататък той постановява, че кандидатът за международна закрила може да обжалва издаденото спрямо него решение за прехвърляне, като изтъкне изтичането на някой от сроковете по този член, включително ако замолената държава членка е готова да поеме отговорността за този кандидат. Така сезираният с жалбата съд може да се увери, че спорното решение за прехвърляне е прието след правилно провеждане на процедурата за поемане на отговорност.

Второ, що се отнася до връзката между двата срока по член 21, параграф 1, първа и втора алинея от Регламента „Дъблин III“, Съдът посочва, че искането за поемане на отговорност не може да е надлежно, ако е отправено повече от три месеца след подаването на молбата за международна закрила, дори да е отправено по-малко от два месеца след получаването на положителен резултат в Евродак. Всъщност получаването на такъв резултат не дава основание за превишаване на тримесечния срок за подаване на искане за поемане на отговорността след подаването на молба за международна закрила.

Трето, що се отнася до началния момент на тримесечния срок, а именно моментът на подаване на молбата за международна закрила по смисъла на член 20, параграф 2 от Регламента „Дъблин III“, Съдът постановява, че молбата за международна закрила се счита за подадена, когато органът, натоварен с изпълнението на задълженията по този регламент, получи писмен документ, съставен от орган на публичната власт и удостоверяващ факта, че гражданин на трета държава е поискал международна закрила, и евентуално когато получи само основната съдържаща се в такъв документ информация. Всъщност, за да може ефикасно да приложи процедурата за определяне на компетентната държава членка, компетентният орган се нуждае от сигурна информация за факта, че гражданинът на трета държава е поискал международна закрила, без да е необходимо изготвяният за тази цел писмен документ да има точно определена форма или да съдържа допълнителни данни, релевантни за прилагането на критериите по този регламент или още по-малко за преценката по същество на молбата за международна закрила. На този етап от процедурата не е и необходимо вече да е било организирано индивидуално интервю.

По второто дело, което приключва с решение Shiri от 25 октомври 2017 г., Съдът дава разяснения относно сроковете по член 29, параграфи 1 и 2 от Регламента „Дъблин III“, които важат за решението за прехвърляне на кандидат за международна закрила. Този член в частност предвижда, че ако прехвърлянето не бъде осъществено в шестмесечен срок от приемането на искането за поемане на отговорността или за обратно приемане на съответното лице или на крайното решение по евентуална жалба със суспензивен ефект, компетентността преминава върху молещата държава членка. В главното производство се разглежда спор между ирански гражданин и австрийските органи по повод на отхвърлянето на молбата му за международна закрила в Австрия и решението за връщането му в България, където по-рано също е подал такава молба. През март 2015 г. австрийските органи подават искане до българските власти да приемат

обратно този гражданин и искането им е прието. През юли 2015 г. е разпоредено прехвърлянето на лицето в България. Тъй като обаче прехвърлянето не е осъществено в шестмесечния срок, заинтересованото лице смята, че Република Австрия вече е компетентната държава членка.

На въпроса на запитващата юрисдикция дали изтичането на шестмесечния срок е достатъчно само по себе си, за да премине компетентността от едната към другата държава членка, Съдът най-напред посочва, че ако кандидатът не бъде прехвърлен в този срок, компетентността за разглеждане на молбата му за международна закрила автоматично преминава към молещата държава членка, без да е необходимо компетентната държава членка да отказва да поеме отговорност или да приеме обратно съответното лице.

Второ, Съдът приема, че кандидатът за международна закрила трябва да разполага с ефективен и бърз способ за защита, който да му позволи да се позове на изтичането на шестмесечния срок, независимо дали този срок е изтекъл преди или след вземането на решението за прехвърляне. Всъщност за разлика от сроковете за подаване на искане за поемане на отговорност (обсъждани по дело *Mengesteab*) сроковете по член 29 от Регламента „Дъблин III“ целят да уредят не само приемането, но и изпълнението на решението за прехвърляне. Поради това те могат да изтекат след приемането на това решение. В конкретния случай предвиденото в частност в член 47 от Хартата задължение да се предвиди ефективен и бърз способ за защита е изпълнено с предвиденото в австрийската уредба право на обжалване на решението за прехвърляне с позоваване на обстоятелства, настъпили след приемането на това решение.

1.3. Международна закрила в случай на миграционна криза

В решения *Jafari* (C-646/16, [EU:C:2017:586](#)) и *A.S.* (C-490/16, [EU:C:2017:585](#)), постановени на 26 юли 2017 г., първото — по реда на бързото производство, а второто — след разглеждане с предимство, големият състав на Съда се произнася по въпроса *дали пристигането на изключително голям брой граждани на трети държави, желаещи да получат международна закрила, оказва влияние върху правилата за издаването на визи и за определянето на държавата членка, компетентна за разглеждането на молбите за международна закрила*. В съответните спорове в главните производства става дума за членовете на афганистанско семейство и за сирийски гражданин, преминали границата между Сърбия и Хърватия. След това хърватските власти организират превозването им до словенската граница с цел да им помогнат да отидат в други държави членки, където да подадат молби за международна закрила. Така афганистанското семейство подава молба в Австрия, а сирийският гражданин — в Словения. Словенските власти обаче изпращат искане до хърватските органи за поемане на отговорността за сирийския гражданин, доколкото съгласно член 13, параграф 1 от Регламента „Дъблин III“ компетентна е държавата членка, чиято външна граница е незаконно пресечена. Австрийските власти пък изпращат искане до хърватските органи за поемане на отговорността за афганистанското семейство на основание член 21 от този регламент. Афганистанското семейство и сирийският гражданин оспорват отхвърлянето на молбите им за международна закрила и решението за прехвърлянето им в Хърватия, поради което съответните национални юрисдикции отправят запитвания до Съда за вътрешната връзка между релевантните разпоредби на Регламента „Дъблин III“.

В решение *Jafari* Съдът най-напред отговаря на въпроса дали обстоятелството, че хърватските власти не са се противопоставили на влизането на тяхна територия на лица, желаещи да преминат транзитно през тази държава членка, за да подадат молби за международна закрила в друга държава членка, е равнозначно на издаването на виза по смисъла на член 12 от Регламента „Дъблин III“. В това отношение Съдът постановява, че по дефиниция визата е „разрешение или решение на държава членка“, което се „изисква за транзитно преминаване или влизане“ на територията на тази държава членка или на няколко държави членки. В този смисъл, от една страна, понятието „виза“ обозначава акт, официално приет от национален административен орган, а не просто непротивопоставяне, и от друга страна, визата не се смесва с допускането до територията на държава членка, защото визата се изисква именно за да стане възможно това допускане. Ето защо допускането до територията на държава членка, на което органите на съответната държава членка евентуално просто не са се противопоставили, не представлява „виза“. Съдът добавя, че обстоятелството, че допускането става факт в ситуация, характеризираща се с приток на изключително голям брой граждани на трети държави, които желаят да получат международна закрила, не променя този извод.

По-нататък, отново в решение *Jafari*, а също и в решение *A.S.*, Съдът се произнася относно понятието „незаконно пресичане“, използвано (без да е дефинирано) в член 13, параграф 1 от Регламента „Дъблин III“. Съдът посочва, че тази разпоредба трябва да се тълкува в смисъл, че гражданинът на трета държава, който, без да отговаря на приложимите по принцип в една държава членка условия за влизане, е допуснат до територията на тази държава членка, за да премине транзитно към друга държава членка с цел да подаде там молба за международна закрила, трябва да се счита за „незаконно пресякъл“ границата на първата държава членка. Според Съда обстоятелството, че това пресичане на границата е било търпяно или разрешено в разрез с приложимите правила или е било разрешено въз основа на хуманитарни причини и на дерогирание на условията за влизане, по принцип приложими към гражданите на трети държави, не означава, че въпросното пресичане на границата става законно. Всъщност държавата членка, разрешила по хуманитарни причини влизането на територията ѝ на гражданин на трета държава, който няма виза и не е освободен от изискването за виза, не може да се освободи от отговорността си по отношение на това лице, без да се постави под въпрос системата на Регламента „Дъблин III“. Освен това, както беше посочено по-горе, няма значение обстоятелството, че пресичането на границата става факт в ситуация, характеризираща се с приток на изключително голям брой граждани на трети държави. По последно посочения аспект Съдът в частност подчертава, че законодателят на Съюза е отчел опасността да настъпи такава ситуация и съответно е предоставил на държавите членки инструменти, с които трябва да може да се даде адекватен отговор, но не е предвидил прилагането в тази хипотеза на особен режим на определяне на компетентната държава членка. Това важи в частност за възможността на всяка държава членка по член 17, параграф 1 от Регламента „Дъблин III“ да вземе решение да разгледа дадена молба за международна закрила дори ако това не попада в нейната компетентност съгласно критериите, предвидени в този регламент (дискреционна клауза). Както и в решение *С. К. и др.* (C-578/16 PPU)⁵⁰ обаче, Съдът припомня, че кандидатът за международна закрила не трябва да бъде прехвърлян, ако прехвърлянето му поражда реална опасност да бъде подложен на нечовешко или унижително отношение по смисъла на член 4 от Хартата. В този контекст Съдът признава възможността в компетентната държава членка да е налице такава опасност в резултат от притока на изключително голям брой граждани на трети държави, желаещи да получат международна закрила, и съответно да не е възможно прехвърляне към тази държава членка.

^{50/} Това решение е представено в настоящия доклад, в раздел VIII.1.2, „Обработване на молбите за международна закрила“.

В решение A.S. Съдът прилага принципите, изведени в решение *Jafari*. Така той постановява, че кандидатът за международна закрила може да оспорва решението за прехвърлянето му, като в рамките на предвидения в член 27, параграф 1 от Регламента „Дъблин III“ способ за защита изтъкне неправилно прилагане на критерия за компетентност, който се отнася до незаконното пресичане на границата на държава членка и е прогласен в член 13, параграф 1 от посочения регламент. Като се опира на решение *Ghezelbash*⁵¹, в което постановява, че по силата на правото си на ефективни правни средства за защита такъв кандидат може да обжалва на основание неправилно прилагане на критерия за издаването на виза, Съдът изтъква, че съображенията му от въпросното решение важат и за критерия по член 13, параграф 1 от Регламента „Дъблин III“.

Накрая, отново в решение A.S. Съдът разглежда въпроса как подаването на жалба срещу решението за прехвърляне се отразява на отчитането на сроковете, предвидени, от една страна, в член 13, параграф 1 от Регламента „Дъблин III“, и от друга, в член 29, параграф 2 от същия регламент. Съдът припомня, че целта и на двете разпоредби е да се ограничи във времето отговорността на държава членка съгласно Регламента „Дъблин III“. Съгласно член 13, параграф 1 компетентността на държава членка, основана на критерия за незаконно пресичане на границата, отпада 12 месеца след датата на това пресичане, а съгласно член 29 кандидатът за международна закрила трябва да бъде прехвърлен в шестмесечен срок след приемането на отговорността от компетентната държава членка или след крайното решение по обжалване или преразглеждане в случай на суспензивно действие в съответствие с член 27, параграф 3 от Регламента „Дъблин III“.

От една страна, Съдът постановява, че подаването на жалба срещу решението за прехвърляне няма отражение върху броенето на предвидения в член 13, параграф 1 срок, който е условие за прилагане на закрепения в тази разпоредба критерий. От друга страна, Съдът приема, че срокът по член 29, параграфи 1 и 2 започва да тече едва от момента на постановяване на крайното решение по жалбата, включително когато сезираната юрисдикция е решила да отправи преюдициално запитване до Съда, доколкото посочената жалба има суспензивно действие. Всъщност вторият срок се отнася до изпълнението на решението за прехвърляне и може да бъде приложен едва след като е утвърдено принципното прехвърляне, тоест най-рано щом замолената държава членка е уважила искането за поемане на отговорността или за обратно приемане.

Отново в контекста на миграционната криза, на 6 септември 2017 г. големият състав на Съда се произнася по дело *Словакия и Унгария/Съвет* (C-643/15 и C-647/15, [EU:C:2017:631](#)), като в решението си отхвърля изцяло жалбите за отмяна на Решение 2015/1601 на Съвета за установяване на временни мерки за задължително преместване на търсещите убежище лица⁵². За да подпомогне Италия и Гърция да се справят с масирания приток на мигранти през лятото на 2015 г., на основание член 78, параграф 3 ДФЕС Съветът на Европейския съюз приема обжалваното решение, с което предвижда около 120 000 лица, които очевидно се нуждаят от международна закрила, да бъдат преместени от тези две държави членки в други държави членки в рамките на период от две години. Словакия и Унгария, които гласуват против това решение в Съвета, искат от Съда да го отмени, като изтъкват, от една страна, че е прието в нарушение на процесуалните правила и няма надлежно правно основание, и от друга, че не е нито подходящо като отговор на миграционната криза, нито необходимо за тази цел.

51/ Решение на Съда от 7 юни 2016 г., *Ghezelbash* (C-63/15, [EU:C:2016:409](#)).

52/ Решение (ЕС) 2015/1601 на Съвета от 22 септември 2015 година за установяване на временни мерки в областта на международната закрила в полза на Италия и Гърция (ОВ L 248, 2015 г., стр. 80).

Най-напред Съдът постановява, че макар член 78, параграф 3 ДФЕС да предвижда, че Съветът приема посочените в него временни мерки по предложение на Комисията и след консултация с Парламента, тази разпоредба не препраща изрично към законодателната процедура. Ето защо Решение 2015/1601 е можело надлежно да бъде прието чрез незаконодателна процедура и следователно представлява незаконодателен акт. Оттук следва, че противно на поддържането от държавите членки жалбоподателки, спрямо приемането на обжалваното решение не се прилагат изискванията относно участието на националните парламенти, нито тези относно публичния характер на обсъждането и гласуването в Съвета, изисквания, които са приложими само по отношение на законодателните актове. Освен това Съдът постановява, че Съветът не е бил длъжен да приеме обжалваното решение с единодушие, въпреки че поради приемането на някои изменения му се налага да се отклони от първоначалното предложение на Комисията. Всъщност измененото предложение е одобрено от Комисията чрез двама от нейните членове, които са били упълномощени за тази цел от колегиума на членовете на Комисията, с което е зачетена целта на член 293, параграф 2 ДФЕС, а именно да се съхрани правомощието за инициатива на Комисията.

По-нататък Съдът постановява, че наистина с временните мерки, приети на основание член 78, параграф 3 ДФЕС, по принцип може да се извършва и дерогиране от разпоредбите на законодателни актове, но все пак тези дерогации трябва да са в определени рамки по отношение на тяхното както материално, така и времево приложно поле, като се ограничат само до предоставянето чрез временна система на бърз и ефективен отговор на конкретна кризисна ситуация, което изключва възможността тези мерки да могат да имат за предмет или за последица да извършват замяна или изменение с постоянен или общ характер на тези законодателни актове, като по този начин се заобиколи обикновената законодателна процедура, предвидена в член 78, параграф 2 ДФЕС. Съдът обаче отбелязва, че предвидените с обжалваното решение дерогации отговарят на това изискване, като се има предвид, от една страна, че се прилагат само за период от две години (който може евентуално да бъде продължен), и от друга, че се отнасят до ограничен брой кандидати за международна закрила в Гърция или в Италия, които притежават гражданството на някоя от посочените в решението държави и са пристигнали или ще пристигнат в тези държави членки през определен период.

Що се отнася до спазването на принципа на пропорционалност, Съдът припомня, че на институциите на Съюза трябва да се признае широко право на преценка, когато приемат мерки в области, които предполагат те да направят по-специално избор от политическо естество и да извършват комплексни преценки. Ето защо единствено явно неподходящият характер на приета в някоя от тези области мярка с оглед на целта, която компетентните институции възнамеряват да постигнат, може да засегне законосъобразността на такива мерки. В конкретния случай Съдът приема, че предвиденият в обжалваното решение механизъм за преместване не е мярка, която е явно неподходяща да способства за постигането на нейната цел, а именно облекчаване на италианската и гръцката система за убежище, тежко засегнати от масирания приток на бежанци през 2015 г. В този смисъл в рамките на широкото право на преценка, което трябва да му бъде признато в това отношение, Съветът е можел да приеме, че задължителният характер на разпределението на преместваните лица се налага с оглед на конкретната извънредна ситуация, в която е трябвало да бъде прието обжалваното решение. При всички случаи валидността на решението не може да бъде оспорвана въз основа на ретроспективни преценки на неговата ефективност, например за малкия брой премествания на основание на решението, тъй като той може да се обясни със съвкупност от обстоятелства, които Съветът не е можел да предвиди към момента на приемането на решението, сред които по-специално липсата на сътрудничество от страна на някои държави членки.

Освен това Съдът посочва, че при приемането на обжалваното решение Съветът е бил длъжен да приложи принципа на солидарност и справедливо разпределение на отговорностите между държавите членки, включително във финансово отношение, принцип, който важи по силата на член 80 ДФЕС при прилагането на общата политика на Съюза в областта на убежището. Ето защо Съветът не е допуснал явна грешка в

преценката, като е счел, че с оглед на специалния извънреден характер на ситуацията трябва да бъдат взети временни мерки на основание член 78, параграф 3 ДФЕС във връзка с член 80 ДФЕС, които се състоят в налагането на задължителен механизъм за преместване.

Накрая Съдът пояснява, че ако, както поддържа една от встъпилите по делото държави членки, преместването трябваше да бъде тясно обусловено от съществуването на културни или езикови връзки между всеки кандидат за международна закрила и държавата членка на преместване, това би направило невъзможно разпределянето на тези кандидати между всички държави членки при спазване на принципа на солидарност, наложен с член 80 ДФЕС, а следователно би направило невъзможно и приемането на задължителен механизъм за преместване. При всички случаи съображенията, свързани с етническия произход на кандидатите за международна закрила, не могат да бъдат взети предвид, доколкото те очевидно противоречат на правото на Съюза, и по-специално на член 21 от Хартата. Всъщност системата на Регламента „Дъблин III“ се основава на обективни критерии, а не на предпочитанията на кандидата за международна закрила.

2. ИМИГРАЦИОННА ПОЛИТИКА

В обявеното на 4 април 2017 г. решение *Fahimian* (C-544/15, [EU:C:2017:255](#)) големият състав на Съда тълкува понятието „заплаха за обществената сигурност“ по смисъла на член 6, параграф 1, буква г) от Директива 2004/114 относно условията за прием на граждани на трети страни с цел образование⁵³ и разяснява обхвата на дискреционното правомощие, предоставено за тази цел на държавите членки. Съгласно посочената разпоредба държавите членки проверяват дали не са налице съображения, свързани с наличието на заплаха за обществения ред, обществената сигурност или общественото здраве, които да налагат да се откаже прием на съответния гражданин на трета страна. Жалбоподателката в главното производство е иранска гражданка с магистърска степен по информационни технологии, издадена от университет, на който Съюзът е наложил ограничителни мерки поради подкрепата, която оказва на иранското правителство в частност във военната област. Заинтересованата получава стипендия от германски университет да следва за докторска степен в областта на сигурността на мобилните системи, но ѝ е отказана студентска виза. Тогава тя обжалва отказа пред запитващата германска юрисдикция. Германските органи обосновават отказа с опасенията си, че не е изключено в Иран да се злоупотреби със знанията, които заинтересованата би придобила при изследователската си работа (например за събиране на поверителна информация в западните държави, за вътрешни репресии или общо във връзка с нарушения на човешките права).

Запитан за тълкуването на Директива 2004/114, Съдът постановява, че когато са сезирани от гражданин на трета страна с молба за виза с учебна цел, компетентните национални органи разполагат с широка свобода да преценят, с оглед на всички релевантни обстоятелства, които характеризират положението на този гражданин, дали той представлява, макар и потенциална, заплаха за обществената сигурност. Следователно тази преценка позволява да се вземе предвид не само личното поведение на заявителя, но и други обстоятелства, свързани по-специално с професионалния му опит.

Съдът също така постановява, че член 6, параграф 1, буква г) от Директива 2004/114 допуска компетентните национални органи да откажат да приемат на територията на съответната държава членка гражданин на трета страна, дипломиран в университет, спрямо който се прилагат ограничителни мерки от страна

^{53/} Директива 2004/114/ЕО на Съвета от 13 декември 2004 година относно условията за прием на граждани на трети страни с цел образование, ученически обмен, безвъзмездно обучение или доброволческа дейност (ОВ L 375, 2004 г., стр. 12; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 7, стр. 94).

на Съюза поради силните връзки на този университет с иранското правителство във военната област или в области, свързани с последната, който гражданин на трета страна възнамерява да предприеме в тази държава членка изследователска дейност в чувствителна за обществената сигурност област, ако данните, с които разполагат тези органи, дават основание за опасения, че познанията, които това лице ще придобие в рамките на посочените изследвания, могат да бъдат използвани по-късно за цели, противоречащи на обществената сигурност. Що се отнася до съдебния контрол над упражняването на предоставената за тази цел свобода на преценка на националните органи, Съдът постановява, че този контрол наистина е ограничен, доколкото преценката по същество се свежда до преценка дали не е налице явна грешка, но все пак трябва да обхваща и проверка за зачитането на процесуалните гаранции. В този смисъл националният съд следва да се увери, че решението да се откаже прием е достатъчно мотивирано и почива на достатъчно солидна фактическа основа.

IX. СЪДЕБНО СЪТРУДНИЧЕСТВО ПО ГРАЖДАНСКИ ДЕЛА

1. РЕГЛАМЕНТИ № 44/2001 И № 1215/2012 ОТНОСНО КОМПЕТЕНТНОСТТА, ПРИЗНАВАНЕТО И ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА СЪДЕБНИ РЕШЕНИЯ ПО ГРАЖДАНСКИ И ТЪРГОВСКИ ДЕЛА

В обявеното на 14 септември 2017 г. решение *Nogueira и др.* (C-168/16 и C-169/16, [EU:C:2017:688](#)) Съдът тълкува понятието „място, където [работникът или служителят] обичайно осъществява дейността си“ по смисъла на член 19, точка 2, буква а) от Регламент № 44/2001⁵⁴, за да определи към кои съдилища може да се обръща летателният персонал на авиокомпания. Шестимата ищци в главните производства са членове на кабинния екипаж, наети от установеното в Ирландия дружество Ryanair или командирвани на работа в него. Трудовите им договори са съставени на английски език, уреждат се от ирландското право и съдържат клауза за предоставяне на компетентност, съгласно която споровете са подсъдни на ирландските съдилища. Договорите предвиждат, че трудът на тези служители се смята за положен в Ирландия, тъй като изпълняват задълженията си на борда на регистрирани в тази държава членка самолети. В договорите обаче като „основна база“ на служителите е посочено летище „Шарлероа“ (Белгия). Самите служители започват и приключват работния си ден на това летище и са договорно задължени да живеят на не повече от един час разстояние от „основната база“. За да провери дали е компетентен да разгледа делата в главните производства, сезираният от ищците белгийски съд отправя запитване до Съда за тълкуването при такива обстоятелства на понятието „място, където [работникът или служителят] обичайно осъществява дейността си“ по смисъла на Регламент № 44/2001. По-конкретно той пита Съда

^{54/} Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета от 22 декември 2000 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (ОВ L 12, 2001 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 3, стр. 74).

дали това понятие може да се приравни на понятието „основна база“ по смисъла на Регламент № 3922/91⁵⁵ в областта на гражданското въздухоплаване. Последното понятие е дефинирано в упоменатия регламент като мястото, от което летателният персонал системно започва и където приключва работния си ден, организира ежедневната си работа и за времето на изпълнение на трудовия договор се е установил да живее, за да е на разположение на въздушния превозвач.

Най-напред Съдът припомня, че когато спорът е свързан с трудов договор, правилата на Съюза за съдебната компетентност са предназначени да защитят по-слабата страна по договора, като дават възможност на работника или служителя да предяви иск срещу своя работодател пред съда, който счита за най-близък до своите интереси. По-нататък Съдът отбелязва, че когато съдът на държава членка не може по безспорен начин да определи „мястото, където [работникът или служителят] обичайно осъществява дейността си“, трябва — за да реши дали е компетентен — да установи „мястото, откъдето“ този работник изпълнява основната част от задълженията си към своя работодател. За да определи конкретно това място, националният съд трябва да вземе предвид определен набор от признаци (метод, основан на определени признаци), сред които мястото, където са базирани самолетите, на които обичайно се осъществява дейността. Затова понятието „мястото, където или откъдето работникът или служителят обичайно осъществява дейността си“, не е отъждествимо с което и да било понятие от друг акт на правото на Съюза извън Регламент № 44/2001, а в частност по отношение на летателния персонал, нает в авиокомпания или командирован в нея, не е отъждествимо с понятието „основна база“ по смисъла на Регламент № 3922/91. Всъщност Регламент № 44/2001 нито се позовава на Регламент № 3922/91, нито преследва същите като неговите цели, доколкото последният регламент цели хармонизиране на техническите изисквания и административните процедури в областта на гражданското въздухоплаване.

При все това Съдът подчертава, че понятието „основна база“ представлява показателен признак за определяне на „мястото, където [работникът или служителят] обичайно осъществява дейността си“. Според Съда единствено в хипотезата, когато с оглед на конкретните фактически обстоятелства по случая искове като разглежданите в главните производства са в по-тясна връзка с друго място, „основната база“ не би имала значение за установяването на „мястото, където [работникът или служителят] обичайно осъществява дейността си“.

По друго дело, отнасящо се до определянето на компетентния съд, големият състав на Съда произнася решение от 17 октомври 2017 г., *Bolagsupplysningen u Ilsjan* (C-194/16, [EU:C:2017:766](#)), с което дава пояснения по прилагането на член 7, точка 2 от Регламент № 1215/2012⁵⁶. Този регламент предвижда правило за специална компетентност в областта на деликтната и квазиделиктната отговорност, съгласно което искът срещу ответника може да бъде предявен пред съд на държавата членка по мястото, където е настъпило или може да настъпи вредоносното събитие. По това дело Съдът изяснява как се определя *мястото на настъпване на вредата, когато става дума за иск поради извършено чрез интернет посегателство срещу свързаните с личността права на юридическо лице*. В конкретния случай ищецът е учредено съгласно естонското право дружество, което предявява иск пред естонските съдилища срещу шведско дружество. То иска да се поправят неверните според него данни, които шведското дружество е публикувало за него на уебсайта си, да се заличат свързаните с това коментари във форума за обсъждания на уебсайта и да

^{55/} Регламент (ЕИО) № 3922/91 на Съвета от 16 декември 1991 година относно хармонизирането на техническите изисквания и административните процедури в областта на гражданското въздухоплаване (ОВ L 373, 1991 г., стр. 4; Специално издание на български език, 2007 г., глава 7, том 2, стр. 93), изменен с Регламент (ЕО) № 1899/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2006 г. (ОВ L 377, 2006 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 7, том 17, стр. 35).

^{56/} Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2012 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (ОВ L 351, 2012 г., стр. 1).

му се заплати обезщетение за претърпени вреди. Това поставя въпроса дали естонските съдилища са компетентни, доколкото Естония е мястото, където е настъпила сочената вреда, въпреки че спорните данни и коментари са публикувани на шведски сайт на шведски език, без превод.

Сезиран с преюдициален въпрос в това отношение, Съдът припомня принципа, установен за физическите лица с решение *eDate Advertising u др.*⁵⁷, че в случай на твърдяно нарушение на правата, свързани с личността, чрез публикуване на информация в уебсайт, лицето, което счита, че е увредено, трябва да може да сезира с иск за отговорност за цялата причинена вреда юрисдикциите на държавата членка, в която се намира центърът на неговите интереси. Като продължение на това решение Съдът постановява, че не е определящо дали съответното лице е физическо или юридическо. Когато става въпрос за юридическо лице, както е в главното производство, центърът на неговите интереси трябва да отразява мястото, където търговската му репутация е най-утвърдена, и следователно този център трябва се определи в зависимост от мястото, където то упражнява основната част от дейността си. Съдът добавя, че когато съответното юридическо лице извършва по-голямата част от дейността си в държава членка, различна от тази, в която е неговото седалище съгласно устройствения акт, това лице може да предяви иск срещу предполагаемия нарушител в тази друга държава членка на основание, че това е мястото на настъпване на вредата.

Накрая Съдът напомня, отново въз основа на решение *eDate Advertising u др.*, че лицето, което счита, че е увредено, може вместо иск за отговорност за цялата причинена вреда, да предяви иска си пред юрисдикциите на всяка държава членка, на чиято територия е достъпна или е била достъпна публикуваната в интернет информация, които обаче са компетентни да се произнесат единствено по вредата, причинена на територията на държавата членка на сезираната юрисдикция. Този принцип обаче не се прилага по отношение на искания за поправяне на данни и заличаване на информация, публикувана онлайн в интернет. Всъщност предвид повсеместния характер на такива данни и информация, както и предвид обстоятелството, че по принцип обхватът на тяхното разпространение е универсален, подобни искания могат да се отправят само до съда, компетентен да разгледа цялото искане за поправяне на вредата.

2. РЕГЛАМЕНТ № 1259/2010 ЗА ПРИЛОЖИМОТО ПРАВО ПРИ РАЗВОД

В решение от 20 декември 2017 г., *Sahyouni* (C-372/16, [EU:C:2017:988](#)), Съдът се произнася относно материалния обхват на Регламент № 1259/2010 (Регламентът „Рим III“)⁵⁸ относно осъществяването на засилено сътрудничество в областта на приложимото право при развод и законна раздяла. Делото в главното производство се отнася до прекратяването от духовен съд в Сирия на сключен в Сирия брак между двама души със сирийско и германско гражданство, живеещи понастоящем в Германия. Впоследствие този „развод по частноправен ред“, произнесен въз основа на едностранно волеизявление на съпруга, е признат в Германия по съображението, че съгласно Регламента „Рим III“ разводът между тези лица се урежда от сирийското право. Съпругата обаче обжалва това решение пред запитващата юрисдикция, която сезира Съда с няколко преюдициални въпроса за тълкуването на Регламента.

^{-57/} Решение на Съда от 25 октомври 2011 г., *eDate Advertising u др.* (C-509/10 и C-161/10, [EU:C:2011:685](#)).

^{58/} Регламент (ЕС) № 1259/2010 на Съвета от 20 декември 2010 година относно осъществяването на засилено сътрудничество в областта на приложимото право при развод и законна раздяла (ОВ L 343, 2010 г., стр. 10). Този регламент заменя Регламент № 44/2001.

С определение от 12 май 2016 г.⁵⁹ обаче Съдът приема, че тези въпроси очевидно не са от неговата компетентност най-вече защото Регламентът „Рим III“ не е приложим към признаването на постановено от трета държава решение за развод, а запитващата юрисдикция не е представила никакви други данни, въз основа на които да може да се установи, че националното право е направило разпоредбите на посочения регламент пряко и безусловно приложими към делото в главното производство. В този контекст запитващата юрисдикция отправя второ преюдициално запитване до Съда за тълкуването на Регламента „Рим III“, като посочва, че съгласно германското право този регламент се прилага по отношение на признаването в Германия на постановени в трети държави разводи по частноправен ред като обсъждания в главното производство.

В светлината на тези уточнения Съдът най-напред постановява, че второто преюдициално запитване е допустимо. По-нататък той разглежда въпроса дали развод „по частноправен ред“ като обсъждания в главното производство попада в материалния обхват на Регламента „Рим III“. В това отношение той приема, че макар наистина този регламент да не дефинира понятието „развод“, а разводите по частноправен ред да не са изключени изрично от приложното му поле, това според Съда не променя факта, че видно от редица обстоятелства, посоченият регламент урежда само разводите, постановени от съд или от друг държавен орган или под техен контрол. Затова според Съда законодателят на Съюза не е имал намерение този регламент да се прилага и към други видове развод като обсъждания в главното производство, който се основава на „едностранно волеизявление“, направено пред духовен съд. Съдът подчертава, че това тълкуване осигурява и съответствие с приложното поле на Регламент № 2201/2003⁶⁰, който също е приет в рамките на политиката на съдебно сътрудничество по гражданскоправни въпроси и който съгласно член 1, параграф 1 и член 2, точка 4 урежда единствено постановените от съд разводи. Така с оглед на текста на Регламента „Рим III“, но и с оглед на контекста и целите му Съдът постановява, че развод, който е резултат от едностранно изявление на единия от съпрузите пред духовен съд, не попада в приложното поле на този регламент.

3. РЕГЛАМЕНТ № 650/2012 В ОБЛАСТТА НА НАСЛЕДЯВАНЕТО

В постановеното на 12 октомври 2017 г. решение **Kubicka** (C-218/16, [EU:C:2017:755](#)) Съдът се произнася по *законосъобразността на отказа за съставяне на завещание съгласно отечествения закон на завещателя, който е и избраният от него закон, поради това че завещанието съдържа завет по отношение на имот с местонахождение в друга държава членка, която не признава този вид завети*. Така Съдът за първи път тълкува Регламент № 650/2012⁶¹ относно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на решения и приемането и изпълнението на автентични актове в областта на наследяването и относно създаването на европейско удостоверение за наследство и дава пояснения за приложното му поле. В случая в главното производство завещателката, която е полска гражданка с местопребиваване в Германия и на основание член 22, параграф 1 от Регламент № 650/2012 избира за приложим полския наследствен закон, желае да учреди в завещанието си „виндикационен завет“, тоест завет с пряко вещно

^{59/} Определение на Съда от 12 май 2016 г., **Sahyouni** (C-281/15, [EU:C:2016:343](#)).

^{60/} Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета от 27 ноември 2003 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност, с който се отменя Регламент (ЕО) № 1347/2000 (ОВ L 338, 2003 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 183).

^{61/} Регламент (ЕС) № 650/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 4 юли 2012 година относно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на решения и приемането и изпълнението на автентични актове в областта на наследяването и относно създаването на европейско удостоверение за наследство (ОВ L 201, 2012 г., стр. 107).

действие в момента на отварянето на наследството, по отношение на недвижим имот с местонахождение в Германия — държава членка, в която не се признават вещните последици на този завет. Тъй като в Германия непознатите за германското право виндикационни завети се адаптират в „дамнационни завети“, нотариусът в Полша отказва да състави завещание, което би противоречало на германския закон и германската съдебна практика в областта на вещното и регистърното право, които според този нотариус трябва да бъдат взети предвид по силата на член 1, параграф 2, букви к) и л) и член 31 от Регламент № 650/2012. Заинтересованата обаче не желае да учреди дамнационен завет, защото това би създавало трудности с представянето на непълнолетните ѝ деца, и подава частна жалба срещу отказа на нотариуса да състави завещание с виндикационен завет.

Съдът най-напред припомня, че Регламент № 650/2012 се прилага при наследяването в случай на смърт, което обхваща всички форми на прехвърляне на активи, права и задължения в случай на смърт, независимо дали чрез доброволно прехвърляне по силата на разпореждане с имущество в случай на смърт или чрез прехвърляне по наследяване при липса на завещание. По-нататък той посочва, че в член 1, параграф 2 от този регламент са изброени различни въпроси, които са изключени от приложното му поле, като сред тях в буква к) са посочени въпросите на „естеството на вещните права“, а в буква л) — „вписването в регистър на права върху недвижим или движима собственост, включително правните изисквания за такова вписване, както и последиците от вписването или невписването на такива права в регистър“. В конкретния случай Съдът заключава, че прякото прехвърляне на право на собственост чрез виндикационен завет засяга единствено начините за прехвърлянето на това право на собственост при смъртта на завещателя, а Регламент № 650/2012 цели да даде възможност именно за това. Оттук следва, че член 1, параграф 2, буква к) от Регламент № 650/2012 не се отнася до такива начини на прехвърляне. Според Съда тези изключения не са основание за отказа на орган на държава членка да признае вещните последици на виндикационния завет, познат в приложимото наследствено право, по съображение че заветът се отнася до правото на собственост върху недвижим имот с местонахождение в тази държава членка, а нейното законодателство не познава института на завета с пряко вещно действие в момента на откриването на наследството.

Като се основава на принципа за единството на приложимия наследствен закон, Съдът приема, че щом член 1, параграф 2, буква л) от Регламент № 650/2012 се отнася само до вписването в регистър на права върху недвижим или движима собственост, в това число правните изисквания за такова вписване, както и последиците от вписването или невписването на такива права в регистър, то условията, при които се придобиват такива права, не са сред въпросите, изключени от приложното поле на Регламента по силата на тази разпоредба. В това отношение Съдът изтъква целта на Регламент № 650/2012, а именно отстраняване на пречките пред свободното движение на хора, които искат да упражнят правата си в областта на наследяването с трансгранични последици.

Освен това Съдът постановява, че член 31 от Регламент № 650/2012, който предвижда адаптиране на вещните права, не се прилага към конкретния случай. Всъщност тази разпоредба се отнася не до начините за прехвърляне на вещните права, каквито начини са в частност виндикационният и дамнационният завет, а единствено до зачитането на съдържанието на вещните права, определено от приложимото към наследяването право, и приемането им в правната система на държавата членка, в която са предявени. Ето защо, доколкото вещното право, предавано чрез виндикационния завет, е правото на собственост, което е признато в германското право, няма основание за адаптирането му по реда на член 31 от Регламента.

Х. СЪДЕБНО СЪТРУДНИЧЕСТВО ПО НАКАЗАТЕЛНОПРАВНИ ВЪПРОСИ

В тази област трябва да бъдат изтъкнати две решения, с които се тълкуват разпоредбите на Рамково решение 2002/584 за европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки⁶².

В постановеното на 29 юни 2017 г. решение *Popławski* (C-579/15, [EU:C:2017:503](#)) Съдът се произнася по въпроса съвместима ли е с Рамково решение 2002/584 национална правна уредба, с която се транспонира член 4, точка 6 от него и която сред факултативните основания за неизпълнение на европейската заповед за арест посочва факта на местопребиваването на издирваното лице в изпълняващата държава членка. Главното производство се води във връзка с изпълнението в Нидерландия на европейска заповед за арест, издадена от полски съд срещу пребиваващ в Нидерландия полски гражданин с цел изпълнение в Полша на наказание лишаване от свобода.

Съдът постановява, че член 4, точка 6 от Рамково решение 2002/584 не допуска национална правна уредба, с която се транспонира тази разпоредба и която предвижда, че съдебните органи при всички случаи са длъжни да откажат изпълнение на европейската заповед за арест, ако издирваното лице е с местопребиваване в тази държава членка, без тези органи да имат каквото и да е право на преценка и без посочената държава членка да се задължава да осигури действителното изпълнение на наложеното на издирваното лице наказание лишаване от свобода по смисъла на упоменатата разпоредба от Рамковото решение. Според Съда при такова положение възниква риск от безнаказаност на въпросното лице.

В това отношение Съдът най-напред припомня, че Рамково решение 2002/584 установява принципа, че държавите членки изпълняват всяка европейска заповед за арест въз основа на принципа на взаимното признаване, и че отказът да се изпълни такава заповед се счита за изключение, което трябва да се тълкува стриктно. По-нататък той посочва, че от член 4, точка 6 от Рамково решение 2002/584 следва, че отказът да бъде изпълнена европейска заповед за арест, предполага изпълняващата държава членка наистина да поеме изпълнението на наказанието лишаване от свобода, наложено на издирваното лице, така че във всеки случай не може да се счита, че само фактът, че тази държава членка заявява „готовност“ да поеме изпълнението на това наказание, може да оправдае такъв отказ.

Освен това Съдът припомня, че разпоредбите на Рамково решение 2002/584 нямат директен ефект. Компетентният национален съд обаче е длъжен, като вземе предвид цялото вътрешно право и като приложи признатите от последното методи за тълкуване, да тълкува националните разпоредби, доколкото е възможно, в светлината на текста и целите на това рамково решение. Ето защо при отказ да се изпълни европейска заповед за арест, издадена за предаването на лице, осъдено в издаващата държава членка с влязла в сила присъда на лишаване от свобода, самите съдебни органи на изпълняващата държава членка са длъжни да гарантират ефективното изпълнение на наложеното на това лице наказание, а не просто да уведомят органите на издаващата държава за готовността си да изпълнят наказанието. Също така член 4, точка 6 от Рамково решение 2002/584 не допуска органите на изпълняващата държава членка да откажат предаването единствено с мотива че тази държава членка смята да образува срещу това лице наказателно преследване за същите деяния.

^{62/} Рамково решение 2002/584/ПВР на Съвета от 13 юни 2002 година относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки (ОВ L 190, 2002 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 3).

В решение **Tupikas** (C-270/17 PPU, [EU:C:2017:628](#)), постановено на 10 август 2017 г. по реда на спешното преюдициално производство, Съдът се произнася по *тълкуването на член 4а, параграф 1 от Рамково решение 2002/584, изменено с Рамково решение 2009/299*⁶³, съгласно който *неявяването на съответното лице на съдебния процес, вследствие на който е било осъдено, съставлява факултативно основание за неизпълнение на европейската заповед за арест*. Главното производство се води във връзка с изпълнението в Нидерландия на европейска заповед за арест, издадена от литовски съд срещу литовски гражданин с цел изпълнение в Литва на наказание лишаване от свобода. Макар че е безспорно, че заинтересованото лице се е явило на съдебния процес на първа инстанция, европейската заповед за арест не съдържа информация дали се е явило и във въззивното производство. В този контекст нидерландската запитваща юрисдикция иска да установи дали факултативното основание за неизпълнение на европейската заповед за арест при неявяване на лицето в съдебния процес, вследствие на който е постановено решението, се отнася до процеса на първа или на въззивна инстанция.

Съдът най-напред отбелязва, че понятието „съдебен процес, вследствие на който е постановено решението“, трябва да се схваща като самостоятелно понятие на правото на Съюза и да се тълкува еднакво на територията на Съюза, независимо от квалификациите му в държавите членки. Съдът постановява, че това понятие обозначава производството, в което е постановено съдебното решение, с което окончателно е осъдено лицето, чието предаване е поискано по реда за изпълнението на европейска заповед за арест. В хипотезата, в която процесът е проведен на няколко инстанции и на тях са постановени последователни решения, поне едно от които е задочно, под „съдебен процес, вследствие на който е постановено решението“ по смисъла на член 4а, параграф 1 от Рамково решение 2002/584, следва да се разбира инстанцията, на която е произнесено последното от тези решения, при условие че на тази инстанция съдът окончателно е постановил, че съответното лице е виновно, и го е осъдил да изтърпи наказание, например лишаване от свобода, след ново разглеждане на делото по същество от фактическа и от правна страна. Затова въззивните производства по принцип попадат в обхвата на това понятие от Рамково решение 2009/299. Накрая Съдът потвърждава, че това тълкуване е в пълно съответствие с изискванията във връзка със спазването на правото на защита, което цели да гарантира член 4а от Рамково решение 2002/584.

^{63/} Рамково решение 2009/299/ПВР на Съвета от 26 февруари 2009 година за изменение на рамкови решения 2002/584/ПВР, 2005/214/ПВР, 2006/783/ПВР, 2008/909/ПВР и 2008/947/ПВР, с което се укрепват процесуалните права на лицата и се насърчава прилагането на принципа за взаимно признаване на решения, постановени в отсъствието на заинтересованото лице по време на съдебния процес (ОВ L 81, 2009 г., стр. 24).

XI. КОНКУРЕНЦИЯ

1. ЧЛЕН 101 ДФЕС

Във връзка с картелите внимание заслужават две решения, които се отнасят до отговорността на дружеството майка и до система за селективна дистрибуция. Освен това трябва да се спомене и решение **APVE и др.** (С-671/15), свързано с условията за прилагане на правилата на конкуренцията в областта на общата селскостопанска политика⁶⁴.

1.1. Отговорност на дружеството майка

На 27 април 2017 г. в решение **Akzo Nobel и др./Комисия** (С-516/15 Р, [EU:C:2017:314](#)) Съдът потвърждава обжалваното пред него решение⁶⁵, като приема, че *погасяването по давност на правомощието на Комисията да наложи санкции на две дъщерни дружества не е пречка за отговорно да се приеме тяхното дружество майка, по отношение на което давността не е изтекла*.

Съдът най-напред отбелязва, че авторите на Договорите са решили да използват понятието за предприятие, за да обозначат извършителя на нарушение на правото на конкуренцията, който може да бъде санкциониран въз основа на членове 101 или 102 ДФЕС и че съгласно съдебната практика това понятие трябва да се разбира в смисъл, че обозначава една стопанска единица, макар и от правна гледна точка тази стопанска единица да е съставена от няколко физически или юридически лица. Освен това Съдът припомня, че нито член 23, параграф 2, буква а) от Регламент № 1/2003, нито съдебната практика определят кое юридическо или физическо лице Комисията трябва да подведе под отговорност за нарушението и да го санкционира, като му наложи глоба. След като съгласно оборима презумпция дружеството майка може да носи отговорност за неправомерното поведение на дъщерно дружество, по-специално когато, макар да има отделна правосубектност, това дъщерно дружество не определя самостоятелно пазарното си поведение, в подобно положение дружеството майка и дъщерното му дружество са част от една и съща стопанска единица и следователно формират едно предприятие по смисъла на правото на Съюза в областта на конкуренцията.

Съдът припомня също така, че съгласно установената му практика отговорното за неправомерното поведение на дъщерното си дружество дружество майка е осъдено лично за нарушение на правилата на конкуренция на Съюза, което се разглежда като извършено от самото него, поради решаващото му влияние върху неговото дъщерно дружество. Поради това, що се отнася до заплащането на глобата, според Съда солидарността между две дружества, съставляващи една стопанска единица, не бива да се свежда до някаква форма на гаранция, предоставяна от дружеството майка, за да гарантира заплащането на наложената на дъщерното дружество глоба. Накрая, тъй като отговорността на дружеството майка

^{64/} Това решение е представено в раздел VI „Селско стопанство“.

^{65/} Решение на Общия съд от 15 юли 2015 г. **Akzo Nobel и др./Комисия** (Т-47/10, [EU:T:2015:506](#)).

има изцяло произведен характер, тя по необходимост е функция от фактическия състав на извършеното от дъщерното му дружество нарушение, с който отговорността на дружеството майка е неразривно свързана.

Според Съда обаче фактът, че правомощието на Комисията да налага санкции е погасено по давност по отношение на дъщерното дружество, не означава непременно, че тази давност е изтекла и по отношение на дружеството майка, макар отговорността на последното за съответния период да се основава изцяло на възприетото от дъщерното му дружество неправомерно поведение. При това положение Съдът постановява, че обстоятелството, че на някои дъщерни дружества вече не могат да бъдат налагани санкции поради изтекла давност, в приложение на член 25, параграф 1, буква б) от Регламент № 1/2003⁶⁶, не е пречка дружеството майка, което е счетено в лично качество за солидарно отговорно за същите антиконкурентни деяния след този период, и по отношение на които давността не е изтекла, да бъде подведено под отговорност. В случая тъй като двете дъщерни дружества на Akzo Nobel са преустановили участието си в разглежданите картели през 1993 г., докато Akzo Nobel е участвало в нарушенията до 2000 г., според Съда Общият съд правилно е постановил, че погасяването по давност на правомощието за налагане на санкции на двете дъщерни дружества не изключва констатацията за отговорността на дружеството майка.

1.2. Вертикални споразумения

Що се отнася до ограниченията, съдържащи се във вертикалните споразумения, в решение **Coty Germany** (C-230/16, [EU:C:2017:941](#)), постановено на 6 декември 2017 г., Съдът прави важни уточнения относно *съвместимостта на системите за селективна дистрибуция на луксозни продукти с член 101 ДФЕС*. Спорът е относно ограничение, съдържащо се в договор за селективна дистрибуция, сключен между Coty Germany, доставчик на козметични продукти от висока класа, и оторизиран дистрибутор на тези продукти, който забранява на дистрибуторите при продажбата на продуктите в интернет да използват трети предприятия по видим за потребителите начин.

Запитващата юрисдикция поставя на Съда най-напред въпроса дали спорното ограничение, чиято главна цел е да опази луксозния имидж на тези продукти, може да съответства на член 101, параграф 1 ДФЕС.

В това отношение Съдът преди всичко припомня своята практика по дело **Copad**⁶⁷, според която, от една страна, луксозните продукти могат да изискват прилагането на система за селективна дистрибуция, за да се запази качеството им и да се осигури правилното им използване, и от друга страна, такава система е в съответствие с член 101, параграф 1 ДФЕС, стига изборът на търговците на дребно да се осъществява въз основа на обективни качествени критерии, определени по един и същ начин по отношение на всички потенциални търговци на дребно и прилагани по недискриминационен начин, и определените критерии да не отиват отвъд това, което е необходимо.

^{66/} Регламент (ЕО) № 1/2003 на Съвета от 16 декември 2002 година относно изпълнението на правилата за конкуренция, предвидени в членове [101] и [102] от Договора [за функционирането на ЕС] (ОВ L 1, 2003 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 1, стр. 167).

^{67/} Решение на Съда от 23 април 2009 г. **Copad** (C-59/08, [EU:C:2009:260](#)).

Вторият въпрос е дали член 101, параграф 1 ДФЕС трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска договорна клауза като разглежданата в главното производство, с която на оторизираните дистрибутори се забранява при продажбата на луксозни продукти в интернет да използват по видим за потребителите начин платформи на трети лица. По този повод Съдът констатира, че такава договорна клауза може да бъде съвместима с член 101, параграф 1 ДФЕС, при положение че нейната цел е по-специално да се опази луксозният имидж на тези продукти, че е формулирана по един и същ начин и се прилага без дискриминация и накрая, че е пропорционална с оглед на преследваната цел, което запитващата юрисдикция трябва да провери. След това Съдът приема, че спорното ограничение е подходящо с оглед на преследваната цел, при положение че изисква въпросните продукти да се свързват само с оторизираните дистрибутори, така че да се позволи на Coty да контролира средата, в която се продават тези продукти, и по този начин да опази техния луксозен имидж сред потребителите. Относно пропорционалността на това ограничение Съдът подчертава, че не става въпрос за абсолютно ограничение, както е по делото **Pierre Fabre Dermo-Cosmétique**⁶⁸, тъй като в случая на оторизираните дистрибутори е разрешено да продават договорните продукти в интернет, както чрез собствените си сайтове в интернет, така и чрез платформи на трети лица, когато това не се вижда от потребителите. При това положение Съдът приема, че забраната е законосъобразна от гледна точка на член 101, параграф 1 ДФЕС.

Накрая, в рамките на отговорите си на третия и четвъртия въпрос на запитващата юрисдикция Съдът е трябвало да прецени дали посочената по-горе забрана представлява ограничаване на клиентите по смисъла на член 4, буква б) от Регламент № 330/2010⁶⁹ или ограничаване на пасивните продажби на крайните потребители по смисъла на член 4, буква в) от същия регламент. Съдът отговаря отрицателно. Всъщност, в съответствие с член 101, параграф 3 ДФЕС, Регламент № 330/2010 въвежда освобождаване за някои видове ограничения на конкуренцията, при условие че пазарният дял, притежаван както от доставчика, така и от купувача, не надвишава 30 % от съответния пазар. Регламент № 330/2010 предвижда в член 4 и твърди ограничения, които не могат да се ползват от това освобождаване. По този въпрос Съдът стига до извода, че след като спорната клауза не изключва напълно възможността дистрибуторите на Coty да използват интернет като способ за продажба на продуктите, а една конкретна форма на продажба в интернет, а именно, използването на трети предприятия по видим за потребителите начин, клаузата не може да бъде квалифицирана като ограничаване на клиентите или на пасивните продажби на крайните потребители по смисъла на член 4, буква в) от Регламент № 330/2010.

2. ЧЛЕН 102 ДФЕС

На 6 септември 2017 г. решението, постановено по дело **Intel/Комисия** (С-413/14 Р, [EU:C:2017:632](#)) даде възможност на големия състав на Съда да дефинира *териториалната компетентност на Комисията да санкционира злоупотреба с господстващо положение*. В основата на въпросния спор е решението на Комисията да наложи глоба от 1,06 милиарда евро на Intel, американски производител на централни процесори (наричани по-нататък „CPU“), за това, че злоупотребил с господстващото си положение на световния пазар на CPU x86, в частност като правил отстъпки за лоялност на производители на оригинално

^{68/} Решение на Съда от 13 октомври 2011 г. **Pierre Fabre Dermo-Cosmétique** (С-39/09, [EU:C:2011:649](#)).

^{69/} Регламент (ЕС) № 330/2010 на Комисията от 20 април 2010 година за прилагането на член 101, параграф 3 от Договора за функционирането на Европейския съюз относно категориите вертикални споразумения и съгласувани практики (ОВ L 102, 2010 г., стр. 1).

оборудване в областта на информатиката в замяна на изключителност при снабдяването от *Intel*⁷⁰. Съдът *отменя решението на Общия съд за отхвърляне на жалбата, с която Intel поискало отмяна на решението на Комисията*⁷¹. Той приема, че в обжалваното съдебно решение Общият съд не е разгледал всички доводи на Intel относно годността на разглежданите отстъпки, прилагани от това дружество за някои от неговите клиенти, да ограничат конкуренцията.

Що се отнася на първо място до поставения от Intel въпрос за компетентността на Комисията да констатира и санкционира определен тип поведение извън Съюза, Съдът припомня във връзка с прилагането на член 101 ДФЕС, че ако участващото в споразумението предприятие се намира в трета държава, този факт не е пречка за прилагането на посочената разпоредба, при положение че последиците от споразумението настъпват в рамките на вътрешния пазар. В случая в спорното решение Комисията обосновава компетентността си да приложи член 102 ДФЕС по отношение на споразуменията, сключени от Intel с основен китайски производител на оригинално оборудване в областта на информатиката (наричан по-нататък „ОЕМ-производител“), с „квалифицираните последици“ от разглежданите практики в Европейското икономическо пространство. Съдът потвърждава, че този критерий може да послужи за обосноваване на компетентността на Комисията да приложи правото на Съюза в областта на конкуренцията от гледна точка на международното публично право, когато може да се предвиди, че съответното поведение би имало непосредствени и съществени последици на пазара в Съюза. В това отношение Съдът констатира, че за да е изпълнено изискването за предвидимост, е достатъчно да се вземат предвид вероятните последици на съответното поведение за конкуренцията, както е в разглеждания случай. Независимо от факта, че CPU са предназначени за доставка в Китай, Съдът констатира, че поведението на Intel е част от обща антиконкурентна стратегия за възпрепятстване на достъпа на неговия единствен конкурент до най-значимите канали за продажба на пазара и подчертава, че се е предвиждало продажбата на компютри, снабдени с тези CPU, да се извършва по-специално в Европейското икономическо пространство.

Що се отнася на второ място до наличието на съществено процесуално нарушение, засягащо правото на защита на Intel, като основание за отмяна, Intel оспорва по същество разглеждането от Общият съд на посоченото от това дружество в първоинстанционното производство основание, а именно липсата на запис от Комисията на разговора с член на ръководството на най-големия клиент на Intel в хода на административното производство. По този въпрос Съдът приема, че Общият съд е допуснал грешка при прилагане на правото, когато установил разграничение между формалните разговори, за които се прилагат по-специално разпоредбите на член 19, параграф 1 от Регламент № 1/2003, и неформалните разговори, които са извън обхвата на тази разпоредба. Всъщност Комисията носи задължение да записва в избрана от нея форма всички разговори, които провежда по реда на тази разпоредба с цел събиране на информация, свързана с предмета на нейното разследване. Съдът все пак отбелязва, че доколкото в спорното решение Комисията не е използвала информацията, събрана в хода на въпросния разговор, Intel е следвало да докаже, че ако бе имало възможност да се позове на подходящ протокол от този разговор, то е щяло да може да повлияе върху преценката за него в това решение. Съдът обаче постановява, че в случая това не е било доказано.

Накрая, на трето място, що се отнася до преценката дали е налице злоупотреба, Съдът отбелязва, че спорното поведение на Intel спрямо неговите търговски партньори, възприето с цел отстраняване на единствения му сериозен конкурент на пазара, се състояло, от една страна, в отстъпки, предоставяни на

^{70/} Решение C(2009) 3726 окончателен на Комисията от 13 май 2009 година относно производство по член [101 ДФЕС] и член 54 от Споразумението за ЕИП (дело COMP/C 3/37.990 — Intel).

^{71/} Решение на Общия съд от 12 юни 2014 г. *Intel/Комисия* (T-286/09, [EU:T:2014:547](#)).

четирима големи OEM-производители, с условието те да купуват от Intel всички или почти всички свои CPU x86, а от друга страна, в предлагането на плащания на OEM-производителите, за да забавят, отменят или ограничават пускането в продажба на някои продукти, оборудвани с CPU на този конкурент на Intel. В обжалваното съдебно решение Общият съд приел, че дали дадена отстъпка за изключителност, правена от предприятие с господстващо положение, ще бъде квалифицирана като злоупотреба, не зависи от анализ на обстоятелствата по конкретния случай с цел установяване на нейната годност да ограничи конкуренцията, при положение че по самото си естество тази отстъпка е годна да направи това. Съдът все пак констатира, че в спорното решение Комисията задълбочено анализира обстоятелствата по случая и въз основа на това стигнала до извода, че всеки също толкова ефективен конкурент би бил принуден поради тези отстъпки да прилага цени, които не биха били рентабилни. Така според Съда критерият АЕС (известен на английски език като критерият „*as efficient competitor*“) е имал действително значение за преценката на Комисията за годността на разглежданата практика да породи отстраняващ ефект по отношение на конкурентите. При тези условия Съдът стига до извода, че Общият съд е трябвало да разгледа всички доводи, които Intel изтъкнало, за да докаже, че Комисията е допуснала грешки при прилагането на критерия АЕС. Поради това Съдът отменя обжалваното съдебно решение и връща делото на Общия съд, за да може той да провери, с оглед на изложените от Intel доводи, дали спорните отстъпки са били годни да ограничат конкуренцията.

3. КОНЦЕНТРАЦИИ

В решение **Austria Asphalt** (C-248/16, [EU:C:2017:643](#)) от 7 септември 2017 г. Съдът постановява, че член 3 от Регламент № 139/2004⁷² трябва да се тълкува в смисъл, че *концентрация вследствие от промяната на вида на упражнявания върху съществуващо предприятие контрол от едноличен на съвместен се счита за налице само при условие че съвместното предприятие, резултат от такава операция, изпълнява дългосрочно функциите на самостоятелен икономически субект.*

В случая по главното производство става въпрос за асфалтова база, чийто едноличен собственик на капитала е строителен концерн и чиято дейност се състои само в снабдяване на неговото дружество майка. Следователно тази асфалтова база няма значително присъствие на пазара. В основата на спора е планираната концентрация на две строителни предприятия, едното от които е собственик на въпросната асфалтова база. Планира се контролът върху тази база да се подели между двете предприятия, до които се отнася концентрацията, като продукцията на базата е предназначена главно за посочените две предприятия.

На въпрос относно условията, при които се извършва дадена концентрация, в случай на промяна на вида на упражнявания върху съществуващо предприятие контрол, по смисъла на член 3, параграф 1, буква б) и параграф 4 от Регламент № 139/2004, Съдът припомня преди всичко, че целта на този регламент е да гарантира, че реорганизацията на предприятия не води до трайни нарушения на конкуренцията. Ето защо понятието за концентрация трябва да бъде дефинирано по такъв начин, че да обхваща операциите, които внасят трайни промени в контрола на засегнатите предприятия и при това положение, в структурата на съответния пазар. В частност според член 3, параграф 1, буква б) от този регламент съставен елемент на понятието за концентрация е не създаването на предприятие, а промяната на контрола върху предприятие. Така Съдът уточнява, че член 3, параграф 4 от същия регламент визира съвместните

^{72/} Регламент (ЕО) № 139/2004 на Съвета от 20 януари 2004 година относно контрола върху концентрациите между предприятия (регламент за сливанията на ЕО) (ОВ, L 24, 2004 г., стр. 1, Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 1, стр. 201).

предприятия само доколкото създаването им поражда траен ефект върху структурата на пазара, без да има значение дали това предприятие, занапред контролирано съвместно, е съществувало преди разглежданата операция.

В това отношение Съдът припомня, че съгласно член 21, параграф 1 от Регламент № 139/2004 този регламент се прилага единствено по отношение на концентрациите по смисъла на член 3 от него, за които Регламент № 1/2003⁷³ по принцип е неприложим. От друга страна според Съда Регламент № 1/2003 остава приложим за поведението на предприятия, което не представлява концентрация по смисъла на Регламент № 139/2004, но все пак може да доведе до координация между тях, противоречаща на член 101 ДФЕС, и което по тази причина подлежи на контрол от страна на Комисията или на националните органи по конкуренция. Поради това Съдът постановява, че не е съобразено с член 21, параграф 1 от Регламент 139/2004 тълкуване на член 3 от него в смисъл, че промяната на контрола върху дружество от едноличен на съвместен попада в обхвата на понятието за концентрация дори ако това съвместно предприятие не изпълнява дългосрочно функциите на самостоятелен икономически субект.

4. ПРОЦЕДУРА ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ПРАВИЛАТА НА КОНКУРЕНЦИЯ

На 14 март 2017 г. в решение *Evonik Degussa/Комусия* (C-162/15 P, [EU:C:2017:205](#)) големият състав на Съда се произнася по обхвата на защитата, която трябва да се предоставя на информация, получена от изявлението, направено с цел освобождаване от глоби и намаляване на техния размер, при публикуването на решения на Комисията, свързани с прилагането на член 101 ДФЕС. Спорът е относно решение на Комисията⁷⁴, с което служителят по изслушването, назначен в производствата по конкуренция, е отхвърлил искане за поверително третиране на предоставените от жалбоподателя сведения в рамките на неговото сътрудничество по реда на Известието относно освобождаване или намаляване на глоби от 2002 г.⁷⁵ Тези сведения се съдържат в разширената версия на решението, установяващо наличието на нарушение на правилата на конкуренция, която е предназначена за публикуване на интернет сайта на генерална дирекция „Конкуренция“⁷⁶. В спорното решение служителят по изслушването стигнал по-специално до извода, че не е компетентен да се произнесе по довода на жалбоподателя, според който публикуването на тези сведения би довело до необоснована разлика в неговото третиране в сравнение с останалите участници в нарушението, което би нарушило принципите за защита на оправданите правни очаквания и за равно третиране. В своето решение, постановено в производство по обжалване, Съдът отменя решението на Общия съд за отхвърляне на жалба⁷⁷ с мотива, че този съд е допуснал грешка при прилагане на правото, когато постановил, че служителят по изслушването правилно приел, че не е компетентен.

^{73/} Регламент (ЕО) № 1/2003 на Съвета от 16 декември 2002 година относно изпълнението на правилата за конкуренция, предвидени в членове [101] и [102] от Договора [за функционирането на ЕС] (ОВ L 1, 2003 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 1, стр. 167).

^{74/} Решение C(2012) 3534 окончателен на Комисията от 24 май 2012 г., с което се отхвърля подаденото от Evonik Degussa GmbH искане за поверително третиране (преписка COMP/38.620 — Водороден пероксид и перборат). (ОВ C 198, 2015 г., стр. 24).

^{75/} Известие на Комисията относно освобождаване от глоби и намаляване на техния размер по дела за картели (ОВ C 45, 2002 г., стр. 3), което е в сила към момента на настъпване на фактите.

^{76/} Решение C(2006) 1799 окончателен относно производство по прилагане на член 81 [ЕО] и на член 53 от Споразумението за ЕИП (преписка COMP/38.620 — Водороден пероксид и перборат (ОВ L 353, 2006 г., стр. 54).

^{77/} Решение на Общия съд от 28 януари 2015 г., *Evonik Degussa/Комусия* (T-341/12, [EU:T:2015:51](#)).

Съдът припомня, че член 8 от Решение 2011/695⁷⁸ цели да приложи в процедурен план защитата, която предлага правото на Съюза по отношение на сведенията, с които Комисията се е запознала в процедурите по прилагане на правилата на конкуренция. Макар от член 8, параграф 2 от Решение 2011/695 да следва, че служителят по изслушването има право да приеме, че информацията може да бъде разкрита, когато не представлява в действителност търговска тайна или друга поверителна информация или когато оповестяването ѝ е от първостепенен интерес, от друга страна за заинтересованото лице няма ограничения относно доводите, които може да изтъкне, за да се противопостави на предвижданото публикуване. По този начин предвидената в член 8 защита трябва да се схваща като отнасяща се до всеки довод, изведен от правила или от принципите на правото на Съюза, за да обоснове защитата на поверителността на въпросните сведения. Съдът отбелязва, че приложното поле на член 8, параграф 2 от Решение 2011/695 би било значително стеснено, ако тази разпоредба следваше да се тълкува в смисъл, че допуска служителят по изслушването да може да вземе предвид само правилата, целящи да бъде осигурена специфичната защита на информацията срещу публично оповестяване, каквито са правилата, съдържащи се в Регламент (ЕО) № 45/2001 относно защитата на лицата по отношение на обработката на лични данни от институции⁷⁹ или в Регламент № 1049/2001 относно публичния достъп до документи на Европейския парламент, на Съвета и на Комисията⁸⁰.

След това, що се отнася до съществото на делото, Съдът отхвърля доводите в подкрепа на подадената пред него жалба. Той припомня преди всичко, че сведенията, които са били тайни или поверителни, но датират от преди пет или повече години, трябва поради изминалото време да се считат по принцип за исторически и за загубили поради това тайния си или поверителен характер. Така той уточнява, че тези съображения, които създават оборима презумпция, са валидни както в контекста на исканията за поверително третиране по отношение на встъпилите страни по жалби пред юрисдикциите на Съюза, така и, както е в конкретния случай, в контекста на исканията за поверителност във връзка с публикуването от Комисията на решение за установяване на нарушение на правото на конкуренция.

Що се отнася до поставения от жалбоподателя въпрос дали, независимо от неприложимостта в случая на Регламент № 1049/2001 към публикуването на решенията за нарушения на членове 101 и 102 ДФЕС би следвало да се приложи съдебната практика, постановена във връзка с посочения регламент, в която Съдът признава съществуване на обща презумпция от такова естество, че може да обоснове отказа за оповестяване на документите в преписка относно прилагането на член 101 ДФЕС, Съдът отговаря отрицателно. В това отношение той се основава на значителните различия между режима на достъп на трети лица до преписката на Комисията (предвиден в Регламент № 1049/2001) и режима, свързан с публикуването, при спазване на търговската тайна (предвиден в член 30 от Регламент № 1/2003), на решенията относно нарушения. Публикуването на неповерителен вариант на решение за установяване на нарушение на член 101 ДФЕС трябва по-специално да позволи на пострадалите от нарушенията да бъде предоставена подкрепа по исковете им за обезщетение. Все пак трябва да бъде извършено претегляне

78/ Решение 2011/695/ЕС на председателя на Европейската комисия от 13 октомври 2011 година относно функцията и мандата на служителя по изслушването в някои производства по конкуренция (ОВ L 275, 2011 г., стр. 29).

79/ Регламент (ЕО) № 45/2001 на Европейския парламент и на Съвета от 18 декември 2000 година относно защитата на лицата по отношение на обработката на лични данни от институции и органи на Общността и за свободното движение на такива данни (ОВ L 8, 2001 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 30, стр. 142).

80/ Регламент (ЕО) № 1049/2001 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2001 година относно публичния достъп до документи на Европейския парламент, на Съвета и на Комисията (ОВ L 145, 2001 г., стр. 43; Специално издание на български език, 2007 г., глава 1, том 3, стр. 76).

на разглежданите интереси и защитата на правата, които законодателството на Съюза предоставя по-специално на засегнатите предприятия, каквито са правото да се запази професионалната или търговската тайна.

Освен това Съдът приема, че такова публикуване не накърнява защитата, която може да претендира жалбоподателят съгласно Известието относно освобождаването от глоби и намаляването на техния размер от 2002 г., след като тази защита може да засяга единствено определянето на глобата и третирането на документите и на изявленията, специално посочени в това известие. Всъщност единствената защита, която може да претендира предприятие, което е сътрудничило на Комисията в процедура по прилагане на член 101 ДФЕС, е отнасящата се, от една страна, до освобождаването или намаляването на глоба в замяна на предоставянето на Комисията на доказателства за презумираното нарушение, които привнасят съществена добавена стойност в сравнение с вече намиращите се в нея доказателства, и от друга страна, до неоповестяването от Комисията на получени от нея документи и писмени изявления в съответствие с Известието относно освобождаването от глоби и намаляването на техния размер от 2002 г.

5. ДЪРЖАВНИ ПОМОЩИ

В областта на държавните помощи следва да бъдат отбелязани три решения. Първото се отнася до контрола, упражняван от Комисията относно съществуваща помощ, която впоследствие може да бъде квалифицирана като неправомерна. Второто решение засяга въпроса дали предоставеното от държава освобождаване от данъчно облагане на религиозна общност може да се счита за държавна помощ, забранена от член 107, параграф 1 ДФЕС. Последното решение се отнася до това дали държавна помощ, отпусната на предприятие, по отношение на което по негово искане е образувано производство по несъстоятелност, може да му бъде отнета.

В решение **Комисия/Италия** (C-467/15 P, [EU:C:2017:799](#)) от 25 октомври 2017 г. Съдът отменя решение на Общия съд⁸¹, което се отнася до възможността Комисията да квалифицира като нова, а евентуално и като неправомерна помощ не само изменението на съществуваща помощ, но и цялата съществуваща помощ, за която се отнася това изменение. В основата на това дело е Решение 2003/530-⁸² на Съвета, което разрешава, от една страна, на Италия да заплати вместо млекопроизводителите налога, дължим на Съюза поради превишаването на националната квота за мляко и млечни продукти през 1995 г. и 2001 г., а от друга страна, на съответните производители да изплатят дълга си към тази държава членка чрез безлихвено отложено плащане. Тази помощ (наричана по-нататък „съществуваща помощ“) е отпусната при условието съответният дълг да бъде погасен в рамките на плана за разсрочено плащане, чийто срок е четиринадесет години. Тъй като Италия разрешила плащането по същата помощ да бъде отложено за 2010 г. и 2011 г., след редица други изменения това довело до превишаване на четиринадесетгодишния срок. Тогава Комисията приела спорното решение, в което констатира, че Италия изменила последователно режима на съществуваща помощ, като същевременно нарушила едно от условията за нейното одобряване, и поради това квалифицирала като нова, а следователно, и като неправомерна помощ (тъй като е мярка, за която Комисията не е уведомена) не само отсрочването на плащането, взето отделно, но и цялата

^{81/} Решение на Общия съд от 24 юни 2015 г., **Италия/Комисия** (T-527/13, [EU:T:2015:429](#)).

^{82/} Решение 2003/530/ЕО на Съвета от 16 юли 2003 година относно съвместимостта с общия пазар на помощ, която Италианската република възнамерява да предостави на своите млекопроизводители (ОВ L 184, 2003 г., стр. 15).

съществуваща вече система на разсрочено плащане⁸³. Затова тя разпорежда незабавно и ефективно възстановяване на сумите, предоставени на производителите, които са се възползвали от отсрочването на плащането, ведно с лихвите. Италия обжалвала спорното решение пред Общия съд, който го отменя частично. Тогава Комисията подала жалба, тъй като не е съгласна с тълкуването на Общия съд на понятието „нова помощ“ по член 1 буква в) от Регламент № 659/1999⁸⁴.

В този контекст Съдът постановява, че за разлика от посоченото от Общия съд, понятието „нова помощ“ може да включва не само изменението на съществуваща помощ, но и помощта, за която е предвидено това изменение. Така според Съда съществуваща помощ, която е била изменена в нарушение на наложените към нея условия за съвместимост, не може вече да се счита за разрешена и поради това в своята цялост губи качеството си на съществуваща помощ. Ето защо Комисията не е длъжна да установява, че изменението се отразява на самата същност на съществуващата помощ. Според Съда такова тълкуване гарантира в най-голяма степен ефективността на системата за контрол на държавните помощи в Съюза, като насърчава спазването от съответната държава членка на условията за разрешаване на схемата за помощи. Всъщност при изменение от държава членка на съществуваща схема за помощи в нарушение на условие за разрешаването ѝ, тази държава членка няма да има никакви гаранции, че разрешената схема за помощи няма да бъде засегната от това изменение и че получателите на помощта ще запазят предоставените въз основа на нея предимства.

При това положение Съдът констатира, че в конкретния случай законодателната промяна, с която се извършва отлагането на плащането, не представлява чисто административно или формално изменение, нито увеличение на първоначалния бюджет за схемата за помощи по смисъла на член 4, параграф 1 от Регламент № 794/2004⁸⁵.

В делото, по което е постановено решение ***Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania*** (C-74/16, [EU:C:2017:496](#)) от 27 юни 2017 г., големият състав на Съда се произнася по въпроса дали *освобождаването от данъчно облагане, което държава членка предоставя на религиозна общност, може да представлява забранена по член 107, параграф 1 ДФЕС помощ*. Този въпрос е поставен в контекста на различни хипотези на освобождаване от данъчно облагане, предоставено на испанската Католическа църква по силата на споразумение от 1979 г., сключено между Светия престол и Испания преди нейното присъединяване към Съюза. В спора по главното производство религиозна конгрегация се позовава на това споразумение, за да получи възстановяване на общинския данък, платен по повод работите, извършени в църковно училище в близост до Мадрид. Въпросните помещения се използвали не само за регламентирано от държавата начално, прогимназиално и гимназиално образование, което е еквивалентно на обучението, провеждано в държавните училища и е финансирано изцяло от държавния бюджет, но и за други училищни дейности, за които се събират такси. Данъчната администрация отхвърлила искането за възстановяване по съображението, че предвиденото в националния закон освобождаване от данъчно облагане на ремонтните работи не се прилага за нерелигиозна дейност.

^{83/} Решение 2013/665/ЕС на Комисията от 17 юли 2013 година относно държавни помощи SA.33726 (11/C) (ex SA.33726 (11/NN) — предоставени от Италия (отсрочване на плащането на налога в сектора на млякото и млечните продукти в Италия) [нотифицирано под номер C(2013) 4046] (ОВ L 309, 2013 г., стр. 40).

^{84/} Регламент (ЕО) № 659/1999 на Съвета от 22 март 1999 година за установяване на подробни правила за прилагането на член [108 ДФЕС] (ОВ L 83, 1999 г., стр. 1, Специално издание на български език 2007 г., глава 8, том 1, стр. 41)

^{85/} Регламент (ЕО) № 794/2004 на Комисията от 21 април 2004 година за прилагането от Регламент (ЕО) № 659/1999 (ОВ L 140, 2004 г., стр. 1 и поправка в ОВ, L 286, 2004 г., стр. 3; Специално издание на български език 2007 г., глава 8, том 2, стр. 42).

Сезирана с жалба от съответната религиозна конгрегация, запитващата юрисдикция пита Съда дали такова освобождаване от данъчно облагане трябва да се счита за забранена от правото на Съюза държавна помощ. В своя отговор Съдът постановява, че такава мярка може да попадне в обхвата на забраната по член 107, параграф 1 ДФЕС, ако и доколкото разглежданите дейности са икономически — обстоятелство, което запитващата юрисдикция следва да провери.

Съдът преди всичко приема, че несубсидираните от испанската държава образователни дейности на конгрегацията изглежда имат икономически характер и поради това могат да попаднат в обхвата на член 107, параграф 1 ДФЕС, тъй като са финансирани основно чрез участието на частни лица. Освен това той подчертава, че спорното освобождаване изглежда изпълнява две от четирите условия, изисквани за квалификацията „забранена държавна помощ“, доколкото предоставя на отговорната за училището конгрегация *селективно икономическо предимство* и води до намаляване на приходите на общината, а следователно, и до *разходване на държавни ресурси*. Що се отнася до другите две условия, Съдът приема, че спорното освобождаване би могло да направи образователните услуги на религиозната конгрегация по-привлекателни от тези на други действащи на същия пазар субекти и че при това положение има опасност освобождаването да наруши конкуренцията. От друга страна Съдът подчертава, че съгласно член 2 от Регламент № 1998/2006⁸⁶ помощите, които не надвишават таван от 200 000 EUR за период от три години, се считат за такива, които не засягат търговията между държавите членки и не нарушават, нито пък застрашават да нарушат конкуренцията, поради което са изключени от понятието за държавни помощи. Съдът решава, че все пак запитващата юрисдикция следва да провери дали в случая този праг е достигнат.

На последно място, що се отнася до споразумението между Испания и Светия престол, Съдът посочва, че макар то да е предхождало присъединяването на тази държава членка към Съюза, спорното освобождаване от данъчно облагане, въведено в националния правен ред с постановление от 2001 г., евентуално трябва да се счита не за съществуваща, а за нова помощ.

В решение **Nerea** (C-245/16, [EU:C:2017:521](#)) от 6 юли 2017 г. Съдът се произнася по обхвата на понятието „общо производство по несъстоятелност“, посочено в член 1, параграф 7, буква в) от Регламент № 800/2008 (Общ регламент за групово освобождаване)⁸⁷, както и по въпроса дали предприятие, по отношение на което по негово искане е образувано национално производство по несъстоятелност, не може да ползва помощ, отпусната преди това съгласно същата разпоредба. Nerea, жалбоподател в главното производство, е получател на държавна помощ, предоставена в рамките на регионална оперативна програма в Марке (Италия). Вследствие молбата на Nerea да ползва защитата на предпазен конкордат, за да продължи дейността си, регион Марке отменя спорната помощ с мотива, че съгласно член 1, параграф 7, буква в) от Регламент № 800/2008, предприятие в такова производство представлява предприятие в затруднение, което не трябва да получава помощи. Сезирана с жалбата на Nerea срещу това решение, запитващата юрисдикция поставя на Съда два преюдициални въпроса.

По първия въпрос Съдът трябва да се произнесе относно обхвата на понятието „прилагане“ на „общо производство по несъстоятелност“. Той приема, че нито в член 1, параграф 7, буква в) от Регламент № 800/2008, нито в която и да е друга разпоредба от този регламент не се прави разграничение между

^{86/} Регламент (ЕО) № 1998/2006 на Комисията от 15 декември 2006 година за прилагането на членове [107 ДФЕС и 108 ДФЕС] към *минималната помощ* (ОВ L 379, 2006 г., стр. 5; Специално издание на български език, глава 8, том 5, стр. 96 и поправка в ОВ L 201, 2011 г., стр. 20).

^{87/} Регламент (ЕО) № 800/2008 на Комисията от 6 август 2008 година относно деклариране на някои категории помощи за съвместими с общия пазар в приложение на членове [107 и 108 ДФЕС] (Общ регламент за групово освобождаване) (ОВ L 214, 2008 г., стр. 3).

различните общи производства по несъстоятелност, които съществуват в различните национални законодателства, в зависимост от това дали тези производства са образувани от административните и съдебните органи на държавите членки, или по искане на предприятието, както е в конкретния случай. При това положение според Съда посоченото понятие не включва единствено производства, образувани служебно от административните или съдебните органи, но и образуваните по искане на съответното предприятие.

По втория въпрос, който се отнася до това какви са последиците от общото производство по несъстоятелност, приложено спрямо Nerea след отпускането на спорната помощ, Съдът отбелязва, че помощите следва да се приемат за предоставени в момента, в който възниква правото на техния получател да ги получи и че в този момент трябва да се преценява дали предприятието отговаря на условията за получаване на помощта. Освен това член 1, параграф 7, буква в) от Регламент № 800/2008 не предвижда задължение за компетентните органи на държавите членки да извършат самостоятелна преценка на конкретното положение на предприятието, за да установят, че то е в затруднение. Така наличието на критериите по националното право за прилагане на общо производство по несъстоятелност по отношение на дадено предприятие е достатъчна пречка на предприятието да бъде предоставена държавна помощ съгласно Регламент № 800/2008, а ако такава помощ вече му е била предоставена, е достатъчно условие, за да се установи, че помощта не е следвало да се предоставя съгласно същия регламент, при условие че тези критерии са били изпълнени към датата на нейното предоставяне. Помощ, предоставена на предприятие при спазване на Регламент № 800/2008, и по-специално на член 1, параграф 6, не може обаче да бъде отменена само на основание, че след датата на предоставянето ѝ е приложено общо производство по несъстоятелност по отношение на предприятието.

XII. ДАНЪЧНИ РАЗПОРЕДБИ

В областта на данъците внимание заслужават пет решения. Първото решение се отнася до валидността на някои разпоредби на Директива 2006/112⁸⁸. Второто решение разисква въпроса дали националните юрисдикции могат да проверяват законосъобразността на искане за данъчна информация, подадено от друга държава членка на основание Директива 2011/16⁸⁹. В третото решение се разглеждат условията за облагане с акциз по смисъла на член 9 от Директива 2008/118⁹⁰. Четвъртото решение е относно обхвата на принципа за зачитане на правото на защита в рамките на националните административни производства по извършване на ревизия и по определяне на данъчната основа за облагане с ДДС. Накрая, последното решение се отнася до принципа на забрана на злоупотребите в данъчната област.

^{88/} Директива 2006/112/ЕО на Съвета от 28 ноември 2006 година относно общата система на данъка върху добавената стойност (ОВ L 347, 2006 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 9, том 3, стр. 7), изменена с Директива 2009/47/ЕС на Съвета от 13 юли 2009 година за изменение на Директива 2006/112/ЕО относно общата система на данъка върху добавената стойност по отношение на правилата за фактуриране (ОВ L 116, 2009 г., стр. 1).

^{89/} Директива 2011/16/ЕС на Съвета от 15 февруари 2011 година относно административното сътрудничество в областта на данъчното облагане и за отмяна на Директива 77/799/ЕИО (ОВ L 64, 2011 г., стр. 1).

^{90/} Директива 2008/118/ЕО на Съвета от 16 декември 2008 година относно общия режим на облагане с акциз и за отмяна на Директива 92/12/ЕИО (ОВ L 9, 2009 г., стр. 12).

В своето решение **RPO** (C-390/15, [EU:C:2017:174](#)), за което вече стана въпрос⁹¹, големият състав на Съда потвърждава валидността на разпоредбите на Директива 2006/112, изключващи облагането на доставката на електронни книги по електронен път с намалена ставка на ДДС, макар държавите членки да могат да прилагат такава намалена ставка по отношение на доставката на електронни книги на физически носители. В това отношение преюдициалното запитване поставя по-специално въпроса дали това изключване противоречи на принципа на равно третиране, закрепен в член 20 от Хартата.

След като потвърждава, че посочените разпоредби на Директива 2006/112 третираят различно две положения, които са сходни от гледна точка на преследваната цел, а именно, в конкретния случай, да се насърчи четенето, Съдът проверява дали тази разлика в третирането може да бъде обоснована. Тъй като подобна обосновка е възможна, когато разликата в третирането има отношение към законно допустима цел и е пропорционална на нея, Съдът най-напред отбелязва, че изключването на електронните публикации от възможността за прилагане на намалена ставка на ДДС е част от особен режим на ДДС за електронната търговия, чиято цел е за услугите, предоставяни по електронен път, да бъдат предвидени ясни, прости и еднообразни правила, така че да се улесни плащането на този данък от данъчнозадължените лица и събирането му от националните данъчни администрации. Като подчертава широката свобода на преценка, с която разполага законодателят на Съюза при приемането на данъчни мерки, след това Съдът потвърждава както законовата допустимост на тази цел, така и годността на спорната мярка да я постигне. Ето защо, при положение че са изпълнени и другите изисквания, свързани с условието за пропорционалност, Съдът потвърждава, че разглежданите разпоредби на Директива 2006/112 съответстват на принципа на равно третиране, закрепен в член 20 от Хартата.

В решение **Berlioz Investment Fund** (C-682/15, [EU:C:2017:373](#)) от 16 май 2017 г. големият състав на Съда разглежда въпроса дали *юрисдикциите на държава членка могат да проверяват законосъобразността на исканията за данъчна информация, изпратени от друга държава членка съгласно 2011/16*. Този въпрос е повдигнат в рамките на спор, в основата на който е отказът на люксембургско дружество да изпълни изцяло решение на люксембургските органи, което изисква от него да предостави определена информация, поискана от френската администрация съгласно посочената директива. Искането за информация се отнася по-конкретно до изплатени от френско дъщерно дружество дивиденди и цели да изясни дали са изпълнени предвидените от френското право изисквания за освобождаване на тези дивиденди от удържането на данък при източника. Люксембургско дружество обаче отказва да предостави част от исканата информация, понеже не била предполагаемо значима, поради което му е наложена глоба. Сезирана с жалба срещу тази санкция, запитващата юрисдикция по-специално пита Съда дали тя има право да провери обосноваността на разпореждането на люксембургските органи, а следователно, и на искането за информация, на което се основава това разпореждане.

Съдът преди всичко констатира, че доколкото налагането на люксембургското дружество на санкцията включва прилагането на Директива 2011/16, в случая Хартата следва да се прилага. След като по-нататък потвърждава, че люксембургското дружество има право на ефективни правни средства за защита по смисъла на член 47 от Хартата срещу наложената му административна санкция, Съдът уточнява, че тази разпоредба изисква националният съд, пред който се обжалва глобата, наложена за неизпълнение на разпореждането за предоставяне на информация в рамките на обмен между национални данъчни органи съгласно Директива 2011/16, да може да проверява законосъобразността на това разпореждане. Доколкото обаче информацията съгласно тази директива може да бъде искана само когато тя е предполагаемо значима предвид данъчното законодателство на запитващата държава членка, според Съда това изискване за

^{91/} Това решение е представено и в раздел III „Институционални разпоредби“.

значимост представлява условие за законосъобразност както на разпореждането, отправено до административния субект да предостави исканата информация, така и на наложената на последния санкция за неизпълнението на това разпореждане. В това отношение обаче Съдът уточнява, че в рамките на съдебния контрол за законосъобразност на разпореждането се проверява единствено дали то се основава на достатъчно мотивирано искане на запитващия орган за информация, за която не е явно, че е изобщо лишена от предполагаема значимост. За този контрол съдът трябва да може да има достъп до искането за информация и ако е необходимо, до всяка друга информация, представена от запитващия орган. От друга страна, тъй като секретността на искането за информация може да бъде противопоставена на административния субект, последният има право на достъп само до съществената информация от искането за информация, за да може да бъде изслушан в рамките на справедлив процес.

На 29 юни 2017 г. Съдът постановява решение *Комисия/Португалия* (C-126/15, [EU:C:2017:504](#)), с което се произнася по условията за облагане с акциз по смисъла на член 9, първа алинея от Директива 2008/118 относно общия режим на облагане с акциз, тълкуван в светлината на принципа на пропорционалност. По това дело Съдът е сезиран с иск за установяване на неизпълнение на задължения, за да се констатира, че като забранява да се предлагат на пазара и продават на потребителите пакети цигари след края на третия месец на първата година след посочената върху бандерола, Португалската република не е изпълнила задълженията си, произтичащи от посочената директива и от принципа на пропорционалност.

След като припомним, от една страна, че борбата с евентуалните данъчни измами, избягване на данъци и данъчни злоупотреби е цел на Директива 2008/118, Съдът отбелязва, че освобождаването за потребление на прекомерно големи количества пакети цигари в края на годината, извършено с оглед на бъдещо увеличаване на ставката на акциза, представлява форма на злоупотреба, която държавите членки имат право да предотвратяват чрез подходящи мерки. Той добавя, че доколкото член 9, първа алинея от Директива 2008/118 препраща към националното законодателство за определянето на условията за облагане и на ставката на акциза, това признато на държавите членки право задължително предполага, че те имат възможност да приемат мерки като предвидените в разглеждания случай.

От друга страна обаче Съдът припомним също така, че при упражняване на правомощията, предоставени им от правото на Съюза, държавите членки трябва да спазват принципа на пропорционалност. Този принцип ги задължава да използват средства, които позволяват ефективното постигане на преследваната от вътрешното право цел, като същевременно не надхвърлят необходимото за нейното постигане и в най-малка степен засягат целите и принципите, установени от съответната правна уредба на Съюза. В това отношение Съдът постановява, че въпросната забрана за предлагане на пазара и продажба на цигари е подходяща за постигането на законни цели като борбата с данъчните измами и с избягването на данъци, както и защитата на общественото здраве. Като се има предвид обаче, че тази забрана се прилага във всички случаи, включително когато ставката на акциза намалява или остава непроменена, Съдът приема, че тя не изглежда необходима за постигане на тези цели, тъй като те биха могли да бъдат постигнати с налагане на по-малко ограничения и по също толкова подходящ начин, ако тази мярка се прилагаше само в случай на увеличаване на акциза върху цигарите. Ето защо Съдът констатира, че с разглежданите мерки Португалската република не е изпълнила задълженията си, произтичащи от член 9, първа алинея от Директива 2008/118/ЕО и от принципа на пропорционалност.

В решение *Ispas* (C-298/16, [EU:C:2017:843](#)) от 9 ноември 2017 г. Съдът уточнява обхвата на общия принцип на правото на Съюза за зачитане на правото на защита в националните административни производства по извършване на ревизия и по определяне на данъчната основа за облагане с ДДС. В случая по отношение на жалбоподателите е била извършена данъчна ревизия, вследствие на която са им били съставени ревизионни актове за начисляване на допълнителен ДДС. Пред запитващата юрисдикция жалбоподателите изтъкнали, че посочените ревизионни актове са недействителни, тъй като не е било спазено правото

им на защита. Те счели по-специално, че данъчната администрация е следвало служебно да им даде достъп до цялата относима информация, въз основа на която е приела доклада за данъчната ревизия и е издала двата ревизионни акта, за да могат те впоследствие да ги оспорят.

В това отношение Съдът преди всичко припомня, че зачитането на правото на защита представлява общ принцип на правото на Съюза, по силата на който адресатите на решения, засягащи осезаемо техните интереси, трябва да имат възможност да изложат по надлежен начин своето становище относно доказателствата, на които административният орган възнамерява да основе своето решение. Това задължение тежи върху националните административни органи, когато те вземат решения, попадащи в приложното поле на правото на Съюза. Според Съда това е така по-специално, когато държава членка, за да изпълни произтичащото от прилагането на правото на Съюза задължение да вземе всички необходими законодателни и административни мерки, за да гарантира събирането на целия дължим на нейната територия ДДС и да предотврати измамите, прилага данъчно ревизионно производство по отношение на данъчнозадължени лица.

Така Съдът приема, че общият принцип на правото на Съюза за зачитане на правото на защита трябва да се тълкува в смисъл, че в административните производства по извършване на ревизия и по определяне на данъчната основа за облагане с ДДС частноправният субект трябва да разполага с възможността при поискване от негова страна, а не служебно, да му бъдат представени информацията и документите, съдържащи се в административната преписка, които са взети предвид от публичния орган при издаването на неговия акт, освен ако цели от общ интерес не оправдават ограничаването на достъпа до посочената информация и до посочените документи. Всъщност този общ принцип не съставлява безусловна прерогатива, а може да бъде предмет на ограничения, при условие че последните действително отговарят на преследвани от въпросната мярка цели от общ интерес и не съставляват с оглед на преследваната цел прекомерно и недопустимо засягане на самата същност на така гарантираните права. По този въпрос Съдът уточнява, че в данъчно производство по извършване на ревизия и по определяне на данъчната основа за облагане с ДДС такива ограничения могат да имат за цел по-конкретно да закрилят изискванията за поверителност или за професионална тайна, които могат да бъдат накърнени от достъпа до определена информация и до определени документи

С решение **Cussens u др.** (C251/16, [EU:C:2017:881](#)) от 22 ноември 2017 г. Съдът се произнася по обхвата на принципа на забрана на злоупотребите в данъчната област, и по-конкретно, в рамките на ДДС. Жалбоподателите в главното производство построили редица предназначени за продажба ваканционни жилища, които отдали на лизинг за срок над двадесет години на свързано с тях дружество. Междувременно жалбоподателите сключили със същото дружество договор, с който тези жилища им се отдават на лизинг за срок от две години. Тези два договора за лизинг един месец по-късно били прекратени чрез взаимен отказ на всяка от страните и жалбоподателите продали жилищата на трети лица. Според националното законодателство върху тези продажби не се е дължал никакъв ДДС, при положение че само дългосрочният лизинг е подлежал на облагане с ДДС. Данъчната администрация обаче квалифицирала този строителен лизинг като злоупотреба и поискала върху продажбите да бъде платен допълнителен ДДС. Сезирана с това дело запитващата юрисдикция констатирала, че в националното право липсват разпоредби, които да налагат на данъчната администрация да не взема предвид сделки, представляващи злоупотреба. Така тази юрисдикция решила да постави редица преюдициални въпроси на Съда, по-специално, за да определи дали предвиденият в правото на Съюза принцип на забрана на злоупотребите, утвърден в решение **Halifax u др.**⁹², налага застъпването в случая от данъчната администрация разрешение.

^{92/} Решение на Съда от 21 февруари 2006 г. **Halifax u др.** (C-255/02, [EU:C:2006:121](#)).

В това отношение Съдът преди всичко констатира, че принципът на забрана на злоупотребите, както е приложен в областта на ДДС от съдебната практика, установена с решение *Halifax и др.*, не представлява създадено с директива правило, а се основава на съдебната практика. Според Съда този принцип притежава присъщия на общите принципи на правото на Съюза общ характер и може да се противопостави на данъчнозадължено лице, за да му бъде отказано да ползва правото на освобождаване от ДДС, дори ако в националното право няма разпоредби, предвиждащи такъв отказ. Макар че разглежданите сделки са били осъществени преди да е постановено решение *Halifax и др.*, Съдът на следващо място потвърждава, че принципите на правната сигурност и на защита на оправданите правни очаквания допускат в главното производство да се приложи принципът на забрана на злоупотребите, който произтича от това решение. Всъщност тълкуването, което Съдът дава на правото на Съюза изяснява и уточнява значението и приложното поле на това право, както то трябва или е трябвало да се разбира и прилага от датата на влизането му в сила. Накрая Съдът констатира, че когато въпросните недвижими имоти още не са били използвани действително от техния собственик или наемател преди продажбата им на трети лица купувачи, като запитващата юрисдикция трябва да провери дали това е така в конкретния случай, доставките на тези имоти биха могли да доведат до получаване на данъчно предимство, което противоречи на Директива 77/388⁹³, поради което за тях се прилага принципът на забрана на злоупотребите.

XIII. СБЛИЖАВАНЕ НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВАТА

1. ИНТЕЛЕКТУАЛНА И ИНДУСТРИАЛНА СОБСТВЕНОСТ

В областта на интелектуалната и индустриалната собственост следва да се отбележат три решения. Първите две се отнасят до понятието „публично разгласяване“ в областта на авторското право, а в третото се тълкува така наречената „клауза за поправка“ в областта на промишления дизайн на Общността.

В делата, по които са постановени двете решения *Stichting Brein* (C-527/15, [EU:C:2017:300](#) и C-610/15, [EU:C:2017:456](#)), обявени съответно на 26 април и 14 юни 2017 г., Съдът по-специално разглежда понятието „публично разгласяване“ по смисъла на член 3, параграф 1 от Директива 2001/29⁹⁴.

По тези две дела запитващите юрисдикции са сезирани от нидерландска фондация за защита на интересите на притежателите на авторски права. В първото дело спорът е между тази фондация и продавача на мултимедияен плейър, на който предварително са инсталирани налични в интернет допълнителни модули с хипертекстови връзки към уебсайтове със свободен публичен достъп, които предоставят на публично разположение защитени с авторско право произведения без разрешението на притежателите на авторското право. Спорът по второто дело е относно исканията на тази фондация на доставчиците на достъп до интернет да бъде разпоредено да блокират имената на домейни и интернет адресите на платформата за

^{93/} Шеста директива 77/388/ЕИО на Съвета от 17 май 1977 година относно хармонизиране на законодателствата на държавите членки относно данъците върху оборота — обща система на данъка върху добавената стойност: единна данъчна основа (ОВ L 145, 1977 г., стр. 1).

^{94/} Директива 2001/29/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 22 май 2001 година относно хармонизирането на някои аспекти на авторското право и сродните му права в информационното общество (ОВ L 167, 2001 г., стр. 10; Специално издание на български език, 2007 г., глава 17, том 1, стр. 230).

онлайн споделяне „The Pirate Bay“, която чрез индексирание на метаданните относно закриляните произведения и с предлагането на търсачка позволява на потребителите на платформата да намират тези произведения и да ги споделят в рамките на мрежа с равноправен достъп (*peer-to-peer*).

В тези две решения Съдът най-напред припомня своята предходна практика⁹⁵, според която основната цел на Директива 2001/29 е да осигури високо равнище на закрила в полза на авторите, като им позволи да получават съответно възнаграждение за използването на техните произведения, по-специално в случаите на публично разгласяване. Следователно понятието „публично разгласяване“ трябва да се разбира в широк смисъл и предполага индивидуализирана преценка. По-нататък от член 3, параграф 1 от Директива 2001/29 следва, че понятието „публично разгласяване“ обединява два кумулативни елемента, а именно „акт на разгласяване“ на произведение и „публичност“ на разгласяването.

Така според Съда за да се прецени дали даден ползвател извършва акт на публично разгласяване по смисъла на член 3, параграф 1 от Директива 2001/29, трябва да се отчетат няколко допълнителни критерия, които не са самостоятелни и са взаимозависими. Сред тези критерии е най-напред незаменимата роля на ползвателя и съзнателния характер на неговата намеса. Всъщност този ползвател извършва акт на разгласяване, когато, като съзнава напълно последиците от своето поведение, се намесва, за да предостави на клиентите си достъп до произведение, което е обект на закрила, и по-специално когато без намесата му тези клиенти не биха могли или трудно биха могли да ползват да ползват разпространеното произведение. По-нататък Съдът уточнява, че понятието „публично“ се отнася до неопределен брой потенциални адресати и освен това предполага наличие на доста голям брой лица. Съдът също така припомня, че за да бъде възприета правната квалификация „публично разгласяване“, защитеното произведение трябва да бъде разгласено, като се използва специфичен технически способ, различен от използваните дотогава, или, ако не е използван такъв способ — пред „нова публика“, тоест публика, която не е била вече взета предвид от носителите на авторското право при даването на разрешение за първоначалното публично разгласяване на произведението им. Накрая Съдът подчертава, че не е без значение дали публичното разгласяване по смисъла на член 3, параграф 1 от Директива 2001/29 е извършено с цел печалба.

Въз основа на тези критерии в тези две решения Съдът приема, че както продажбата на мултимедиян плейър като обсъждания в главното производство, така и предоставянето на разположение и администрирането в интернет на платформата за споделяне „The Pirate Bay“, при обстоятелства като разглежданите в конкретните случаи представляват „публично разгласяване“ по смисъла на член 3, параграф 1 от Директива 2001/29.

На 20 декември 2017 г. в решение **Acacia u D'Amato** (C-397/16 и C-435/16, [EU:C:2017:992](#)) Съдът се произнася по тълкуването на така наречената „клауза за поправка“, предвидена в член 110, параграф 1 от Регламент № 6/2002⁹⁶. Тази клауза гласи, че не съществува закрила за дизайн на Общността по отношение на промишлен дизайн, представляващ част от съставен продукт, която се използва при поправка на съставния продукт, с цел да се възстанови първоначалният му изглед. Настоящото решение е постановено във връзка с дела за нарушения, водени съответно в Италия и в Германия между две дружества, които произвеждат автомобили и притежават промишлени дизайни на Общността за лети автомобилни джанти,

^{95/} Вж. по-специално решения на Съда от 31 май 2016 г. **Reha Training** (C-117/15, [EU:C:2016:379](#)) и от 8 септември 2016 г. **GS Media** (C-160/15, [EU:C:2016:644](#)).

^{96/} Регламент (ЕО) № 6/2002 на Съвета от 12 декември 2001 година относно промишления дизайн на Общността (ОВ L 3, 2002 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 33, стр. 70).

от една страна, и Asacia и неговия управител, от друга страна, произвеждащи джанти копия, които често изглеждат по същия начин или във функционално отношение са идентични на оригиналните заводски джанти.

На Съда е зададен преди всичко въпросът дали член 110, параграф 1 от Регламент № 6/2002 изисква като условие за предвиденото в него изключване на закрилата ползващият се от такава закрила промишлен дизайн да е предопределен от външния вид на съставния продукт, в който е включена съответната част. По същество производителите на автомобили, страни по споровете в главните производства, по този въпрос твърдят, че това изключване не е обосновано за автомобилни джанти, чиято форма не е предопределена от външния вид на оборудвания с тях автомобил. В това отношение Съдът подчертава, че преследваната с член 110, параграф 1 от Регламент № 6/2002 цел е да се избегне създаването на монополизирани пазари за някои резервни части, и по-специално да не се стига дотам потребителят, който е закупил дълготраен и може би скъп продукт, да се окаже обвързан за неограничено време с производителя на съставния продукт във връзка със закупуването на резервни части. От тази гледна точка, и като се основава на буквално и телеологично тълкуване, Съдът констатира, че обхватът на тази разпоредба не се свежда до частите на съставен продукт, „чийто външен вид предопределя ползващия се със закрила промишлен дизайн“, като същевременно подчертава, че това тълкуване допринася за постигането на целта на така наречената „клауза за поправка“ да се ограничи създаването на монополизирани пазари за резервните части.

По-нататък, относно поставения въпрос за условията, изисквани за прилагането на предвиденото в „клаузата за поправка“ изключване, Съдът преди всичко отбелязва, че последното е приложимо само по отношение на части, които се ползват от закрила като промишлени дизайни на Общността и които следователно отговарят на условията за закрила, предвидени по-специално в член 4, параграф 2 от Регламент № 6/2002. Последната разпоредба осигурява закрила на продукт, който представлява част от съставен продукт, когато, от една страна, веднъж включена в съставния продукт, частта остава видима при обичайна употреба на последния, и от друга страна, когато видимите особености на частта отговарят на изискванията за новост и оригиналност, предвидени в член 4, параграф 1 от този регламент. Такъв обаче е случаят, що се отнася до притежаваните от съответните производители промишлени дизайни на джанти. На следващо място Съдът приема посочените джанти за „части от съставен продукт“ по смисъла на член 110, параграф 1, тъй като такава джантата е компонент на автомобила, и при липсата ѝ обичайната употреба на този продукт е невъзможна. Що се отнася до условието съответната част да се „използва (...) при поправка на съставния продукт“, Съдът отбелязва, че така наречената „клауза за поправка“ изключва всякакво използване на частта за красота или просто за удобство, като по-специално подмяна на част по естетически причини или за персонализиране на съставния продукт, но напротив, изисква използването на частта да е необходимо за поправяне на съставния продукт, който се оказва повреден. На последно място Съдът приема, че поправката трябва да се извършва с цел възстановяване на „първоначалния“ изглед на съставния продукт. В това отношение Съдът подчертава, че по смисъла на тази разпоредба е задължително използваната за поправка част, от която зависи изгледът на съставния продукт, да е видима. Предвид тези съображения Съдът стига до извода, че член 110, параграф 1 от Регламент № 6/2002 се прилага единствено по отношение на частите на съставен продукт, които изглеждат по същия начин като оригиналните, и не е такъв случаят, когато резервната част не съответства цветово или по размер на оригиналната част или когато външният вид на съставния продукт е променен след пускането му на пазара.

Накрая, на Съда е поставен въпросът дали за изключването, предвидено в член 110, параграф 1 от Регламент № 6/2002, се изисква производителят или продавачът на част от съставен продукт да следи, и ако да, по какъв начин, тази част да може да бъде купена единствено за поправка. В това отношение Съдът подчертава, че за да може да се ползва от предвиденото в тази разпоредба изключение производителят

или продавачът на част от съставен продукт е длъжен да положи определена грижа. В това отношение той трябва по-специално да информира потребителя надолу по веригата, посредством ясно и видимо указание върху продукта, върху неговата опаковка, в каталозите или в документите за продажбата, че съответната част включва промишлен дизайн, който не е негов, и че тази част е предназначена единствено за поправка на съставния продукт с цел да се възстанови първоначалният му изглед. Той трябва също така да следи, посредством подходящи, по-специално договорни, способности, че потребителите надолу по веригата нямат намерение да използват съответните части по начин, който е несъвместим с условията, предвидени в член 110, параграф 1 от Регламент № 6/2002 и освен това трябва да не продава частта, когато знае или е трябвало да знае, че тя няма да бъде използвана при предвидените условия.

2. ЗАЩИТА НА ЛИЧНИТЕ ДАННИ

Три решения следва да бъдат отбелязани в областта на защитата на личните данни. В първото Съдът уточнява задълженията за информация, приложими в рамките на платежните услуги във вътрешния пазар. Второто се отнася до проблема с изтриването на вписани в дружествения регистър лични данни. И накрая, в третото решение Съдът уточнява понятието „лични данни“ в контекста на изпит за професионални умения. Трябва също така да се отбележи **становище 1/15** ([EU:C:2017:592](#)), което се отнася до съвместимостта на договореното между Канада и ЕС споразумение относно обработката и предаването на резервационни данни на пътниците (PNR) с разпоредбите на Договорите и на Хартата⁹⁷.

-На 25 януари 2017 г. в решение **BAWAG** Съдът се произнася, от една страна, по понятието „траен носител“ по смисъла на Директива 2007/64⁹⁸ относно платежните услуги във вътрешния пазар, и от друга страна, относно обхвата на задължението на доставчика на платежни услуги да предостави информация на ползвателя.

Що се отнася до възможността интернет страница на банка да се счита за траен носител, Съдът отбелязва, че тази интернет страница *трябва да позволява на ползвателя на платежни услуги да съхранява* адресираната лично до него информация по начин, достъпен за последващи справки за период от време, достатъчен за целите на информацията, и който позволява непромененото възпроизвеждане на съхранената информация. Освен това трябва да бъде изключена всякаква възможност за едностранно изменение на нейното съдържание от доставчика на платежните услуги или от друг специалист, на когото е било поверено управлението на тази страница.

Що се отнася до задължението на доставчика на платежни услуги да предоставя информация на ползвателя, Съдът счита, че когато тази информация е предадена посредством електронна пощенска кутия, интегрирана в интернет страница за онлайн банкиране, тя може да се счита за предоставена на траен носител само ако са изпълнени две условия. Първо, интернет страницата трябва да позволява на съответния ползвател да съхранява информацията, адресирана лично до него, по начин, че да има достъп до нея и да я възпроизвежда в непроменен вид за подходящ период от време, без да е възможна никаква едностранна промяна на съдържанието ѝ от страна на този доставчик или на друг специалист. Второ, ако ползвателят на платежни услуги е длъжен да посещава посочената интернет страница, за да се запознае с тази

^{97/} Това становище е представено в раздел I „Основни права“.

^{98/} Директива 2007/64/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 ноември 2007 година относно платежните услуги във вътрешния пазар, за изменение на директиви 97/7/ЕО, 2002/65/ЕО, 2005/60/ЕО и 2006/48/ЕО и за отмяна на Директива 97/5/ЕО (ОВ L 319, 2007 г., стр. 1).

информация, предаването на информацията да се съпътства от активно поведение на доставчика на платежни услуги за свеждане до знанието на този ползвател, че посочената информация съществува и е на разположение на споменатата интернет страница.

В случай че ползвателят на платежни услуги е длъжен да посещава такава страница, за да се запознае със съответната информация, последната е само осигурена на разположение на този ползвател, когато предаването на информацията не се съпътства от подобно активно поведение на доставчика на платежни услуги.

По делото, по което на 9 март 2017 г. е постановено решение **Manni** (C-398/15, [EU:C:2017:197](#)), Съдът се произнася относно възможността физическо лице да получи изтриване на съдържащите се в дружествения регистър негови лични данни, свързани с прекратено дружество, като се има предвид член 6, параграф 1, буква д), член 12, буква б) и член 14, първа алинея, буква а) от Директива 95/46⁹⁹, във връзка с член 3 от Първа директива 68/151¹⁰⁰. Спорът в главното производство е между единствения управител на дружество и търговска палата по повод нейния отказ да заличи от дружествения регистър някои лични данни, свързващи този управител с несъстоятелността на друго дружество, което е било заличено от дружествения регистър след производство по ликвидация. В подкрепа на жалбата си управителят изтъква по-специално, че разглежданата информация вреди на настоящата му стопанска дейност.

Що се отнася до възможността за достъп на трети лица до лични данни, съхранявани в дружествените регистри, Съдът най-напред отбелязва, че оповестяването на данните от тези регистри има за цел да гарантира правната сигурност в отношенията между дружествата и третите лица, както и да защити по-специално интересите на третите лица спрямо акционерните дружества и дружествата с ограничена отговорност, след като те предлагат като гаранция на третите лица само своите активи. Освен това, още много години след като е престанало да съществува дадено дружество могат да възникват въпроси, за които е необходимо да са налице съдържащите се в дружествения регистър лични данни. При тези обстоятелства Съдът приема, че държавите членки не могат да гарантират на физическите лица, чиито данни са вписани в дружествения регистър във връзка с дадено дружество, правото да получат по принцип, след изтичането на определен срок, считано от прекратяването на съответното дружество, изтриването на отнасящи се до тях лични данни.

Тъй като това тълкуване на разпоредбите на Директива 95/46 може да засегне правото на зачитане на личния живот на съответните лица, както и правото на защита на личните им данни, които са гарантирани в членове 7 и 8 от Хартата, Съдът уточнява също така, че това тълкуване не води до непропорционална намеса в посочените основни права. В това отношение той подчертава, че в дружествения регистър се вписват само ограничен брой лични данни и че освен това е обосновано физическите лица, които избират да участват в икономическия обмен посредством акционерно дружество или дружество с ограничена отговорност — които предлагат като гаранция на третите лица само активите на това дружество — да бъдат задължени да оповестяват данните във връзка със самоличността си и функциите си в това дружество. При все това според Съда не е изключена възможността в особени случаи,

99/ Директива 95/46/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 24 октомври 1995 година за защита на физическите лица при обработването на лични данни и за свободното движение на тези данни (ОВ L 281, 1995 г., стр. 31; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 17, стр. 10).

100/ Първа директива 68/151/ЕО на Съвета от 9 март 1968 година за съгласуване на гаранциите, които държавите членки изискват от дружествата по смисъла на член 58, втора алинея от Договора, за защита на интересите на съдружниците и на трети лица, с цел тези гаранции да станат равностойни на цялата територия на Общността (ОВ L 65, 1968 г., стр. 8; Специално издание на български език, 2007 г., глава 17, том 1, стр. 3), изменена с Директива 2003/58/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 15 юли 2003 г. (ОВ L 221, 2003 г., стр. 13; Специално издание на български език, 2007 г., глава 17, том 2, стр. 3).

неопровержими законови основания, свързани с конкретното положение на съответното лице, да обосновават по изключение достъпът до отнасящите се до него лични данни да бъде ограничен — след изтичането на достатъчно дълъг срок от прекратяването на съответното дружество — до третите лица, които могат да докажат особен интерес от консултирането им. Всяка държава членка обаче трябва да реши дали е целесъобразно да предвиди такова ограничаване на достъпа в правния си ред.

С решение **Nowak** (C-434/16, [EU:C:2017:582](#)) от 20 декември 2017 г. Съдът потвърждава, че писмените отговори, дадени от кандидат по време на изпит за професионални умения, и евентуалните коментари на проверителя по тези отговори представляват лични данни по смисъла на член 2, буква а) от Директива 95/46. В главното производство жалбоподателят, след като не издържал изпита, организиран от ирландската професионална организация на експерт-счетоводителите, подал молба за достъп до всички засягащи го лични данни, съхранявани от тази организация. Професионалната организация на експерт-счетоводителите изпратила на кандидата редица документи, но отказала да му предостави неговата писмена изпитна работа, с довода че тя не съдържа свързани с него лични данни. Сезираната от неуспелия кандидат запитващата юрисдикция решила да попита по този въпрос Съда.

След като припомня, че член 2, буква а) от Директива 95/46 определя личните данни като „всяка информация, свързана с идентифицирано или подлежащо на идентификация лице“, Съдът най-напред констатира, че кандидат на изпит за професионални умения е физическо лице, което може да се идентифицира пряко по името му или непряко по идентификационен номер, които са отбелязани върху писмената изпитна работа или заглавната страница на тази работа. След като подчертава целта на законодателя на Съюза да придаде широк смисъл на понятието „лични данни“ съгласно Директива 95/46, Съдът отбелязва, че това понятие не се свежда до чувствителната информация или информацията с частен характер, а потенциално обхваща всякакъв вид информация, както обективна, така и субективна, под формата на становища или преценки, при условие че „засяга“ съответното лице. Дадените обаче от кандидат на изпит за професионални умения писмени отговори представляват такава информация, свързана с личността му, като се има предвид по-специално, че съдържанието им отразява и служи за оценка на равнището на знания и умения на кандидата в определена област, и евентуално, на мисловния му процес, на неговата преценка и на критичното му мислене. Нещо повече, използването на тази информация, което по-специално намира отражение в издържането или неиздържането от кандидата на съответния изпит, може да има последици за неговите права и интереси, тъй като може да предопредели или повлияе например на шансовете му за достъп до желаната професия или работа. Що се отнася до коментарите на проверителя по отговорите на кандидата, Съдът счита, че и те представляват информация, засягаща този кандидат.

Накрая Съдът подчертава, че да се отхвърли квалифицирането като „лични данни“ на писмените отговори и на коментарите в писмен изпит би означавало тази информация напълно да бъде изключена от задължението за спазване на принципите и гаранциите в областта на защитата на личните данни. За тази правна квалификация не може да има значение и обстоятелството, че по принцип тя осигурява на кандидата права на достъп и на поправяне по силата на Директива 95/46, като се има предвид, че тези права, които не обхващат изпитните въпроси и не позволяват на кандидатите да поправят неправилни отговори, служат на целта на директивата, а именно да гарантира защитата на правото на кандидатите на личен живот при обработването на засягащите ги данни.

3. ТЕЛЕКОМУНИКАЦИИ

В своето решение **Europa Way u Persidera** (C-560/15, [EU:C:2017:593](#)) от 26 юли 2017 г. Съдът разглежда възможността държава членка, предвид Директива 2002/20¹⁰¹, Директива 2002/21¹⁰² и Директива 2002/77¹⁰³, да замени безвъзмездна конкурсна процедура за разпределяне на радиочестоти — която е била обявена, за да се отстранят последиците от незаконното изключване на някои оператори от пазара — с възмездна процедура, която се основава на преструктуриран план за разпределяне на радиочестотите, след като броят им е бил намален.

Съдът приема най-напред, че член 3, параграф 3 а от Директива 2002/21 трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска да бъде отменена от националния законодател текуща конкурсна процедура за разпределяне на радиочестоти, организирана от компетентния национален регулаторен орган, която е била спряна с министерско решение, когато националният законодател и съответният министър не са действали като апелативни органи по смисъла на член 4 от Директива 2002/21. Съгласно член 3, параграф 3 а от същата директива единствено тези органи имат правомощия да спрат действието или да отменят решения на националните регулаторни органи. При положение че в случая националният законодател и съответният министър не са действали като апелативни органи, изискванията за независимост на националните регулаторни органи не допускат намеса като разглежданата.

След това Съдът постановява, че член 9 от Директива 2002/21, членове 3, 5 и 7 от Директива 2002/20 и членове 2 и 4 от Директива 2002/77 трябва да се тълкуват в смисъл, че допускат безвъзмездна конкурсна процедура за разпределяне на радиочестоти, която е била обявена, за да се отстранят последиците от незаконното изключване на някои оператори от пазара, да бъде заменена от възмездна процедура, която се основава на преструктуриран план за разпределяне на радиочестотите, след като броят им е бил намален, доколкото новата конкурсна процедура се основава на критерии, които са обективни, прозрачни, недискриминационни и пропорционални, и доколкото отговаря на целите, посочени в член 8, параграфи 2—4 от Директива 2002/21. Националната юрисдикция следва да провери с оглед на всички релевантни обстоятелства дали изискванията, определени от възмездната конкурсна процедура, са от естество да позволят ефективно навлизане на нови участници на пазара на цифровата телевизия, без неоснователно да се поставят в по-благоприятно положение вече действащите оператори на пазара на аналоговата или цифровата телевизия.

Накрая Съдът отбелязва, че принципът на защита на оправданите правни очаквания трябва да се тълкува в смисъл, че допуска отмяна на конкурсна процедура за разпределяне на радиочестоти единствено с мотива, че операторите са били допуснати до тази процедура и като единствени оференти са щели да им бъдат предоставени права за използване на радиочестоти за наземно цифрово излъчване на радио и телевизия, ако процедурата не е била отменена.

^{101/} Директива 2002/20/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 7 март 2002 година относно разрешението на електронните съобщителни мрежи и услуги (ОВ L 108, 2002 г., стр. 21; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 35, стр. 183).

^{102/} Директива 2002/21/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 7 март 2002 година относно общата регулаторна рамка за електронните съобщителни мрежи и услуги (ОВ L 108, 2002 г., стр. 33; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 35, стр. 195).

^{103/} Директива 2002/77/ЕО на Комисията от 16 септември 2002 година относно конкуренцията на пазарите на електронни съобщителни мрежи и услуги (ОВ L 249, 2002 г., стр. 21; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 1, стр. 132).

4. ЕЛЕКТРОННА ТЪРГОВИЯ

В решение от 4 май 2017 г. **Vanderborght** (C-339/15, [EU:C:2017:335](#)) Съдът стига до извода, че член 56 ДФЕС и Директива 2000/31¹⁰⁴ за някои правни аспекти на услугите на информационното общество, и по-специално на електронната търговия на вътрешния пазар, не допускат национално законодателство, което забранява всяка форма на търговски съобщения по електронен път, предназначена да рекламира грижи за устната кухня и дентални услуги, включително посредством уебсайт, създаден от зъболекар.

Всъщност Съдът счита, че макар съдържанието и формата на търговските съобщения да могат валидно да бъдат регламентирани от професионални правила, тези правила не могат да съдържат обща и абсолютна забрана на всяка форма на реклама онлайн, предназначена да рекламира дейността на зъболекар.

Освен това Съдът приема, че забрана за рекламиране на определена дейност може да ограничи възможността за упражняващите я лица да представят дейността си пред техни потенциални клиенти и да рекламират услугите, които предлагат да им предоставят. При това положение такава забрана представлява ограничение на свободното предоставяне на услуги.

Съдът обаче приема, че целите на въпросното законодателство, а именно защитата и достойнството на зъболекарската професия, са императивни съображения от обществен интерес, годни да обосноват ограничаване на свободното предоставяне на услуги. Наистина, интензивното използване на реклами или изборът на агресивни или дори годни да въведат пациентите в грешка относно предлаганите грижи, промоционални съобщения, биха могли да навредят на защитата на здравето и да накърнят достойнството на зъболекарската професия, като уронват имиджа на тази професия, като изменят връзката между зъболекарите и техните пациенти, както и като благоприятстват извършването на неподходящи или излишни грижи.

При това положение Съдът приема, че обща и абсолютна забрана на всякакво рекламиране надхвърля необходимото за постигането на преследваните цели. Всъщност последните биха могли да бъдат постигнати посредством мерки, които са по-малко ограничителни и уреждат, при необходимост ограничително, формите и подробните ред и условия, при които зъболекарите могат да използват валидно комуникационните средства.

5. ПРЕХВЪРЛЯНЕ НА ПРЕДПРИЯТИЯ

В решение **Federatie Nederlandse Vakvereniging** и др. (C-126/16, [EU:C:2017:489](#)) от 22 юни 2017 г. Съдът се произнася за пръв път по въпроса за приложимостта на режима на закрила на работниците в случай на прехвърляне на предприятия, установен с Директива 2001/23¹⁰⁵, в положение на „pre-pack“. Става въпрос за процедура, свързана с активите, подготвяна преди обявяването в несъстоятелност на дружество с

^{104/} Директива 2000/31/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 8 юни 2000 година за някои правни аспекти на услугите на информационното общество, и по-специално на електронната търговия на вътрешния пазар („Директива за електронната търговия“) (ОВ L 178, 2000 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 29, стр. 257).

^{105/} Директива 2001/23/ЕО на Съвета от 12 март 2001 година относно сближаването на законодателствата на държавите членки във връзка с гарантирането на правата на работниците и служителите при прехвърляне на предприятия, стопански дейности или части от предприятия или стопански дейности (ОВ L 82, 2001 г., стр. 16; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 6, стр. 20).

помощта на бъдещия синдик, назначен от съд, и изпълнена от същия непосредствено след решението за обявяване в несъстоятелност. В разглеждания случай в деня на решението за обявяване в несъстоятелност на нидерландско дружество, между неговия синдик и новото предприятия било сключено споразумение за *pre-pack*, по силата на което последното се ангажира да осигури работа на около 2600 работници на дружеството. При все това повече от хиляда работници били окончателно уволнени и не им били предложени нови трудови договори.

Съдът най-напред припомня, че член 5, параграф 1 от Директива 2001/23 предвижда, че режимът на закрила на работниците, предвиден в членове 3 и 4 от нея, не се прилага към прехвърляне на предприятия, когато прехвърлителят е по-специално в производство по несъстоятелност. Процедурата по *pre-pack*, която реално предполага обявяване в несъстоятелност, може да попада в обхвата на понятието „производство по несъстоятелност“. Освен това член 5, параграф 1 изисква производството по несъстоятелност да бъдат образувано с цел ликвидацията на активите на прехвърлителя. Съдът отбелязва, че не отговаря на това условие процедура, която има за цел продължаването на дейността на съответното предприятие. В този контекст той уточнява, че дадено производство има за цел продължаването на дейността, когато то се стреми да запази оперативния характер на предприятието или на неговите жизнеспособни подразделения. Процедурата по *pre-pack* обаче има за цел да подготви в най-малките детайли прехвърлянето на предприятието, за да позволи бързото възобновяване на дейността на неговите жизнеспособни подразделения след решението за обявяване в несъстоятелност, като стремежът е да се избегне прекъсването, което би възникнало при рязко спиране на дейността на това предприятие от момента на решението за обявяване в несъстоятелност, така че да се запазят стойността на посоченото предприятие и работните места. При тези обстоятелства, щом като такава процедура в крайна сметка не цели ликвидация на предприятието, преследваната от нея икономическа и социална цел не би могла нито да обясни, нито да оправдае лишаването на неговите работници от признатите им от Директива 2001/23 права в случай на цялостното или частично прехвърляне на съответното предприятие. Така Съдът стига до извода, че процедура по *pre-pack* не отговаря на всички условия, предвидени в член 5, параграф 1 от Директива 2001/23, поради което в рамките на такава процедура не може да бъде приложено изключението от режима на закрила, предвиден в членове 3 и 4 от тази директива.

6. ХРАНИ

В решение **Fidenato и др.** (C-111/16, [EU:C:2017:676](#)) от 13 септември 2017 г. Съдът се произнася по възможността държавите членки да предприемат спешни мерки във връзка с генетично модифицирани храни и фуражи въз основа на принципа на предпазните мерки. През 1998 г. Комисията разрешила пускането на пазара на генетично модифицираната царевица MON810, позовавайки се на становището на научния комитет, който счел, че няма основание да се мисли, че този продукт би имал нежелани последици за човешкото здраве или за околната среда. През 2013 г. италианското правителство поискало от Комисията да приеме спешни мерки с цел да се забрани отглеждането на царевицата MON810, предвид нови научни изследвания, осъществени от два италиански изследователски института. Въз основа на научно становище, изготвено от Европейския орган по безопасност на храните (ЕОБХ), Комисията заключила, че нито едно ново научно доказателство не позволява да се обосновават поисканите спешни мерки. Въпреки това през 2013 г. италианското правителство приело декрет, с който забранило отглеждането на царевица MON810 на италианска територия. Впоследствие жалбоподателите в главното производство били разследвани затова, че са отглеждали царевица MON810 в нарушение на този декрет.

В това отношение Съдът констатира, че временните мерки за управление на риска, които могат да бъдат приети въз основа на принципа на предпазните мерки и спешните мерки, предприети в изпълнение на член 34 от Регламент № 1829/2003¹⁰⁶, не се подчиняват на един и същ режим. Действително, от член 7 от Регламент № 178/2002¹⁰⁷ е видно, че приемането на тези временни мерки е обусловено от това след оценка на наличната информация да се установи възможност за вредни за здравето ефекти, но да е налице и научна несигурност. Обратно, член 34 от Регламент № 1829/2003 позволява да се приемат спешни мерки, когато „е очевидно“, че продукт, разрешен или в съответствие с последния регламент, може да представлява „сериозен“ риск за здравето на хората, здравето на животните или околната среда. Така Съдът стига до извода, че член 34 от Регламент № 1829/2003, във връзка с принципа на предпазните мерки, обявен в член 7 от Регламент № 178/2002, не предоставя на държавите членки възможността да приемат временни спешни мерки само въз основа на този принцип, без да са спазени материалноправните условия, предвидени в член 34 от Регламент № 1829/2003.

XIV. ИКОНОМИЧЕСКА И ПАРИЧНА ПОЛИТИКА

В областта на икономическата и паричната политика следва да бъдат посочени две решения. Първото се отнася до решението, с което Съветът налага глоба на държава членка за манипулиране за някои данни относно нейния бюджет. Второто е постановено по делото *Florescu и др.* (C-258/14) и засяга меморандума за разбирателство с Румъния относно предоставена от Съюза финансова помощ¹⁰⁸.

На 20 декември 2017 г., в решение по дело *Испания/Съвет* (C-521/15, [EU:C:2017:982](#)) големият състав на Съда отхвърля изцяло подадената от Кралство Испания жалба за отмяна на Решение за изпълнение 2015/1289 на Съвета, с което налага глоба на Испания поради манипулирането на данните за дефицита в автономна област Валенсия¹⁰⁹. Решението за изпълнение е прието на основание на член 8, параграф 1 от Регламент № 1173/2011¹¹⁰, според който по препоръка на Комисията Съветът може да реши да наложи глоба на държава членка, която умишлено или поради груба небрежност представя погрешно данни за своя дефицит и за дълга си. Следователно то е взето в рамките на задачата на Съвета да прилага бюджетното наблюдение в еврозоната.

Най-напред Съдът трябва да вземе отношение по своята компетентност да се произнесе по такава жалба, като се има предвид, че съгласно член 51 от Статута на Съда на Европейския съюз заведените от държава членка жалби за отмяна на решения на Съвета за изпълнение са от компетентността на Общия съд, когато

^{106/} Регламент (ЕО) № 1829/2003 на Европейския парламент и на Съвета от 22 септември 2003 година относно генетично модифицираните храни и фуражи (ОВ L 268, 2003 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 41, стр. 3 и поправка в ОВ L 57, 2015 г., стр. 18).

^{107/} Регламент (ЕО) № 178/2002 на Европейския парламент и на Съвета от 28 януари 2002 година за установяване на общите принципи и изисквания на законодателството в областта на храните, за създаване на Европейски орган за безопасност на храните и за определяне на процедури относно безопасността на храните (ОВ L 31, 2002 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 8, стр. 68).

^{108/} Това решение е представено в раздел I „Основни права“.

^{109/} Решение за изпълнение (ЕС) 2015/1289 на Съвета от 13 юли 2015 година за налагане на глоба на Испания поради манипулирането на данните за дефицита в автономна област Валенсия (ОВ L 198, 2015 г., стр. 19 и поправка в ОВ L 291, 2015 г., стр. 10).

^{110/} Регламент (ЕС) № 1173/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 26 ноември 2011 година за ефективното прилагане на бюджетното наблюдение в еврозоната (ОВ L 306, 2011 г., стр. 1).

тези решения са приети в съответствие с член 291, параграф 2 ДФЕС. В това отношение Съдът констатира, че дори ако обжалваното решение трябва да се разглежда като акт, с който се упражнява изпълнително правомощие, доколкото е прието по силата на правомощията, възложени на Съвета с член Регламент № 1173/2011, все пак член 291, параграф 2 ДФЕС не е правното основание за упражняването на такова правомощие. Съдът уточнява, че член 291, параграф 2 ДФЕС се отнася единствено до правнообвързващите актове на Съюза, които по правило предполагат изпълнение от държавите членки, а случаят с Регламент № 1173/2011 очевидно не е такъв, при положение че той предвижда правомощие да се наложи глоба на държава членка. В резултат на това Съдът потвърждава, че е компетентен да се произнесе по подадената от Кралство Испания жалба за отмяна на спорното решение.

След това, що се отнася до правото на защита на Кралство Испания в рамките на процедурата, довела до приемането на обжалваното решение, Съдът припомня, че Регламент № 1173/2011 оправомощава Комисията да започне разследване, когато установи, че има сериозни улики за наличието на представени погрешни данни за дефицита или за дълга на държава членка, като същевременно задължава тази институция да съблюдава изцяло правото на защита на съответната държава членка, преди да отправи до Съвета предложение за решение за налагане на глоба. В това отношение Съдът уточнява, че разпоредбите на Регламент № 1173/2011 допускат информацията, на която почива решението на Съвета за налагане на глоба, да е събрана от Евростат при посещения, извършени в съответната държава членка преди Комисията да приеме решението за започване на разследване. Освен това по силата на правомощията, които му предоставя Регламент № 479/2009¹¹¹, Евростат е имал право да организира такива посещения в Испания и по този повод да събира улики за наличието на възможно манипулиране на икономическите и бюджетни данни. Доколкото условията, при които е събрана в случая тази информация, също е в съответствие с определените от законодателя на Съюза изисквания и различните посещения на Евростат в рамките на процедурата по разследване също не са възпрепятствали Кралство Испания да упражни правото си на защита, Съдът приема, че в конкретния случай Съветът не е нарушил правото на защита на Кралство Испания.

След това, тъй като Кралство Испания изтъква и че в разследването, проведено от Комисията след посочените посещения на Евростат, е нарушено правото на добра администрация, Съдът потвърждава, че това право, прогласено в член 41, параграф 1 от Хартата, представлява общ принцип на правото на Съюза, който може да бъде изтъкван от държавите членки. Следователно в административните производства, които са образувани срещу държавите членки и могат да завършат с увреждащи тези държави решения, институциите на Съюза трябва да се съобразяват с изискването за безпристрастност. При положение обаче, че Кралство Испания е изразило съмнение в обективната безпристрастност на Комисията при провеждането на процедурата по разследване, според Съда обстоятелството, че това разследване е било поверено на екип, съставен до голяма степен от служители, вече участвали в предишните посещения на Евростат, само по себе си не дава достатъчно основание да се заключи, че Комисията не е изпълнила обвързващото я изискване за обективна безпристрастност, по-специално поради факта, че тези посещения и тази процедура по разследване имат различен правен режим и различна цел.

Освен това, що се отнася до материалноправните условия, които трябва да са налице, за да може Съветът да наложи глоба на държава членка по силата на правомощията, възложени му с член 8, параграф 1 от Регламент № 1173/2011, Съдът потвърждава необходимостта от широко тълкуване на понятието „погрешно представяне на данни за дефицита и дълга“. Така предвид преследваната от законодателя на Съюза цел за възпиране, това понятие обхваща всички случаи, в които държавите членки представят погрешни

^{111/} Регламент (ЕО) № 479/2009 на Съвета от 25 май 2009 година за прилагане на Протокола за процедурата при прекомерен дефицит, приложен към Договора за създаване на Европейската общност (ОВ L 145, 2009 г., стр. 1).

данни, които трябва да бъдат отчетени пред Евростат съгласно член 3 от Регламент № 479/2009, независимо дали, от една страна, въпросните данни са с прогнозно естество или са окончателни, а от друга страна, дали представените по този повод погрешни данни са застрашили икономическото и бюджетното координиране и наблюдение, за които Съветът и Комисията отговарят. Освен това що се отнася до изискването, според което съответната държава членка трябва да е действала поне с груба небрежност, Съдът постановява, че преценката дали е налице такава небрежност зависи от мащаба на неизпълнението на тази държава членка на задължението ѝ да положи грижа при съставянето и проверката на данните, отчитани пред Евростат съгласно член 3 от Регламент № 479/2009.

Накрая, като потвърждава, че принципът на забрана за прилагане на наказателния закон с обратна сила е приложим към административна санкция като глобата, наложена на основание на член 8, параграф 1 от Регламент № 1173/2011, на последно място Съдът констатира, че в случая този принцип не е бил нарушен. Тъй като освен това не е приет и доводът на Кралство Испания, че глобата е изчислена неправилно, Съдът отхвърля изцяло жалбата за отмяна, подадена от Испания.

XV. СОЦИАЛНА ПОЛИТИКА

В областта на социалната политика заслужава да бъде отбелязано едно решение. То се отнася до правото на работниците на платен годишен отпуск. Следва да бъдат посочени и двете решения **G4S Secure Solutions** (C-157/15) и **Boungaoui u ADDH** (C-188/15), в които става въпрос за съвместимостта с Директива 2000/78 на забраненото от работодателя носене на религиозен символ по видим начин на работното място¹¹².

В решението **King** (C-214/16, [EU:C:2017:914](#)) от 29 ноември 2017 г. Съдът се произнася относно правото на работниците на платен годишен отпуск, гарантирано в член 7 от Директива 2003/88¹¹³, и по-конкретно, относно възможността неупражнените права на платен годишен отпуск да се прехвърлят или натрупват. В случая жалбоподателят е работил за едно дружество въз основа на „договор на самостоятелно заето лице само с комисионно възнаграждение“, по който годишните отпуски не били заплащани. При прекратяването на трудовото му правоотношение той поискал неговият работодател да му заплати финансово обезщетение за ползваните от него годишни отпуски, които не били заплащани, както и за неползваните годишни отпуски, съответно за целия срок на неговата заетост. Сезираната с жалба по това искане запитваща юрисдикция формулира редица преюдициални въпроси, по-специално относно съвместимостта с правото на Съюза на национално законодателство, което задължава работника да ползва отпуска си преди да е установил дали има право на заплащане за него и което изключва прехвърлянето на годишен отпуск извън референтния период, за който е предоставен.

В това отношение Съдът на първо място приема, че член 7 от Директива 2003/88 и член 47 от Хартата не допускат работникът да трябва първо да ползва своя отпуск, преди да е установил дали има право на заплащане за него като за платен годишен отпуск. Всъщност работник, изправен пред обстоятелства, които по време на годишния му отпуск могат да породят несигурност във връзка с дължимото му заплащане, не би могъл да се възползва в пълна степен от този отпуск като период на отдих и свободно време, каквато е самата цел на правото на платен годишен отпуск. Подобни обстоятелства могат също така да възпрат

^{112/} Тези решения са представени в раздел I „Основни права“.

^{113/} Директива 2003/88/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 4 ноември 2003 година относно някои аспекти на организацията на работното време (ОВ L 299, 2003 г., стр. 9; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 7, стр. 3).

работника да ползва годишния си отпуск. Освен това, що се отнася до способите за съдебна защита, които трябва да са на разположение на работника, Съдът постановява, че държавите членки трябва да гарантират съблюдаване на правото на ефективни правни средства за защита, прогласено в член 47 от Хартата. В това отношение той приема, че е несъвместима с член 7 от Директива 2003/88 национална правна уредба, която принуждава работника първо да вземе неплатен отпуск, а след това да заведе дело, за да получи заплащане, когато неговият работодател му предоставя само неплатен отпуск.

На второ място Съдът постановява, че член 7 от Директива 2003/88 не допуска национални разпоредби или практики, съгласно които работник не може да прехвърля или съответно да натрупва до момента на прекратяване на трудовото му правоотношение права на платен годишен отпуск, които не са упражнени за няколко последователни референтни периоди поради отказа на работодателя да заплати тези отпуски. Всъщност, ако при тези обстоятелства и при липсата на всякаква национална уредба, която да предвижда ограничаване на прехвърлянето на отпуска в съответствие с изискванията на правото на Съюза, се допусне погасяване на придобитите от работника права на платен годишен отпуск, това би означавало да се узакони поведение, което води до неправомерно обогатяване на работодателя в нарушение на самата цел на Директивата, насочена към опазване на здравето на работника. Накрая Съдът подчертава, че за разлика от положение на натрупване на право на платен годишен отпуск от работник, който не е в състояние да го ползва поради болест, работодателят, който не дава възможност на работника да упражни своето право на платен годишен отпуск, трябва да понесе свързаните с това последици.

XVI. ЗАЩИТА НА ПОТРЕБИТЕЛИТЕ

В областта на защитата на потребителите особено внимание заслужават три решения. В първото става въпрос за заблуждаваща и за сравнителна реклама, второто се отнася до правата на пътниците във въздушния транспорт, а третото е за отговорността за дефектни стоки.

В делото, по което е постановено решение **Carrefour Hypermarchés** (C-562/15, [EU:C:2017:95](#)), обявено на 8 февруари 2017 г., Съдът внася уточнения *относно условията за законосъобразност на сравнителна реклама, изброени в член 4, букви а) и в) от Директива 2006/114*¹¹⁴, които разпоредби изискват сравнителната реклама да не бъде заблуждаваща и обективно да сравнява една или повече основни, относими, проверими и представителни характеристики на сравняваните стоки и услуги. Спорът по главното производство е между две дружества, които са конкуренти като големи търговци на дребно, а именно ITM, отговарящо за стратегията и търговската политика на магазините на дистрибуторската фирма *Intermarché*, и дружеството Carrefour, по повод лансираната от последното рекламна кампания, която сравнява цените на стоките на водещи марки в магазините на дистрибуторската фирма *Carrefour* с тези в конкурентни магазини, в това число с тези в магазините на дистрибуторската фирма *Intermarché*.

На първо място Съдът припомня, че по силата на Директива 2006/114 всяка сравнителна реклама трябва обективно да сравнява цените и да не е заблуждаваща. Когато обаче рекламодателят и конкурентите му са част от дистрибуторски фирми, всяка от които притежава гама от различни по големина и по формат магазини, и сравнението не е между такива, които са еднакви по големина и по формат, обективността на сравнението може да бъде нарушена, ако рекламата не посочва тази разлика.

^{114/} Директива 2006/114/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2006 година относно заблуждаващата и сравнителната реклама (ОВ L 376, 2006 г., стр. 21; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 18, стр. 229).

На второ място Съдът отбелязва, че заблуждаваща е тази сравнителна реклама, която пропуска или прикрива съществена информация, необходима на средния потребител съгласно контекста, за да вземе решение за сделка на база осведоменост, или която предоставя такава информация по неясен, неразбираем, двусмислен или несвоевременен начин и следователно може да подтикне средния потребител да вземе решение за сделка, което в противен случай не би взел. Според Съда обаче реклама като разглежданата в главното производство би била заблуждаваща само ако потребителите не са уведомени за факта, че се сравняват цени от по-големи или с по-висок формат магазини от дистрибуторската фирма на рекламодателя с такива, взети от по-малки или с по-нисък формат магазини от конкурентни дистрибуторски фирми. В това отношение тази информация трябва не само да е ясно представена, но и да се съдържа в самото рекламно съобщение.

Решение **Pešková u Peška** (C-315/15, [EU:C:2017:342](#)) от 4 май 2017 г. дава повод на Съда да тълкува по-специално *понятията „извънредни обстоятелства“ и „необходими мерки“ по смисъла на член 5, параграф 3 от Регламент № 261/2004*¹¹⁵, в контекста на спор относно отказа на въздушен превозвач да обезщети пътниците, чийто полет закъснял повече от три часа при пристигане поради сблъсък на техния самолет с птица.

Съдът припомня, че извънредни обстоятелства по смисъла на Регламент № 261/2004 са събития, които поради своето естество или произход не са присъщи на нормалното упражняване на дейността на съответния въздушен превозвач и се намират извън ефективния му контрол. Обратно, преждевременното излизане от строя на някои самолетни части не представлява извънредно обстоятелство, тъй като такава повреда остава неразривно свързана с операционната система на самолета. Според Съда обаче сблъсък на самолет с птица, както и евентуално причинените от това повреди не са неразривно свързани с операционната система на самолета, тъй като поради своето естество или произход този сблъсък не е присъщ на нормалното упражняване на дейността на въздушния превозвач и се намира извън ефективния му контрол. Поради това Съдът приема, че сблъсъкът на самолет с птица представлява извънредно обстоятелство по смисъла на член 5, параграф 3 от Регламент № 261/2004.

Що се отнася до въпроса дали въздушният превозвач е взел всички „необходими мерки“ за предотвратяване на съответния сблъсък, Съдът счита, че този превозвач не може да бъде задължаван да взема мерки, които му налагат да направи непоносими жертви с оглед на капацитета на предприятието му. Освен това, макар да е възможно да е длъжен да взема някои превантивни мерки, за да намали и дори да предотврати евентуален риск от сблъсък с птици, въздушният превозвач не носи отговорност за неспазването от други оператори (като например компетентните в това отношение оператори на летища или полетни диспечери) на задълженията им да вземат превантивни мерки от тяхната компетентност.

В решение **Wu др.** (C-621/15, [EU:C:2017:484](#)) от 21 юни 2017 г. Съдът се произнася по въпроса за *съвместимостта с член 4 от Директива 85/374/ЕО на национални правила за доказване, които позволяват на съд, сезиран с иск за отговорността на производителя на ваксина с твърдението, че тя е дефектна, да приеме, въз*

^{115/} Регламент (ЕО) № 261/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 11 февруари 2004 година относно създаване на общи правила за обезщетяване и помощ на пътниците при отказан достъп на борда и отмяна или голямо закъснение на полети, и за отмяна на Регламент (ЕИО) № 295/91 (ОВ L 46, 2004 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 7, том 12, стр. 218).

^{116/} Директива 85/374/ЕО на Съвета от 25 юли 1985 година за сближаване на законовите, подзаконовите и административните разпоредби на държавите членки относно отговорността за вреди, причинени от дефект на стока (ОВ L 210, 1985 г., стр. 29; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 1, стр. 183).

основа на съвкупност от сериозни, конкретни и непротиворечиви улики и въпреки липсата на научен консенсус в това отношение, че е налице дефект на ваксината и причинно-следствена връзка между него и появата на заболяването.

Съдът приема, че член 4 от Директива 85/374 допуска такива правила за доказване. Всъщност такива правила не водят до обръщане на тежестта на доказване, която увреденото лице носи съгласно тази разпоредба, тъй като то трябва да представи различните улики, които в своята съвкупност ще позволят на сезирания съд да се увери в наличието на дефект на ваксината и на причинно-следствена връзка между дефекта и претърпяната вреда. Освен това според Съда ако се изключи всеки начин на доказване, освен изведеното от медицински изследвания сигурно доказателство, това би направило прекомерно трудно или — когато медицинските изследвания нито установяват, нито изключват наличието на такава причинно-следствена връзка — дори невъзможно да се ангажира отговорността на производителя, което би застрашило полезното действие на Директивата, както и преследваните от нея цели.

Съдът обаче уточнява, че националните юрисдикции трябва да се уверят, че представените улики са действително достатъчно сериозни, конкретни и непротиворечиви, за да се може да се приеме, че наличието на дефект в стоката, предвид също така доказателствата и доводите, представени от производителя в негова защита, изглежда като най-правдоподобното обяснение за настъпването на вредата. Освен това съдът трябва да запази собствената си свобода на преценка по въпроса дали такова доказателство е било надлежно приведено до момента, в който той счете, че е в състояние да формира окончателното си убеждение.

В това отношение според Съда, ако националният законодател или евентуално върховната национална юрисдикция използват начин на доказване, съгласно който наличието на причинно-следствена връзка между приписания на ваксината дефект и претърпяната от увреденото лице вреда се приема за установено винаги когато са налице някои предварително определени улики, сочещи причинно-следствена връзка, това би засегнало правилото относно тежестта на доказване, предвидено в член 4 от Директива 85/374, или ефективността на въведения от тази директива режим на отговорност.

XVII. ОКОЛНА СРЕДА

XVIII. ЕКОЛОГИЧНА ОТГОВОРНОСТ

В решение от 1 юни 2017 г. **Folk** (C-529/15, [EU:C:2017:419](#)) Съдът уточнява *понятието „екологични щети“ по смисъла на Директива 2004/35¹¹⁷, изменена с Директива 2009/31¹¹⁸*. Главното производство е образувано по жалба на лице, което има право на риболов в река Мюрц и според което водноелектрическа централа причинява тежки вреди на околната среда, създаващи пречки за естественото размножаване на рибите.

Първоинстанционният съд счел, че тъй като експлоатацията на водноелектрическата централа е била разрешена съгласно националната правна уредба, тази щета не можело да бъде квалифицирана като екологична щета по смисъла на Директива 2004/35. Пред всичко Съдът постановява, че член 17 от тази директива трябва да се тълкува в смисъл, че се прилага *ratione temporis* към екологичните щети, които са настъпили след влизането ѝ в сила, дори те да произтичат от експлоатацията на съоръжение, което е получило разрешение преди тази дата. След това Съдът потвърждава, че Директива 2004/35, и по-конкретно член 2, точка 1, буква б), където е дефинирано понятието „екологични щети“, не допуска национална разпоредба, която общо и автоматично изключва възможността щетите, имащи сериозно неблагоприятно въздействие върху екологичния, химичния или количествения статус, или екологичния потенциал на съответните води, да бъдат квалифицирани като „екологични щети“, единствено защото са резултат от дейност, разрешена от националната правна уредба и защото поради това попадат в обхвата на разрешение, издадено в приложение на националното право.

Освен това Съдът уточнява, че ако компетентният национален орган е издал разрешението, без да провери дали са спазени условията по член 4, параграф 7, букви а)—г) от Директива 2000/60¹¹⁹, правото на Съюза не задължава националните юрисдикции да заместват компетентния орган, като сами проверят дали са спазени тези условия.

Накрая, за пълното и правилно транспониране на членове 12 и 13 от Директива 2004/35 е необходимо трите категории лица, изброени в член 12, параграф 1 — и по-специално лицата, които има вероятност да бъдат засегнати от екологични щети — да могат да представят наблюдения във връзка с екологични щети, да имат право да поискат от компетентния орган да предприеме действия съгласно посочената директива, както и да могат да сезират съд или друг компетентен публичен орган, в съответствие с членове 12 и 13 от същата директива, и в това отношение държавите членки нямат свобода на преценка.

117/ Директива 2004/35/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 април 2004 година относно екологичната отговорност по отношение на предотвратяването и отстраняването на екологичните щети (ОВ L 143, 2004 г., стр. 56; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 11, стр. 168).

118/ Директива 2009/31/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 година относно съхранението на въглероден диоксид в геоложки формации и за изменение на Директива 85/337/ЕИО на Съвета, директиви 2000/60/ЕО, 2001/80/ЕО, 2004/35/ЕО, 2006/12/ЕО и 2008/1/ЕО и Регламент (ЕО) № 1013/2006 на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 140, 2009 г., стр. 114).

119/ Директива 2000/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2000 година за установяване на рамка за действията на Общността в областта на политиката за водите (ОВ L 327, 2000 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 6, стр. 193).

1. ТЪРГОВИЯ С КВОТИ

В решение от 26 юли 2017 г. *ArcelorMittal Atlantique u Lorraine* (C-80/16, [EU:C:2017:588](#)) Съдът се произнася по валидността на Решение 2011/278¹²⁰ относно схема за търговия с квоти за емисии на парникови газове по смисъла на Директива 2003/87¹²¹. По този повод Съдът дефинира подходящия метод, който Комисията е трябвало да приложи, за да определи показателите за безплатно разпределяне на квоти за емисии в стоманодобивния сектор за периода 2013—2020 г. В това отношение запитващата юрисдикция има съмнения относно валидността на Решение 2011/278 с оглед на въпроса дали посочените показатели са били определени в съответствие с Директива 2003/87. Поради това тя иска от Съда да установи по-специално дали когато е определила тези показатели Комисията е имала право да реши да не включва в стойността на показателя за течни черни метали всички емисии, свързани с отпадни газове, рециклирани в производството на електроенергия, и да включи инсталация, произвеждаща едновременно агломерат и гранули, сред референтните инсталации във връзка с определянето на показателя за агломерата.

Съдът отговаря утвърдително на тези въпроси и така стига до извода, че липсват обстоятелства, които могат да засегнат валидността на Решение 2011/278. Що се отнася по-конкретно до определянето на показателя за агломерата, Съдът най-напред подчертава, че в приложение на член 10а, параграф 2 от Директива 2003/87 Комисията разполага с широко право на преценка, когато определя показателите за отделните отрасли и подотрасли. Поради това единствено явно неподходящият характер на приета в тази област мярка може да засегне законосъобразността на последната. В това отношение обстоятелството, че Комисията е включила в Решение 2011/278 инсталация, произвеждаща едновременно агломерат и гранули, сред референтните инсталации във връзка с определянето на показателя за агломерата, не води до незаконосъобразност на това решение. Всъщност, що се отнася до инсталация, която има едновременно съоръжение за производство на гранули и съоръжение за производство на агломерат, производството на гранули трябва да се счита за един от всички процеси, пряко или косвено свързани със съоръженията по смисъла на определението за агломерат, което се съдържа в приложение I към Решение 2011/278, при положение че тези две производствени съоръжения заедно позволяват получаването на уникален продукт, който може да замени агломерата.

120/ Решение 2011/278/ЕС на Комисията от 27 април 2011 година за определяне на валидни за целия Европейски съюз преходни правила за хармонизираното безплатно разпределение на квоти за емисии съгласно член 10а от Директива 2003/87/ЕО на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 130, 2011 г., стр. 1).

121/ Директива 2003/87/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 октомври 2003 година за установяване на схема за търговия с квоти за емисии на парникови газове в рамките на Общността и за изменение на Директива 96/61/ЕО на Съвета (ОВ L 275, 2003 г., стр. 32; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 10, стр. 78).

2. ЗАЩИТЕНИ ОБЕКТИ

С определение от 20 ноември 2017 г. за допускане на обезпечителни мерки по дело **Комисия/Полша** (C-441/17 R, [EU:C:2017:877](#)) големият състав на Съда разпорежда на Република Полша да спре незабавно, освен по изключение и когато са абсолютно необходими, активните горски стопански дейности в Беловежката гора, която е територия от значение за Общността и специална защитена зона за птици. Молбата за допускане на обезпечителни мерки е подадена във връзка с предявен от Европейската комисия иск за установяване на неизпълнение на задължения¹²², с който тя иска да се установи, че с дейности, състоящи се, по-специално в изсичането на дървета и в премахването на мъртви или умиращи дървета, извършени, за да възпрепятства разпространението на смърчовия корояд, Република Полша не е изпълнила задълженията си, от една страна, по Директива 92/43¹²³ за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна, и от друга страна, по Директива 2009/147¹²⁴ относно опазването на дивите птици.

Съдът уважава молбата за постановяване на временни мерки, като счита, че в случая са изпълнени всички условия за това. В частност, що се отнася до условието за неотложност, Съдът приема, че активните горски стопански дейности в тази гора могат да причинят непоправима и значителна вреда на околната среда. Всъщност веднъж настъпила, вредата от изсичането и премахването на дървета не би могла да бъде поправена впоследствие, в случай, че бъде установено твърдяното от Комисията неизпълнение на задължения от страна на Полша. Освен това Съдът отбелязва, че в конкретния случай интересите, които трябва да се претеглят, са от една страна, опазването на местообитанията и видовете от евентуална заплахата, до която биха довели активните горски стопански дейности, и от друга страна, интересът да не се допусне увреждане на естествените местообитания в гората поради присъствието на смърчовия корояд. При липса обаче на подробна информация за вредите, които е възможно да бъдат причинени в краткосрочен план от смърчовия корояд, според Съда е по-неотложно да не се допусне настъпване на вредите, причинени от продължаването на разглежданите дейности, отколкото вредите от смърчовия корояд.

Все пак по изключение, от тези временни мерки Съдът изключва активните горски стопански дейности, необходими за непосредствено и незабавно осигуряване на обществената безопасност на лицата. Извършването на такива дейности обаче може да продължи само доколкото те се явяват единственото средство за опазване на обществената безопасност на лицата в зоните в непосредствена близост до пътните артерии или други важни инфраструктури, когато не е възможно тази безопасност да бъде опазена с приемането на други не толкова радикални мерки, като например подходящо обозначаване на опасностите или временна забрана за публичен достъп до зоните в такава непосредствена близост.

Накрая Съдът постановява, че член 279 ДФЕС го оправомощава да предвиди налагането на периодична имуществена санкция, в случай, че съответната страна не изпълни неговото решение. Въз основа на това той разпорежда Полша да уведоми Комисията за всички мерки, които ще вземе, за да изпълни изцяло

¹²²/ Дело C441/17, **Комисия /Полша**, което е висящо към 31 декември 2017 г.

¹²³/ Директива 92/43/ЕИО на Съвета от 21 май 1992 година за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна (ОВ L 206, 1992 г., стр. 7; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 2, стр. 109), изменена с Директива 2013/17/ЕС на Съвета от 13 май 2013 г. (ОВ L 158, 2013 г., стр. 193).

¹²⁴/ Директива 2009/147/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 ноември 2009 година относно опазването на дивите птици (ОВ L 20, 2010 г., стр. 7), изменена с Директива 2013/17/ЕС на Съвета от 13 май 2013 г. (ОВ L 158, 2013 г., стр. 193).

това решение. Ако е необходимо, Съдът ще се произнесе с ново определение по евентуалното изпълнение на настоящото решение, а ако бъде установено нарушение, той ще разпорежи на Полша да заплаща на Комисията периодична имуществена санкция в размер на поне 100 000 EUR на ден.

В решение **Vereniging Hoekschewaards Landschap** (C-281/16, [EU:C:2017:774](#)) от 19 октомври 2017 г. Съдът се произнася по валидността на Решение за изпълнение 2015/72¹²⁵, с което се приема осма актуализация на списъка на териториите от значение за Общността в Атлантическия биогеографски регион, прието въз основа на Директива 92/43¹²⁶. С това решение Комисията, по искане на Кралство Нидерландия, намалила площта на територията от значение за Общността Haringvliet, която е специална защитена зона в тази държава членка, като изключила полдера Leenheeren с мотива, че първоначалното му включване в тази територия се дължало на научна грешка. Съдът отбелязва, че макар да е вярно, че държавите членки разполагат с известна свобода на преценката, когато съгласно член 4, параграф 1 от Директива 92/43 предлагат списък с територии, които могат да бъдат определени като територии от значение за Общността, тези държави обаче не би следвало да разполагат със същата свобода на преценка в случаите, в които предлагат на Комисията да пристъпи към намаляване на площта на такава територия.

В действителност, тъй като вписването на дадена територия в списъка създава презумпцията, че тази територия в нейната цялост е от значение за постигане на целта за запазването на естествените местообитания и на дивата флора и фауна по смисъла на Директива 92/43, предложението на държава членка за намаляването на площта на определена територия от списъка предполага да е налице доказателство, че въпросните зони не са от съществено значение за постигането на тази цел на национално равнище. При това положение Комисията трябва да приеме и да изпълни предложението само след като стигне до извода, че защитата на тези зони не е необходима и от гледна точка на Съюза като цяло.

Ето защо, тъй като в случая липсват убедителни научни доказателства, които да установят, че при първоначалното предложение за включване на Leenheerenpolder в територията Haringvliet е допусната такава грешка, Съдът приема, че Решение за изпълнение 2015/72 е невалидно.

3. ОРХУСКА КОНВЕНЦИЯ

Две решения следва да бъдат отбелязани що се отнася до Орхуската конвенция. Първото е решение **Saint-Gobain Glass Deutschland** (C-60/15 P), в което става въпрос за достъпа до информация за околната среда¹²⁷, а второто решение се отнася до достъпа до правосъдие по въпроси на околната среда.

^{125/} Решение за изпълнение (ЕС) 2015/72 на Комисията от 3 декември 2014 година за приемане на осма актуализация на списъка на териториите от значение за Общността в Атлантическия биогеографски регион (ОВ L 18, 2015 г., стр. 385).

^{126/} Директива 92/43/ЕИО на Съвета от 21 май 1992 година за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна (ОВ L 206, 1992 г., стр. 7; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 2, стр. 109), изменена с Директива 2006/105/ЕО на Съвета от 20 ноември 2006 година (ОВ L 363, 2006 г., стр. 368; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 18, стр. 147).

^{127/} Това решение е представено в раздел III.3 „Достъп до документи“.

В решение ***Protect Natur-, Arten- und Landschaftsschutz Umweltorganisation*** (C-664/15, [EU:C:2017:987](#)) от 20 декември 2017 г. Съдът се произнася по въпроса дали организация за опазване на околната среда е процесуално легитимирана да търси достъп до правосъдие на основание Орхуската конвенция¹²⁸.

На първо място Съдът подчертава, че член 9, параграф 3 от Орхуската конвенция във връзка с член 47 от Хартата предвижда, че надлежно учредена и действаща в съответствие с изискванията на националното право организация за опазване на околната среда трябва да може да оспорва по съдебен ред акт за издаване на разрешение за реализацията на проект, който е възможно да противоречи на задължението за предпазване от влошаване на състоянието на водните обекти, установено с член 4 от Директива 2000/60¹²⁹. Според Съда макар член 9, параграф 3 от Орхуската конвенция да предполага, че договарящите държави си запазват право на преценка при прилагането на тази разпоредба, той не би следвало да им позволява да налагат толкова стриктни критерии, с които на практика би се отнела възможността на организациите за защита на околната среда да оспорват посочените в тази разпоредба действия или бездействия.

В случая се оказва, че съгласно приложимото националното процесуално право дадена организация за опазване на околната среда, каквато е *Protect Natur-, Arten- und Landschaftsschutz Umweltorganisation*, макар и да отговаря на изискванията по член 2, параграф 5 от Орхуската конвенция и да попада в обхвата на понятието „засегната общественост“, не може по принцип да придобие качеството на страна в административното производство, провеждано в съответствие с уредбата относно водите. Разпоредбите на член 9, параграф 3 от Орхуската конвенция във връзка с член 47 от Хартата и с член 14, параграф 1 от Директива 2000/60 следва да бъдат тълкувани в смисъл, че не допускат национална процесуалноправна уредба, която не признава на организациите за опазване на околната среда правото да участват в качеството на страна в производство по издаване на разрешение, чиято цел е да транспонира Директива 2000/60, и която ограничава правото на обжалване, с оглед на оспорването на приетите в рамките на това производство актове, единствено до лицата, притежаващи това качество. Националната юрисдикция следва да тълкува своята процесуалноправна уредба в съответствие с тези разпоредби, за да позволи такова участие.

В този контекст, без да се засяга проверката на относимите факти и разпоредбите от националното право, която запитващата юрисдикция следва да направи, Съдът приема също така, че член 9, параграфи 3 и 4 от Орхуската конвенция във връзка с член 47 от Хартата трябва да бъде тълкуван в смисъл, че не допуска спрямо организация за опазване на околната среда да бъде приложено предвидено в националното процесуално право правило за преклузия, съгласно което, ако дадено лице е пропуснало да предяви своевременно своите възражения в административното производство и най-късно в устната му фаза, то губи качеството си на страна в производството и следователно не може да оспорва по съдебен ред приетия в рамките на това производство акт.

^{128/} Конвенция за достъпа до информация, участието на обществеността в процеса на вземането на решения и достъпа до правосъдие по въпроси на околната среда, подписана в Орхус на 25 юни 1998 г. и одобрена от името на Европейската общност с Решение 2005/370/ЕО на Съвета от 17 февруари 2005 г. (ОВ L 124, 2005 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 14, стр. 201).

^{129/} Директива 2000/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2000 година за установяване рамка за действията на Общността в областта на политиката за водите (ОВ L 327, 2000 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 6, стр. 193).

ХІХ. ОБЩА ТЪРГОВСКА ПОЛИТИКА

На 16 май 2017 г. пленумът на Съда се произнася със **становище 2/15** ([EU:C:2017:376](#)) на основание член 218, параграф 11 ДФЕС *относно компетентността на Европейският съюз да сключи самостоятелно договореното Споразумение за свободна търговия с Република Сингапур*. Става въпрос за двустранно споразумение за свободна търговия от така наречените споразумения от „ново поколение“, което освен традиционни разпоредби относно намаляването на митата и нетарифните пречки в областта на търговията със стоки и услуги, съдържа и разпоредби в различни други области, свързани с търговията. Така съдържащите се в предвиденото споразумение задължения са свързани с достъпа до пазара, със защитата на инвестициите, със защитата на интелектуалната собственост, с конкуренцията и с устойчивото развитие. Споразумението въвежда също така механизми за уреждане на споровете и установява специфична институционална структура, която да приложи по-специално различните предвидени в него задължения и процедури за обмен на информация, сътрудничество и медиация.

С оглед на целите и задачите на проектоспоразумението за свободна търговия Съдът първо разглежда до каква степен неговите разпоредби попадат в изключителната компетентност на Съюза в областта на общата търговска политика, предвидена в член 3, параграф 1, буква д) ДФЕС. Тъй като съгласно член 207, параграф 1 ДФЕС общата търговска политика се вписва във външната дейност на Съюза, в това отношение Съдът уточнява, че единствено компонентите на споразумението, които се отнасят специално до търговския обмен с една или повече трети държави, тъй като основното им предназначение е да го насърчи, улесни или уреди и които имат преки и непосредствени последици за този обмен, попадат в областта на общата търговска политика. Доколкото това е така що се отнася както до задълженията относно търговията със стоки, предвидени в глави 2—6, така и до задълженията относно нетарифните пречки пред търговията и инвестициите в производство на енергия от възобновяеми източници, предвидени в глава 7, задълженията, свързани със защитата на интелектуалната собственост, предвидени в глава 11, задълженията в областта на конкуренцията, предвидени в глава 12 и задълженията, свързани с устойчивото развитие, предвидени в глава 13, Съдът потвърждава, че тези компоненти на предвиденото споразумение за свободна търговия попадат в изключителната компетентност на Съюза по член 3, параграф 1, буква д) ДФЕС относно общата търговска политика.

Що се отнася до задълженията за намаляване на пречките за трансграничното предоставяне на услуги, установяването и временното присъствие на физически лица, предвидени в глава 8 от споразумението, Съдът констатира, че тази глава попада в обхвата на общата търговска политика и следователно е от изключителната компетентност на Съюза по член 3, параграф 1, буква д) ДФЕС, с изключение на предвидените в нея задълженията относно предоставянето на услуги в областта на транспорта. При положение че последните задължения са изключени от общата търговска политика по силата на член 207, параграф 5 от ДФЕС, Съдът разглежда компетентността на Съюза да ги одобри в светлината на член 3, параграф 2 ДФЕС, който предвижда изключителна компетентност на Съюза за сключване на международни споразумения, когато това сключване може да засегне общите правила или да промени техния обхват. Такава опасност от засягане според Съда е налице, когато предвидените в дадено споразумение задължения попадат в приложното поле на посочените общи правила, без да е необходимо пълно съвпадение между областта, в която са поети международните задължения, и областта, регламентирана от правото на Съюза. Доколкото обаче предоставянето на различните транспортни услуги, посочени в глава 8 от споразумението, всъщност е в състояние да засегне или промени обхвата на общите правила на Съюза в областта на морския, железопътния или автомобилния транспорт, Съдът стига до извода, че Съюзът има изключителна компетентност да одобри тези задължения на основание на член 3, параграф 2 ДФЕС. Що се отнася до разпоредбите от проектоспоразумението, свързани с транспорта по вътрешни водни пътища, Съдът

отбелязва, че тези разпоредби предвиждат само изключително ограничени по обхват задължения и при това положение не могат да имат последици по отношение на естеството на компетентността на Съюза относно задълженията, съдържащи се в глава 8. Предвид различните съображения Съдът стига до извода, че Съюзът има изключителна компетентност по отношение на всички тези задължения. Позицията се както на член 3, параграф 1, буква д) ДФЕС, така и, що се отнася до задълженията, свързани с услугите в областта на транспорта, на член 3, параграф 2, ДФЕС, Съдът потвърждава изключителната компетентност на Съюза и по отношение на разпоредбите на глава 10 от споразумението, която съдържа задължения във връзка с обществените поръчки.

Що се отнася до защитата на инвестициите, предвидена в глава 9, раздел А от споразумението, Съдът провежда разграничение между преките инвестиции и другите инвестиции. Що се отнася до първия вид инвестиции, той припомня, че актовете на Съюза в областта на преките чуждестранни инвестиции, съгласно член 207, параграф 1 ДФЕС, попадат в рамките на общата търговска политика, без да прави разграничение дали става дума за действия, насочени към допускането или защитата им. Тъй като задълженията, предвидени в областта на преките инвестиции, освен това имат за цел да насърчат, улеснят и уредят търговския обмен и могат да имат преки и непосредствени последици за този обмен, Съдът потвърждава, че Съюзът разполага с изключителна компетентност да ги одобрява на основание член 3, параграф 1, буква д) ДФЕС. Що се отнася до задълженията, свързани с чуждестранните инвестиции, различни от преките, каквито са „портфейлните“ инвестиции, извършвани без намерение да се влияе върху управлението и контрола на предприятието, които представляват движение на капитали по смисъла на член 63 ДФЕС, Съдът обаче констатира, че те не попадат нито в обхвата на изключителна компетентност на Съюза по член 3, параграф 1, буква д) ДФЕС, нито в някой от случаите на изключителна компетентност, предвидени в член 3, параграф 2 ДФЕС. Относно последния аспект Съдът отхвърля довода на Комисията, че глава 9, раздел А може да засегне член 63 ДФЕС. Всъщност според Съда „общите правила“, посочени в член 3, параграф 2 ДФЕС, не биха могли да включват разпоредба от Договора за функционирането на ЕС, по-специално тъй като разпоредите на международно споразумение на Съюза не са в състояние да засегнат правила на първичното право на Съюза или да променят техния обхват. Според Съда одобряването на задължения, които допринасят за въвеждането на свободното движение на капитали и плащания на взаимна основа, напротив, може да се окаже като необходимо за пълното реализиране на това свободно движение, което е една от целите, предвидени в Договорите по смисъла на член 216, параграф 1 ДФЕС и в това отношение попада в обхвата на споделената между Съюза и държавите членки компетентност на основание член 4, параграф 2, буква а) ДФЕС в областта на вътрешния пазар.

Що се отнася до разпоредбите на предвиденото споразумение, съдържащи различни задължения и процедури за обмен на информация, уведомление, проверка, сътрудничество и медиация и установяване за тази цел на специфична институционална структура, Съдът отбелязва, че тези задължения имат за цел да гарантират ефективността на материалноправните разпоредби на споразумението, като по същество установяват устройствена структура и определени правомощия за вземане на решения. Тъй като тези разпоредби имат обслужващ характер, те попадат в обхвата на същата компетентност, към която се числят материалноправните разпоредби, които съпътстват. Този анализ е възприет и относно задълженията, съдържащи се в глава 14, озаглавена „Прозрачност“, които също имат обслужващ характер по отношение на материалноправните разпоредби, които съпътстват.

На последно място, що се отнася до разпоредбите на предвиденото споразумение, свързани с уреждането на спорове, Съдът прави разлика между режима, приложим към спорове между инвеститори и държави, и приложимия към спорове между Съюза и Сингапур режим. Според Съда първият режим не би могъл да има чисто обслужващ характер по отношение на материалноправните норми, доколкото може да изведе спорове от съдебната компетентност на държавите членки. Ето защо одобряването на такъв режим задължително е от обхвата на споделената между Съюза и държавите членки компетентност.

От друга страна, що се отнася до режима за уреждане на спорове между Съюза и Сингапур, Съдът припомня, че компетентността на Съюза в областта на международните отношения и способността му да сключва международни споразумения включват по необходимост възможността да се подчинява — във връзка с тълкуването и прилагането на техните разпоредби — на решенията на създадената или посочената по силата на такива споразумения юрисдикция или на орган, който, макар и официално да не е юрисдикция, по същество изпълнява правораздавателни функции, какъвто например е органът за уреждане на спорове, създаден по силата на Споразумението за създаване на Световната търговска организация. Тъй като освен това режимът за уреждане на спорове между Съюза и Сингапур е част от институционалната рамка на материалноправните разпоредби на предвиденото споразумение и не може да изведе спорове от обхвата на компетентността на юрисдикциите на държавите членки или на Съюза, Съдът констатира, че този режим попада в обхвата на същата компетентност, към която се числят материалноправните разпоредби, които той съпътства.

Предвид всички тези съображения Съдът счита, че проектоспоразумението за свободна търговия със Сингапур попада отчасти в обхвата на изключителната компетентност на Съюза и отчасти в обхвата на споделената между Съюза и държавите членки компетентност.

На 25 октомври 2017 г. в решение **Комисия/Съвет (C-389/15, [EU:C:2017:798](#))** големият състав на Съда уважава подадената от Комисията жалба за отмяна на *Решение 8512/15 на Съвета от 7 май 2015 година за разрешаване на започването на преговори по преразгледаната Лисабонска спогодба*¹³⁰ за наименованията за произход и географските указания. Съдът констатира, че договарянето на проекта на преразгледаната спогодба е от изключителната компетентност, която член 3, параграф 1 ДФЕС предоставя на Съюза в областта на общата търговска политика, визирана в член 207, параграф 1 ДФЕС.

В това отношение Съдът преди всичко припомня постоянната си практика, според която международните задължения, договорени от Съюза в областта на интелектуалната собственост, са въпрос на общата търговска политика, ако, от една страна, имат специфична връзка с международната търговия, тъй като основното им предназначение е да насърчат, улеснят или уредят тази търговия и, от друга страна, ако имат преки и непосредствени последици за нея. Той приема, че международни споразумения, имащи за цел да осигурят и организират закрилата на правата върху интелектуална собственост на територията на страните, могат да попаднат по-специално в обхвата на тази политика, ако отговарят на двете посочени по-горе условия.

Относно целта на този проект Съдът уточнява, че доколкото главната му цел е да подсили установената с Лисабонската спогодба система и да разпростре в рамките на Специалния съюз, създаден с тази спогодба, действието на въведената с нея специална закрила и върху географските указания, допълвайки закрилата, която Парижката конвенция¹³¹ осигурява на различните права на индустриална собственост, трябва да се приеме, че той се вписва в целта, преследвана със съвкупността от договорености, от които е част, и по-конкретно е предназначен, от гледна точка на Съюза, да улесни и уреди търговията между него и трети държави — страни по спогодбата.

130/ Спогодба за закрила на наименованията за произход и тяхната международна регистрация, подписана в Лисабон на 31 октомври 1958 г., ревизирана в Стокхолм на 14 юли 1967 г. и изменена на 28 септември 1979 г. (*Сборник договори на Обединените нации*, том 828, № 13172, стр. 205).

131/ Конвенция за закрила на индустриалната собственост, подписана в Париж на 20 март 1883 г., ревизирана последно в Стокхолм на 14 юли 1967 г. и изменена на 28 септември 1979 г. (*Сборник договори на Обединените нации*, том 828, № 11851, стр. 305).

Що се отнася до последиците на проекта на преразгледаната спогодба, Съдът приема, че разпоредбите на този проект ще имат преки и непосредствени последици за търговията между Съюза и съответните трети държави, давайки на всички участващи в тази търговия производители, както и на всяко друго заинтересовано физическо или юридическо лице, нужните способности окончателно и при еднакви материални и процесуални условия да получат закрилата, която проектът на преразгледаната спогодба осигурява на правата им на индустриална собственост в случай на вредоносно или недобросъвестно използване на наименования за произход или географски указания в чужбина.

Ето защо според Съда Съветът неправилно е счел, че обжалваното решение е по въпроси от обхвата на сближаването на законодателствата в областта на вътрешния пазар (член 114 ДФЕС) и поради това в обхвата на споделената компетентност между Съюза и държавите членки и при това положение отменя това решение.

XX. МЕЖДУНАРОДНИ СПОРАЗУМЕНЕНИЯ

Що се отнася до международните споразумения, следва да бъдат отбелязани две становища и едно решение. Двете становища визират съответно Маракешкия договор, чиято цел е да улесни достъпа до публикувани произведения за слепи хора, лица с нарушено зрение или с други увреждания, които не позволяват четенето на печатни материали и споразумението, договорено между Канада и Европейския съюз относно обработката и предаването на резервационни данни на пътниците¹³². -Решението се отнася до тълкуването на разпоредба от решение на Съвета за асоцииране ЕИО—Турция. Следва също да се припомни решение по дело C687/15 *Комисия/Съвет* (C-MR-15), което е относно правната форма на актовете, предвидени в член 218, параграф 9 ДФЕС¹³³.

На 14 февруари 2017 г. големият състав на Съда постановява **становище 3/15** (EU:C:2017:114) относно Маракешкия договор за улесняване на достъпа до публикувани произведения за слепи хора, лица с нарушено зрение или с други увреждания, които не позволяват четенето на печатни материали¹³⁴, което е прието през 2013 г. вследствие на преговори, проведени в рамките на Световната организация за интелектуална собственост. Договорът изисква по-специално от договарящите държави да предвидят в националното си законодателство, че определени образувания — а именно, държавни институции и организации с нестопанска цел, които предоставят услуги за образование, за обучение, за достъп до адаптивно четене или до информация — могат без разрешение от притежателя на авторското право да възпроизвеждат или да разпространяват копия на публикувани произведения във формат, достъпен за слепи хора, лица с нарушено зрение или с други увреждания, които не позволяват четенето на печатни материали. Съдът трябва да установи дали Съюзът разполага с компетентност да сключи такова споразумение.

На първо място Съдът приема, че сключването на Маракешкия договор не попада в обхвата на общата търговска политика съгласно определението по член 207 ДФЕС. Всъщност, от една страна, целта на този договор е не да се насърчи, улесни или уреди международната търговия с копия в достъпен формат, а да се подобри положението на засегнатите лица, като с различни средства се улесни достъпът им до

^{132/} Това решение е представено в раздел I „Основни права“.

^{133/} Това решение е представено в раздел III.2 „Правни актове на Съюза“.

^{134/} Съветът е разрешил подписването на този договор от името на Съюза с Решение 2014/221/ЕС на Съвета от 14 април 2014 г. (ОВ L 115, 2014 г., стр. 1).

публикувани произведения. От друга страна, трансграничният обмен на копия в достъпен формат, предвиден в Маракешкия договор, не може да се приравни на международна търговия, осъществявана с търговска цел от обикновени оператори, при положение че всъщност този обмен се извършва само между държавни институции или организации с нестопанска цел при уточнените в договора условия и че износът и вносът са предназначени единствено за засегнати лица.

На второ място Съдът постановява, че всички предвидени в Маракешкия договор задължения попадат в област, в голяма част от която вече действат общи правила на Съюза, както и че сключването му може да засегне тези правила или да промени обхвата им по смисъла на член 3, параграф 2 ДФЕС. Следователно, сключването на Маракешкия договор попада в изключителната компетентност на Съюза. Всъщност Съдът констатира, че Директива 2001/29¹³⁵ разрешава на държавите членки, които желаят това, да предвидят изключение или ограничение по отношение на правото на възпроизвеждане и публично разгласяване за хора с увреждания. Оттук следва, че изключението или ограничението, предвидено в Маракешкия договор, ще трябва да бъде приложено в рамките на хармонизираната с посочената директива област. Същото се отнася и за режимите за износ и внос, предвидени в този договор, доколкото тяхната цел е да разрешат публичното разгласяване или разпространение на територията на договаряща държава на копия в достъпен формат, публикувани в друга договаряща държава, без да се иска съгласие от носителите на права. В този контекст Съдът подчертава, че дори държавите членки да разполагат, съгласно Директива 2001/29 с възможност да предвиждат такива изключения или ограничения, тази възможност е предоставена от законодателя на Съюза и има ясно очертани граници от различните изисквания на правото на Съюза.

В становище 1/15 ([EU:C:2017:592](#))¹³⁶ на 26 юли 2017 г. големият състав на Съда се произнася по-специално по въпроса за *правилното правно основание за приемането на решението на Съвета относно сключването на договореното между Канада и Европейския съюз споразумение относно обработката и предаването на резервационни данни на пътниците*. Тъй като изборът на материалноправно основание на даден акт на Съюза, включително на акт, приет с оглед на сключването на международно споразумение, трябва да се основава на обективни критерии, които да подлежат на съдебен контрол, сред които са целта и съдържанието на акта, Съдът преди всичко констатира, че предвиденото споразумение включва два компонента, единият свързан с необходимостта да се гарантира обществената сигурност, а другият — със защитата на резервационни данни на пътниците. Тъй като и двата компонента са съществени, на следващо място Съдът приема, че мерките, предвидени за защита на личните данни на пътниците, имат връзка с правното основание, предвидено с член 16, параграф 2 ДФЕС, докато мерките относно предаването на тези данни на компетентните наказателни органи и относно обработването на такива данни от същите органи попадат в обхвата на основанието по член 87, параграф 2, буква а) ДФЕС. След като освен това установява, че прилагането едновременно и на тези две различни правни основания не води до различни процедури за приемане, на последно място Съдът потвърждава, че решението на Съвета за сключване на предвиденото споразумение трябва да се основава едновременно на член 16, параграф 2 и на член 87, параграф 2, буква а) ДФЕС.

^{135/} Директива 2001/29/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 22 май 2001 година относно хармонизирането на някои аспекти на авторското право и сродните му права в информационното общество (ОВ L 167, 2001 г., стр. 10; Специално издание на български език, 2007 г., глава 17, том 1, стр. 230).

^{136/} Това становище е представено и в раздел I „Основни права“.

На 5 декември 2017 г. в решение **Германия/Съвет** (C-600/14, [EU:C:2017:935](#)) големият състав на Съда отхвърля подадената жалба за частична отмяна на Решение 2014/699 на Съвета¹³⁷, чиято цел е да определи позицията, която да бъде зета от името на Европейския съюз по отношение на някои изменения на Конвенцията за международни железопътни превози (COTIF). В подкрепа на жалбата си Федерална република Германия изтъква по-специално, че някои точки, във връзка с които обжалваното решение определя позициите, които трябва да се заемат от името на Съюза, не попадат в обхвата на външната компетентност на Съюза, тъй като преди това той не е приемал общи правила, които да може да бъдат засегнати от посочените изменения.

В своето решение Съдът преди всичко припомня, че компетентността на Съюза да сключва международни споразумения може не само да бъде учредена с изрични овластяващи норми на Договорите, но и да следва имплицитно от други разпоредби на Договорите и приети на тяхно основание актове на институциите на Съюза. По-конкретно, винаги когато правото на Съюза учредява компетентност за тези институции във вътрешен план с оглед постигането на определена цел, Съюзът разполага с компетентност да поема необходимите международни ангажименти за постигането на тази цел, дори и да няма изрична разпоредба в този смисъл. Така Съюзът може да има външна компетентност и извън хипотезите, в които той разполага с изключителна компетентност по член 3, параграф 2 ДФЕС. В това отношение Съдът отбелязва, че разпоредбите на COTIF, до които се отнасят спорните изменения, следва да установят хармонизирани норми на международно равнище, в това число за международния транспорт от и към територията на държави членки или преминаващ през територията на една или няколко държави членки, за разположените извън територията на Съюза части от маршрута, а по принцип и за разположените на територията на Съюза части от този маршрут. При това положение заемането на позиция от Съюза по тези изменения трябва да се разглежда като способстващо за постигането на целите на общата транспортна политика в рамките на компетентността, с която Съюзът разполага съгласно член 91, параграф 1 ДФЕС и която има и външен аспект.

Съдът посочва също така, че външната компетентност на Съюза, възникваща във втората хипотеза по член 216, параграф 1 ДФЕС, а именно когато сключването на споразумение е „необходимо за постигането, в рамките на политиките на Съюза, на някоя от посочените в Договорите цели“, не зависи от условието преди това да са били приети правила на Съюза, които може да бъдат засегнати от спорните изменения. Така не може да се поддържа, че в областта на транспорта, в която Съюзът и държавите членки имат споделена компетентност, Съюзът няма право да действа във външен план, преди да е предприел действия във вътрешен план чрез приемането на общи правила по въпросите, по които са поети международни ангажименти.

В решение **Tekdemir** (C-652/15, [EU:C:2017:239](#)) от 29 март 2017 г. Съдът трябва да тълкува клаузата „standstill“, която се съдържа в член 13 от Решение № 1/80 на Съвета по асоцииране ЕИО—Турция¹³⁸, с която се забранява на държавите членки и на Турция да въвеждат нови ограничения по отношение на условията за достъп до заетост на работниците и членовете на техните семейства, които пребивават законно на

137/ Решение 2014/699/ЕС на Съвета от 24 юни 2014 година за определяне на позицията, която да бъде зета от името на Европейския съюз на 25-ата сесия на Ревизионната комисия на Междуправителствената организация за международни железопътни превози по отношение на някои изменения на Конвенцията за международни железопътни превози (COTIF) и на притурките към нея (ОВ L 293, 2014 г., стр. 26).

138/ Решение № 1/80 на Съвета по асоцииране от 19 септември 1980 година относно развитието на асоциирането, приложено към Споразумението за асоцииране между Европейската икономическа общност и Турция, подписано в Анкара на 12 септември 1963 г. от Република Турция, от една страна, и от държавите — членки на ЕИО, и от Общността, от друга страна, и което е сключено, одобрено и утвърдено от името на последната с Решение 64/732/ЕИО на Съвета от 23 декември 1963 г. (ОВ 217, 1964 г., стр. 3685; Специално издание на български език, 2007 г., глава 11, том 1, стр. 10).

тяхна територия. В случая турски гражданин, роден през юни 2014 г. в Германия, чиито законни представители са родителите му, подава през юли същата година заявление за издаване на разрешение за пребиваване съгласно германското право. Майката на детето, която също е турска гражданка, влязла в Германия през 2013 г. с шенгенска туристическа виза и подала молба за предоставяне на убежище. Към момента на раждането на детето тя имала право на пребиваване в качеството на лице, поискала убежище. Бащата на детето, който също е турски гражданин, има разрешение за пребиваване, валидно до октомври 2016 г.

Въз основа на национална разпоредба, въведена след датата на влизане в сила във Федерална република Германия на Решение 1/80, компетентният германски орган отхвърлил заявлението за издаване на разрешение за пребиваване на детето, като приел, от една страна, че не е неприемливо да се изиска от него впоследствие да поиска по съответния ред да му бъде издадена виза дори ако в резултат от това той и майка му неизбежно ще бъдат поне временно разделени съответно от своя баща и съпруг, и от друга страна, че не е лишено от смисъл да се очаква от бащата на детето да продължи в Турция общия семеен живот със сина и съпругата си.

Като се позовава на тълкуването, дадено в решение **Demir**¹³⁹, Съдът отбелязва, че целта за ефективно управление на миграционните потоци може да бъде императивно съображение от общ интерес, годно да обоснове национална мярка, въведена след влизането в сила на Решение № 1/80 в съответната държава членка и предвиждаща задължение за гражданите на трети държави, които не са навършили 16 години, да притежават разрешение за пребиваване, за да влязат и да пребивават в тази държава членка. Такава мярка обаче не е пропорционална с оглед на преследваната цел, тъй като условията за прилагането ѝ за децата, които са граждани на трета държава, родени са в съответната държава членка и на които единият родител е турски работник, пребиваващ законно в последната държава, надхвърлят необходимостта за постигането на тази цел, по-специално понеже прилагането на такава мярка води до необходимостта този работник да избира между това да продължи работата си по трудово правоотношение в съответната държава членка и да претърпи сериозни сътресения в семейния живот или да се откаже от работата без гаранция за интегриране отново на пазара на труда при евентуалното си завръщане от Турция.

XXI. ОБЩА ВЪНШНА ПОЛИТИКА И ПОЛИТИКА НА СИГУРНОСТ

При ограничителните мерки в областта на общата външна политика и политика на сигурност (ОВППС) следва да бъдат отбелязани пет решения. В три решения става въпрос за замразяването на средства на групи или лица, за които се счита, че са свързани с терористичните актове. Четвъртото решение е относно компетентността на Съда да се произнесе по законосъобразността на решения на Съвета за прилагане на ограничителни мерки спрямо някои руски предприятия поради *действията на Руската федерация в Украйна*. Накрая следва да се припомни решение **Safa Nicu Sepahan/Съвет** (C-45/15 P), в което става въпрос за обезщетяването на вредите, причинени от решение за замразяване на средства¹⁴⁰.

^{139/} Решение на Съда от 7 ноември 2013 г., **Demir** (C-225/12, [EU:C:2013:725](#)).

^{140/} Това решение е представено в раздел III.4 „Извъндоговорна отговорност на Съюза“.

В решение **А и др.** (C158/14, [EU:C:2017:202](#)), обявено на 14 март 2017 г., големият състав на Съда се произнася по *валидността на Регламент за изпълнение (ЕС) № 610/2010¹⁴¹ на Съвета, с който образуването „Тигри за освобождение на Тамил Илам“ (LTTE) е оставено в списъка на групите, които участват в извършването на терористични актове и за които се прилагат ограничителни мерки.* Спорът по главното производство е относно национални мерки за замразяване на финансовите средства на редица лица, набирали средства за LTTE. Тъй като тези национални решения вземат предвид Регламент за изпълнение № 610/2010, жалбоподателите в главното производство оспорват неговата валидност с довода, че действията на LTTE не представляват терористични актове, а са по-скоро действия на въоръжени сили по смисъла на международното хуманитарно право, тъй като са част от въоръжен конфликт. Така запитващата юрисдикция поставя по-специално въпроса дали при разглеждането на валидността на Регламент за изпълнение № 610/2010 следва да се приеме, че действия на въоръжените сили по време на въоръжен конфликт по смисъла на международното хуманитарно право могат да представляват „терористични актове“ по смисъла на правото на Съюза за борба с тероризма.

Съдът първо потвърждава, че макар да не са подавали жалба за отмяна на Регламент за изпълнение № 610/2010 и на предхождащите го актове, жалбоподателите в главното производство все пак са имали право за оспорят валидността на тези актове пред запитващата юрисдикция. В това отношение Съдът припомня, че преюдициално запитване за валидността на акт на Съюза несъмнено може да се отхвърли ако независимо от факта, че жалбата за отмяна на този акт е била явно допустима, физическото или юридическото лице, което има правото на подаде такава жалба, не е направило това в предвидения срок и се позовава на незаконността на този акт в национално производство, за да подтикне националната юрисдикция да сезира Съда с преюдициално запитване за валидността на посочения акт, като по този начин заобикаля окончателния характер, който актът има спрямо него след изтичането на срока за обжалване. В случая обаче жалбата, подадена от жалбоподателите по главното производство, не би била безспорно допустима. В това отношение Съдът преди всичко подчертава, че самите жалбоподатели по главното производство не са били включени в списъка за замразяване на средства. Включването на LTTE в списъка за замразяване на средства има общо приложение спрямо лица, различни от това образувание, тъй като допринася да се наложи на неопределен брой лица спазването на специални ограничителни мерки срещу посоченото образувание. При това положение не е било очевидно, че жалбоподателите са „лично“ засегнати от разглежданите актове. Освен това тяхното положение е било пряко засегнато не от актовете на Съюза, свързани с посоченото включване в списъка, а с налагането на санкции, основаващи се само на нидерландския закон, в който наред с други обстоятелства е взето предвид и това включване в списъка. Ето защо според Съда не е било установено, че жалбите, подадени от жалбоподателите срещу актовете на Съюза за включването и запазването на LTTE в списъка за замразяване на средства, щяха да бъдат явно допустими.

На второ място, след като припомня, че регламентът, който предвижда ограничителни мерки, трябва да се тълкува с оглед не само на посоченото в член 215, параграф 2 ДФЕС решение, но и на историческия контекст, в който той се вписва, Съдът подчертава, че за проверката на валидността на Регламент за

^{141/} Регламент за изпълнение (ЕС) № 610/2010 на Съвета от 12 юли 2010 година за прилагане на член 2, параграф 3 от Регламент (ЕО) № 2580/2001 година относно специалните ограничителни мерки за борба с тероризма, насочени срещу определени лица и образувания и за отмяна на Регламент за изпълнение (ЕС) № 1285/2009 (ОВ L 178, 2010 г., стр. 1).

изпълнение № 610/2010, релевантни са Регламент № 2580/2001¹⁴² и Обща позиция 2001/931¹⁴³, които са основно от областта на общата външна политика и политика на сигурност и имат за цел изпълнението на Резолюция 1373 (2001) на Съвета за сигурност на Организацията на обединените нации.

След като констатира, че международното хуманитарно право забранява терористичните актове, Съдът приема, че то преследва цели, различни от тези на Обща позиция 2001/931 и на Регламент № 2580/2001, без обаче да забранява приемането на разглежданите ограничителни мерки. При това положение прилагането на тези актове на Съюза не зависи от квалификациите, произтичащи от международното хуманитарно право и действията на въоръжените сили по време на въоръжен конфликт могат да представляват „терористични актове“ по смисъла на тези актове на Съюза. Поради това Съдът заключава, че Регламент за изпълнение № 610/2010 е валиден, а също и предхождащите го актове относно включването на LTTE в списъка за замразяване на средства.

В две решения от 26 юли 2017 г., *Съвет/LTTE* (C-599/14 P, [EU:C:2017:583](#)) и *Съвет/Hamas* (C-79/15 P, [EU:C:2017:584](#)) големият състав на Съда се произнася по две решения на Общия съд за отмяна на актовете на Съвета¹⁴⁴, които между 2010 г. и 2014 г. обновяват приетите от тази институция мерки за замразяване на средства на Hamas и на Liberation Tigers of Tamil Eelam (LTTE), въз основа на Обща позиция 2001/931¹⁴⁵ и на Регламент № 2580/2001¹⁴⁶. В тези решения Съдът потвърждава, че *Съветът може да остави дадено образувание в списъка с образувания, за които се подозира, че са свързани с терористични актове, ако стигне до извода, че рискът от участие на това образувание в терористична дейност, обосновал първоначалното включване в списъка, продължава да е налице*. В това отношение той уточнява, че макар първоначалното включване в този списък да трябва да се основава на национални решения, взети от компетентни органи, това изискване не се отнася и за по-нататъшното оставяне в списъка.

В случая Съветът включил на 27 декември 2001 г.¹⁴⁷ Hamas, и на 29 май 2006 г.¹⁴⁸ LTTE, в списъка, предвиден в член 2, параграф 3 от Регламент № 2580/2001. Включването в тези списъци, периодично обновявано от Съвета, е извършено на основание на решения на органите на Обединеното кралство и на едно решение на индийските власти за LTTE, както и на две решения на властите на Съединените американски щати и на едно британско решение за Hamas. След като не оспорили актовете на Съвета, с който първоначално са включени в списъка, Hamas и LTTE обжалвали по-нататъшното им оставяне в този

^{142/} Регламент (ЕО) № 2580/2001 на Съвета от 27 декември 2001 година относно специалните ограничителни мерки за борба с тероризма, насочени срещу определени лица и образувания (ОВ L 344, 2001 г., стр. 70; Специално издание на български език, 2007 г., глава 18, том 1, стр. 169).

^{143/} Обща позиция 2001/931/ОВППС на Съвета от 27 декември 2001 година за прилагането на специални мерки за борба с тероризма (ОВ L 344, 2001 г., стр. 93; Специално издание на български език, 2007 г., глава 18, том 1, стр. 179).

^{144/} Решения от 16 октомври 2014 г., *LTTE/Съвет* (T-208/11 и T-508/11, [EU:T:2014:885](#)), и от 17 декември 2014 г., *Hamas/Съвет* (T-400/10, [EU:T:2014:1095](#)).

^{145/} Посочена по-горе, беележка 143.

^{146/} Регламент (ЕО) № 2580/2001 на Съвета от 27 декември 2001 година относно специалните ограничителни мерки за борба с тероризма, насочени срещу определени лица и образувания (ОВ L 344, 2001 г., стр. 70; Специално издание на български език, 2007 г., глава 18, том 1, стр. 169).

^{147/} Решение 2001/927/ЕО на Съвета от 28 юни 2007 година за прилагане на член 2, параграф 3 от Регламент (ЕО) № 2580/2001 на Съвета относно специалните ограничителни мерки за борба с тероризма (ОВ L 344, 2001 г., стр. 83).

^{148/} Решение 2006/379/ЕО на Съвета от 29 май 2006 година за прилагане на член 2, параграф 3 от Регламент № 2580/2001 относно специалните ограничителни мерки за борба с тероризма, насочени срещу определени лица и образувания, и за отмяна на Решение 2005/930/ЕО (ОВ L 144, 2006 г., стр. 21; Специално издание на български език, 2007 г., глава 18, том 5, стр. 97).

списък. Общият съд отменил тези актове по-специално с мотива, че въпросните мерки не се основават на факти, разгледани и приети в решенията, взети от компетентните органи (както според Общия съд изисква Обща позиция 931/2001), а на информация, която Съветът получил от пресата и интернет.

Съдът следва да се произнесе относно условията, с които Съветът трябва да се съобрази при периодичното преглеждане на действащите ограничителни мерки и в това отношение той отново потвърждава своята практика по дело *Al-Aqsa*¹⁴⁹, според която Съветът може да остави лице или образувание в списъка, ако стигне до извода, че рискът от участие на това лице или образувание в терористична дейност продължава да е налице. Съдът уточнява, че в случая, за да докаже, че този риск продължава да е налице по отношение на LTTE и Hamas, Съветът е бил длъжен да се основе на доказателства, които са по-нови от националните решения, които са обосנוвали първоначалното им включване. Според Съда съгласно член 1, параграф 4 от Обща позиция 2001/931 само първоначалното включване в списъка трябва да се основава на национално решение, взето от компетентен орган. Съгласно член 1, параграф 6 от Общата позиция не е предвидено такова условие за следващото оставяне на тези образувания в списъка, което може да бъде основано на други източници. В това отношение Съдът припомня, че така или иначе съответните образувания са защитени чрез възможността да оспорят пред съда на Съюза всички факти, на които се е основал Съветът в рамките на периодичното преглеждане.

Следователно, макар че отменя решението на Общия съд относно Hamas и му връща делото, от друга страна Съдът потвърждава решението на Общия съд за отмяна на мерките замразяване на средства на LTTE, приети от Съвета, при това въпреки допуснатата в това решение грешка при прилагане на правото. Всъщност, предвид факта, че LTTE претърпели военно поражение в Шри Ланка Sri Lanka през 2009 г. и че това представлява важна промяна в обстоятелствата, която може да постави под съмнение това, че продължава да е налице риск от участие на тази група в терористична дейност, Съдът приема, че в изложението на мотивите на обжалваните актове Съветът е трябвало да посочи обосноваващи тази преценка факти, което той не е направил. Освен това Съдът постановява, че Съветът може да основе първоначалното включване в списъка на лице или образувание с решение, взето от компетентен орган на трета държава, едва след като грижливо провери дали правната уредба на тази трета държава осигурява право на защита и право на ефективна съдебна защита, гарантирани в същата степен както на равнището на Съюза, и че тази преценка трябва да бъде мотивирана в изложението на мотивите.

Накрая, в решение *Rosneft* (C-72/15, [EU:C:2017:236](#)), обявено на 28 март 2017 г., големият състав на Съда потвърждава валидността на Решение 2014/512¹⁵⁰ и на Регламент № 833/2014¹⁵¹ на Съвета за ограничителни мерки с оглед на действията на Руската федерация в Украйна, които визират някои свързани с руската държава руски предприятия. Едно от засегнатите предприятия оспорва пред запитващата юрисдикция валидността на ограничителните мерки, приети от Съвета спрямо това дружество, както и националните изпълнителни мерки.

^{149/} Решение на Съда от 15 ноември 2012 г., *Al-Aqsa/Съвет и Нидерландия/Al-Aqsa* (C-539/10 P и C-550/10 P, [EU:C:2012:711](#)).

^{150/} Решение 2014/512/ОВППС на Съвета от 31 юли 2014 година относно ограничителни мерки с оглед на действията на Русия, дестабилизиращи положението в Украйна (ОВ L 229, 2014 г., стр. 13), изменено с Решение 2014/872/ОВППС на Съвета от 4 декември 2014 г. (ОВ L 349, 2014 г., стр. 58).

^{151/} Регламент (ЕС) № 833/2014 на Съвета от 31 юли 2014 година относно ограничителни мерки с оглед на действията на Русия, дестабилизиращи положението в Украйна (ОВ L 229, 2014 г., стр. 1 и поправка в ОВ L 246, 2014 г., стр. 59), изменен с Регламент (ЕС) № 1290/2014 на Съвета от 4 декември 2014 г. (ОВ L 349, 2014 г., стр. 20).

На първо място Съдът потвърждава компетентността си да се произнесе преюдициално относно валидността на акт, приет въз основа на отнасящи се до ОВППС разпоредби, стига предмет на преюдициалното запитване да е проверката за съответствието с процедурите и правомощията на институциите, предвидени в Договорите с оглед упражняването на областите на компетентност на Съюза, или проверката за законосъобразността на ограничителните мерки срещу физически или юридически лица. Що се отнася до изключването на компетентността на Съда в областта на ОВППС, предвидено в член 24, параграф 1, втора алинея, последно изречение, ДЕС и в член 275, първа алинея, ДФЕС, както и изключението, въведено в това отношение със същата разпоредба на Договора за ЕС и с втората алинея на член 275 ДФЕС, Съдът по-специално подчертава, че действително член 47 от Хартата не може да създаде компетентност за Съда, когато Договорите я изключват, но принципът на ефективна съдебна защита все пак предполага изключването на компетентността на Съда в областта на ОВППС да се тълкува стеснително. След като целта на производството, което позволява на Съда да се произнася преюдициално, е да осигури спазването на правото при тълкуването и прилагането на Договорите, би било в разрез с целите на последната разпоредба и с принципа на ефективна съдебна защита стеснителното тълкуване на компетентността, предоставена на Съда с член 275, втора алинея ДФЕС, към който препраща член 24, параграф 1 ДЕС.

При това положение, доколкото съгласно член 24, параграф 1 ДЕС и член 275, втора алинея ДФЕС Съдът има материална компетентност да се произнася относно валидността на актове на Съюза, по-специално когато се касае за ограничителни мерки срещу физически или юридически лица, би било несъгласувано с разума на системата за ефективна съдебна защита, установена с Договорите, последната разпоредба да се тълкува в смисъл, че изключва възможността за юрисдикциите на държавите членки да отправят до Съда въпроси относно валидността на решения на Съвета, които предвиждат приемането на такива мерки.

На второ място, що се отнася до валидността на спорните актове, Съдът по-специално констатира, че предвид различните функции на актовете, приети от Съвета на основание член 29 ДЕС и на актовете, приети на основание член 215 ДФЕС, не би могло по принцип да се смята, че обстоятелството, че Решение 2014/512, прието от Съвета съгласно член 29 ДЕС, уточнява предмета на ограничителните мерки, засяга процедурата по член 215 ДФЕС за привеждане в действие на въпросното решение. Следователно в рамките на приемането на Регламент № 833/2014 за прилагане на посоченото решение това обстоятелство не накърнява упражняването на правомощията, които член 215 ДФЕС възлага на върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност, както и на Комисията. Накрая Съдът отбелязва, че значимостта на преследваните със спорните актове цели може да оправдае отрицателните последици за някои оператори и че в случая намесата, произтичаща от тези актове в свободата на стопанска инициатива и правото на собственост на тези оператори, не е непропорционална. Освен това според Съда принципите на правна сигурност и на *nulla poena sine lege certa* не са пречка държава членка да наложи наказателноправни санкции, които трябва да бъдат приложени в случай на нарушение на разпоредбите на този регламент, дори тези разпоредби впоследствие да бъдат постепенно изяснявани от Съда.

В/ДЕЙНОСТТА НА СЕКРЕТАРИАТА НА СЪДА ПРЕЗ 2017 г.

От Marc-André GAUDISSERT, заместник-секретар

Както следва от основните текстове, уреждащи организацията и дейността на секретариата на Съда, на същия са възложени три главни задачи.

На първо място секретариатът, на който Процедурният правилник възлага приемането, предаването и съхраняването на всички документи, следи преди всичко за правилното протичане на производствата и за надлежното водене на преписките по делата пред Съда, от вписването на исковата молба, жалбата или акта за преюдициално запитване в регистъра на секретариата до връчването на съответните страни на акта, с който се слага край на производството пред Съда архивирането на преписката по делото.

На второ място, във връзка с изпълнението на първата си задача и всичко свързано с нея, секретариатът осъществява на всички официални езици на Европейския съюз необходимите контакти с представителите на страните, както и с трети лица или с юрисдикциите на държави членки, които са го сезирали с преюдициални запитвания относно тълкуването или валидността на правото на Съюза.

Накрая секретариатът е в услуга на членовете на Съда, които подпомага в изпълнението на служебните им задължения. Тази помощ се изразява по-специално в решаване на множеството процесуални въпроси, които се поставят в хода на делото, и в участие на служителите на длъжност „администратор“ в секретариата в съдебните заседания и административните събрания на съставите, но също така и в участие на служителите, заемащи ръководни длъжности в секретариата, в работата на различни комисии, и по-специално на комисията, отговаряща за промените в Статута и Процедурния правилник на Съда.

През последната година посочената комисия разви интензивна дейност. В резултат на това не само беше подготвен текстът на доклада относно евентуалното прехвърляне на някои преюдициални запитвания на Общия съд¹, който беше предаден на Европейския парламент, на Съвета и на Комисията на 14 декември 2017 г., но също така започна процес на задълбочен анализ на последиците от реформата на правораздавателната структура на Европейския съюз за разпределянето между Съда и Общия съд на правомощията в областта на преките производства и възможното отражение на промените в европейските и националните правила и практика върху публикуването на съдебната практика. Към момента на съставяне на настоящия документ обаче този процес не е приключил.

Ето защо изложението по-нататък е съсредоточено върху правораздавателната дейност в тесен смисъл и върху основните тенденции, които следват от таблиците със статистически данни, свидетелстващи за голям брой образувани и приключени през 2017 г. дела.

Образуваните дела

През 2017 г. пред Съда бяха отнесени 739 дела. Ако не се брои 1979 г. — която е изключителна, тъй като през нея са образувани 1324 нови дела, от които над хиляда по свързани жалби на длъжностни лица — това е най-високата бройка, отбелязана от Съда от неговото създаване, като последният рекорд беше

^{1/} Текстът на този доклад на всички официални езици на Европейския съюз може да бъде намерен на интернет сайта на институцията (<https://curia.europa.eu>, в рубриката Съд — Производство).

достигнат през 2015 г. със 713 нови дела. Това увеличаване се дължи главно на увеличаването на броя на отправените до Съда преюдициални запитвания, които бяха 533 през 2017 г. или с около 13 % повече в сравнение с предходната година, когато Съдът бе сезиран с 470 преюдициални запитвания.

Вярно е, че този нов рекорд се обяснява отчасти с образуването на около четиридесет германски дела за тълкуване на Регламент (ЕО) № 261/2004 относно обезщетяване и помощ на въздушните пътници при отказан достъп на борда и отмяна или голямо закъснение на полети², но той също така свидетелства за доверието в Съда на юрисдикциите на държавите членки. Всъщност преюдициалните запитвания, вписани в регистъра през 2017 г., са от почти всички държави членки и от всички юрисдикции — включително от конституционните съдилища — и се отнасят до разнообразни области от правото на Съюза като транспорта, данъците, защитата на потребителите, социалната политика и околната среда, като разбира се не трябва да се забравят въпросите, отнасящи се до дял V от Договора за функционирането на Европейския съюз, които са свързани с мигрантската криза и с мерките, вземани от националните органи в този контекст.

В тези са области по-специално Съдът констатира нарастване на броя на преюдициалните запитвания от Германия, Австрия и Нидерландия, но също и от по-скоро присъединили се към Съюза страни като Унгария, Литва и Естония (със съответно 22, 10 и 7 преюдициални запитвания, отправени през 2017 г.).

След като през 2015 г. и 2016 г. Съдът се произнесе по множество важни въпроси от чувствителната материя на ипотечните кредити, броят на преюдициалните запитвания от испанските юрисдикции, които пряко се сблъскват с този проблем, спадна наполовина през 2017 г. Същото се констатира по отношение на преюдициалните запитвания от Обединеното кралство (23 през 2016 г. и 11 през 2017 г.), докато броят на запитванията от ирландски юрисдикции от своя страна следва обратната тенденция, тъй като от 6 през 2016 г. е нараснал на 12 през 2017 г., също както и броят на запитванията от Финландия, който е нараснал от 7 на 13 през същия период.

В таблиците по-долу читателят ще намери подробна разбивка на преюдициалните запитвания за предходната година по държави членки и съдилища.

Освен преобладаващият дял на преюдициалните запитвания, които са близо три четвърти от делата, образувани през 2017 г., трябва да се отбележи и тенденцията на увеличаване на броя на исковите за установяване на неизпълнение на задължения (нараснал от 31 през 2016 г. на 41 през 2017 г.) и намаляване, общо за всички категории, на броя на жалбите срещу актове на Общия съд от 175 на 147 дела през този период. Въпреки това на този етап изглежда преждевременно да се правят окончателни изводи въз основа на тези промени, доколкото през 2016 г. броят на исковите за установяване на неизпълнение на задължения беше исторически нисък, а броят на подадените до Съда жалби срещу актове на Общия съд зависи от няколко параметъра, по-специално от броя на актовете, постановени от Общия съд, но също и от преценката на страните за вероятността жалбите им да бъдат уважени. Отбелязаното през 2016 и 2017 г. намаляване на броя на жалбите срещу актове на Общия съд може да е показател за благотворното въздействие на реформата на съдебната структура, спомената по-горе, в съчетание с отражението на взетите от Съда мерки за бързо отхвърляне на явно недопустимите или напълно неоснователни жалби, но разбира се трябва да се изчака да минат няколко години, за да се види дали тези тенденции ще се запазят.

2/ Регламент (ЕО) № 261/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 11 февруари 2004 година относно създаване на общи правила за обезщетяване и помощ на пътниците при отказан достъп на борда и отмяна или голямо закъснение на полети, и за отмяна на Регламент (ЕИО) № 295/91 (ОВ L 46, 2004 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 7, том 12, стр. 218).

Накрая следва да се отбележи, че през 2017 г. Съдът беше сезиран от Кралство Белгия с искане за становище по член 218, параграф 11 от Договора за функционирането на Европейския съюз относно съвместимостта с Договорите на Всеобхватното икономическо и търговско споразумение между Канада, от една страна, и Европейския съюз и неговите държави членки, от друга страна, подписано в Брюксел на 30 октомври 2016 г. („ВИТС“). Съдът трябва по-специално да се произнесе по съвместимостта на механизма за уреждане на спорове, предвиден от това споразумение в областта на инвестициите.

Приключените дела

Докато броят на образуваните през 2017 г. беше по-висок, броят на приключените дела беше почти същият като през 2016 г. Действително, през изминалата година Съдът приключи 699 дела, а през 2016 г. беше приключил 704. Ето защо, ако не се броят около четиридесетте посочени по-горе германски дела — които се отнасят до един и същи проблем и всъщност представляват едно-единствено дело, което обоснова и съединяването им — тези данни сочат за равновесие между образуваните и приключените през изминалата година дела.

Както през 2016 г. основната част от приключените от Съда дела са по преюдициални запитвания и по жалби срещу актове на Общия съд, които заедно съставляват над 90 % от делата, приключени от Съда през 2017 г. Това съотношение логично се обяснява с това, че тези две категории производства представляват доста сходна част от образуваните дела.

Читателят обаче следва да обърне внимание на по-големия дял на делата, приключени с решение. През 2016 г. Съдът постанови 412 решения, а през 2017 г. — 466, което е с около 13 % повече. Това увеличение се обяснява отчасти с фактори от конюнктурно естество, тъй като през изминалата година Съдът трябваше да се произнесе по множество принципни въпроси (вж. в това отношение посочените във втората част от този доклад нови положения в съдебната практика), но също така с обстоятелството, че делата пред Съда стават по-сложни и по-технически, което обосновава задълбочен анализ на отнесените до него въпроси и много често прибягване до заключение на генерален адвокат, включително по дела, разпределени на състав от трима съдии. Така през 2017 г. делът на решенията, постановени след представяне на заключение, беше над 67 % от общия броя на решенията, постановени през изминалата година.

Логична последица от увеличаването на броя на делата, приключени с решение, е намаляването на броя на делата, приключени с определение, и съответно увеличаване на средната продължителност на производството. Нейното увеличаване обаче продължава да не е голямо, що се отнася до преюдициалните запитвания, които са съществена част от работата на Съда. Докато през 2016 г. тя беше 15 месеца — исторически ниска — през 2017 г. средната продължителност на разглеждане на тези дела беше 15,7 месеца. Що се отнася до производствата по жалби срещу актове на Общия съд, увеличаването е по-съществено, тъй като средната продължителност на разглеждането през 2017 г. беше 17,1 месеца (спрямо 12,9 месеца през 2016 г.), но то се обяснява напълно с приключването на няколко поредици сложни дела в областта на конкуренцията и държавните помощи, сред които по-специално обемно дело за картели на белгийския, германския, френския, италианския, нидерландския и австрийския пазари на оборудване за баня.

Характерен за изминалата година е също и относително високият брой на молбите за прилагане на бързото или на спешното производство в областите, свързани с пространството на свобода, сигурност и правосъдие. Докато през 2016 г. броят на тези молби беше съответно 21 и 12, през 2017 г., броят им през 2017 г. беше 31 и 15, което сочи колко е важно за страните или за националните юрисдикции бързото приключване на делото. Мотивите, които те са изложили, или обстоятелствата, които са посочили в подкрепа на такива молби, обаче изглежда се оказаха с по-малка тежест отколкото през 2016 г., тъй като

през 2017 г. Съдът е допуснал само за две дела бързо производство и само за четири — спешно (спрямо съответно три и осем дела през 2016 г.). Отхвърлянето на молбите за бързо или спешно производство все пак се компенсира от ускоряване на разглеждането на много от тях, които са разгледани с предимство.

Накрая, специално следва да се отбележат трите становища, постановени от Съда през 2017 г. на основание член 218, параграф 11 от Договора за функционирането на Европейския съюз. Тези становища и по-специално становище 2/15 относно Споразумението за свободна търговия между Европейския съюз и Република Сингапур, постановено от пленума на Съда на 16 май 2017 г. всъщност позволиха на Съда в още по-голяма степен да уточни обхвата на правомощията на Европейския съюз в областта на външните отношения, както и на няколко важни за него споразумения.

Висящите дела

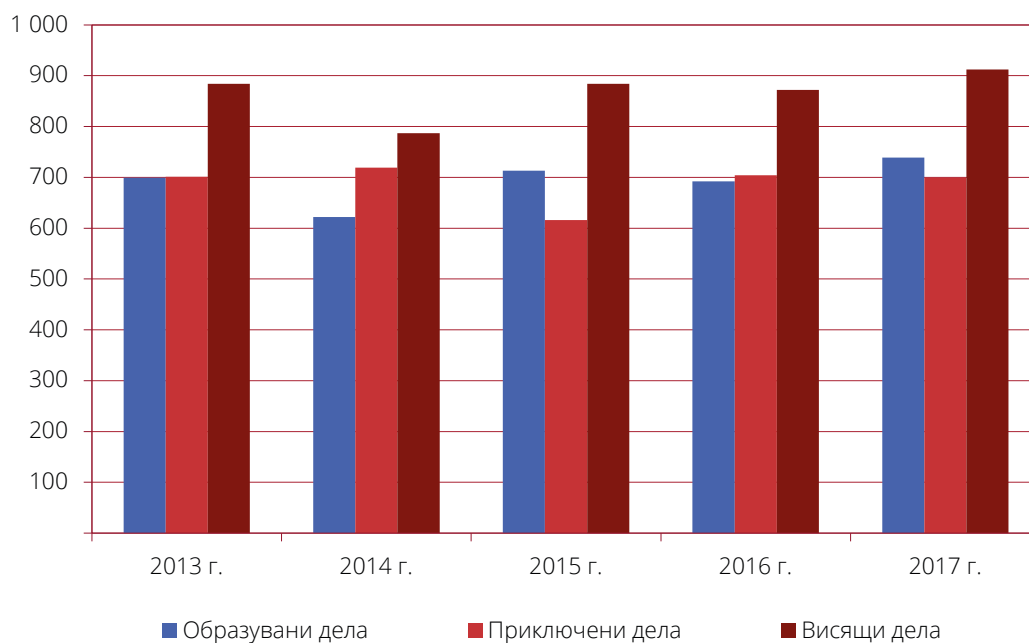
Към 31 декември 2017 г. броят на висящите пред Съда дела е 912 (825 след съединяване), тоест е малко по-голям от броя на делата, висящи към края на 2016 г. (872).

Г/ СЪДЕБНА СТАТИСТИКА НА СЪДА

I. Обща дейност на Съда — Образувани, приключени и висящи дела (2013—2017)	109
II. Образувани дела — Видове производства (2013—2017)	110
III. Образувани дела — Област, с която е свързан(а) искът или жалбата (2017)	111
IV. Образувани дела — Искове за установяване на неизпълнение на задължения от държава (2013—2017)	112
V. Приключени дела — Видове производства (2013—2017)	113
VI. Приключени дела — Съдебни решения, определения, становища (2017)	114
VII. Приключени дела — Съдебен състав (2013—2017)	115
VIII. Дела, приключени със съдебно решение, становище или определение с правораздавателен характер (2013—2017)	116
IX. Дела, приключени със съдебно решение, становище или определение с правораздавателен характер — Област, с която е свързан(а) искът или жалбата (2013—2017)	117
X. Дела, приключени със съдебно решение, становище или определение с правораздавателен характер — Област, с която е свързан(а) искът или жалбата (2017)	119
XI. Приключени дела — Съдебни решения по искове за установяване на неизпълнение на задължения от държава: взето решение (2013—2017)	121
XII. Приключени дела — Продължителност на производствата в месеци (2013—2017)	122
XIII. Висящи дела към 31 декември — Видове производства (2013—2017)	123
XIV. Висящи дела към 31 декември — Съдебен състав (2013—2017)	124
XV. Разни — Бързи производства (2013—2017)	125
XVI. Разни — Спешни преюдициални производства (2013—2017)	125
XVII. Разни — Обезпечителни производства (2017)	126
XVIII. Общо развитие на съдебната дейност (1952—2017) — Образувани дела и съдебни решения	127
XIX. Общо развитие на съдебната дейност (1952—2017) — Отправени преюдициални запитвания по държави членки и по години	129
XX. Общо развитие на съдебната дейност (1952—2017) — Отправени преюдициални запитвания по държави членки и по юрисдикции	131
XXI. Общо развитие на съдебната дейност (1952—2017) — Искове за установяване на неизпълнение на задължения, предявени срещу държавите членки	134
XXII. Дейност на секретариата на Съда (2015—2017)	135

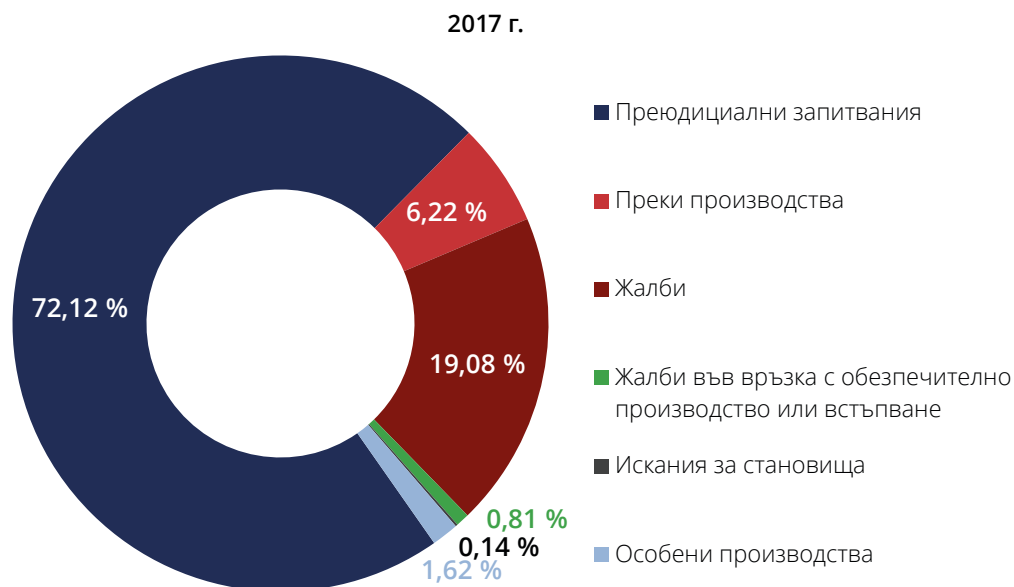
I. ОБЩА ДЕЙНОСТ НА СЪДА — ОБРАЗУВАНИ, ПРИКЛЮЧЕНИ И ВИЯЩИ ДЕЛА (2013—2017) ¹

	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.
Образувани дела	699	622	713	692	739
Приключени дела	701	719	616	704	699
Висящи дела	884	787	884	872	912

^{1/} Посочените (неокончателни) данни указват общия брой дела, без да се отчети съединяването на дела поради връзката помежду им (един номер на дело = едно дело).

II. ОБРАЗУВАНИ ДЕЛА — ВИДОВЕ ПРОИЗВОДСТВА (2013—2017)¹

	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.
Преюдициални запитвания	450	428	436	470	533
Преки производства	72	74	48	35	46
Жалби	161	111	206	168	141
Жалби във връзка с обезпечително производство или встъпване	5		9	7	6
Искания за становища	2	1	3		1
Особени производства ²	9	8	11	12	12
Общо	699	622	713	692	739
Молби за допускане на обезпечение	1	3	2	3	3

1/ Посочените (неокончателни) данни указват общия брой дела, без да се отчита съединяването на дела поради връзката помежду им (един номер на дело = едно дело).

2/ За „особени производства“ се считат свързаните със: правна помощ, определяне на съдебни разноси, поправяне, отмяна на съдебно решение, постановено в отсъствието на ответника, отмяна на съдебен акт по молба на трето лице, тълкуване, отмяна на влязъл в сила съдебен акт, разглеждане на предложение на първия генерален адвокат за преразглеждане на съдебен акт на Общия съд, налагане на заповест и делата, свързани с имунитет.

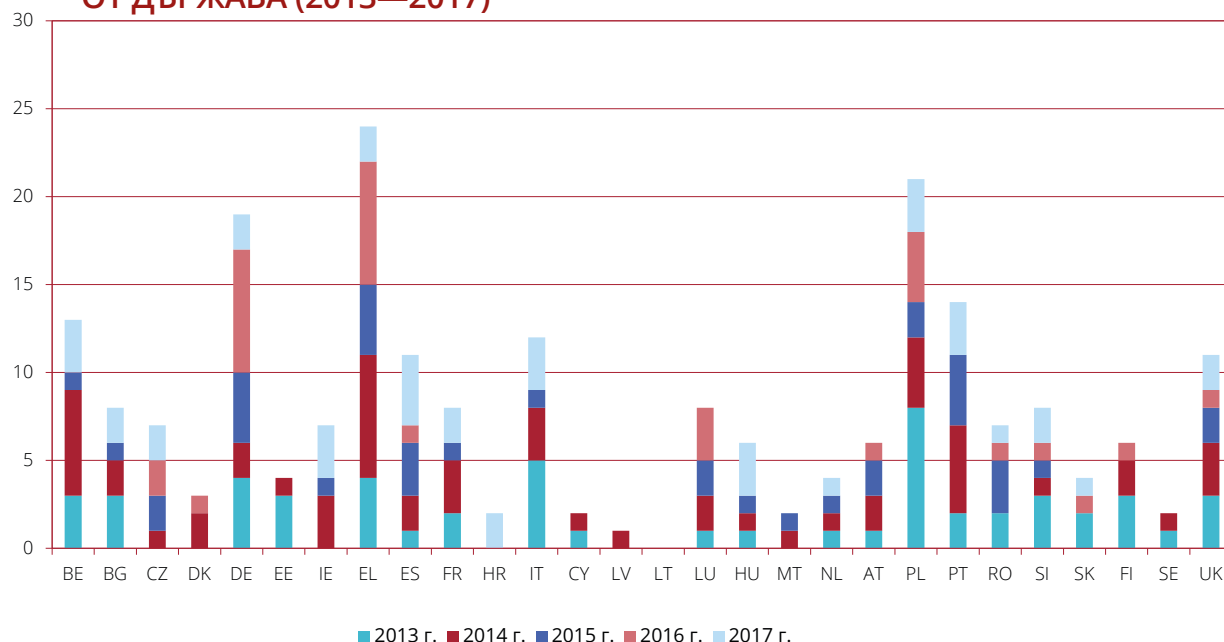
III. ОБРАЗУВАНИ ДЕЛА —

ОБЛАСТ, С КОЯТО Е СВЪРЗАН(А) ИСКЪТ ИЛИ ЖАЛБАТА (2017) ¹

	Преки производства	Преюдициални запитвания	Жалби	Жалби във връзка с обезпечително производство или встъпване	Искания за становища	Общо	Особени производства
Арбитражна клауза			5			5	
Външна дейност на Европейския съюз		2	1			3	
Гражданство на Съюза	1	7				8	
Данъчни въпроси	2	53				55	
Достъп до документи			1			1	
Държавни помощи	2	10	8	1		21	
Енергетика		2				2	
Защита на потребителите	1	34				35	
Земеделие		8	6			14	
Икономическа и парична политика		2	5			7	
Икономическо, социално и териториално сближаване		1	1			2	
Индустриална политика	2	5				7	
Институционално право	2		20	2	1	25	1
Интелектуална и индустриална собственост		19	54			73	
Конкуренция		2	5			7	
Митнически съюз и обща митническа тарифа		12	2			14	
Научни изследвания, технологично развитие и космическо пространство			3			3	
Образование, професионално обучение, младеж и спорт							2
Обща външна политика и политика на сигурност		1	5			6	
Обща политика в областта на рибарството	1					1	
Обществени поръчки	1	21		1		23	
Обществено здраве		1				1	
Околна среда	11	28	1			40	
Правен режим на предприятията		1				1	
Принципи на правото на Съюза		10	2			12	
Присъединяване на нови държави		1				1	
Пространство на свобода, сигурност и правосъдие	5	90	3			98	
Регистрация, оценка, разрешаване и ограничаване на химикали (Регламент REACH)			1	1		2	
Сближаване на законодателствата	2	39	1			42	
Свобода на установяване	1	7				8	
Свободно движение на капитали	2	10				12	
Свободно движение на стоки		6				6	
Свободно движение на хора	3	13				16	
Свободно предоставяне на услуги	2	16				18	
Социална политика		43				43	
Социално осигуряване на работниците мигранти		7				7	
Транспорт	5	78				83	
Търговска политика		2	6			8	
Финансови разпоредби (бюджет, финансова рамка, собствени ресурси, борба с измамите,...)	3	2	1			6	
Договор за ЕО/ДФЕС	46	533	131	5	1	716	3
Правилник за длъжностните лица			7	1		8	
Производство			3			3	9
Разни			10	1		11	9
ОБЩО ЗА ВСИЧКИ ОБЛАСТИ	46	533	141	6	1	727	12

1/ Посочените (неокончателни) данни указват общия брой дела, без да се отчита съединяването на дела поради връзката помежду им (един номер на дело = едно дело).

IV. ОБРАЗУВАНИ ДЕЛА — ИСКОВЕ ЗА УСТАНОВЯВАНЕ НА НЕИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖЕНИЯ ОТ ДЪРЖАВА (2013—2017) ¹

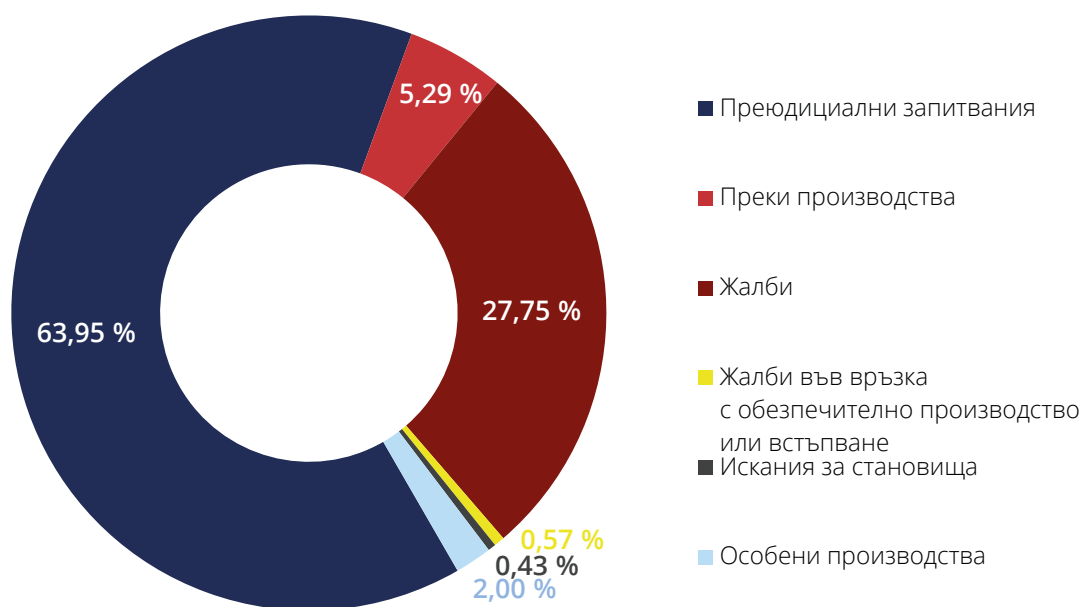

	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.
Белгия	3	6	1		3
България	3	2	1		2
Чешка република		1	2	2	2
Дания		2		1	
Германия	4	2	4	7	2
Естония	3	1			
Ирландия		3	1		3
Гърция	4	7	4	7	2
Испания	1	2	3	1	4
Франция	2	3	1		2
Хърватия					2
Италия	5	3	1		3
Кипър	1	1			
Латвия		1			
Литва					
Люксембург	1	2	2	3	
Унгария	1	1	1		3
Малта		1	1		
Нидерландия	1	1	1		1
Австрия	1	2	2	1	
Полша	8	4	2	4	3
Португалия	2	5	4		3
Румъния	2		3	1	1
Словения	3	1	1	1	2
Словакия	2			1	1
Финландия	3	2		1	
Швеция	1	1			
Обединено кралство	3	3	2	1	2
Общо	54	57	37	31	41

1/ Посочените (неокончателни) данни указват общия брой дела, без да се отчита съединяването на дела поради връзката помежду им (един номер на дело = едно дело).

V. ПРИКЛЮЧЕНИ ДЕЛА — ВИДОВЕ ПРОИЗВОДСТВА (2013—2017)¹

2017 г.

	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.
Преюдициални запитвания	413	476	404	453	447
Преки производства	110	76	70	49	37
Жалби	155	157	127	182	194
Жалби във връзка с обезпечително производство или встъпване	5	1	7	7	4
Искания за становища	1	2	1		3
Особени производства	17	7	7	13	14
Общо	701	719	616	704	699

1/ Посочените (неокончателни) данни указват общия брой дела, без да се отчита съединяването на дела поради връзката помежду им (един номер на дело = едно дело).

VI. ПРИКЛЮЧЕНИ ДЕЛА — СЪДЕБНИ РЕШЕНИЯ, ОПРЕДЕЛЕНИЯ, СТАНОВИЩА (2017)¹

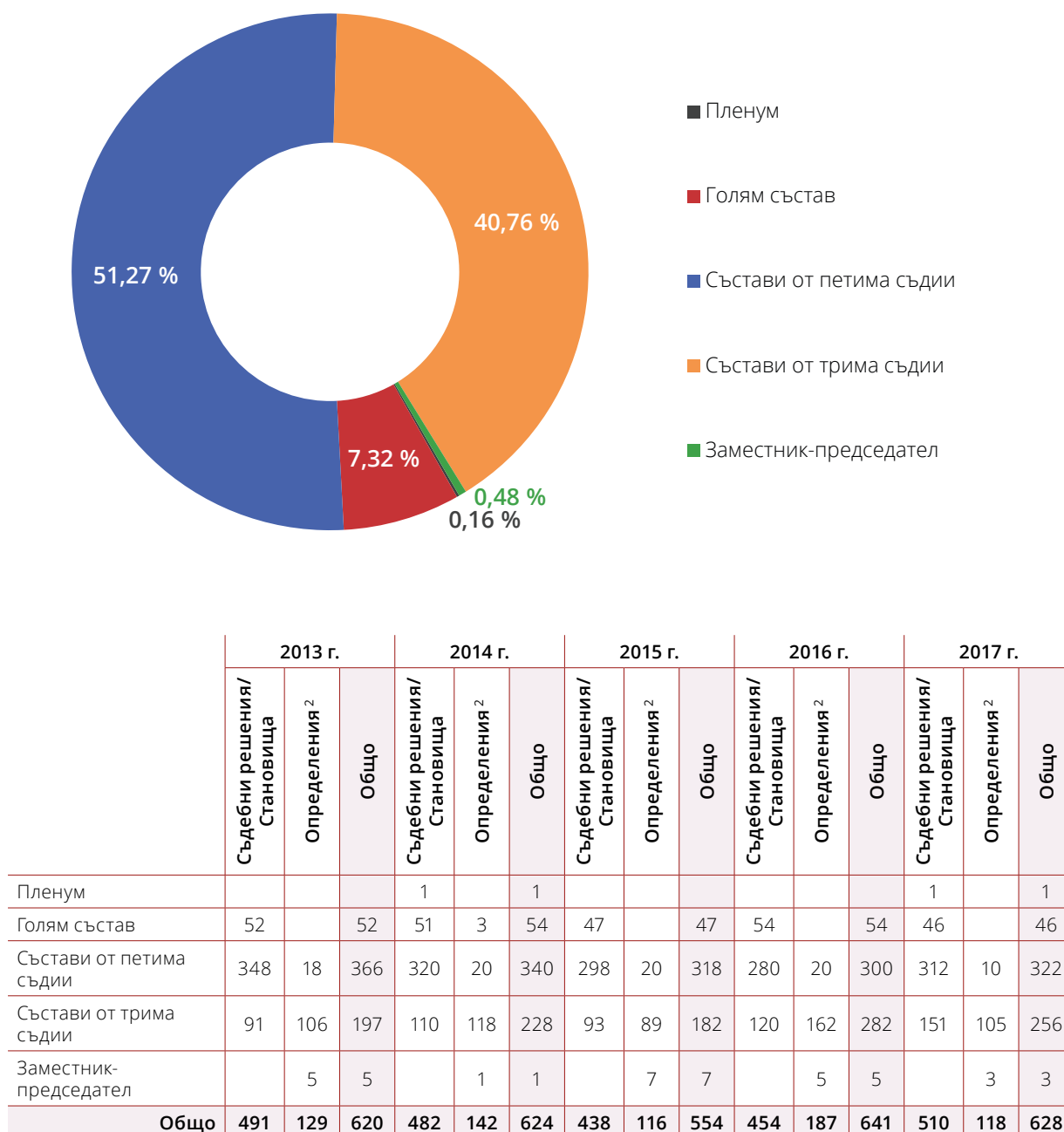

	Съдебни решения	Определения с правораздавателен характер ²	Определения по обезпечителни производства ³	Други определения ⁴	Искания за становища	Общо
Преюдициални запитвания	325	42		58		425
Преки производства	27		1	9		37
Жалби	114	57				171
Жалби във връзка с обезпечително производство или встъпване			3	1		4
Искания за становища					3	3
Особени производства		13		1		14
Общо	466	112	4	69	3	654

- 1/ Посочените (окончателни) данни указват общия брой дела, като е взето предвид съединяването на дела поради връзката помежду им (поредица съединени дела = едно дело).
- 2/ Определения, с които се слага край на производството, различни от определенията за прекратяване поради заличаване на делото от регистъра, поради липса на основание за произнасяне по същество или поради препращане на делото на Общия съд.
- 3/ Определения, постановени по молба на основание членове 278 ДФЕС и 279 ДФЕС (по-рано членове 242 ЕО и 243 ЕО), член 280 ДФЕС (по-рано член 244 ЕО) или съответните разпоредби от ДЕОАЕ, или по жалба срещу определение по обезпечително производство или по молба за встъпване.
- 4/ Определения, с които се слага край на производството поради заличаване на делото от регистъра, поради липса на основание за произнасяне по същество или поради препращане на делото на Общия съд.

VII. ПРИКЛЮЧЕНИ ДЕЛА — СЪДЕБЕН СЪСТАВ (2013—2017) ¹

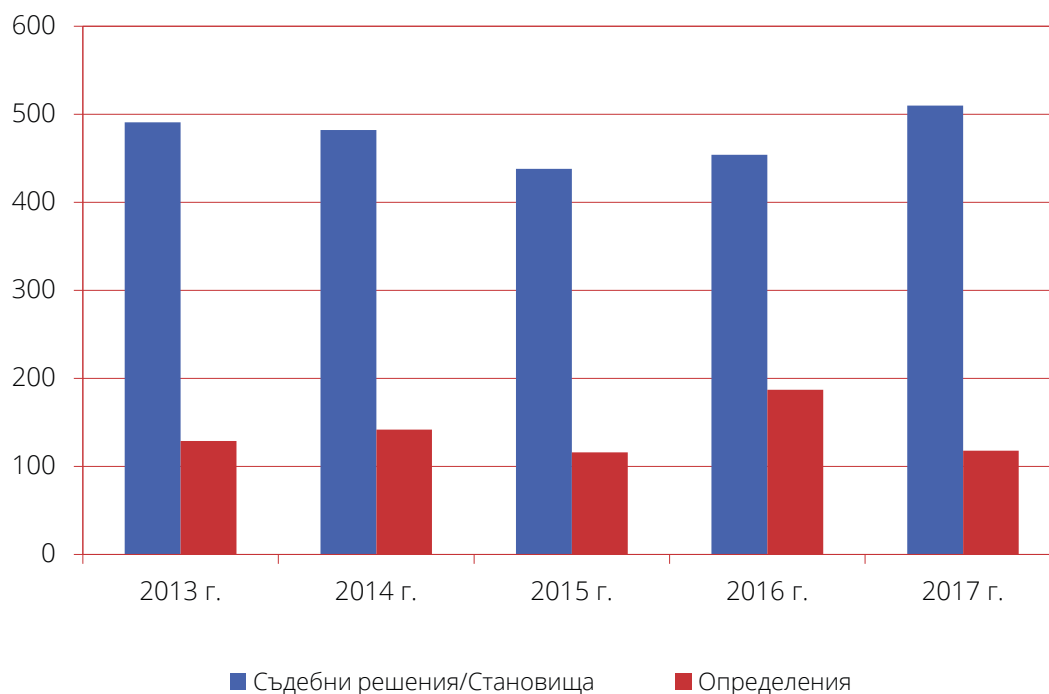
2017 г.

1/ Посочените (неокончателни) данни указват общия брой дела, без да се отчита съединяването на дела поради връзката помежду им (един номер на дело = едно дело).

2/ Определения, с които се слага край на производството, различни от определенията за прекратяване поради заличаване на делото от регистъра, поради липса на основание за произнасяне по същество или поради препращане на делото на Общия съд.

VIII. ДЕЛА, ПРИКЛЮЧЕНИ СЪС СЪДЕБНО РЕШЕНИЕ, СТАНОВИЩЕ ИЛИ ОПРЕДЕЛЕНИЕ С ПРАВОРАЗДАВАТЕЛЕН ХАРАКТЕР (2013—2017)^{1 2}

	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.
Съдебни решения/Становища	491	482	438	454	510
Определения	129	142	116	187	118
Общо	620	624	554	641	628

- 1/ Посочените (неокончателни) данни указват общия брой дела, без да се отчита съединяването на дела поради връзката помежду им (един номер на дело = едно дело).
- 2/ Определения, с които се слага край на производството, различни от определенията за прекратяване поради заличаване на делото от регистъра, поради липса на основание за произнасяне по същество или поради препращане на делото на Общия съд.

**IX. ДЕЛА, ПРИКЛЮЧЕНИ СЪС СЪДЕБНО РЕШЕНИЕ, СТАНОВИЩЕ ИЛИ
ОПРЕДЕЛЕНИЕ С ПРАВОРАЗДАВАТЕЛЕН ХАРАКТЕР —
ОБЛАСТ, С КОЯТО Е СВЪРЗАН(А) ИСКЪТ ИЛИ ЖАЛБАТА (2013—2017)¹**

	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.
Външна дейност на Европейския съюз	4	6	1	5	1
Гражданство на Съюза	12	9	4	8	5
Данъчни въпроси	74	52	55	41	62
Достъп до документи	6	4	3	4	9
Държавни помощи	34	41	26	26	33
Енергетика	1	3	2		2
Заетост			1		
Защита на потребителите	19	20	29	33	20
Земеделие	33	29	20	13	22
Икономическа и парична политика		1	3	10	2
Икономическо, социално и териториално сближаване	6	8	4	2	
Индустриална политика	15	3	9	10	8
Институционално право	31	18	27	20	27
Интелектуална и индустриална собственост	43	69	51	80	60
Конкуренция	42	28	23	30	53
Митнически съюз и обща митническа тарифа	11	21	20	27	19
Научни изследвания, технологично развитие и космическо пространство	1		1	3	2
Образование, професионално обучение, младеж и спорт		1	1		2
Обща външна политика и политика на сигурност	12	3	6	11	10
Обща политика в областта на рибарството		5	3	1	2
Обществени поръчки	12	13	14	31	15
Обществено здраве	2	3	5	4	5
Околна среда	35	30	27	53	27
Правен режим на предприятията	4	3	1	1	4
Принципи на правото на Съюза	17	23	12	13	14
Присъединяване на нови държави				1	
Пространство на свобода, сигурност и правосъдие	46	51	49	51	61
Регистрация, оценка, разрешаване и ограничаване на химикали (Регламент REACH)		5	1	1	7
Сближаване на законодателствата	24	25	24	16	29
Свобода на установяване	13	9	17	27	10
Свободно движение на капитали	8	6	8	7	1
Свободно движение на стоки	1	10	9	5	2

>>>

^{1/} Посочените (неокончателни) данни указват общия брой дела, без да се отчита съединяването на дела поради връзката помежду им (един номер на дело = едно дело).

Свободно движение на хора	15	20	13	12	17
Свободно предоставяне на услуги	16	11	17	14	13
Социална политика	27	51	30	23	26
Социално осигуряване на работниците мигранти	12	6	14	5	6
Съдебно сътрудничество по гражданскоправни въпроси				1	
Трансевропейски мрежи				1	
Транспорт	17	18	9	20	17
Търговска политика	6	7	4	14	14
Финансови разпоредби (бюджет, финансова рамка, собствени ресурси, борба с измамите,...)	2	5	1	2	7
Договор за ЕО/ДФЕС	601	617	544	626	614
Договор за АЕ			1		
Правилник за длъжностните лица	5	1	3		1
Привилегии и имунитети			2	1	
Производство	14	6	4	14	13
Разни	19	7	9	15	14
ОБЩО ЗА ВСИЧКИ ОБЛАСТИ	620	624	554	641	628

1/ Посочените (неокончателни) данни указват общия брой дела, без да се отчита съединяването на дела поради връзката помежду им (един номер на дело = едно дело).

Х. ДЕЛА, ПРИКЛЮЧЕНИ СЪС СЪДЕБНО РЕШЕНИЕ, СТАНОВИЩЕ ИЛИ ОПРЕДЕЛЕНИЕ С ПРАВОРАЗДАВАТЕЛЕН ХАРАКТЕР — ОБЛАСТ, С КОЯТО Е СВЪРЗАНА(А) ИСКЪТ ИЛИ ЖАЛБАТА (2017) ¹

	Решения / становища	Съдебни решения/ Становища ²	Общо
Външна дейност на Европейския съюз	1		1
Гражданство на Съюза	4	1	5
Данъчни въпроси	57	5	62
Достъп до документи	5	4	9
Държавни помощи	24	9	33
Енергетика	2		2
Защита на потребителите	16	4	20
Земеделие	20	2	22
Икономическа и парична политика	1	1	2
Индустриална политика	8		8
Институционално право	12	15	27
Интелектуална и индустриална собственост	38	22	60
Конкуренция	52	1	53
Митнически съюз и обща митническа тарифа	18	1	19
Научни изследвания, технологично развитие и космическо пространство		2	2
Образование, професионално обучение, младеж и спорт		2	2
Обща външна политика и политика на сигурност	8	2	10
Обща политика в областта на рибарството	2		2
Обществени поръчки	12	3	15
Обществено здраве	5		5
Околна среда	26	1	27
Правен режим на предприятията	4		4
Принципи на правото на Съюза	9	5	14
Пространство на свобода, сигурност и правосъдие	59	2	61
Регистрация, оценка, разрешаване и ограничаване на химикали (Регламент REACH)	5	2	7
Сближаване на законодателствата	23	6	29
Свобода на установяване	7	3	10
Свободно движение на капитали	1		1
Свободно движение на стоки	2		2
Свободно движение на хора	14	3	17

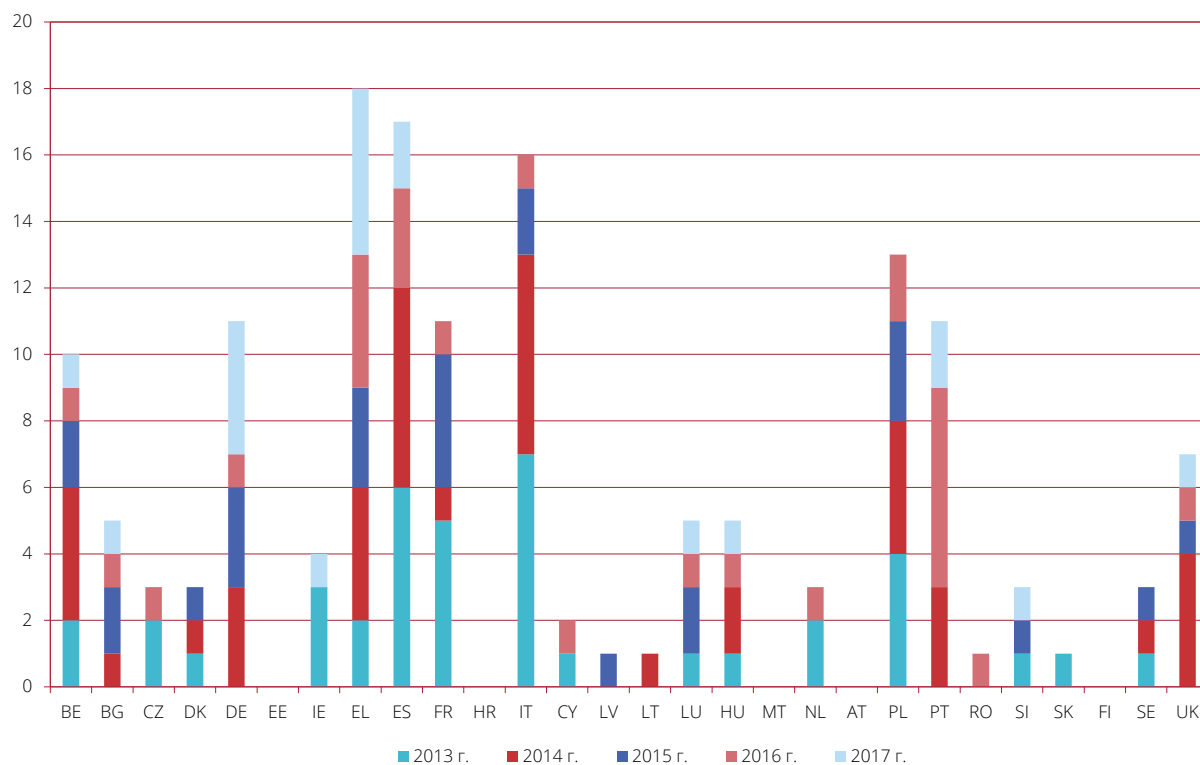
>>>

- 1/ Посочените (неокончателни) данни указват общия брой дела, без да се отчита съединяването на дела поради връзката помежду им (един номер на дело = едно дело).
- 2/ Определения, с които се слага край на производството, различни от определенията за прекратяване поради заличаване на делото от регистъра, поради липса на основание за произнасяне по същество или поради препращане на делото на Общия съд.

Свободно предоставяне на услуги	12	1	13
Социална политика	23	3	26
Социално осигуряване на работниците мигранти	5	1	6
Транспорт	16	1	17
Търговска политика	14		14
Финансови разпоредби (бюджет, финансова рамка, собствени ресурси, борба с измамите,...)	5	2	7
Договор за ЕО/ДФЕС	510	104	614
Правилник за длъжностните лица		1	1
Производство		13	13
Разни		14	14
ОБЩО ЗА ВСИЧКИ ОБЛАСТИ	510	118	628

- 1/ Посочените (неокончателни) данни указват общия брой дела, без да се отчита съединяването на дела поради връзката помежду им (един номер на дело = едно дело).
- 2/ Определения, с които се слага край на производството, различни от определенията за прекратяване поради заличаване на делото от регистъра, поради липса на основание за произнасяне по същество или поради препращане на делото на Общия съд.

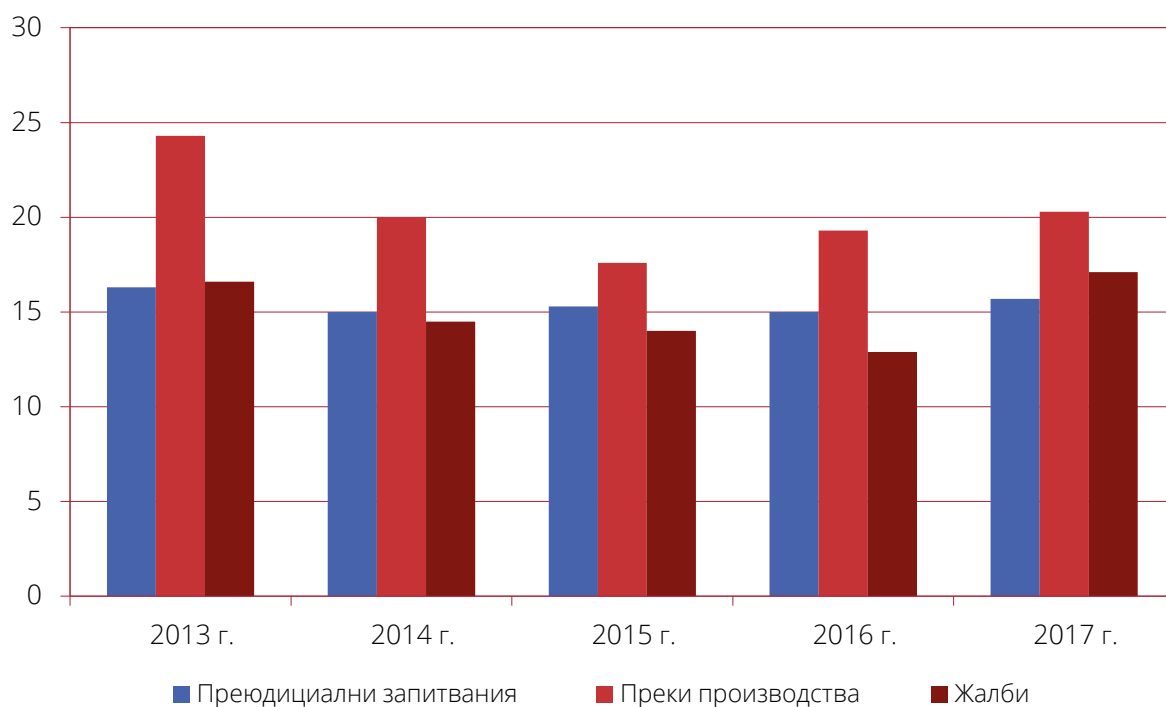
XI. ПРИКЛЮЧЕНИ ДЕЛА — СЪДЕБНИ РЕШЕНИЯ ПО ИСКОВЕ ЗА УСТАНОВЯВАНЕ НА НЕИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖЕНИЯ ОТ ДЪРЖАВА: ВЗЕТО РЕШЕНИЕ (2013—2017)¹

	2013 г.		2014 г.		2015 г.		2016 г.		2017 г.	
	Уважава	Отхвърля	Уважава	Отхвърля	Уважава	Отхвърля	Уважава	Отхвърля	Уважава	Отхвърля
Белгия	2	1	4		2		1		1	
България			1	1	2		1		1	
Чешка република	2	2					1			
Дания	1	1	1		1					
Германия		2	3	1	3		1		4	
Естония										
Ирландия	3	1				1			1	
Гърция	2	1	4		3		4		5	
Испания	6		6				3		2	
Франция	5	3	1		4		1			
Хърватия										
Италия	7	1	6		2		1			
Кипър	1						1			
Латвия					1					
Литва			1							
Люксембург	1	1			2		1		1	
Унгария	1		2				1		1	
Малта								1		
Нидерландия	2	2		1			1	1		
Австрия		1						1		
Полша	4	2	4		3	1	2			
Португалия		1	3				6		2	
Румъния							1			
Словения	1				1				1	
Словакия	1					2				
Финландия		2								
Швеция	1	1	1		1					
Обединено кралство		1	4		1	1	1	1	1	
Общо	40	23	41	3	26	5	27	4	20	

1/ Посочените (окончателни) данни указват общия брой дела, като е взето предвид съединяването на дела поради връзката помежду им (поредица съединени дела = едно дело).

ХІІ. ПРИКЛЮЧЕНИ ДЕЛА — ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТ НА ПРОИЗВОДСТВАТА В МЕСЕЦИ (2013—2017)¹ (СЪДЕБНИ РЕШЕНИЯ И ОПРЕДЕЛЕНИЯ С ПРАВОРАЗДАВАТЕЛЕН ХАРАКТЕР)

	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.
Преюдициални запитвания	16,3	15	15,3	15	15,7
Спешни преюдициални производства	2,2	2,2	1,9	2,7	2,9
Преки производства	24,3	20	17,6	19,3	20,3
Жалби	16,6	14,5	14	12,9	17,1

1/ При изчисляване на продължителността на производствата не са взети предвид: делата, по които е постановено междинно решение или по които са постановени мерки за събиране на доказателства; становищата; особените производства (а именно във връзка с: правна помощ, определяне на съдебни разноски, поправяне, отмяна на съдебно решение, постановено в отсъствието на ответника, отмяна на съдебен акт по молба на трето лице, тълкуване, отмяна на влязъл в сила съдебен акт, разглеждане на предложение на първия генерален адвокат за преразглеждане на съдебен акт на Общия съд, налагане на заповест и делата, свързани с имунитет); делата, приключили с определение за заличаване на делото от регистъра, с определение, с което се установява липса на основание за произнасяне по същество или с определение за препращане на делото на Общия съд; обезпечителните производства, както и жалбите във връзка с обезпечително производство или встъпване.

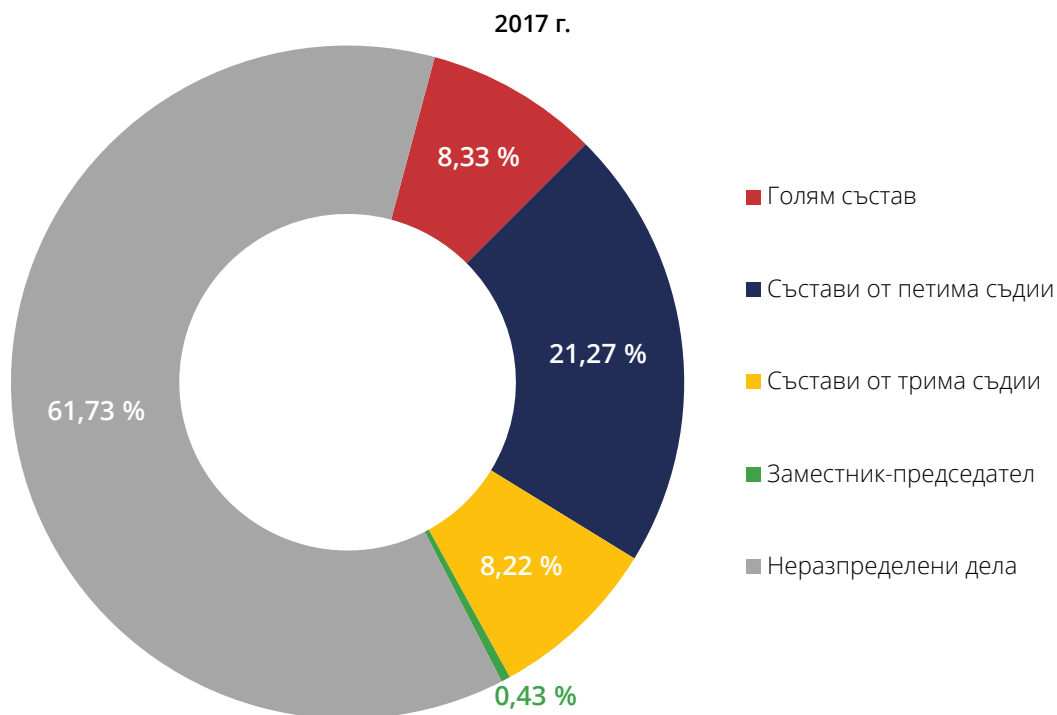
XIII. ВИСЯЩИ ДЕЛА КЪМ 31 ДЕКЕМВРИ — ВИДОВЕ ПРОИЗВОДСТВА (2013—2017)¹

	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.
Преюдициални запитвания	574	526	558	575	661
Преки производства	96	94	72	58	67
Жалби	211	164	245	231	180
Особени производства	1	2	6	5	3
Искания за становища	2	1	3	3	1
Общо	884	787	884	872	912

1/ Посочените (неокончателни) данни указват общия брой дела, без да се отчита съединяването на дела поради връзката помежду им (един номер на дело = едно дело).

XIV. ВИСЯЩИ ДЕЛА КЪМ 31 ДЕКЕМВРИ — СЪДЕБЕН СЪСТАВ (2013—2017)¹

	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.
Пленум				1	
Голям състав	37	33	38	40	76
Състави от петима съдии	190	176	203	215	194
Състави от трима съдии	51	44	54	75	75
Заместник-председател	1		2	2	4
Неразпределени дела	605	534	587	539	563
Общо	884	787	884	872	912

1/ Посочените (неокончателни) данни указват общия брой дела, без да се отчита съединяването на дела поради връзката помежду им (един номер на дело = едно дело).

XV. РАЗНИ — БЪРЗИ ПРОИЗВОДСТВА (2013—2017)¹

	2013 г.		2014 г.		2015 г.		2016 г.		2017 г.	
	Уважаване	Отхвърляне	Уважаване	Отхвърляне	Уважаване	Отхвърляне	Уважаване	Отхвърляне	Уважаване	Отхвърляне
Преки производства				1					1	
Преюдициални запитвания		13	2	13	1	20	3	16	3	30
Жалби						3	1			
Общо		13	2	14	1	23	4	16	4	30

1/ Дела, по които през съответната година с решение на председателя или с определение е уважено или отхвърлено искане за разглеждане по реда на бързото производство.

XVI. РАЗНИ — СПЕШНИ ПРЕЮДИЦИАЛНИ ПРОИЗВОДСТВА (2013—2017)¹

	2013 г.		2014 г.		2015 г.		2016 г.		2017 г.	
	Уважаване	Отхвърляне	Уважаване	Отхвърляне	Уважаване	Отхвърляне	Уважаване	Отхвърляне	Уважаване	Отхвърляне
Пространство на свобода, сигурност и правосъдие	2	3	4	1	5	5	9	4	4	11
Сближаване на законодателствата				1						
Общо	2	3	4	2	5	5	9	4	4	11

1/ Дела, по които през съответната година е взето решение за уважаване или за отхвърляне на искане за разглеждане по реда на спешното производство

XVII. РАЗНИ —

ОБЕЗПЕЧИТЕЛНИ ПРОИЗВОДСТВА (2017) ¹

	Образуваните обезпечителни производства	Жалби във връзка с обезпечително производство или встъпване	Взето решение		
			Отхвърляне	Уважаване	Заличаване на делото от регистъра или липса на основание за произнасяне по същество
Достъп до документи			2		
Държавни помощи		1			1
Индустриална политика	1				
Институционално право		2	1		
Обществени поръчки	1	1			
Околна среда	1			1	
Правилник за длъжностните лица		1			
Регистрация, оценка, разрешаване и ограничаване на химикали (Регламент REACH)		1			
ОБЩО ЗА ВСИЧКИ ОБЛАСТИ	3	6	3	1	1

1/ Посочените (окончателни) данни указват общия брой дела, като е взето предвид съединяването на дела поради връзката помежду им (поредица съединени дела = едно дело).

XVIII. ОБЩО РАЗВИТИЕ НА СЪДЕБНАТА ДЕЙНОСТ (1952—2017) — ОБРАЗУВАНИ ДЕЛА И СЪДЕБНИ РЕШЕНИЯ

Година	Образувани дела ¹							Съдебни решения/ Становища ²
	Преюдициални запитвания	Преки производства	Жалби	Жалби във връзка с обезпечително производство или встъпване	Искания за становище	Общо	Молби за допускане на обезпечение	
1953 г.		4				4		
1954 г.		10				10		2
1955 г.		9				9	2	4
1956 г.		11				11	2	6
1957 г.		19				19	2	4
1958 г.		43				43		10
1959 г.		46			1	47	5	13
1960 г.		22			1	23	2	18
1961 г.	1	24			1	26	1	11
1962 г.	5	30				35	2	20
1963 г.	6	99				105	7	17
1964 г.	6	49				55	4	31
1965 г.	7	55				62	4	52
1966 г.	1	30				31	2	24
1967 г.	23	14				37		24
1968 г.	9	24				33	1	27
1969 г.	17	60				77	2	30
1970 г.	32	47				79		64
1971 г.	37	59				96	1	60
1972 г.	40	42				82	2	61
1973 г.	61	131				192	6	80
1974 г.	39	63				102	8	63
1975 г.	69	61			1	131	5	78
1976 г.	75	51			1	127	6	88
1977 г.	84	74				158	6	100
1978 г.	123	146			1	270	7	97
1979 г.	106	1 218				1 324	6	138
1980 г.	99	180				279	14	132
1981 г.	108	214				322	17	128
1982 г.	129	217				346	16	185
1983 г.	98	199				297	11	151
1984 г.	129	183				312	17	165
1985 г.	139	294				433	23	211
1986 г.	91	238				329	23	174

>>>

1/ Неокончателни данни; не се включват особените производства.

2/ Окончателни данни.

Година	Образувани дела ¹							Съдебни решения/ Становища ²
	Преюдициални запитвания	Преки производства	Жалби	Жалби във връзка с обезпечително производство или встъпване	Искания за становище	Общо	Молби за допускане на обезпечение	
1987 г.	144	251				395	21	208
1988 г.	179	193				372	17	238
1989 г.	139	244				383	19	188
1990 г.	141	221	15	1		378	12	193
1991 г.	186	140	13	1	2	342	9	204
1992 г.	162	251	24	1	2	440	5	210
1993 г.	204	265	17			486	13	203
1994 г.	203	125	12	1	3	344	4	188
1995 г.	251	109	46	2		408	3	172
1996 г.	256	132	25	3		416	4	193
1997 г.	239	169	30	5		443	1	242
1998 г.	264	147	66	4		481	2	254
1999 г.	255	214	68	4		541	4	235
2000 г.	224	197	66	13	2	502	4	273
2001 г.	237	187	72	7		503	6	244
2002 г.	216	204	46	4		470	1	269
2003 г.	210	277	63	5	1	556	7	308
2004 г.	249	219	52	6	1	527	3	375
2005 г.	221	179	66	1		467	2	362
2006 г.	251	201	80	3		535	1	351
2007 г.	265	221	79	8		573	3	379
2008 г.	288	210	77	8	1	584	3	333
2009 г.	302	143	105	2	1	553	1	376
2010 г.	385	136	97	6		624	3	370
2011 г.	423	81	162	13		679	3	370
2012 г.	404	73	136	3	1	617		357
2013 г.	450	72	161	5	2	690	1	434
2014 г.	428	74	111		1	614	3	416
2015 г.	436	48	206	9	3	702	2	399
2016 г.	470	35	168	7		680	3	412
2017 г.	533	46	141	6	1	727	3	466
Общо	10 149	9 030	2 204	128	27	21 538	367	11 490

1/ Неокончателни данни; не се включват особените производства.

2/ Окончателни данни.

ХІХ. ОБЩО РАЗВИТИЕ НА СЪДЕБНАТА ДЕЙНОСТ (1952—2017) — ОТПРАВЕНИ ПРЕЮДИЦИАЛНИ ЗАПИТВАНИЯ ПО ДЪРЖАВИ ЧЛЕНКИ И ПО ГОДИНИ

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Други ¹	Общо
1961 г.																			1											1
1962 г.																			5											5
1963 г.																1			5											6
1964 г.												2							4											6
1965 г.					4					2									1											7
1966 г.																			1											1
1967 г.	5				11					3						1			3											23
1968 г.	1				4					1		1							2											9
1969 г.	4				11					1						1														17
1970 г.	4				21					2		2							3											32
1971 г.	1				18					6		5				1			6											37
1972 г.	5				20					1		4							10											40
1973 г.	8				37					4		5				1			6											61
1974 г.	5				15					6		5							7								1			39
1975 г.	7			1	26					15		14				1			4								1			69
1976 г.	11				28					8		12							14								1			75
1977 г.	16			1	30					14		7							9									5		84
1978 г.	7			3	46					12		11							38									5		123
1979 г.	13			1	33					18		19				1			11									8		106
1980 г.	14			2	24					14		19							17									6		99
1981 г.	12			1	41					17		11				4			17									5		108
1982 г.	10			1	36					39		18							21									4		129
1983 г.	9			4	36					15		7							19									6		98
1984 г.	13			2	38					34		10							22									9		129
1985 г.	13				40					45		11				6			14									8		139
1986 г.	13			4	18					19		5				1			16									8		91
																														>>>

1/ Делo C-265/00, *Campina Melkunie (Cour de justice Benelux/Benelux Gerechtshof)*.
Делo C-196/09, *Miles и др. (Съвет по жалбите на европейските училища)*.
Делo C-169/15, *Montis Design (Cour de justice Benelux/Benelux Gerechtshof)*.

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Други ¹	Общо
1987 г.	15			5	32		2	17	1	36		5				3			19									9		144
1988 г.	30			4	34				1	38		28				2			26									16		179
1989 г.	13			2	47		1	2	2	28		10				1			18			1						14		139
1990 г.	17			5	34		4	2	6	21		25				4			9			2						12		141
1991 г.	19			2	54		2	3	5	29		36				2			17			3						14		186
1992 г.	16			3	62			1	5	15		22				1			18			1						18		162
1993 г.	22			7	57		1	5	7	22		24				1			43			3						12		204
1994 г.	19			4	44		2		13	36		46				1			13			1						24		203
1995 г.	14			8	51		3	10	10	43		58				2			19	2		5					6	20		251
1996 г.	30			4	66			4	6	24		70				2			10	6		6					3	4	21	256
1997 г.	19			7	46		1	2	9	10		50				3			24	35		2					6	7	18	239
1998 г.	12			7	49		3	5	55	16		39				2			21	16		7					2	6	24	264
1999 г.	13			3	49		2	3	4	17		43				4			23	56		7					4	5	22	255
2000 г.	15			3	47		2	3	5	12		50							12	31		8					5	4	26	224
2001 г.	10			5	53		1	4	4	15		40				2			14	57		4					3	4	21	237
2002 г.	18			8	59			7	3	8		37				4			12	31		3					7	5	14	216
2003 г.	18			3	43		2	4	8	9		45				4			28	15		1					4	4	22	210
2004 г.	24			4	50		1	18	8	21		48				1	2		28	12		1					4	5	22	249
2005 г.	21		1	4	51		2	11	10	17		18				2	3		36	15	1	2					4	11	12	221
2006 г.	17		3	3	77		1	14	17	24		34			1	1	4		20	12	2	3			1	5	2	10		251
2007 г.	22	1	2	5	59	2	2	8	14	26		43			1		2		19	20	7	3	1		1	5	6	16		265
2008 г.	24		1	6	71	2	1	9	17	12		39	1	3	3	4	6		34	25	4	1				4	7	14		288
2009 г.	35	8	5	3	59	2		11	11	28		29	1	4	3		10	1	24	15	10	3	1	2	1	2	5	28	1	302
2010 г.	37	9	3	10	71		4	6	22	33		49		3	2	9	6		24	15	8	10	17	1	5	6	6	29		385
2011 г.	34	22	5	6	83	1	7	9	27	31		44		10	1	2	13		22	24	11	11	14	1	3	12	4	26		423
2012 г.	28	15	7	8	68	5	6	1	16	15		65		5	2	8	18	1	44	23	6	14	13		9	3	8	16		404
2013 г.	26	10	7	6	97	3	4	5	26	24		62	3	5	10		20		46	19	11	14	17	1	4	4	12	14		450
2014 г.	23	13	6	10	87		5	4	41	20	1	52	2	7	6		23		30	18	14	8	28	4	3	8	3	12		428
2015 г.	32	5	8	7	79	2	8	2	36	25	5	47		9	8	7	14		40	23	15	8	18	5	5	4	7	16	1	436
2016 г.	26	18	5	12	84	1	6	6	47	23	2	62		9	8	1	15	1	26	20	19	21	14	3	6	7	5	23		470
2017 г.	21	16	4	8	149	7	12	4	23	25	3	57		5	10	1	22		38	31	19	21	16	3	6	13	8	11		533
Общо	841	117	57	192	2 449	25	103	182	460	979	11	1 445	7	60	55	92	158	3	1 013	521	127	174	139	20	44	115	134	623	3	10 149

1/ Дело C-265/00, Campina Melkunie (Cour de justice Benelux/Benelux Gerichtshof).

Дело C-196/09, Miles s u др. (Съзем по жалбу на есронейскуме училуца)

Дело C-169/15, Montis Design (Cour de justice Benelux/Benelux Gerichtshof).

XX. ОБЩО РАЗВИТИЕ НА СЪДЕБНАТА ДЕЙНОСТ (1952—2017) — ОТПРАВЕНИ ПРЕЮДИЦИАЛНИ ЗАПИТВАНИЯ ПО ДЪРЖАВИ ЧЛЕНКИ И ПО ЮРИСДИКЦИИ

			Общо
Белгия	Cour constitutionnelle	34	
	Cour de cassation	94	
	Conseil d'État	82	
	Други юрисдикции	631	841
България	Върховен касационен съд	5	
	Върховен административен съд	19	
	Други юрисдикции	93	117
Чешка република	Ústavní soud		
	Nejvyšší soud	9	
	Nejvyšší správní soud	28	
	Други юрисдикции	20	57
Дания	Højesteret	36	
	Други юрисдикции	156	192
Германия	Bundesverfassungsgericht	2	
	Bundesgerichtshof	229	
	Bundesverwaltungsgericht	131	
	Bundesfinanzhof	319	
	Bundesarbeitsgericht	38	
	Bundessozialgericht	76	
	Други юрисдикции	1654	2 449
Естония	Riigikohus	10	
	Други юрисдикции	15	25
Ирландия	Supreme Court	35	
	High Court	33	
	Други юрисдикции	35	103
Гърция	Άρειος Πάγος	12	
	Συμβούλιο της Επικρατείας	59	
	Други юрисдикции	111	182
Испания	Tribunal Constitucional	1	
	Tribunal Supremo	78	
	Други юрисдикции	381	460
Франция	Conseil constitutionnel	1	
	Cour de cassation	127	
	Conseil d'État	125	
	Други юрисдикции	726	979

>>>

Хърватия	Ustavni sud		
	Vrhovni sud		
	Visoki upravni sud		
	Visoki prekršajni sud		
	Други юрисдикции	11	11
Италия	Corte Costituzionale	3	
	Corte suprema di Cassazione	150	
	Consiglio di Stato	151	
	Други юрисдикции	1141	1 445
Кипър	Ανώτατο Δικαστήριο	4	
	Други юрисдикции	3	7
Латвия	Augstākā tiesa	21	
	Satversmes tiesa	1	
	Други юрисдикции	38	60
Литва	Konstitucinis Teismas	1	
	Aukščiausiasis Teismas	18	
	Vyriausiasis administracinis Teismas	21	
	Други юрисдикции	15	55
Люксембург	Cour constitutionnelle	1	
	Cour de cassation	28	
	Cour administrative	28	
	Други юрисдикции	35	92
Унгария	Kúria	27	
	Fővárosi Ítéletábla	7	
	Szegedi Ítéletábla	2	
	Други юрисдикции	122	158
Малта	Qorti Kostituzzjonali		
	Qorti ta' l-Appel		
	Други юрисдикции	3	3
Нидерландия	Hoge Raad	285	
	Raad van State	122	
	Centrale Raad van Beroep	65	
	College van Beroep voor het Bedrijfsleven	156	
	Tariefcommissie	35	
	Други юрисдикции	350	1 013
Австрия	Verfassungsgerichtshof	5	
	Oberster Gerichtshof	124	
	Verwaltungsgerichtshof	107	
	Други юрисдикции	285	521
Полша	Trybunał Konstytucyjny	1	
	Sąd Najwyższy	18	
	Naczelny Sąd Administracyjny	44	
	Други юрисдикции	64	127

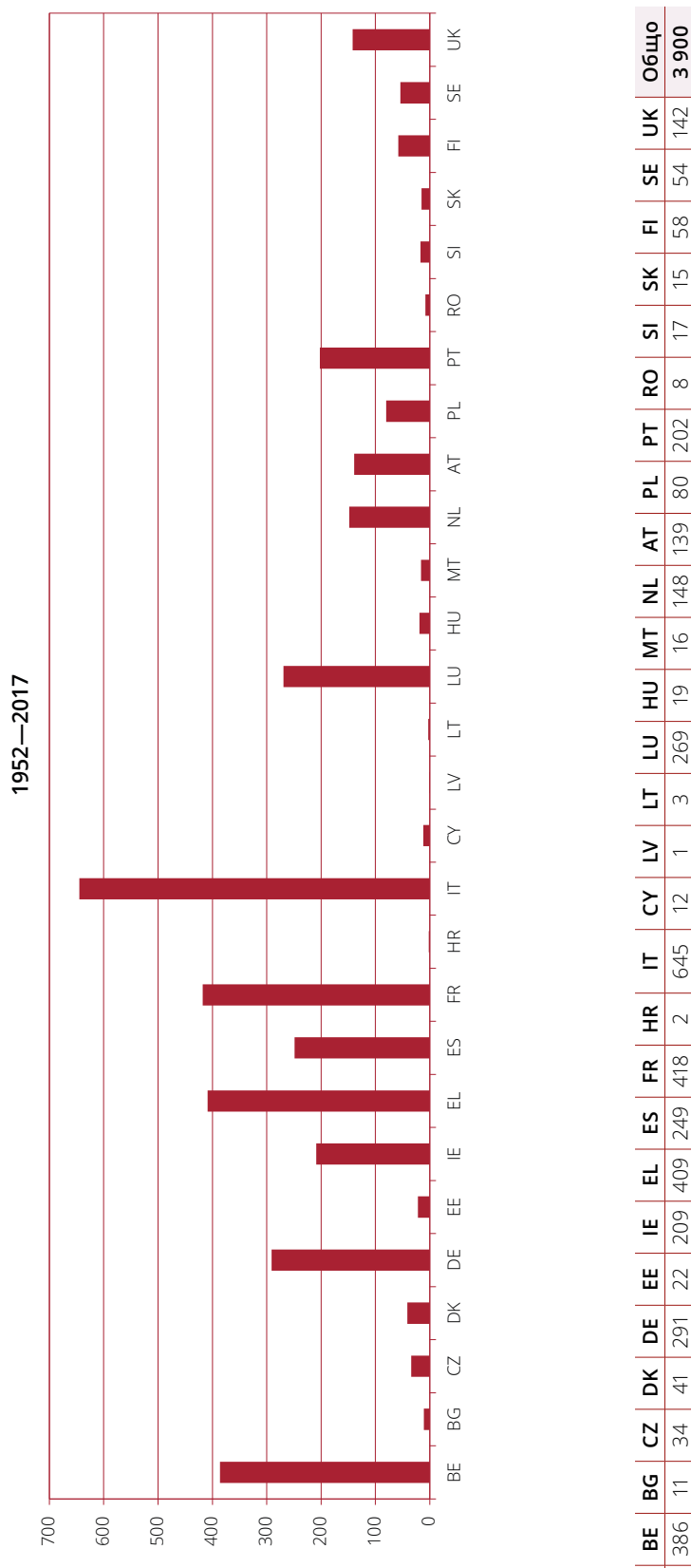
>>>

Португалия	Supremo Tribunal de Justiça	15	
	Supremo Tribunal Administrativo	63	
	Други юрисдикции	96	174
Румъния	Înalta Curte de Casație și Justiție	12	
	Curtea de Apel	75	
	Други юрисдикции	52	139
Словения	Ustavno sodišče	1	
	Vrhovno sodišče	14	
	Други юрисдикции	5	20
Словакия	Ústavný súd		
	Najvyšší súd	16	
	Други юрисдикции	28	44
Финландия	Korkein oikeus	23	
	Korkein hallinto-oikeus	56	
	Työtuomioistuin	5	
	Други юрисдикции	31	115
Швеция	Högsta Domstolen	22	
	Högsta förvaltningsdomstolen	12	
	Marknadsdomstolen	5	
	Arbetsdomstolen	4	
	Други юрисдикции	91	134
Обединено кралство	House of Lords	40	
	Supreme Court	14	
	Court of Appeal	84	
	Други юрисдикции	485	623
Други	Cour de justice Benelux/Benelux Gerechtshof ¹	2	
	Съвет по жалбите на европейските училища ²	1	3
Общо			10 149

1/ Неокончателни данни; не се включват особените производства Дело C-265/00, *Campina Melkunie*. Дело C-169/15, *Montis Design*.

2/ Окончателни данни. Дело C-196/09, *Miles u др.*

XXI. ОБЩО РАЗВИТИЕ НА СЪДЕБНАТА ДЕЙНОСТ (1952—2017) — ИСКОВЕ ЗА УСТАНОВЯВАНЕ НА НЕИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖЕНИЯ, ПРЕДЯВЕНИ СРЕЩУ ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ

XXII. ДЕЙНОСТ НА СЕКРЕТАРИАТА НА СЪДА (2015—2017)

Вид действия	2015 г.	2016 г.	2017 г.
Брой документи, вписани в регистъра на секретариата	89 328	93 215	99 266
Процент процесуални документи, подадени чрез e-Curia	69 %	75 %	73 %
Брой насрочени и проведени съдебни заседания за изслушване на устните състезания	256	270	263
Брой насрочени и проведени съдебни заседания за представяне на заключения на генералните адвокати	239	319	301
Брой връчени на страните съдебни решения, становища и определения, с които се слага край на производството	570	645	654
Брой протоколи от съдебни заседания (изслушване на устни състезания, представяне на заключения и обявяване на решения)	894	1 001	1 033
Брой известия в ОВ за образуваните дела	639	660	679
Брой известия в ОВ за приключените дела	546	522	637

Д/ СЪСТАВ НА СЪДА

(Протоколен ред към 31 декември 2017 г.)

Първи ред, от ляво надясно:

М. Wathelet, първи генерален адвокат, Т. von Danwitz и М. Ilešič, председатели на състави, А. Tizzano, заместник-председател на Съда, К. Lenaerts, председател на Съда, R. Silva de Lapuerta, L. Bay Larsen, J.L. da Cruz Vilaça и А. Rosas, председатели на състави

Втори ред, от ляво надясно:

Е. Sharpston, генерален адвокат, Е. Juhász, съдия, С. Vajda, Е. Levits, J. Malenovský и С. G. Fernlund, председатели на състави, J. Kokott, генерален адвокат, А. Borg Barthet, съдия

Трети ред, от ляво надясно:

М. Berger, М. Safjan et Ал. Арабаджиев, съдии, Y. Bot и P. Mengozzi, генерални адвокати, J.-C. Bonichot, С. Toader и D. Šváby, съдии

Четвърти ред, от ляво надясно:

С. Lycourgos, К. Jürimäe, S. Rodin, Е. Jarašiūnas и А. Prechal, съдии, N. Wahl, генерален адвокат, F. Biltgen, съдия, М. Szpunar, генерален адвокат

Пети ред, от ляво надясно:

Е. Танчев и Н. Saugmandsgaard Øe, генерални адвокати, М. Vilaras, съдия, М. Campos Sánchez-Bordona, генерален адвокат, Е. Regan, съдия, М. Bobek, генерален адвокат, А. Calot Escobar, секретар

1. ПРОМЯНА В СЪСТАВА НА СЪДА ПРЕЗ 2017 г.

През 2017 г. съставът на Съда не е променян.

2. ПРОТОКОЛЕН РЕД

ОТ 1 ЯНУАРИ 2017 г. ДО 6 ОКТОМВРИ 2017 г.

K. LENAERTS, председател
A. TIZZANO, заместник-председател
R. SILVA de LAPUERTA, председател на първи състав
M. ILEŠIČ, председател на втори състав
L. BAY LARSEN, председател на трети състав
T. von DANWITZ, председател на четвърти състав
J. L. da CRUZ VILAÇA, председател на пети състав
M. WATHELET, първи генерален адвокат
E. JUHÁSZ, председател на девети състав
M. BERGER, председател на десети състав
A. PRECHAL, председател на седми състав
M. VILARAS, председател на осми състав
E. REGAN, председател на шести състав
A. ROSAS, съдия
J. KOKOTT, генерален адвокат
A. BORG BARTHET, съдия
J. MALENOVSKÝ, съдия
E. LEVITS, съдия
E. SHARPSTON, генерален адвокат
P. MENGOLZI, генерален адвокат
Y. BOT, генерален адвокат
J.-C. BONICHOT, съдия
Ал. АРАБАДЖИЕВ, съдия
C. TOADER, съдия
M. SAFJAN, съдия
D. ŠVÁBY, съдия
E. JARAŠIŪNAS, съдия
C.G. FERNLUND, съдия
C. VAJDA, съдия
N. WAHL, генерален адвокат
S. RODIN, съдия
F. BILTGEN, съдия
K. JÜRIMÄE, съдия
M. SZPUNAR, генерален адвокат
C. LYCOURGOS, съдия
M. CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA, генерален адвокат
H. Saugmandsgaard ØE, генерален адвокат
M. BOBEK, генерален адвокат
Е. ТАНЧЕВ, генерален адвокат

A. CALOT ESCOBAR, секретар

ОТ 7 ОКТОМВРИ 2017 г. ДО 31 ДЕКЕМВРИ 2017 г.

K. LENAERTS, председател
 A. TIZZANO, заместник-председател
 R. SILVA de LAPUERTA, председател на първи състав
 M. ILEŠIČ, председател на втори състав
 L. BAY LARSEN, председател на трети състав
 T. von DANWITZ, председател на четвърти състав
 J. L. da CRUZ VILAÇA, председател на пети състав
 M. WATHELET, първи генерален адвокат
 A. ROSAS, председател на седми състав
 J. MALENOVSKÝ, председател на осми състав
 E. LEVITS, председател на десети състав
 C.G. FERNLUND, председател на шести състав
 C. VAJDA, председател на девети състав
 J. KOKOTT, генерален адвокат
 E. JUHÁSZ, съдия
 A. BORG BARTHET, съдия
 E. SHARPSTON, генерален адвокат
 P. MENGOSZI, генерален адвокат
 Y. BOT, генерален адвокат
 J.-C. BONICHOT, съдия
 Ал. АРАБАДЖИЕВ, съдия
 C. TOADER, съдия
 M. SAFJAN, съдия
 D. ŠVÁBY, съдия
 M. BERGER, съдия
 A. PRECHAL, съдия
 E. JARAŠIŪNAS, съдия
 N. WAHL, генерален адвокат
 S. RODIN, съдия
 F. BILTGEN, съдия
 K. JÜRIMÄE, съдия
 M. SZPUNAR, генерален адвокат
 C. LYCOURGOS, съдия
 M. CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA, генерален адвокат
 M. VILARAS, съдия
 E. REGAN, съдия
 H. Saugmandsgaard ØE, генерален адвокат
 M. BOBEK, генерален адвокат
 E. ТАНЧЕВ, генерален адвокат

 A. CALOT ESCOBAR, секретар

3. БИВШИ ЧЛЕНОВЕ НА СЪДА

(по реда на встъпване в длъжност)

СЪДИИ

Massimo PILOTTI, съдия (1952—1958), председател от 1952 г. до 1958 г. (†)
Petrus SERRARENS, съдия (1952—1958) (†)
Otto RIESE, съдия (1952—1963) (†)
Louis DELVAUX, съдия (1952—1967) (†)
Jacques RUEFF, съдия (1952—1959 и 1960—1962) (†)
Charles Léon HAMMES, съдия (1952—1967), председател от 1964 г. до 1967 г. (†)
Adrianus VAN KLEFFENS, съдия (1952—1958) (†)
Maurice LAGRANGE, генерален адвокат (1952—1964) (†)
Karl ROEMER, генерален адвокат (1953—1973) (†)
Rino ROSSI, съдия (1958—1964) (†)
Nicola CATALANO, съдия (1958—1962) (†)
Andreas Matthias DONNER, съдия (1958—1979), председател от 1958 г. до 1964 г. (†)
Alberto TRABUCCHI, съдия (1962—1972), впоследствие генерален адвокат (1973—1976) (†)
Robert LECOURT, съдия (1962—1976), председател от 1967 г. до 1976 г. (†)
Walter STRAUSS, съдия (1963—1970) (†)
Riccardo MONACO, съдия (1964—1976) (†)
Joseph GAND, генерален адвокат (1964—1970) (†)
Josse J. MERTENS de WILMARS, съдия (1967—1984), председател от 1980 г. до 1984 г. (†)
Pierre PESCATORE, съдия (1967—1985) (†)
Hans KUTSCHER, съдия (1970—1980), председател от 1976 г. до 1980 г. (†)
Alain Louis DUTHEILLET DE LAMOTHE, генерален адвокат (1970—1972) (†)
Henri MAYRAS, генерален адвокат (1972—1981) (†)
Cearbhall O'DALAIGH, съдия (1973—1974) (†)
Max SØRENSEN, съдия (1973—1979) (†)
Jean-Pierre WARNER, генерален адвокат (1973—1981) (†)
Alexander J. MACKENZIE STUART, съдия (1973—1988), председател от 1984 г. до 1988 г. (†)
Gerhard REISCHL, генерален адвокат (1973—1981) (†)
Aindrias O'KEEFFE, съдия (1974—1985) (†)
Francesco CAPOTORTI, съдия (1976), впоследствие генерален адвокат (1976—1982) (†)
Giacinto BOSCO, съдия (1976—1988) (†)
Adolphe TOUFFAIT, съдия (1976—1982) (†)
Thijmen KOOPMANS, съдия (1979—1990) (†)
Ole DUE, съдия (1979—1994), председател от 1988 г. до 1994 г. (†)
Ulrich EVERLING, съдия (1980—1988)
Alexandros CHLOROS, съдия (1981—1982) (†)
Сър Gordon SLYNN, генерален адвокат (1981—1988), впоследствие съдия (1988—1992) (†)
Pieter VERLOREN van THEMAAT, генерален адвокат (1981—1986) (†)
Simone ROZÈS, генерален адвокат (1981—1984)
Fernand GRÉVISSE, съдия (1981—1982 и 1988—1994) (†)
Kai BAHLMANN, съдия (1982—1988) (†)

G. Federico MANCINI, генерален адвокат (1982—1988), впоследствие съдия (1988—1999) (†)
 Yves GALMOT, съдия (1982—1988) (†)
 Constantinos KAKOURIS, съдия (1983—1997) (†)
 Carl Otto LENZ, генерален адвокат (1984—1997)
 Marco DARMON, генерален адвокат (1984—1994) (†)
 René JOLIET, съдия (1984—1995) (†)
 Thomas Francis O'HIGGINS, съдия (1985—1991) (†)
 Fernand SCHOCKWEILER, съдия (1985—1996) (†)
 Jean MISCHO, генерален адвокат (1986—1991 и 1997—2003) (†)
 José Carlos de CARVALHO MOITINHO de ALMEIDA, съдия (1986—2000)
 José Luís da CRUZ VILAÇA, генерален адвокат (1986—1988)
 Gil Carlos RODRÍGUEZ IGLÉSIAS, съдия (1986—2003), председател от 1994 г. до 2003 г.
 Manuel DIEZ de VELASCO, съдия (1988—1994) (†)
 Manfred ZULEEG, съдия (1988—1994) (†)
 Walter VAN GERVEN, генерален адвокат (1988—1994) (†)
 Francis Geoffrey JACOBS, генерален адвокат (1988—2006)
 Giuseppe TESAURO, генерален адвокат (1988—1998)
 Paul Joan George KAPTEYN, съдия (1990—2000)
 Claus Christian GULMANN, генерален адвокат (1991—1994), впоследствие съдия (1994—2006)
 John L. MURRAY, съдия (1991—1999)
 David Alexander Ogilvy EDWARD, съдия (1992—2004)
 Antonio Mario LA PERGOLA, съдия (1994 и 1999—2006), генерален адвокат (1995—1999) (†)
 Georges COSMAS, генерален адвокат (1994—2000)
 Jean-Pierre PUISSOCHET, съдия (1994—2006)
 Philippe LÉGER, генерален адвокат (1994—2006)
 Günter HIRSCH, съдия (1994—2000)
 Michael Bendik ELMER, генерален адвокат (1994—1997)
 Peter JANN, съдия (1995—2009)
 Hans RAGNEMALM, съдия (1995—2000) (†)
 Leif SEVÓN, съдия (1995—2002)
 Nial FENNELLY, генерален адвокат (1995—2000)
 Melchior WATHELET, съдия (1995—2003)
 Dámaso RUIZ-JARABO COLOMER, генерален адвокат (1995—2009) (†)
 Romain SCHINTGEN, съдия (1996—2008)
 Krateros IOANNOU, съдия (1997—1999) (†)
 Siegbert ALBER, генерален адвокат (1997—2003)
 Antonio SAGGIO, генерален адвокат (1998—2000) (†)
 Vassilios SKOURIS, съдия (1999—2015), председател от 2003 г. до 2015 г.
 Fidelma O'KELLY MACKEN, съдия (1999—2004)
 Ninon COLNERIC, съдия (2000—2006)
 Stig von BAHR, съдия (2000—2006)
 José Narciso da CUNHA RODRIGUES, съдия (2000—2012)
 Christiaan Willem Anton TIMMERMANS, съдия (2000—2010)
 Leendert A. GEELHOED, генерален адвокат (2000—2006) (†)
 Christine STIX-HACKL, генерален адвокат (2000—2006)
 Luís Miguel POIARES PESSOA MADURO, генерален адвокат (2003—2009)
 Konrad Hermann Theodor SCHIEMANN, съдия (2004—2012)
 Jerzy MAKARCZYK, съдия (2004—2009)

Pranas KŪRIS, съдия (2004—2010)
Georges ARESTIS, съдия (2004—2014)
Ján KLUČKA, съдия (2004—2009)
Uno LÖHMUS, съдия (2004—2013)
Aindrias Ó CAOIMH, съдия (2004—2015)
Pernilla LINDH, съдия (2006—2011)
Ján MAZÁK, генерален адвокат (2006—2012)
Verica TRSTENJAK, генерален адвокат (2006—2012)
Jean-Jacques KASEL, съдия (2008—2013)
Niilo JÄÄSKINEN, генерален адвокат (2009—2015)
Pedro CRUZ VILLALÓN, генерален адвокат (2009—2015)

ПРЕДСЕДАТЕЛИ

Massimo PILOTTI (1952—1958) (†)
Andreas Matthias DONNER (1958—1964) (†)
Charles Léon HAMMES (1964—1967) (†)
Robert LECOURT (1967—1976) (†)
Hans KUTSCHER (1976—1980) (†)
Josse J. MERTENS de WILMARS (1980—1984) (†)
Alexander John MACKENZIE STUART (1984—1988) (†)
Ole DUE (1988—1994) (†)
Gil Carlos RODRÍGUEZ IGLÉSÍAS (1994—2003)
Vassilios SKOURIS (2003—2015)

СЕКРЕТАРИ

Albert VAN HOUTTE (1953—1982) (†)
Paul HEIM (1982—1988)
Jean-Guy GIRAUD (1988—1994)
Roger GRASS (1994—2010)

ГЛАВА II

ОБЩ СЪД НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

А/ ДЕЙНОСТ НА ОБЩИЯ СЪД ПРЕЗ 2017 г.

От председателя Marc JAEGGER

След многобройните и дълбоки промени, настъпили през 2016 г. с първите две фази от реформата на съдебната архитектура на Европейския съюз, през 2017 г. се наблюдава относителна стабилност.

Съставът на Общия съд все пак претърпя две промени с встъпването в длъжност на съдиите гн С. Mac Eochaidh на 8 юни 2017 г. и гн G. De Baere на 4 октомври 2017 г., съответно шестия и седмия съдия, назначени в рамките на втората фаза от реформата (която предвижда разпускането на Съда на публичната служба и прехвърлянето на компетентността за разглеждане като първа инстанция на спорове между Съюза и неговите служители да се съпътстват от назначаването на седем нови съдии в Общия съд^{1/}). В резултат от това неочаквано втората фаза на реформата приключи преди първата (предвиждаща назначаването на 12 нови съдии, считано от 25 декември 2015 г.), в рамките на която все още предстои назначаването на дванадесети съдия.

Така, към 31 декември 2017 г., Общият съд се състои от председател, заместник-председател и 44 съдии, разпределени или в един от осемте състава от петима съдии, или в единствения състав от четирима съдии (всеки от които обикновено заседава в съдебна формация от трима съдии), в очакване да бъде назначен и разпределен последният съдия от първата фаза от реформата. Успоредно с тези девет състава продължи дейността си съставът по жалбите, компетентен да се произнася по жалби срещу съдебни актове, постановени от Съда на публичната служба до датата на неговото разпускане, 31 август 2016 г. По всяка вероятност той би трябвало да прекрати съществуването си през 2018 г. с произнасянето по последните все още висящи дела по такива жалби.

Извън това може да се счита, че 2017 г. бе първата пълна година, през която съдът можа да изпита новата си организация, създадена с цел да му позволи да изпълнява успешно мисията си, преследвайки едновременно няколко амбициозни цели: срочност, качество, последователност и, в крайна сметка, авторитетност на съдебната практика.

Предвид предизвикателството, което представлява интегрирането на голям брой нови съдии, равностоятката за първата година от реалното изпълнение на реформата може да се счита за много добра.

Беше постигнато почти пълно равновесие между броя на постъпилите и приключените дела (917 постъпили дела и 895 приключени дела^{2/}) въпреки постъпването на изключително многобройна група свързани дела в областта на банковото дело и финансите (от порядъка на 100 дела). По-специално производителността на съда се увеличи чувствително (+ 140 приключени дела спрямо 2016 г., или + 18,5 %) след неизбежния застой поради обновяването на всеки три години и вътрешната реорганизация на съда във връзка с реформата. Очаква се производителността да нараства и през 2018 г., когато съдът би трябвало да достигне новия си обичаен работен ритъм.

^{1/} Регламент (ЕС, Евратом) 2015/2422 на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2015 година за изменение на Протокол № 3 относно статута на Съда на Европейския съюз (ОВ L 341, 2015 г., стр. 14) и Регламент (ЕС, Евратом) 2016/1192 на Европейския парламент и на Съвета от 6 юли 2016 година за прехвърляне на Общия съд на компетентността да разглежда като първа инстанция спорове между Европейския съюз и неговите служители (ОВ L 200, 2016 г., стр. 137).

^{2/} Тези общи стойности не отчитат 47-те постъпили и 53-те приключени дела пред съда по обезпечителното производство.

Най-вече продължителността на производствата — основен индикатор за резултатите от работата — намаля отново особено осезаемо, достигайки средна стойност от 16,3 месеца по делата, приключили с решение или определение (тоест – 13 % спрямо 2016 г.). Така тенденцията, наблюдавана през последните пет години (– 40 % от 2013 г. насам), се засили значително, при това по всички видове дела.

Накрая, следва да се подчертае, че броят на делата, препратени пред разширена формация от петима съдии, се увеличи много отчетливо (84 препратени дела при 29 през 2016 г.), което е една от проявите на организацията и начина на функциониране, избрани от съда в изпълнение на целта за поддържане на качество, която той си постави в рамките на осъществяваната реформа. Предвид броя постъпили дела, делът на препратените пред разширена формация дела през 2017 г. достигна почти 10 %, за разлика от средния дял на препращанията през периода отпреди реформата на съдебната архитектура на Съюза (2010—2015 г.), който беше от порядъка на 1 %.

Би било прибързано въз основа на тези няколко статистически данни да се правят окончателни изводи за последиците, които ще се усетят в края на реформата, чийто последен етап ще завърши на 1 септември 2019 г. Все пак те свидетелстват за волята на Общия съд възможно най-бързо да събере всички нейни плодове, предоставяйки на страните ползата от предлаганите от нея възможности в услуга на ефикасно, срочно и качествено правосъдие в Съюза.

Б/ ПРАКТИКА НА ОБЩИЯ СЪД ПРЕЗ 2017 г.

ТЕНДЕНЦИИ В ПРАКТИКАТА НА ОБЩИЯ СЪД ПРЕЗ 2017 г.

От заместник-председателя Marc van DER WOUDE

Едно от големите събития, беязали практиката на Общия съд през 2017 г., е реинтегрирането на първоинстанционните съдебни производства в областта на европейската публична служба в рамките на Общия съд. Тази възстановена компетентност доведе до произнасяне от страна на Общия съд на повече решения, засягащи физически лица, в случая наетите на работа от институциите на Съюза, що се отнася по-конкретно до спазването на методите за изчисление на възнаграждението, от които администрацията е обвързана (решение от 14 септември 2017 г., *Bodson и др./ЕИБ*, T-504/16 и T-505/16, [EU:T:2017:603](#)), или до задълженията на администрацията, когато е сезирана с искане за съдействие при психически тормоз (решение от 24 април 2017 г., *HF/Парламент*, T-584/16, [EU:T:2017:282](#)).

Публичната служба обаче не е единственото производство, в което от Общия съд е поискано да гарантира съдебна защита на интересите на физическите лица. Тази защита се налага и в други области, като например тези на приетите от Съюза ограничителни мерки. По този начин Общият съд продължи да упражнява своя контрол върху наложените от Съюза мерки, в частност приетите въз основа на наказателни производства, образувани в трети държави като Тунис или Украйна срещу физически лица, обвинени в присвояване на държавни средства (решение от 7 юли 2017 г., *Azarov/Съвет*, T-215/15, обжалвано¹, [EU:T:2017:479](#)). Въпроси, свързани със съдебната защита на физически лица, се поставят и по дела, които могат да представляват интерес за всеки гражданин на Съюза, като например делата относно правото на достъп до документи, основано на Регламент № 1049/2001² или тези относно предложенията за европейски граждански инициативи. По отношение на последните Общият съд, от една страна, уточнява, че те могат да обхващат и актове, свързани с договарянето на международни споразумения (решение от 10 май 2017 г., *Efler и др./Комисия*, T-754/14, [EU:T:2017:323](#)), и от друга страна, подчертава необходимостта Комисията да мотивира правилно своите решения за отказ (решение от 3 февруари 2017 г., *Minority SafePack – one million signatures for diversity in Europe/Комисия*, T-646/13, [EU:T:2017:59](#)).

Може да се констатира по-нататък, че производствата пред Общия съд продължават да стават все по-разнообразни в областта на икономическото право. Далеч от това да се ограничават единствено до конкурентното право, те се развиват по-конкретно в зависимост от компетентностите, предоставени на различните институции и агенции на Съюза, на които е възложено задълбочаването на вътрешния пазар и на паричната политика. В този контекст Общият съд имаше възможност например да продължи развитието на своята практика в банковата област, уточнявайки очертанията на пруденциалния надзор, упражняван от Европейската централна банка (ЕЦБ), като се вземат предвид целите на разглежданата правна уредба, които са по-конкретно да се даде на ЕЦБ цялостен поглед над рисковете, които биха могли да засегнат кредитна институция, както и да се избегне разпокъсване на пруденциалния надзор между ЕЦБ и

1/ Дело C-530/17 P, *Azarov/Съвет*.

2/ Регламент (ЕО) № 1049/2001 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2001 година относно публичния достъп до документи на Европейския парламент, на Съвета и на Комисията (ОВ L 145, 2001 г., стр. 43; Специално издание на български език, 2007 г., глава 1, том 3, стр. 76).

националните органи (решения от 16 май 2017 г., *Landeskreditbank Baden-Württemberg/ЕЦБ*, T-122/15, обжалвано³, [EU:T:2017:337](#), и от 13 декември 2017 г., *Crédit mutuel Arkéa/ЕЦБ*, T-52/16, [EU:T:2017:902](#)). Констатира се също така нарастване на броя на производствата в областта на контрола върху концентрациите, като са постановени редица решения във връзка с този вид операции, в които тенденцията е да следват икономическите цикли (решения от 7 март 2017 г., *United Parcel Service/Комисия*, T-194/13, обжалвано⁴, [EU:T:2017:144](#), от 26 октомври 2017 г., *Marine Harvest/Комисия*, T-704/14, обжалвано⁵, [EU:T:2017:753](#), и от 26 октомври 2017 г., *KPN/Комисия*, T-394/15, непубликувано, [EU:T:2017:756](#)). Впрочем усложняването на делата, предполагащо преценки от икономическо естество, изглежда, води до укрепване на контрола за спазване на правото на защита. Прието е по-конкретно, че спазването на това право изисква страните, засегнати от операция по концентрация, да са имали възможност да изтъкнат своята гледна точка по иконометричния модел, използван от Комисията за целите на решението ѝ (решение от 7 март 2017 г., *United Parcel Service/Комисия*, T-194/13, обжалвано⁶, [EU:T:2017:144](#)).

Накрая, важен широкоспектърен въпрос, който особено се отразява върху няколко категории производства пред Общия съд през 2017 г., е този за спазването на разумния срок в административните и съдебните производства.

Що се отнася до спазването на този срок като принцип на добра администрация, Общият съд припомня съдебната практика, според която искане за съдействие при тормоз трябва да се придвижи бързо (решение от 24 април 2017 г., *HF/Парламент*, T-584/16, [EU:T:2017:282](#)). Той уточнява и че мотивите на решение дадено длъжностно лице да не бъде повишено трябва да бъдат изложени най-късно към момента на отхвърляне на неговата жалба по административен ред и че неспазването на това задължение за мотивиране може да предизвика състояние на несигурност и неудовлетвореност, което обосновава присъждането на обезщетение (решение от 26 октомври 2017 г., *Paraskevaidis/Cedefop*, T-601/16, [EU:T:2017:757](#)). По-нататък Общият съд приема, че Комисията не е спазила принципа на разумния срок, като е употребила повече от девет месеца — период, предвиден от предходната приложима правна уредба – за преразглеждане на искане за опрощаване на митни сборове, след като Общият съд е отменил предходно решение за отхвърляне на това искане (решение от 11 декември 2017 г., *Léon Van Parys/Комисия*, T-125/16, [EU:T:2017:884](#)). Накрая Общият съд приема, че нарушаването на разумния срок от тунизийските органи в рамките на съдебното производство, на което се основава решението на Съвета да запази името на жалбоподателя в списъка на лицата, по отношение на които е приел ограничителни мерки, не засяга непременно законосъобразността на това решение, като същевременно уточнява, че такова нарушение евентуално би могло да задължи Съвета да осъществи необходимите проверки (решение от 5 октомври 2017 г., *Mabrouk/Съвет*, T-175/15, [EU:T:2017:694](#)).

По отношение на спазването на принципа на разумния срок от юрисдикциите на Съюза Общият съд в поредица от пет решения (решения от 10 януари 2017 г., *Gascogne Sack Deutschland u Gascogne/Европейски съюз*, T-577/14, обжалвано⁷, [EU:T:2017:1](#), от 1 февруари 2017 г., *Aalberts Industries/Европейски съюз*, T-725/14, [EU:T:2017:47](#), от 1 февруари 2017 г., *Kendrion/Европейски съюз*, T-479/14, обжалвано⁸, [EU:T:2017:48](#), от

3/ Дело C-450/17 P, *Landeskreditbank Baden-Württemberg*.

4/ Дело C-265/17 P, *Комисия/United Parcel Service*.

5/ Дело C-10/18 P, *Marine Harvest/Комисия*.

6/ Дело C-265/17 P, *Комисия/United Parcel Service*.

7/ Дело C-138/17 P, *Европейски съюз/Gascogne Sack Deutschland u Gascogne* и дело C-146/17 P, *Европейски съюз/Gascogne Sack Deutschland u Gascogne*.

8/ Дело C-150/17 P, *Европейски съюз/Kendrion*.

17 февруари 2017 г., *ASPLA u Armando Álvarez/Европейски съюз*, T-40/15, обжалвано⁹, [EU:T:2017:105](#), и от 7 юни 2017 г., *Guardian Europe/Европейски съюз*, T-673/15, обжалвано¹⁰, [EU:T:2017:377](#)) пояснява понятието за прекомерна продължителност на съдебното производство в областта на картелното право и уточнява обстоятелствата, при които нарушаването на този принцип може да ангажира финансовата отговорност на Съюза. Той преценява по-конкретно, че такова нарушаване може да доведе до имуществени вреди, съответстващи на разходите за учредяване на банкова гаранция за периода, надхвърлящ този, който може да се счита за разумен, както и на неимуществени вреди, произтичащи от необичайно дълго състояние на несигурност.

I. СЪДЕБНО ПРОИЗВОДСТВО

През 2017 г. Общият съд има повод по-специално да се произнесе по обхвата на компетентността на съдията на Европейския съюз и по понятието за подлежащ на обжалване акт. Той уточнява също така условията за представляване на страните от адвокат.

1. КОМПЕТЕНТНОСТ НА СЪДА НА СЪЮЗА

По делата, по които са постановени определения от 28 февруари 2017 г., *NF/Европейски съвет* (T-192/16, обжалвано¹¹, [EU:T:2017:128](#)), от 28 февруари 2017 г., *NG/Европейски съвет* (T-193/16, обжалвано¹², [EU:T:2017:129](#)) и от 28 февруари 2017 г., *NM/Европейски съвет* (T-257/16, обжалвано¹³, [EU:T:2017:130](#)), от Общия съд е поискано да се произнесе по жалбите, подадени от три търсещи убежище лица срещу споразумение, което се твърди, че е сключено между Европейския съвет и Република Турция на 18 март 2016 г. в отговор на възникналата миграционна криза поради положението в Сирия. Според жалбоподателите това споразумение, материализирано в „Изявление на ЕС и Турция“¹⁴, е прието на същата дата и е предмет на прессъобщение на Европейския съвет, поради което то е било сключено в нарушение на правилата на Договора за функционирането на ЕС относно сключването на международни споразумения от Съюза.

Като се произнася по възражението за липса на компетентност, повдигнато от Европейския съвет като главно възражение на основание член 130 от Процедурния правилник, и като припомня същевременно, че посоченото възражение за липса на компетентност трябва да се разгледа преди възражението за недопустимост, повдигнато от ответника при условията на евентуалност, Общият съд констатира, че формално жалбоподателите искат отмяната на международно споразумение. Общият съд обаче уточнява, че контролът за законосъобразност от съда на Съюза върху актовете, попадащи в обхвата на международното договорно право, има за обект единствено акта, чрез който дадена институция възнамерява да сключи

9/ Дело C-174/17 P, *ASPLA u Armando Álvarez/Европейски съюз* и дело C-222/17 P, *ASPLA u Armando Álvarez/Европейски съюз*.

10/ Дело C-447/17 P, *Guardian Europe/Европейски съюз* и дело C-479/17 P, *Guardian Europe/Европейски съюз*.

11/ Дело C-208/17 P, *NF/Европейски съвет*.

12/ Дело C-209/17 P, *NG/Европейски съвет*.

13/ Дело C-210/17 P, *NM/Европейски съвет*.

14/ Изявление, с което се обобщават резултатите от „третата среща от ноември 2015 г. нататък, посветена на задълбочаването на отношенията между ЕС и Турция, и на решаването на миграционната криза“ между „[ч]леновете на Европейския съвет“ и „техния турски колега“.

твърдяното в случая международно споразумение, а не последното като такова. Вследствие на това Общият съд тълкува исканията на жалбоподателите като целящи по същество отмяната на акт, с който Европейският съвет е възнамерявал да сключи от името на Съюза споразумение с Република Турция на 18 март 2016 г.

След разглеждане на съдържанието на „Изявлението на ЕС и Турция“ обаче и на съвкупността от обстоятелства, при които е направено това изявление, Общият съд приема, че то не е акт на Европейския съвет — нито на друга институция на Съюза — с който той да е възнамерявал да сключи споразумение с Република Турция. В това отношение Общият съд подчертава, че въпреки за съжаление двусмисления текст на „Изявлението на ЕС и Турция“, във вида, в който е разпространено чрез спорното съобщение за печата, представителите на държавите членки са се срещнали с турския министър-председател на 18 март 2016 г. в използваните съвместно от Европейския съвет и Съвета на Европейски съюз помещения в качеството си на държавни или правителствени ръководители на тези държави членки, среща, на която е прието „Изявлението на ЕС и Турция“. Поради това Общият съд приема, че повдигнатото от Европейския съвет възражение за липса на компетентност трябва да бъде уважено.

2. ПОНЯТИЕ ЗА АКТ, ПОДЛЕЖАЩ НА ОБЖАЛВАНЕ

В определение от 11 октомври 2017 г., *Guardian Glass España, Central Vidriera/Комусия* (Т-170/16, [EU:T:2017:722](#)), Общият съд се произнася по искане за отмяна на решението, съдържащо се в документ, изпратен от Европейската комисия до испанските органи. Посоченият документ се отнася до преценката, извършена от Комисията във връзка с твърденията, които жалбоподателят е направил пред посочените органи относно съвместимостта с вътрешния пазар на държавната помощ, получена от него под формата на данъчни кредити. Делото се вписва в контекста на възстановяването от испанските органи на държавна помощ, изплатена под формата на данъчни кредити, по силата на схема за помощи, обявена от Комисията за незаконосъобразна. В решението, с което се установява тази незаконосъобразност, Комисията е уточнила, че нейната преценка се отнася до схемата за помощ и „не засяга възможността отделни помощи, изплатени по схемата и получени от определени предприятия, да се приемат за съвместими с общия пазар на индивидуално основание въз основа на специфичните им характеристики в рамките на последващо решение или съгласно регламентите за освобождаване“. След решението на Комисията испанските органи изпращат на жалбоподателя заповед за възстановяване.

Общият съд постановява, че обжалваният акт не поражда задължителни правни последици, които могат да засегнат интересите на жалбоподателя, като изменят съществено правното му положение, поради което не може да бъде обжалван.

За да стигне до този извод, Общият съд най-напред припомня, че когато Комисията установи схема на помощи, тя може, както е направила в конкретния случай, да се произнесе по общите характеристики на разглежданата схема, без да е длъжна да прави анализ на всеки отделен случай на прилагане. Съответната държава членка трябва да провери индивидуалното положение на всяко предприятие, засегнато от операцията по възстановяване, когато изпълнява решението на Комисията. Ако срещне непредвидени и непредвидими трудности по този повод, държавата членка трябва да се обърне към Комисията на основание задължението за лоялно сътрудничество. Що се отнася до писмата на Комисията, адресирани до националните органи в рамките на такава кореспонденция, те нямат задължителна сила, защото в тях тя само изразява становището си относно допустимия характер от гледна точка на правото на Европейския

съюз на предложените от съответната държава членка мерки за изпълнение с оглед на изпитваните от нея трудности.

Общият съд констатира по-нататък, че предметът на кореспонденцията между испанските органи и Комисията, както е видно от обжалвания акт, се вписва в рамките на изпълнението на решението, с което помощта е обявена за незаконосъобразна. Всъщност на етапа на възстановяване на помощите испанските органи са проверили дали по отношение на предоставената на жалбоподателя помощ е изпълнено условието, свързано със стимулиращия ефект на посочените помощи, и в този контекст те са запитали Комисията за начина, по който следва да се тълкува установеното в посоченото решение условие. Именно в отговор на този въпрос, като им предоставя информация за тълкуването, което следва да се направи на изискването за стимулиращия ефект, авторът на обжалвания акт е съставил този акт и го е изпратил на испанските органи.

Общият съд впрочем отхвърля довода на жалбоподателя, че Кралство Испания е изпратило уведомление за помощите, което задължавало Комисията да се произнесе с решение по съвместимостта на тези помощи. В това отношение Общият съд преценява, че съдържанието на кореспонденцията между испанските органи и Комисията показва, че тези органи са желали да получат информация от страна на Комисията, за да отговорят в становищата, които е трябвало да представят пред испанските юрисдикции, на въпроси, възникнали във връзка с някои получатели, обжалвали заповедите за възстановяване, без обаче тяхното действие да може да се разглежда като съдържащо уведомление за предоставените на жалбоподателя помощи, което би имало за последица Комисията да приеме решение на основание Регламент (ЕО) № 659/1999¹⁵. Накрая, уточнява Общият съд, представата, която са могли да имат испанските органи за породените от обжалвания акт правни последици, ако се предположи, че тази представа се установи, не може да послужи за преценката на допустимостта на жалбата против този акт.

3. ПРЕДСТАВИТЕЛСТВО ОТ АДВОКАТ, КОЙТО НЯМА КАЧЕСТВОТО НА ТРЕТО ЛИЦЕ

С определение от 20 ноември 2017 г., *BikeWorld/Комусия* (Т-702/15, [EU:T:2017:834](#)), Общият съд се произнася по искане за частична отмяна на решение на Комисията, с което се установява съществуването на незаконосъобразна и несъвместима с вътрешния пазар държавна помощ, приведена в действие от Федерална република Германия в полза на пистата за автомобилни състезания Nürburgring. Без да повдига формално възражение за недопустимост, Комисията сочи липсата на абсолютна процесуална предпоставка, изведена от това, че жалбата не отговаря на изискванията на членове 19 и 21 от Статута на Съда на Европейския съюз, доколкото адвокатът, представляващ жалбоподателя, е един от двамата съдружници в него и поради това не е независим от жалбоподателя. По този въпрос жалбоподателят изтъква, че към момента на подаване на жалбата участието на неговия представител се свеждало единствено до това, че притежава 10 % от капитала на жалбоподателя, но че този представител не е имал никаква роля в неговото административно и финансово управление и го представлява само като адвокат, а не като съдружник.

В това отношение Общият съд припомня, че за да го сезират с жалба, страните, различни от държавите членки, институциите на Съюза, държавите, страни по Споразумението за Европейското икономическо

^{15/} Регламент (ЕО) № 659/1999 на Съвета от 22 март 1999 година за установяване на подробни правила за прилагането на член [108 ДФЕС] (ОВ L 83, 1999 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 1, стр. 41).

пространство (ЕИП)¹⁶, различни от държавите членки, и Надзорният орган на Европейската асоциация за свободна търговия (ЕАСТ), упоменат в посоченото споразумение, не могат да извършват действия сами, а са длъжни да използват услугите на трето лице, което трябва да има право да практикува пред съд на държава членка или на друга държава, която е страна по Споразумението за ЕИП. Общият съд припомня, че според практиката на Съда същността на това изискване за представителство от трето лице, от една страна, е да попречи на частноправните субекти да предприемат сами действия пред съд, без да прибегват до посредник, и от друга страна, да гарантира, че юридическите лица са защитени от представител, който е достатъчно отдалечен от представляваното от него юридическо лице.

С оглед на тези критерии Общият съд постановява, че личните връзки, които адвокатът на жалбоподателя е имал с жалбоподателя и с делото към момента на подаване на жалбата, и по-конкретно фактът, че е придобил 10 % от капитала на жалбоподателя и оттогава е един от само двамата съдружници, е от естество той да не може да изпълни най-адекватно основната си роля на помощник на правосъдието. Според Общият съд жалбоподателят и неговият адвокат не са представили доказателство, по-конкретно в отговор на изтъкнатото от Комисията възражение за липса на абсолютна процесуална предпоставка, което би могло да изключи наличието на такава опасност в обстоятелствата по случая.

Общият съд констатира, че към момента на подаване на жалбата адвокатът на жалбоподателя е имал лични връзки с последния и с настоящото дело, поради което може да се приеме, че не е бил достатъчно отдалечен от жалбоподателя по смисъла на практиката на Съда, за да може да го представлява напълно независимо, и отхвърля жалбата като недопустима.

II. ИНСТИТУЦИОНАЛНО ПРАВО

В решение от 3 февруари 2017 г., *Minority SafePack – one million signatures for diversity in Europe/Комисия* (Т-646/13, [EU:T:2017:59](#)), Общият съд се произнася, сезиран по жалба за отмяна на решение на Комисията, с което е отхвърлено искането за регистрация на предложение за европейска гражданска инициатива (ЕГИ) с предмет да прикани Съюза да подобри защитата на лицата, принадлежащи към национални и езикови малцинства, и да укрепи културното и езиковото многообразие в Съюза. В приложението към предложението за ЕГИ са описани единадесет области, в които институциите на Съюза трябва да изготвят предложения за актове, и за тази цел се излагат точни обяснения относно видовете актове, които трябва да се приемат, съдържанието на тези актове и съответната правна основа в Договора за функционирането на ЕС. В решението си Комисията приема, че би могло, разгледани поотделно, някои от поисканите актове да попадат в обхвата на правомощията ѝ да представи предложения за правен акт на Съюза, но впоследствие прави извода, че регистрацията трябва да бъде отказана изцяло поради това че Регламент (ЕС) № 211/2011¹⁷ не предвижда частична регистрация на предложение за ЕГИ.

В това отношение Общият съд припомня, че на гражданина, представил предложение за ЕГИ, трябва да бъде дадена възможност да разбере причините, поради които тя не е регистрирана от Комисията. Следователно Комисията, сезирана с такова предложение, трябва да го прецени, но също и да уточни различните мотиви на решението, с което отказва регистрацията, поради последиците на същото за ефективното упражняване на правото на гражданите да внасят предложение за ЕГИ. В обжалваното

^{16/} Споразумение за Европейското икономическо пространство (ЕИП) от 2 май 1992 г. (ОВ L 1, 1994 г., стр. 3; Специално издание на български език, 2007 г., глава 11, том 53, стр. 4).

^{17/} Регламент (ЕС) № 211/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 16 февруари 2011 година относно гражданската инициатива (ОВ L 65, 2011 г., стр. 1).

решение обаче Комисията по никакъв начин не сочи кои от единадесетте предложения за правни актове, визиращи в предложението за ЕГИ, според нея попадат по очевиден начин извън обхвата на нейните правомощия да представи предложение за правен акт на Съюза и не излага никакви мотиви в подкрепа на тази преценка въпреки точните обяснения, дадени от организаторите относно вида на предлагания акт и съответната правна основа и съдържанието на тези актове. При тези условия Комисията във всеки случай не е дала възможност на организаторите да установят кои са предложенията, изложени в приложението към разглежданото предложение за ЕГИ, които според нея попадат извън обхвата на нейните правомощия, нито да узнаят мотивите, довели до тази преценка. Следователно организаторите са били възпрепятствани да оспорят обосноваността на преценката на Комисията, също както Общият съд е възпрепятстван да упражни своя контрол за законосъобразността на последната.

От това Общият съд прави извода, че без дори да е необходимо да се установи дали Комисията е трябвало освен това да изложи мотиви в подкрепа на тълкуването си, според което предложение за ЕГИ не може да бъде регистрирано, ако част от предложените мерки попадат извън обхвата на нейните правомощия, обжалваното решение е опорочено от недостатъчност на мотивите, поради което трябва да бъде отменено.

В решение от 10 май 2017 г., *Efler и др./Комисия* (Т-754/14, [EU:T:2017:323](#)), Общият съд има повод да разгледа законосъобразността на решението на Комисията, с което се отхвърля искането за регистрация на предложение за ЕГИ, озаглавена „Stop TTIP“, чийто предмет е да прикани Комисията да препоръча на Съвета да отмени мандата, който ѝ е дал за преговори по „Трансатлантическо партньорство за търговия и инвестиции“¹⁸, и в крайна сметка да се въздържи от сключването на „Всеобхватното икономическо и търговско споразумение“¹⁹. Така това дело повдига новаторския въпрос дали предложение за ЕГИ може да се отнася до акт, с който Съветът решава да оттегли мандата, който е дал на Комисията за преговори с оглед на сключването на международно споразумение с трета страна, и до акт, с който Съветът решава да не разреши подписването на такова споразумение или да не го сключи. В решението си Комисията изтъква, че предложение за ЕГИ не може да се отнася до подобни актове. Тя посочва, от една страна, подготвителния характер и липсата на външни спрямо институциите правни последици на акта за започване на преговорите с оглед на сключването на международно споразумение и от друга страна, обстоятелството, че предложените за приемане правни актове не са необходими „за целите на прилагането на Договорите“.

Като отхвърля защитаваната от Комисията теза, Общият съд на първо място приема, че понятието за правен акт по смисъла на член 11, параграф 4 ДЕС, на член 2, параграф 1 от Регламент № 211/2011 и на член 4, параграф 2, буква б) от същия регламент не би могло, при липсата на доводи за противното, да се схваща като свеждащо се единствено до правните актове на Съюза, които са окончателни и пораждат правни последици спрямо трети лица. Всъщност според Общия съд нито текстът на разглежданите разпоредби, нито преследваните от тях цели дават основание по-специално решение, с което се разрешава започването на преговорите с оглед на сключването на международно споразумение, прието в приложение на член 207, параграфи 3 и 4 ДФЕС и на член 218 ДФЕС и което представлява по очевиден начин решение по смисъла на член 288, четвърта алинея ДФЕС, да се изключи от понятието за правен акт за целите на ЕГИ. Тъкмо обратното, Общият съд отбелязва, че принципът на демокрация, също както и конкретно преследваната с механизма за ЕГИ цел, изразяваща се в подобряване на демократичното функциониране на Съюза, налагат да се възприеме тълкуване на понятието за правен акт, което обхваща правните актове,

18/ С решение от 14 юни 2013 г. Съветът разрешава на Комисията да започне преговори със Съединените американски щати с оглед на сключването на споразумение за свободна търговия, наречено „Трансатлантическо партньорство за търговия и инвестиции“ (Transatlantic Trade and Investment Partnership, наричано по-нататък „TTIP“).

19/ С решение от 27 април 2009 г. Съветът на Европейския съюз разрешава на Комисията да започне преговори с Канада с оглед на сключването на споразумение за свободна търговия, наречено „Всеобхватно икономическо и търговско споразумение“ (Comprehensive Economic and Trade Agreement, наричано по-нататък „CETA“).

каквито са решенията за започване на преговори за сключването на международно споразумение, което безспорно цели да измени правния ред на Съюза. Според Общия съд тезата, според която Съветът и Комисията се ползват от непряка демократична легитимност, достатъчна за приемане на правни актове, които не пораждаат правни последици спрямо трети лица, би имала за последица да ограничи значително използването на механизма за ЕГИ като инструмент за участие на гражданите на Съюза в нормативната дейност на същия посредством сключването на международни споразумения. По-нататък, според Общия съд решение за оттегляне на разрешението за започване на преговори с оглед на сключването на международно споразумение в частта му, в която то слага край на тези преговори, не би могло да се квалифицира като подготвителен акт, а същото има окончателен характер.

На второ място, Общият съд приема, че правната уредба относно ЕГИ не съдържа никакво указание в смисъл, че гражданското участие не би могло да се предвиди с цел да се попречи на приемането на правен акт. Наистина, макар че в съответствие с член 11, параграф 4 ДЕС и с член 2, параграф 1 от Регламент № 211/2011 планираният правен акт трябва да допринася за прилагането на Договорите, то точно такъв е случаят на актовете, които имат за предмет да попречат на сключването на международни споразумения, които целят да изменят правния ред на Съюза.

В това отношение Общият съд отбелязва, че преследваната с механизма на ЕГИ цел на участието в демократичния живот на Съюза включва явно възможността да се поиска изменението на действащите правни актове или тяхното пълно или частично оттегляне. При това положение не е обосновано и изключването от демократичния дебат на правните актове, насочени към оттеглянето на решение, с което се разрешава започването на преговори с оглед на сключването на международно споразумение, и на актовете, имащи за предмет да попречат на подписването и сключването на подобно споразумение. Противно на защитаваната от Комисията теза, тези актове безспорно пораждаат самостоятелни правни последици, като пречат евентуално на обявено изменение на правото на Съюза. Нищо обаче не обосновава авторите на предложението за ЕГИ да се задължават да изчакат сключването на споразумение, за да могат след това да оспорят единствено неговата целесъобразност.

Впрочем според Общия съд, далеч от вмешателство в протичането на започната законодателна процедура, такова предложение за ЕГИ представлява израз на ефективното участие на гражданите на Съюза в демократичния живот на същия, без да поставя под въпрос търсеното с Договорите институционално равновесие.

По делото, по което е постановено решение от 20 ноември 2017 г., **Voigt/Парламент** (Т-618/15, [EU:T:2017:821](#)), Общият съд е сезиран с жалба срещу две решения, с които Европейският парламент е отказал, от една страна, да предостави зала на жалбоподателя за провеждане на пресконференция и от друга страна, да допусне руски граждани до своите помещения. Жалбоподателят, избран за член на Парламента от листата на германска партия, е участвал в политически форум, проведен в Санкт Петербург (Русия). Като продължение на този форум жалбоподателят възнамерявал да организира пресконференция и работна среща в помещенията на Парламента в присъствието по-конкретно, що се отнася до работната среща, на членове и симпатизант на руската партия Rodina. Междувременно Парламентът приема Резолюция 2015/2001(INI)²⁰.

Като разглежда най-напред допустимостта на основанието, изведено от нарушение на член 21 от Хартата на основните права на Европейския съюз, поради това че отказът да се предостави достъп до Парламента на руските гости е опорочен от дискриминация, основана на техния етнически произход или на тяхното гражданство, Общият съд припомня, че жалбоподателят няма право да предприема действия в интерес на закона или на институциите и може да изтъква в подкрепа на жалба за отмяна единствено твърдения

^{20/} Резолюция на Европейския парламент от 10 юни 2015 г. относно състоянието на отношенията между ЕС и Русия (2015/2001(INI) (ОВ С 407, 2016 г., стр. 35).

за нарушения, които го касаят лично. Това изискване обаче не може да се възприема като показателно за това, че съдът на Съюза приема дадено твърдение за нарушение за допустимо единствено при условие че то е свързано с конкретното положение на самия жалбоподател. В действителност твърденията за нарушения на жалбоподател са допустими, ако могат да обосноват отмяна, от която той би могъл да има полза. В конкретния случай обаче според Общия съд твърдяната дискриминация на руските гости, основана на тяхното гражданство или на техния етнически произход, хипотетично е можела да навреди и на жалбоподателя, доколкото той е бил в основата на отправената до тях покана и е бил възпрепятстван да проведе организираната от него в Парламента работна среща с тяхно участие.

Разглеждайки по-нататък това основание по същество, Общият съд посочва, че ако гражданството е правна и политическа връзка между дадено лице и дадена суверенна държава, то понятието за етнически произход произхожда от идеята, че групи в обществото имат усещането за принадлежност към една и съща нация или имат общи религиозни вярвания, език, културен произход и традиции, както и жизнена среда. Що се отнася до забраната за дискриминация, основана на етническия произход, Общият съд отбелязва, че жалбоподателят изтъква единствено руското гражданство на неговите гости и не е доказал по никакъв начин, че решението да се откаже достъп до Парламента на неговите руски гости е било прието въз основа на тяхната принадлежност към конкретна етническа група. Що се отнася до забраната за дискриминация, основана на гражданство, Общият съд напомня, че съгласно член 6, параграф 1, трета алинея ДЕС и член 52, параграф 7 от Хартата на основните права разясненията относно последната²¹ трябва да се вземат под внимание при тълкуването ѝ. Съгласно тези разяснения обаче член 21, параграф 2 от Хартата на основните права „съответства на член 18, параграф 1 [ДФЕС] и следва да се прилага в съответствие с него“.

Вследствие на това Общият съд приема, предвид член 18, първа алинея ДФЕС и съдебната практика по него, че член 21, параграф 2 от Хартата на основните права се отнася само до случаите, попадащи в приложното поле на правото на Съюза, в които гражданин на държава членка е обект на дискриминационно третиране в сравнение с гражданите на друга държава членка единствено поради своето гражданство, така че този член не намира приложение при евентуално различно третиране между гражданите на държавите членки и тези на трети държави. Поради това жалбоподателят не може да се позове на нарушение на член 21, параграф 2 от Хартата на основните права по отношение на неговите руски гости.

Като разглежда накрая основание, изведено от злоупотреба с власт, Общият съд постановява, че Парламентът няма задължението да насърчава политическата дейност на партия на трета държава в рамките на своята инфраструктура и че следователно той не е длъжен да приема членове или симпатизанти на подобна партия, за да могат да изразят възгледите си в неговите помещения. Всъщност от структурата на Договорите и на приетите с оглед на тяхното прилагане текстове, както и от необходимостта да се гарантира свободното упражняване на предоставените на Парламента правомощия следва, че той не е мястото, където всички представители на обществеността получават автоматично възможност да се изкажат.

21/ Разясненията относно Хартата на основните права (ОВ С 303, 2007 г., стр. 17).

III. ПРАВИЛА В ОБЛАСТТА НА КОНКУРЕНЦИЯТА, ПРИЛОЖИМИ ЗА ПРЕДПРИЯТИЯТА

1. ПРИНОС В ОБЛАСТТА НА ЧЛЕНОВЕ 101 И 102 ДФЕС

По делото, по което е постановил решение от 10 ноември 2017 г., *Isap и др./Комисия* (Т-180/15, [EU:T:2017:795](#)), Общият съд е сезиран с жалба за отмяна на решението, с което Комисията приема, че жалбоподателите са участвали в извършването на шест нарушения на член 101 ДФЕС, свързани с манипулиране на референтните междубанкови лихвени проценти London Interbank Offered Rate (LIBOR, лондонски междубанков лихвен процент) и Tokyo Interbank Offered Rate (TIBOR, токийски междубанков лихвен процент) на пазара на лихвените деривати в японски йени, като тези нарушения предварително са били констатирани с решение от 2013 г.²² Поведението, в което са обвинени жалбоподателите, се състои в „улесняване“ на извършването на шест нарушения, а именно „нарушението UBS/RBS от 2007 г.“, „нарушението UBS/RBS от 2008 г.“, „нарушението UBS/DB“, „нарушението Citi/RBS“, „нарушението Citi/DB“ и „нарушението Citi/UBS“. В решението от 2013 г., прието в съответствие с процедурата за постигане на споразумение, предвидена в член 10а от Регламент (ЕО) № 773/2004²³, изменен с Регламент (ЕО) № 622/2008²⁴, Citigroup Inc., Citigroup Global Markets Japan Inc. Deutsche Bank Aktiengesellschaft, UBS AG, UBS Securities Japan и The Royal Bank of Scotland (RBS) признават участието си в разглежданите нарушения. Жалбоподателите решават да не участват в процедурата за постигане на споразумение. Вследствие на това към тях е приложено нормалното производство и им е наложена глоба в размер на 14 960 000 EUR.

Като отбелязва, че жалбоподателите са подведени под отговорност въз основа на тяхното участие в установените от Комисията антиконкурентни деяния, които последната е квалифицирала като „улесняване“, Общият съд разглежда най-напред дали жалбоподателите са искали да допринесат със собственото си поведение за общите цели, преследвани от всички участници, и дали са знаели за планираните или прилаганите от други предприятия действия за постигането на същите цели, или са могли разумно да ги предвидят и са били готови да приемат риска от това. В това отношение Комисията не е доказала надлежно, че жалбоподателите са знаели за наличието на тайно споразумение между съответните банки в рамките на „нарушението UBS/RBS от 2007 г.“, на „нарушението UBS/RBS от 2008 г.“, на „нарушението Citi/DB“ и на „нарушението Citi/UBS“. Общият съд потвърждава тази позиция, но само по отношение на едно от разглежданите нарушения (а именно „нарушението UBS/RBS от 2008 г.“). Като преценява, че Комисията не е представила доказателства, годни да установят, че жалбоподателите са знаели или са могли разумно да предвидят ролята на RBS в нарушението, Общият съд отменя обжалваното решение в частта му, която се отнася до участието на жалбоподателите в това нарушение.

Що се отнася до доказването на нарушенията и на тяхната продължителност, което е в тежест на Комисията, Общият съд припомня, че при обстоятелства, когато за продължаването на действието на дадено

^{22/} Решение C(2013) 8602 окончателен на Комисията от 4 декември 2013 година относно производство по член 101 ДФЕС и член 53 от Споразумението за ЕИП (Дело AT.39861 — Лихвени деривати в йени).

^{23/} Регламент (ЕО) № 773/2004 на Комисията от 7 април 2004 година относно водените от Комисията производства съгласно членове [101 ДФЕС] и [102 ДФЕС] (ОВ L 123, 2004 г., стр. 18; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 1, стр. 242).

^{24/} Регламент (ЕО) № 622/2008 на Комисията от 30 юни 2008 г. за изменение на Регламент (ЕО) № 773/2004 на Комисията относно провеждането на процедури за постигане на споразумение при дела за картели (ОВ L 171, 2008 г., стр. 3).

споразумение или съгласувана практика се изискват специални позитивни мерки, Комисията не може да презумира, че картелът продължава да съществува, ако липсват доказателства за приемане на посочените мерки. От това следва, че за да докаже, че жалбоподателите са участвали в единните и продължени нарушения, а оттам — и че носят отговорност за всички периоди на нарушенията, Комисията е трябвало да изтъкне позитивни мерки, приемани от жалбоподателите ежедневно или поне в рамките на достатъчно ограничен интервал от време. В противен случай Комисията е следвало да установи наличието на единни и продължавани нарушения и да не включва в периодите, за които е приела за установено участието на жалбоподателите, интервалите от време, за които не разполага с доказателства за участието им. В това отношение Общият съд счита, че представените от Комисията доказателства не позволяват да се обоснове целият период на нарушението, възприет за „нарушението UBS/RBS от 2007 г.“, „нарушението Citi/RBS“ и „нарушението Citi/DB и Citi/UBS“.

По-нататък, от Общия съд е поискано да се произнесе по твърдението за нарушение на жалбоподателите, според което обжалваното решение, прието през 2015 г., трябва да бъде отменено поради нарушаване на принципа на презумпцията за невиновност, тъй като деянията им са посочени още в решението от 2013 г. По този въпрос Общият съд подчертава че, макар този принцип да е установен в член 48 от Хартата на основните права, която съгласно член 6 ДЕС има същата сила като Договорите, процедурата за постигане на споразумение от своя страна е уредена в регламент, приет само от Комисията на основание член 33 от Регламент (ЕО) № 1/2003²⁵, а именно Регламент № 622/2008, и че тя е факултативна както за Комисията, така и за съответните предприятия. Поради това свързаните със спазването на принципа на презумпцията за невиновност изисквания не биха могли да бъдат накърнени по съображения за опазване на целите за бързина и ефективност на процедурата за постигане на споразумение, колкото и похвални да са тези цели. Напротив, Комисията трябва да прилага процедурата за постигане на споразумение по начин, съвместим с изискванията на член 48 от Хартата на основните права. По този начин в такава „хибридна“ процедура за постигане на споразумение трябва да бъде спазена презумпцията за невиновност на предприятието, което е решило да не се споразумява. Следователно, когато прецени, че не може да се произнесе по отговорността на предприятията, участващи в процедурата по постигане на споразумение, без да се произнесе по участието в нарушението на предприятието, което е решило да не се споразумява, Комисията трябва да предприеме необходимите мерки — сред които е и евентуалното приемане на една и съща дата на решения за всички участващи в картела предприятия — за спазване на посочената презумпция за невиновност. От това Общият съд заключава, че с приемането на решението от 2013 г. Комисията е нарушила презумпцията за невиновност на жалбоподателите. Същевременно той уточнява, че това нарушение не може да се отрази пряко на законосъобразността на обжалваното решение, тъй като двете решения са приети в отделни и самостоятелни производства.

Накрая, Общият съд отбелязва, че Комисията в обжалваното решение не е изложила методологията, приложена при определянето на размера на наложените глоби. Вследствие на това Общият съд отменя поради непълнота на мотивите частта от обжалваното решение, в която се определя размерът на глобите.

В решение от 16 май 2017 г., *Agria Polska и др./Комисия* (Т-480/15, обжалвано²⁶, [EU:T:2017:339](#)) Общият съд се произнася, сезиран по жалба за отмяна на решението на Комисията, с което се отхвърля жалбата, подадена от жалбоподателите, дружества, които продават продукти за растителна защита в рамките на паралелен внос, във връзка с нарушения на член 101 ДФЕС и/или на член 102 ДФЕС, за които се твърди, че са допуснати от тринадесет предприятия, производители и дистрибутори на такива продукти, с помощта или с посредничеството на четири професионални организации и една адвокатска кантора. Пред Комисията

^{25/} Регламент (ЕО) № 1/2003 на Съвета от 16 декември 2002 година относно изпълнението на правилата за конкуренция, предвидени в членове [101 ДФЕС] и [102 ДФЕС] (ОВ L 1, 2003 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 1, стр. 167).

^{26/} Дело C-373/17 P, *Agria Polska и др./Комисия*.

жалбоподателите изтъкват, че посочените в жалбата субекти са приложили спрямо тях практики, които нарушават правото на Съюза в областта на конкуренцията. Тези практики били основно под формата на споразумения и/или съгласувани практики между тези субекти и се състояли в злоупотреба с координирано подаване на сигнали до австрийските и полските административни и наказателноправни органи.

В това отношение Общият съд отбелязва, че наистина член 101 ДФЕС категорично не допуска каквото и да било установяване на пряк или косвен контакт между стопанските субекти, имащ за цел или резултат било да повлияе на поведението на пазара на настоящ или потенциален конкурент, било да се разкрие пред подобен конкурент собственото поведение, за което е взето решение да бъде възприето на пазара или пък за което съществуват такива намерения. Въпреки това стопанските субекти запазват правото да се адаптират разумно спрямо установеното или очакваното поведение на своите конкуренти. Така предприятията могат по-специално да предприемат действия в защита на своите легитимни интереси при наличието на евентуално нарушение от техните конкуренти на приложимите разпоредби, както в настоящия случай на правната уредба относно търговията с продукти за растителна защита. Ето защо, без да допусне явна грешка в преценката в обжалваното решение, Комисията е приела, че посочените в жалбата субекти са имали право да информират националните органи за твърдените нарушения на приложимата правна уредба от страна на жалбоподателите и евентуално да сътрудничат на тези органи при извършените от тези органи проверки.

В този контекст Общият съд констатира, че решенията за извършване на проверки по документи или на място и за образуване на административни и наказателни производства срещу жалбоподателите се дължат на посочените национални органи, които извършват действия в обществен интерес и чиито решения в това отношение попадат в рамките на правото им на преценка. Общият съд смята, че поведението и решенията на органите на държавите членки, по-специално тяхното съгласуване с цел да изпълнят задачите си по надзор, не попадат в приложното поле на членове 101 ДФЕС и 102 ДФЕС, тъй като тези членове имат за цел да регламентират само поведението на предприятия. Той изключва впрочем възможността подаването на сигнали от конкурентите на жалбоподателите да попада в рамките на понятието за „злоупотреба с правноустановени процедури“ или за „злонамерена жалба“ по смисъла на решения *ITT Promedia/Комусия*²⁷ и *AstraZeneca/Комусия*²⁸, по-конкретно поради свободата на преценка на националните органи в техните решения да извършат проверки и/или да наложат санкции вследствие на тези сигнали.

Накрая, Общият съд посочва, че да се приеме гледната точка на жалбоподателите, че Комисията трябвало системно да започва разследване, когато жалба, аналогична на представената пред нея, вече е била отхвърлена преди това, евентуално погрешно, от национален орган за защита на конкуренцията по съображения, свързани с погасителна давност, не би било съвместимо с целта на член 13, параграф 2 от Регламент № 1/2003, състояща се в това да се създаде възможност за ефикасна работа по случаите на най-подходящите за това органи в европейската мрежа от органи по конкуренцията. Освен това Общият съд припомня, че констатирането на евентуално неизпълнение на задължения на органите, включително съдебните, на държавите членки не е част от предвиденото в член 7 от Регламент № 1/2003 производство, тъй като тези въпроси попадат в рамките на производството за установяване на неизпълнение на задължения, предвидено в член 258 ДФЕС.

^{27/} Решение от 17 юли 1998 г., T-111/96, [EU:T:1998:183](#).

^{28/} Решение от 1 юли 2010 г., T-321/05, [EU:T:2010:266](#).

2. ПРИНОС В ОБЛАСТТА НА КОНЦЕНТРАЦИИТЕ

В решение от 7 март 2017 г., **United Parcel Service/Комисия** (Т-194/13, обжалвано²⁹, [EU:T:2017:144](#)) Общият съд се произнася по жалба срещу решение, с което Комисията е обявила за несъвместима с вътрешния пазар и със Споразумението за ЕИП, в приложение на член 8, параграф 3 от Регламент (ЕО) № 139/2004³⁰, концентрацията между **United Parcel Service, Inc. (UPS)** и **TNT Express NV (TNT)**, две дружества, активни на пазарите на международни услуги по експресни доставки на малки пакети. Това решение се основава на констатацията, че придобиването на TNT от UPS е довело до ограничаване на конкуренцията в петнадесет държави членки на ЕИП, що се отнася до експресните доставки на малки пакети в други европейски страни. В тези държави придобиването е намалило на трима или дори само на двама броя на големите доставчици на този пазар, като понякога е оставило дружеството DHL като единствен заместител на UPS. Според Комисията следователно концентрацията е била в ущърб на клиентите поради вероятните повишения на цените, до които е довела.

В отговор на основанията, на което се позовава жалбоподателят, UPS, изведено от засягане на неговото право на защита, Общият съд припомня, че спазването на това право, и по-конкретно принципът на състезателност изискват по време на административната процедура заинтересованото предприятие да е било в състояние да изложи ефективно своята гледна точка относно истинността и значимостта на твърдените факти и обстоятелства, както и относно документите, приети от Комисията в подкрепа на твърденията ѝ. В това отношение Общият съд отбелязва, че иконометричният анализ, използван от Комисията в решението ѝ, е бил основан на различен модел от този, който е бил предмет на обсъждане в хода на административната процедура. Всъщност Комисията е внесла значителни промени в анализите, обсъдени предварително с жалбоподателя. Предвид тези промени Общият съд счита, че Комисията е била длъжна да връчи на жалбоподателя окончателния модел на иконометричния анализ преди приемането на обжалваното решение. Като не е направила това, Комисията е нарушила правото на защита на жалбоподателя. Като приема, че ако това процесуално нарушение не беше допуснато, жалбоподателят би могъл да осигури по-добре, дори и в ограничена степен, правото си на защита, ако е разполагал с окончателния вариант на утвърдения от Комисията иконометричен анализ преди приемането на обжалваното решение, Общият съд отменя изцяло обжалваното решение, без да разглежда останалите основания, предявени от жалбоподателя.

В решение от 26 октомври 2017 г., **KPN/Комисия** (Т-394/15, непубликувано, [EU:T:2017:756](#)) Общият съд има повод да се произнесе по искане за отмяна на решението на Комисията, с което е обявена за несъвместима с вътрешния пазар операцията по концентрация, визираща придобиването от международния кабелен оператор **Liberty Global plc** на изключителния контрол на предприятието **Ziggo NV**. В подкрепа на жалбата си жалбоподателят се позовава по-конкретно на нарушение на задължението за мотивиране, тъй като Комисията не е изложила мотиви за липсата на анализ на евентуалните вертикални антиконкурентни последици на концентрацията на пазара на платени спортни телевизионни канали.

По този въпрос Общият съд отбелязва, че в обжалваното решение Комисията не анализира последиците на операцията относно евентуален пазар на доставките и на придобиването на едро на платени спортни телевизионни канали, на който единствените два налични канала са **SporT-1**, притежаван от **Liberty Global**,

29/ Дело C-265/17 P, **Комисия/United Parcel Service**.

30/ Регламент (ЕО) № 139/2004 на Съвета от 20 януари 2004 година относно контрола върху концентрациите между предприятия (ОВ L 24, 2004 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 1, стр. 201, наричан по-нататък „регламентът за сливанията“), приложен с Регламент (ЕО) № 802/2004 на Комисията от 21 април 2004 г. (ОВ L 133, 2004 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 2, стр. 3).

и Fox Sports, притежаван от трето лице. Макар обжалваното решение несъмнено да споменава няколкократно SporT-1 и Fox Sports, то все пак не съдържа никакъв анализ на вертикалните антиконкурентни последици на предвидената операция по концентрация на пазара в хипотезата, при която пазарът на разглеждания продукт се определи като този на доставката и на придобиването на едро на платени спортни телевизионни канали. В това отношение, отбелязва Общият съд, Комисията е признала, че пазарът за доставка и придобиване на едро на платени спортни телевизионни канали би могъл да се сегментира още повече според това дали става въпрос за филмови, или за спортни канали. Освен това тя посочва в обжалваното решение, че този въпрос може „да остане висящ, предвид факта че оценката на предвидената операция остава същата“. От това следва, че Комисията е оставила нерешен въпроса за точното определяне на пазара на разглеждания продукт, защото дори в хипотезата на допълнително сегментиране концентрацията е можело да се обяви за съвместима с вътрешния пазар, тъй като не е бил налице проблем във връзка с конкуренцията.

Според Общия съд този подход, изразяващ се в оставяне нерешен на въпроса за точното определяне на разглеждания пазар, изисква Комисията да обясни сбито причините, поради които предвидената операция не поставя проблем във връзка с конкуренцията, включително вертикалните последици относно евентуален пазар на доставката и на придобиването на едро на платени спортни телевизионни канали, така че да се даде възможност на заинтересованите лица да се запознаят с обосновката на тази позиция, а на съда на Съюза — да упражни своя контрол върху преценката на Комисията. Тъй като обжалваното решение не съдържа изрични мотиви в това отношение, Общият съд заключава, че то не отговаря на изискванията за мотивация, произтичащи от член 296 ДФЕС.

В решение от 26 октомври 2017 г., *Marine Harvest/Комисия* (T-704/14, обжалвано³¹, [EU:T:2017:753](#)) Общият съд има повод да разгледа законосъобразността на решението, с което Комисията е наложила на жалбоподателя глоба за привеждането в действие на концентрация в нарушение на член 4, параграф 1 и член 7, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 139/2004.

В случая е разгледано придобиването от жалбоподателя на контрола върху Morpol ASA, сключено на 18 декември 2012 г. На 21 декември 2012 г. жалбоподателят изпраща на Комисията искане да бъде определен екип, който да разгледа неговата преписка, и съобщава на Комисията, че няма да упражнява правото си на глас преди приемането на нейното решение. На 15 януари 2013 г. жалбоподателя представя задължително публично търгово предложение за закупуване на останалите акции на Morpol. След официалното уведомяване за операцията на 9 август 2013 г., Комисията разрешава, под условие, концентрацията на 30 септември 2013 г. На 23 юли 2014 г. Комисията приема обжалваното решение, в което констатира, че жалбоподателят е осъществил концентрация с общностно измерение през периода 18 декември 2012 г. — 30 септември 2013 г., преди да бъде извършено уведомяване за нея и тя да бъде обявена за съвместима с вътрешния пазар, в нарушение на горепосочените членове. Това дело е повод за Общия съд да внесе уточнения относно тълкуването на правилата за спирането на концентрация по силата на член 7 от Регламент № 139/2004, за понятието за концентрация с единен характер, за принципа *ne bis in idem* и за принципите, регулиращи съвкупността от нарушения.

Що се отнася най-напред до тълкуването на член 7 от Регламент № 139/2004, Общият съд започва с отбелязване на това, че доколкото жалбоподателят чрез придобиването през декември 2012 г. е придобил контрола върху Morpol, съгласно член 4, параграф 1, първа алинея и член 7, параграф 1 от Регламент № 139/2004 той по принцип е трябвало да уведоми Комисията за тази концентрация преди нейното осъществяване и не е трябвало да я осъществява, преди да бъде обявена от Комисията за съвместима с вътрешния пазар. Макар жалбоподателят да изтъква, че възражението, предвидено в член 7, параграф 2

31/ Дело C-10/18 P, *Marine Harvest/Комисия*.

от Регламент № 139/2004, е приложимо, според Общия съд това не е така. По този въпрос Общият съд отбелязва, че макар първата хипотеза по член 7, параграф 2 от Регламент № 139/2004, свързана с публично търгово предложение за закупуване или замяна, да позволява при определени обстоятелства извършването на публично търгово предложение преди уведомяване и разрешаване, дори то да представлява концентрация с общностно измерение, според текста на тази разпоредба тя все пак не позволява реализирането на частно придобиване. В разглеждания случай обаче Комисията не установява, че жалбоподателят е нарушил член 7, параграф 1 от Регламент № 139/2004, като е реализирал процедурата по публично търгово предложение. Тя установява, че с придобиването през декември 2012 г., което я предшества, жалбоподателят е нарушил член 7, параграф 1 и член 4, параграф 1 от Регламент № 139/2004. Ето защо предвид текста и първата хипотеза по член 7, параграф 2 от Регламент № 139/2004 не е приложима в разглеждания случай. Колкото до втората хипотеза по член 7, параграф 2 от този регламент, а именно извършването на серия от операции с ценни книжа, посредством които контролът се придобива от различни продавачи, Общият съд констатира, че в разглеждания случай жалбоподателят придобива контрола върху Morpol само от един продавач чрез само една сделка с ценни книжа, а именно придобиването през декември 2012 г. Следователно контролът не е придобит нито от различни продавачи, нито чрез поредица от сделки. От това произтича, че предвид текста и втората хипотеза по член 7, параграф 2 от Регламент № 139/2004 също не е приложима.

Що се отнася по-нататък до понятието за една-единствена концентрация, Общият съд смята, че то не е предназначено за прилагане в хипотеза, при която фактическият самостоятелен контрол единствено върху целевото дружество е придобит само от един продавач само чрез първата частна сделка, дори същата да е последвана от задължително публично търгово предложение. Макар доводите на жалбоподателя, че придобиването на контрол само чрез една частна сделка, последвана от задължително публично търгово предложение, представлява една-единствена концентрация, да са приети, това би имало за последица да се разшири твърде много приложното поле на изключението по член 7, параграф 2 от Регламент № 139/2004. Общият съд подчертава по-нататък, че сама по себе си възможността Комисията да наложи строги санкции за нарушение на разпоредба от конкурентното право не поставя под въпрос необходимостта дерогиращите разпоредби да се тълкуват ограничително. Дори да се допусне, че наложените на основание член 14 от Регламент № 139/2004 глоби имат наказателен характер, в разглеждания случай не може да се приеме, че Комисията е приложила наказателния закон разширително в ущърб на обвиняемия. Всъщност Комисията само отказва да разшири приложното поле на изключението по член 7, параграф 2 от Регламент № 139/2004 отвъд неговия текст.

Що се отнася, накрая, до принципа *ne bis in idem* и до правилата, регулиращи съвкупността от нарушения, Общият съд посочва, че ако предприятие не изпълни задължението по член 4, параграф 1 от Регламент № 139/2004 за извършване на уведомяване за концентрация преди осъществяването ѝ, това означава, че то нарушава забраната за осъществяване на концентрация, преди да бъде извършено уведомяване за нея и тя да бъде разрешена, произтичаща от член 7, параграф 1 от посочения регламент. Същевременно в разглеждания случай принципът *ne bis in idem* е неприложим, тъй като санкциите са наложени от един и същ орган с едно и също решение. В този контекст Общият съд уточнява, че когато с едни и същи деяния се нарушат няколко разпоредби, чието нарушаване се наказва с глоби, въпросът дали с едно и също решение може да се наложат няколко глоби, не засяга принципа *ne bis in idem*, а принципите, регулиращи съвкупността от нарушения. В това отношение, макар жалбоподателят да изтъква, че когато едно деяние попада в обхвата на две правни разпоредби, „основно приложимата“ разпоредба изключва всички други разпоредби, Общият съд отбелязва, че законодателят не е определил едното от разглежданите нарушения като по-тежко от другото, като и за двете се прилага един и същ таван в съответствие с член 14, параграф 2, букви а) и б) от Регламент № 139/2004. Поради това не може едната от горепосочените разпоредби да се счита за „основно приложима“. Поради това Общият съд прави извода, че Комисията правилно е санкционирала жалбоподателя за нарушението на двете разпоредби.

IV. ДЪРЖАВНИ ПОМОЩИ

1. ДОПУСТИМОСТ

По делата, по които са постановени решения от 6 април 2017 г., *Regione autonoma della Sardegna/Комисия* (T-219/14, [EU:T:2017:266](#)) и от 6 април 2017 г., *Saremar/Комисия* (T-220/14, [EU:T:2017:267](#)), Общият съд е сезиран с две жалби за отмяна на решението, с което Комисията обявява за несъвместими с вътрешния пазар мерки за помощ, приведени в изпълнение от автономен регион Сардиния в полза на дружество, което извършва обществена услуга по морски каботаж, и разпорежда събирането на сумите по тях. Комисията поддържа, че поради извършващата се в момента ликвидация на посоченото дружество правният интерес на същото и този на автономен регион Сардиния са отпаднали в хода на производството.

Що се отнася най-напред до жалбата, подадена от засегнатото дружество по делото, по което е постановено решение от 6 април 2017 г., *Saremar/Комисия* (T-220/14, [EU:T:2017:267](#)), Общият съд започва, предвид факта че евентуално загубване на процесуалната правоспособност на същото би направило безпредметен въпроса за неговия правен интерес, с проверка дали не е загубило посочената правоспособност в хода на производството. В това отношение Общият съд приема, че когато съгласно националното право жалбоподателят запазва правото да предявява от свое име съдебни искове и да участва в съдебни производства с оглед защитата на имуществото си, той не е загубил в хода на производството, въпреки извършващата се ликвидация, своята процесуална правоспособност. Впрочем Общият съд констатира, че обжалваното решение, доколкото обявява за несъвместими и незаконосъобразни предоставените на жалбоподателя помощи и разпорежда събирането на сумите по тях, е увреждащ го акт към датата на подаване на жалбата. Според Общия съд обжалваното решение не е спряло да произвежда правни последици по отношение на жалбоподателя поради факта на извършващата се ликвидация на последния. Всъщност, на първо място, автономен регион Сардиния остава в невъзможност да изплати в негова полза частта от спорните помощи, които все още не са приведени в изпълнение. На второ място, що се отнася до вече изплатената част от спорните помощи, ликвидацията на жалбоподателя не поставя под въпрос принципа на възстановяване на тези помощи, което може при необходимост да се осъществи под формата на вписване в пасива на предприятието. По този начин Общият съд прави извода, че правният интерес на жалбоподателя не е отпаднал в хода на производството.

Що се отнася по-нататък до жалбата, подадена от автономен регион Сардиния по делото, по което е постановено решение от 6 април 2017 г., *Regione autonoma della Sardegna/Комисия* (T-219/14, [EU:T:2017:266](#)), Общият съд постановява, че същият разполага с процесуална легитимация, доколкото, от една страна, обжалваното решение е от естество да засегне пряко неговите права и задължения във връзка със спорните помощи и от друга страна, тези помощи са предоставени по негова инициатива и в рамките на собствените му правомощия. Относно правния интерес на автономен регион Сардиния Общият съд, след като отбелязва, че не е длъжен да се произнася по разпределянето на правомощията между различните национални образувания и по съответстващите им задължения, констатира, че към момента на подаване на жалбата жалбоподателят е можел да извлече полза от отмяната на обжалваното решение, която отмяна неизбежно би променила правното му положение. Според Общия съд извършващата се ликвидация на засегнатото дружество в хода на производството не е от естество да постави под въпрос тази констатация, поради което правният интерес на жалбоподателя не е отпаднал.

2. АДМИНИСТРАТИВНО ПРОИЗВОДСТВО

В решение от 17 ноември 2017 г., *Gmina Miasto Gdynia u Port Lotniczy Gdynia Kosakowo/Комисия* (Т-263/15, [EU:T:2017:820](#)) Общият съд се произнася, сезиран с жалба за отмяна на поредица от разпоредби от решение на Комисията, което обявява за несъвместима с вътрешния пазар държавната помощ, приведена в действие от Република Полша под формата на публично финансиране, предоставено от общини Гдиня (Полша) и Косаково (Полша) в полза на летище Гдиня-Косаково. Финансирането включва капиталови вноски от общини Гдиня и Косаково, които имат за цел да покрият както инвестиционните разходи (инвестиционна помощ), така и оперативните разходи на летището по време на първоначалната фаза от неговата експлоатация (оперативна помощ). Обжалваното решение замества предходно решение, в което Комисията вече е направила същата констатация, доколкото в хода на производствата за постановяване на временни мерки, започнати междувременно пред Общия съд, е станало ясно, че обявената за несъвместима с вътрешния пазар държавна помощ е включвала определени инвестиции, които според решението за образуване не са представлявали държавни помощи, щом допринасят за осъществяването на цел от общ интерес. Комисията приема, че не е необходимо да се възобновява официалната процедура по разследване, тъй като досието съдържа всички необходими елементи за оценка на разглежданата мярка.

В това отношение Общият съд започва с припомняне на факта, че от член 108, параграф 2 ДФЕС, както и от член 1, буква з) от Регламент № 659/1999 следва, че по време на фазата по разследване Комисията е длъжна да покани заинтересованите страни, сред които заинтересованото предприятие или предприятия и предоставилото помощта субдържавно образувание, да представят своите становища. Това правило има характер на материалноправно изискване. Освен това решението за започване на формалната фаза по разследване трябва да позволява на заинтересованите лица да участват ефикасно в официалната процедура по разследване, в хода на която те ще имат възможността да изтъкнат своите доводи. В частност Комисията трябва да определи в достатъчна степен рамките на своята проверка, за да не лиши от смисъл правото на заинтересованите лица да представят становища. В конкретния случай както в решението за откриване на процедурата, така и в първоначалното решение Комисията е преценила съвместимостта на оперативната помощ с оглед на Насоките за държавните регионални помощи³² и в рамките на член 107, параграф 3, буква а) ДФЕС.

Общият съд обаче отбелязва, че в обжалваното решение Комисията променя правния режим, що се отнася до анализа на съвместимостта на оперативната помощ. По-точно, като анализира дали помощта е съвместима с вътрешния пазар, Комисията вече не се основава — както прави в решението за откриване на процедурата и в първоначалното решение — на Насоките за държавните регионални помощи, а на принципите, заложили в Насоките относно държавните помощи за летища и авиокомпаниите³³. По-нататък Комисията внася и промяна в дерогацията, анализирана от гледна точка на член 107, параграф 3 ДФЕС, като в обжалваното решение структурира анализа си въз основа на член 107, параграф 3, буква в) ДФЕС, макар че в началото се е основала на член 107, параграф 3, буква а) ДФЕС. При това положение, заключава Общият съд, новият правен режим, приложен от Комисията в обжалваното решение, съдържа съществени изменения в сравнение с прилагания преди това правен режим, който е взет предвид в решението за откриване на процедурата и в първоначалното решение.

Впрочем Общият съд отбелязва, че дори да се предположи, че с оттеглянето на първоначалното решение официалната процедура по разследване е останала открита, заинтересованите страни не са могли да

^{32/} Насоки за държавните регионални помощи за 2007—2013 г. (ОВ С 54, 2006 г., стр. 13; ОВ С 94, 2007 г., стр. 34).

^{33/} Насоки относно държавните помощи за летища и авиокомпаниите (ОВ С 99, 2014 г., стр. 3).

представят становищата си. Общият съд подчертава, че правото на заинтересованите страни да имат възможност да представят становищата си представлява съществено процесуално изискване, чието нарушаване, което е констатирано в настоящия случай, води до отмяна на опорочения акт, без да е необходимо да се установява наличието на въздействие върху страната, която се позовава на това нарушение, нито да се установява, че административното производство е могло да приключи по друг начин. В този контекст Общият съд уточнява, че обхватът на становищата, които заинтересованите страни биха могли да представят, не би следвало да е предопределен. Накрая Общият съд отбелязва, че макар фактически разглежданата помощ да е съставена от два вида финансиране, а именно оперативна помощ и инвестиционна помощ, Комисията е анализирила общо тези финансираня, за да ги квалифицира именно като държавна помощ. При тези обстоятелства разпоредителната част на обжалваното решение не може да се тълкува в смисъл, че разглежда поотделно инвестиционната помощ, от една страна, и оперативната помощ, от друга.

3. УСЛУГИ ОТ ОБЩ ИКОНОМИЧЕСКИ ИНТЕРЕС

В решение от 1 март 2017 г., *SNCM/Комисия* (Т-454/13, [EU:T:2017:134](#)) Общият съд се произнася относно законосъобразността на решението, с което Комисията квалифицира като държавна помощ финансовите компенсаци, изплатени от Френската република на две морски дружества за транспортни услуги по море, предоставяни между Марсилия (Франция) и Корсика (Франция) за периода 2007—2013 г. по договор за обществена услуга, и обявява за несъвместими с вътрешния пазар компенсациите, изплатени на едно от тези дружества за услугите, предоставени от него в пикови периоди.

Най-напред Общият съд припомня, че за да не се квалифицира като държавна помощ дадена компенсация за обществена услуга, съгласно решение *Altmark Trans u Regierungspräsidium Magdeburg*³⁴ трябва да са изпълнени няколко кумулативни критерия, сред които по-конкретно този, че предприятието получател трябва действително да е натоварено с изпълнението на задължения за обществена услуга. По отношение на този критерий Общият съд подчертава, че държавите членки имат широко право на преценка при определянето на това, което считат за услуга от общ икономически интерес (УОИИ), и че следователно даденото от държава членка определение за тези услуги може да бъде поставено под съмнение от Комисията само в случай на явна грешка. В това отношение той обаче уточнява, че все пак правомощието на държавите членки да определят УОИИ не е неограничено и не може да бъде упражнявано произволно само с цел да се избегне прилагането на правилата за конкуренция в отделен сектор. По-специално, когато съществуват специфични правила на правото на Съюза, в които попадат определянето на съдържанието и на обхвата на УОИИ, те обвързват преценката на държавите членки. В конкретния случай са съществували точно такива правила, а именно разпоредбите на Регламент (ЕИО) № 3577/92³⁵. Така Общият съд приема, че трябва да се потвърди изводът на Комисията, че правото на преценка на френските органи е било ограничено от разпоредбите на посочения регламент.

Освен това според Общия съд съображенията на Съда в решение *Analir u др.*³⁶, което се основава на тълкуване на Регламент № 3577/92 според основната му цел — а именно да се осигури свободното предоставяне на услугите в областта на морския каботаж и следователно да се приемат ограничения на

34/ Решение от 24 юли 2003 г., C-280/00, [EU:C:2003:415](#).

35/ Регламент (ЕИО) № 3577/92 на Съвета от 7 декември 1992 година относно прилагането на принципа за свободно предоставяне на услуги в областта на морския превоз в рамките на държавите членки (морски каботаж) (ОВ L 364, 1992 г., стр. 7; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 2, стр. 83).

36/ Решение от 20 февруари 2001 г., C-205/99, [EU:C:2001:107](#).

тази свобода само при много строги условия — могат да се приложат напълно в настоящия случай. От това следва, че при обстоятелства като разглежданите националните органи не могат да пропуснат да докажат, че съществува липса на частна инициатива, защото от посоченото решение ясно следва, че доказването на реална нужда от обществена услуга е свързано именно с доказването на такава липса на частна инициатива.

V. ИНТЕЛЕКТУАЛНА СОБСТВЕНОСТ

1. ЧЛЕНОВЕ НА АПЕЛАТИВНИЯ СЪСТАВ СЛЕД ВРЪЩАНЕ

В решение от 16 февруари 2017 г., *Antrax It/EUIPO — Vasco Group (Термосифони за радиатори)* (T-828/14 и T-829/14, [EU:T:2017:87](#)) Общият съд разглежда съвместимостта на член 1г от Регламент (ЕО) № 216/96³⁷ със задължението на администрацията за безпристрастност по смисъла на член 41 от Хартата на основните права, тъй като тази разпоредба не предвижда задължение да се измени съставът на апелативния състав, когато делото му е върнато след отмяна на неговото решение³⁸.

Според Общия съд член 1г от Регламент № 216/96 предвижда, че макар необходимите мерки за изпълнение на решение на съда на Съюза, отменящо изцяло или частично решение на апелативен състав или на голям състав, да включват преразглеждане от апелативните състави на делото, предмет на посоченото решение, президиумът на апелативните състави решава дали делото да се отнесе до състава, който е взел решението, или до друг състав, или до големия състав. Ако делото се отнесе до друг състав, този състав не може да включва членове, които са участвали в постановяването на първоначалното решение. Тази разпоредба не се прилага, ако делото се отнесе до големия състав.

Общият съд отбелязва, че от текста на разпоредбата не следва, че при връщане на преписката на апелативния състав, който е постановил отмененото решение, президиумът е длъжен да определи за членове на апелативния състав лица, които не са участвали в постановяването на посоченото решение. В това отношение производството пред апелативните състави на Службата на Европейския съюз за интелектуална собственост (EUIPO) е не съдебно, а административно. Същевременно Общият съд припомня, че вече е прието, че няма правна норма или принцип, който да забранява на администрацията да възложи на същите служители новото разглеждане на преписка в изпълнение на съдебно решение, с което е отменено решение, и че не може да се изведе като общ принцип, произтичащ от задължението за безпристрастност, че упражняващият инстанционен контрол административен или съдебен орган е длъжен да върне преписката на друг административен орган или на същия административен орган, действащ в друг състав.

При това положение, ако на основание член 1г от Регламент № 216/96 след отмяна на решението на апелативния състав преписката бъде разпределена от президиума на същия апелативен състав, който се е произнесъл първоначално, без задължение в него да участват други членове, това не представлява

^{37/} Регламент (ЕО) № 216/96 на Комисията от 5 февруари 1996 година за установяване на процедурни правила за организацията на дейността на апелативните състави към Службата за хармонизация във вътрешния пазар (марки и дизайн) (ОВ L 28, 1996 г., стр. 11; Специално издание на български език, 2007 г., глава 17, том 1, стр. 221).

^{38/} Вж. също така съображенията, посветени на това решение, в раздел „3. Дизайни или модели“ по-долу.

неизпълнение на задължението за безпристрастност на администрацията по член 41, параграф 1 от Хартата на основните права.

2. МАРКА НА ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

а) Обхват и естество на контрола, упражняван от апелативните състави

В решение от 6 април 2017 г., *Nanu-Nana Joachim Hoepp/EUIPO — Fink (NANA FINK)* (Т-39/16, [EU:T:2017:263](#)) Общият съд се произнася по законосъобразността на решението на първи апелативен състав на EUIPO за отхвърляне на подадената от жалбоподателя жалба срещу решението на отдела по споровете, с което само частично е уважено неговото възражение. В подкрепа на жалбата си жалбоподателят изтъква, че апелативният състав е пропуснал да се произнесе относно някои от продуктите, за които възражението е било отхвърлено. Според него това обстоятелство трябвало да доведе до отмяната на обжалваното решение. Това дело позволява по-конкретно на Общия съд да разгледа последиците от пропуса на апелативния състав да се произнесе по подадената пред него жалба в нейната цялост.

Общият съд отбелязва, че жалбата, подадена от жалбоподателя пред апелативния състав, има за предмет решението на отдела по споровете в неговата цялост, доколкото възражението е било отхвърлено, и приема, че тъй като апелативният състав е пропуснал да се произнесе по подадената пред него жалба, доколкото с нея се иска отхвърляне на възражението по отношение на „скъпоценни метали и техните сплави“, той е нарушил задължението, произтичащо от Регламент (ЕО) № 207/2009³⁹, [заменен от Регламент (ЕС) 2017/1001⁴⁰], и в частност от член 64, параграф 1, първо изречение от Регламент № 207/2009 (понастоящем член 71, параграф 1, първо изречение от Регламент 2017/1001) да се произнесе по подадената пред него жалба. Общият съд уточнява, че това задължение трябва да се схваща в смисъл, че апелативният състав е длъжен да се произнесе по всяко от отправените до него искания в неговата цялост, било като го уважи, било като го отхвърли като недопустимо, било като го отхвърли по същество. След като неизпълнението на това задължение може да се отрази върху съдържанието на решението на апелативния състав, става въпрос за съществено процесуално изискване, чието нарушение Общият съд може да вземе предвид служебно.

В решение от 21 юни 2017 г., *GP Joule PV/EUIPO — Green Power Technologies (GPTech)* (Т-235/16, [EU:T:2017:413](#)) Общият съд има повод да припомни обхвата на правото на преценка, с която разполагат апелативните състави на EUIPO да вземат предвид доказателства в подкрепа на възражението, които не са били представени в предвидените за това срокове. Жалбоподателят упреква апелативния състав, че не е взел предвид доказателството, представено за първи път пред него, че е бил лицензополучател на двете по-ранни марки, на които се основава възражението, и че по този начин е утвърдил решението на отдела по споровете за отхвърляне на възражението като неоснователно на основание правило 20, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 2868/95⁴¹ [понастоящем член 8, параграф 1 и член 7 от Делегиран регламент (ЕС)

^{39/} Регламент (ЕО) № 207/2009 на Съвета от 26 февруари 2009 година относно марката на Европейския съюз (ОВ L 78, 2009 г., стр. 1).

^{40/} Регламент (ЕС) 2017/1001 на Европейския парламент и на Съвета от 14 юни 2017 година относно марката на Европейския съюз (ОВ L 154, 2017 г., стр. 1).

^{41/} Регламент (ЕО) № 2868/95 на Комисията от 13 декември 1995 година за прилагане на Регламент (ЕО) № 40/94 на Съвета относно марката на Общността (ОВ L 303, 1995 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 17, том 1, стр. 189).

2017/1430^{42/}, поради това че жалбоподателят не е доказал своевременно правото си да подаде посоченото възражение.

Общият съд посочва, че Регламент № 207/2009 предвижда изрично, че когато разглежда жалба срещу решение на отдела по споровете, апелативният състав разполага с право на преценка, произтичащо от правило 50, параграф 1, трета алинея от Регламент № 2868/95 и от член 76, параграф 2 от Регламент № 207/2009 (понастоящем член 95, параграф 2 от Регламент 2017/1001), така че може да реши дали да вземе предвид, или да пренебрегне допълнителните или допълващи факти и доказателства, които не са били представени в сроковете, определени или уточнени от отдела по споровете. Той обаче уточнява, че правило 50 от Регламент № 2868/95 не може да се тълкува в смисъл, че разширява обхвата на правото на преценка на апелативните състави, така че да бъдат включени и нови доказателства, а само доказателствата, наричани „допълващи“ или „допълнителни“, които се прибавят към относими доказателства, представени в определения срок.

В конкретния случай, при положение че в определения от EUIPO срок не е представено никакво доказателство за правото на жалбоподателя да подаде възражение, такова доказателство, представено за първи път пред апелативния състав, не може да се квалифицира като „допълващо“ или „допълнително“ по смисъла на правило 50, параграф 1, трета алинея от Регламент № 2868/95 и на член 76, параграф 2 от Регламент № 207/2009. Впрочем дори да се предположи, че доказателството, представено от жалбоподателя за първи път пред апелативния състав, може да се квалифицира като „допълващо“ или „допълнително“ доказателство, апелативният състав все пак правилно е упражнил своето право на преценка по член 76, параграф 2 от Регламент № 207/2009. По този начин той основателно е отказал да вземе предвид такова доказателство, представено след изтичането на сроковете, представени за тази цел от отдела по споровете, с мотива, че обстоятелствата около късното представяне на това доказателство от жалбоподателя не обосновават това, и то без да разглежда дали доказателството е относимо и достатъчно.

Въпросът за правото на преценка на апелативните състави, за да вземат предвид доказателства в подкрепа на възражението, които не са били представени в предвидения срок, е централен и в решение от 12 октомври 2017 г., *Moravia Consulting/EUIPO — Citizen Systems Europe (SDC-554S)* (T-316/16, [EU:T:2017:717](#)). По това дело жалбоподателят, който е подал възражение срещу заявка за регистрация на марка по силата на твърдяното наличие на по-ранно право в държава членка, предоставено от нерегистрирана словна марка, не е привел доказателства относно приложимото национално право, поради което неговото възражение е отхвърлено от отдела по споровете. Впоследствие жалбоподателят представя информация относно приложимото национално законодателство относно марките във фазата на производството пред апелативния състав.

В това отношение Общият съд припомня, че макар съгласно правило 50, параграф 1, трета алинея от Регламент № 2868/95, когато обжалването е насочено срещу решение, взето от отдела по споровете, апелативният състав ограничава разглеждането на жалбата до факти и доказателства, представени в сроковете, определени или уточнени от отдела по споровете, освен ако не реши, че трябва да бъдат взети предвид „допълнителни“ или „допълващи“ факти и доказателства съгласно член 76, параграф 2 от Регламент № 207/2009, посоченото правило не може да се тълкува в смисъл, че разширява обхвата на правото на преценка на апелативните състави, така че то да обхваща и новите доказателства.

В конкретния случай обаче в рамките на производството по възражение жалбоподателят не е представил никакво доказателство относно съдържанието на националното право в определения срок и не е изтъкнал

^{42/} Делегиран регламент (ЕС) 2017/1430 на Комисията от 18 май 2017 година за допълнение на Регламент (ЕО) № 207/2009 на Съвета относно марката на Европейския съюз и за отмяна на регламенти (ЕО) № 2868/95 и (ЕО) № 216/96 на Комисията (ОВ L 205, 2017 г., стр. 1).

никаква основателна причина, която да мотивира неговото поведение. Всъщност единственото доказателство, което жалбоподателят представя, за да установи съществуването, валидността и обхвата на защита на нерегистрираната по-ранна марка, не дава никаква информация за използването на по-ранната марка, посочена в подкрепа на възражението, нито пък съдържа информация относно изискваните от националното законодателство условия. При тези обстоятелства Общият съд постановява, че позоваването на разпоредбите на националното законодателство, изложени от жалбоподателя за пръв път пред апелативния състав, не са „допълнителни“ или „допълващи“ елементи по отношение на представените пред отдела по споровете. Следователно апелативният състав не допуска грешка, когато приема, че не разполага с право на преценка дали да приеме доказателствата, представени за пръв път пред него, след като те са представени късно.

б) Извъндоговорна отговорност

В решение от 17 февруари 2017 г., **Novar/EUIPO** (T-726/14, [EU:T:2017:99](#)) Общият съд се произнася по искането на ищеца за обезщетение за имуществена вреда, която твърди, че е претърпял вследствие на разноските за адвокат, които е направил в производство по обжалване на решение на отдела по споровете на EUIPO, за което поддържа, че е прието в нарушение по-конкретно на правило 19, параграф 2, буква а) от Регламент (ЕО) № 2868/95 [понастоящем член 7, параграф 2, буква а) от Делегиран регламент 2017/1430].

След като припомня, че за да се ангажира извъндоговорната отговорност на Съюза за неправомерно поведение на неговите институции или органи, трябва да са изпълнени три условия, а именно неправомерност на разглежданото поведение, наличие на вреда и наличие на причинно-следствена връзка между твърдяното поведение и претендираната вреда, Общият съд най-напред разглежда наличието на причинно-следствена връзка между твърдяното неправомерно поведение на EUIPO и твърдяната в конкретния случай вреда.

В този контекст Общият съд припомня, че от постоянната съдебна практика следва, че когато представляването от адвокат или от правен съветник в досъдебна процедура не е задължително, не е налице причинно-следствена връзка между твърдяната вреда, а именно разноските за такова представителство, и евентуално укоримото поведение на съответната институция или служба на Съюза. Всъщност, макар на заинтересованото лице да не може да се забрани да си осигури адвокатски съвети още на тази фаза, става дума за неговия собствен избор, за който следователно съответната институция или служба не може да носи отговорност. В конкретния случай, отбелязва Общият съд, съгласно член 92 от Регламент № 207/2009 (понастоящем член 119 от Регламент 2017/1001) представляването от адвокат не е задължително в производствата пред EUIPO за страна като ищеца. От това Общият съд прави извода, че разноските за адвокат, направени от ищеца, произтичат от неговия собствен избор и EUIPO не носи пряко отговорност за тях. Поради това не е налице причинно-следствена връзка между твърдяното неправомерно поведение на EUIPO и разноските за представляване от адвокат, направени от ищеца в производството по обжалване.

в) Абсолютни основания за отказ

По делото, по което е постановено решение от 21 юни 2017 г., **M/S. Indeutsch International/EUIPO — Crafts Americana Group (Изображение на повтарящи се криви между две успоредни линии)** (T-20/16, [EU:T:2017:410](#)), се разглежда искането за обявяване на недействителност на марка, състояща се в повтарящо се геометрично изображение, чиято регистрация е поискана за „игли за плетене“ и за „куки за плетене“. Апелативният състав е уважил жалбата срещу решението на отдела по отмяна, с което се отхвърля това искане. Според апелативния състав спорната марка е лишена от отличителен характер по смисъла на член 7, параграф 1,

буква б) от Регламент № 207/2009 [понастоящем член 7, параграф 1, буква б) от Регламент 2017/1001]. Основният въпрос по делото е дали при преценката на отличителния характер на марката апелативният състав е можел надлежно да се основава не на спорната марка, както е регистрирана, а на формите, в които апелативният състав счита, че се проявява действителното използване на тази марка.

В този смисъл Общият съд припомня, че с оглед на императивните изисквания на правната сигурност, съхранени посредством съществуването на регистъра на марките на Европейския съюз, преценката на отличителния характер на марката трябва да се извършва, като тя се вземе предвид, както е регистрирана или както се съдържа в заявката за регистрация, независимо от начина на използването ѝ. Всъщност, подчертава Общият съд, да се прилагат членове 7 и 8 от Регламент № 207/2009 (член 8 е понастоящем член 8 от Регламент 2017/1001), като марките на Съюза се вземат предвид не както са заявени или регистрирани, а както са използвани, би обезсмислило функцията на посочения регистър като гаранция за сигурността, на която трябва да се основава точното естество на защитаваните от него права. Предвид тези съображения, когато заявената или регистрираната марка се състои в двуизмерно или триизмерно изображение на стоката, която обозначава, нейният отличителен характер зависи от това дали тя се различава значително от правилата или обичайната практика в сектора и поради това е годна да изпълнява своята основна функция за установяване на произхода на стоката. В този контекст, що се отнася до марките, състоящи се от формата на конкретна стока, а не за абстрактна форма, която обозначават, компетентният орган има право да установи съществените им характеристики, като разгледа самата стока. В конкретния случай обаче спорната марка, както е регистрирана, има характеристиките на абстрактна геометрична форма, която се състои от повтаряща се рисунка, изразяваща се в две успоредни линии, между които са очертани ясно ограничени криви, изцяло в черно и бяло. От това Общият съд извежда, че разглеждането в конкретния случай на отличителния характер на външния вид на тези стоки по смисъла на член 7, параграф 1, буква б) от Регламент № 207/2009 почива на факта, че върху повърхността на стоките на жалбоподателя има мотиви под формата на повтарящи се цветни криви, вместо тази преценка да се основава на спорната марка, както е регистрирана, не се вписва в рамките на установяването на съществените ѝ характеристики, а представлява значително изменение на тези характеристики. Вследствие на това той прави извода за наличието на нарушение на член 7, параграф 1, буква б) от Регламент № 207/2009.

В решение от 14 декември 2017 г., *beT-365 Group/EUIPO — Hansen (BET-365)* (T-304/16, [EU:T:2017:912](#)) Общият съд разглежда законосъобразността на решението на пети апелативен състав на EUIPO, което отказва да признае, че словният знак BET-365, чиято регистрация е поискана от жалбоподателя, е придобил отличителен характер чрез използване в значителна част от съответната територия, където по същество е била лишена от такъв характер.

Като припомня, че по силата на член 7, параграфи 2 и 3 от Регламент № 207/2009 (понастоящем член 7, параграфи 2 и 3 от Регламент 2017/1001) екстраполирането на придобиването на отличителен характер чрез използване в някои държави членки към други държави членки не може да се изключи, когато обективни и надеждни доказателства позволяват да се заключи, че тези пазари са сходни по отношение на възприемането на спорната марка от съответните потребители, най-напред Общият съд постановява, че апелативният състав не е допуснал грешка, като е приел, че преценката за придобиването от спорната марка на отличителен характер чрез използване трябва да се ограничи само до държавите — членки на Съюза, в които голяма част от потребителите говорят или разбират английски език и следователно могат да разберат смисъла на израза „beT-365“. Той обаче счита, че неправилно апелативният състав е изключил Кипър и Малта от съответната територия, тъй като английският език се говори или разбира в тези две страни и те вече са били членове на Европейската общност към датата на заявката за регистрация на спорната марка.

По-нататък Общият съд отбелязва, че придобиването от дадена марка на отличителен характер чрез използване не изисква непременно тя да се използва самостоятелно, а може да е резултат от използването

й като част от друга регистрирана марка или пък в съчетание с друга регистрирана марка, при условие че и в двата случая използването кара заинтересованите лица да възприемат стоките или услугите, които само са обозначени с разглежданата марка, като произхождащи от определено предприятие, което я използва като част от друга марка или в съчетание с друга марка. Така, няма основание да се счита, че различните начини на използване на елемента „beT-365“ не може да послужи за доказване на придобиването от спорната марка на отличителен характер чрез използване, още повече че тя е словна марка, която по същността си не се влияе негативно от всички изображения и употреби, при положение че те се вписват в използването на спорния знак като марка.

По-нататък Общият съд приема, че апелативният състав е допуснал грешка при прилагане на правото, като е потвърдил общо, че използването на спорната марка като име на интернет домейн не може да представлява използване на марката „като марка“. Според Общия съд е разумно да се счете, че с изключение на новите играчи или залагащи лица, които участват за пръв път, клиент, който се свързва с уебсайта на жалбоподателя на адрес „www.beT-365.com“, не го прави случайно и използва спорната марка или производните ѝ марки, за да избере предлаганите от жалбоподателя услуги, а не услугите, предлагани от неговите конкуренти, по същия начин, по който клиент влиза в магазин с надпис, съдържащ марката на търсените от него стоки или услуги, продавани в магазина. Данните за броя на посещенията на уебсайта на жалбоподателя, за класирането на този сайт с оглед на броя на посещенията от различни държави или за броя на търсенията на спорната марка или на производните ѝ марки в онлайн търсачките могат да послужат за доказване на придобиването от спорната марка на отличителен характер чрез използване. Същото важи и за извлечения на страници от уебсайта на жалбоподателя или от други уебсайтове, на различни езици, на които се появява спорната марка или производните ѝ марки, тъй като обемът на представените данни може да покаже значително използване на спорната марка като марка. Освен това Общият съд подчертава, че появата на елемента „beT-365“ в спортната преса или в пресата, специализирана в областта на игрите и залагането, например в контекст на коефициенти, на съпоставяне на предлаганите от различните доставчици услуги или на спонсорирането на спортни събития — предмет на залагането, ясно показва използването му като марка, обозначаваща произхода на предлаганите или споменатите услуги, разграничава тези услуги от услугите на конкуренти на жалбоподателя и евентуално ги рекламира. Следователно апелативният състав е допуснал грешка в правната квалификация на изтъкнатите пред него факти, като е изключил възможността поне част от представените от жалбоподателя извадки от пресата да могат да послужат като доказателство за използване на спорната марка като марка.

Накрая Общият съд отбелязва, че предвид факта че спорната марка и производните ѝ марки се единствените, които жалбоподателят използва като марки, позволяващи да се идентифицират общо неговите хазартни игри и залагания, ако генерираните от жалбоподателя суми, а именно оборотът и сумите за залози или за инвестиции за реклама, могат разумно да се свържат с хазартните игри и залаганията, те следователно трябва да се вземат предвид за тези услуги. Следователно апелативният състав е допуснал и грешка в правната квалификация на фактите, като е изключил тези данни от преценените от него доказателства. При тези обстоятелства предвид критериите за преценка на придобиването от определена марка на отличителен характер чрез използване и предвид, от една страна, различните грешки при прилагане на правото или грешки в правната квалификация на посочените факти и от друга страна, многобройните доказателства, изтъкнати от жалбоподателя пред апелативния състав, които евентуално могат да послужат за доказване на придобиването от спорната марка на отличителен характер чрез използване на съответната територия, които обаче апелативният състав не е взел предвид за целите на това доказване, Общият съд прави извода, че обжалваното решение не е подкрепено в достатъчна степен с валидни мотиви, които позволяват да се обоснове диспозитивът му, що се отнася до услугите, свързани с хазартни игри и залагания.

г) Относителни основания за отказ

По делото, по което е постановено решение от 7 декември 2017 г., **Coca-Cola/EUIPO — Mitico (Master)** (Т-61/16, [EU:T:2017:877](#)), Общият съд е сезиран с жалба срещу решение на четвърти апелативен състав на EUIPO, с което се отхвърля решението на отдела по споровете за отхвърляне на възражението срещу заявката за регистрация като марка на фигуративния знак Master. Това решение е продължение на решението **Coca-Cola/CХВП — Mitico (Master)**⁴³, с което Общият съд отменя първо решение на апелативния състав, с което той е отхвърлил жалбата срещу решението на отдела по споровете за отхвърляне на възражението. Общият съд има повод по-конкретно, при преценката на „риска от паразитизъм“ на по-ранната марка, да се произнесе, от една страна, относно вземането предвид на използването на марката, чиято регистрация е поискана, извън Съюза с оглед на принципа на териториалност, и от друга страна, относно възможността да се представи доказателство за такъв риск въз основата на логически умозаключения.

Що се отнася, първо, до вземането предвид на използването на заявената марка извън Съюза, Общият съд припомня, че принципът на териториалност в правото на марките означава, че правото на държавата или на съюза от държави, в която е поискана закрила на дадена марка, определя условията на тази закрила. Тъй като встъпилата страна е депозирала заявка за марка на Европейския съюз, съгласно принципа на териториалност правото на Съюза, и по-специално Регламент № 207/2009, определя условията на тази закрила. Според Общия съд принципът на териториалност в правото на марките по никакъв начин не изключва вземането предвид на действия, свързани с ползването на заявената марка извън Съюза, за да се обоснове логичен извод относно вероятното търговско използване на заявената марка в Съюза, за да се установи съществуването на риск от несправедливо облагодетелстване в Съюза от репутацията на по-ранна марка на Европейския съюз по смисъла на член 8, параграф 5 от Регламент № 207/2009 (понастоящем член 8, параграф 5 от Регламент 2017/1001). От това следва в случая, че принципът на териториалност допуска вземането предвид на доказателства относно реалното търговско използване на заявената марка „Master“ (в комбинация с думата „cola“) в Сирия и Близкия изток, както следва от разпечатките от интернет сайта www.mastercola.com, съставен основно на арабски, за да се установи риск използването на посочената марка в Съюза да доведе до несправедливо облагодетелстване от репутацията на по-ранните четири марки „Coca-Cola“ на Европейския съюз.

Второ, що се отнася до преценката на логическите умозаключения във връзка с риска от паразитизма в Съюза, Общият съд приема, че логично може да се заключи от подадената заявка за регистрация на марка на Европейския съюз, че притежателят ѝ има намерение да търгува своите стоки или услуги в Съюза. В случая, подчертава той, логично може да се предвиди, че ако получи регистрация на заявената марка, встъпилата страна ще промени уебсайта си съобразно това намерение да търгува стоките си под тази марка в Съюза. Действително, уебсайтът www.mastercola.com не е статичен и може да бъде променен, за да обхване потребителите в Съюза по-специално чрез добавяне на съдържание на един или няколко официални езика на Съюза. При липсата на конкретни елементи по отношение на търговските намерения на встъпилата страна в Съюза Общият съд приема, че разпечатките от уебсайта www.mastercola.com, представени от жалбоподателя и свързани с реалното използване на заявената марка от встъпилата страна извън Съюза, могат да позволят prima facie да се направи извод за наличие на бъдеща нехипотетична опасност от несправедливо облагодетелстване в Съюза. Общият съд отбелязва също, че фактът, че встъпилата страна не е предоставила конкретни данни за евентуални търговски намерения в Съюза, различни от свързаните с трети страни, не е лишен от релевантност. Вследствие на това Общият съд прави извод, че реалното използване на заявената марка от встъпилата страна под специално изображение,

43/ Решение от 11 декември 2014 г., Т-480/12, [EU:T:2014:1062](#).

нарочно подбрано извън Съюза, може да доведе до логическото умозаключение, че е налице сериозен риск заявената марка да бъде използвана по същия начин във вътрешността на Съюза, както и в трети страни, още повече че встъпилата страна изрично е поискала регистрацията на заявената марка за използване в Съюза.

По делото, по което е постановено решение от 11 декември 2017 г., *JT/EUIPO — Carrasco Pirard (QUILAPAYÚN)* (Т-249/15, [EU:T:2017:885](#)), Общият съд е сезиран с жалба за отмяна на решението на апелативния състав на EUIPO, с което е отменено решението на отдела по споровете и е отхвърлено възражението, поради това че жалбоподателят не е доказал, че е „действителният“ притежател на по-ранната марка, на която се основава възражението. Това дело води началото си от производство по възражение, основано на нерегистрираната по-ранна фигуративна марка (QUILAPAYÚN) и подадено срещу заявката за регистрацията на марка, идентична на нерегистрираната по-ранна фигуративна марка. Делото дава повод на Общия съд да разгледа новаторския въпрос дали качеството на съпритежател на марка е достатъчно, за да направи възражение.

Според Общия съд от член 8, параграф 1, букви а) и б) и параграф 2, буква в) от Регламент № 207/2009 (понастоящем член 8, параграф 1, букви а) и б) и параграф 2, буква в) от Регламент 2017/1001), от член 41, параграф 1, буква а) от Регламент № 207/2009 (понастоящем член 46, параграф 1, буква а) от Регламент 2017/1001), от правило 19, параграф 2 и от правило 20, параграф 1 от Регламент № 2868/95 следва, че за да подаде възражение по член 8 параграф 1 от Регламент № 207/2009 на основание общоизвестна марка по смисъла на член 8, параграф 2, буква в) от посочения регламент, авторът на възражението трябва да докаже, че марката е общоизвестна в държава членка по смисъла на член 6а от Парижката конвенция за защита на индустриалната собственост⁴⁴ и че той е неин притежател. В това отношение Общият съд припомня, че за доказването на притежанието на нерегистрирана марка трябва да се изпълнят специални условия. По дефиниция жалбоподателят не може да представи удостоверение за подаване на заявка или за регистрацията на марката, на която се основава възражението, за да докаже, че е притежател на тази марка. Той трябва да представи доказателството, че посредством използването на нерегистрираната по-ранна марка е придобил правата върху нея.

Освен това според Общия съд от нито една от горепосочените разпоредби не следва, че страната, която подава възражение по член 8, параграф 2, буква в) от Регламент № 207/2009, трябва да докаже, че е „изключителен“ притежател на нерегистрираната по-ранна общоизвестна марка, на която тя основава своето възражение. От разпоредбите на член 41 от Регламент № 207/2009, от правило 19, параграф 2 и от правило 20, параграф 1 от Регламент № 2868/95 следва, че възразяващата страна е длъжна да докаже, че е придобила достатъчни права върху нерегистрираната по-ранна общоизвестна марка по смисъла на член 8, параграф 2, буква в) от Регламент № 207/2009, за да се счита за притежател на тази марка, което не означава доказване на изключителното притежание на същата. Впрочем правило 15, параграф 1 от Регламент № 2868/95 (понастоящем член 2, параграф 1 от Делегиран регламент 2017/1430) гласи, че „[а]ко по-ранна марка и/или по-ранно право има повече от един собственик (съсобственост), възражението може да се внесе от всеки един от тях“, което би позволило на всеки от съпритежателите на по-ранната марка да възрази срещу регистрацията на заявена марка.

В конкретният случай, отбелязва Общият съд, ако се изискваше изключителното притежание на по-ранната марка, нито жалбоподателят, нито заявителите биха могли да се противопоставят на регистрирането на разглеждания знак от трето лице, освен ако не се противопоставят всички заедно на това регистриране, тъй като всички те претендират, че притежават този знак. Придобиването на права от жалбоподателя върху нерегистрираната по-ранна марка обаче би му позволило да се противопостави на регистрирането

44/ Парижка конвенция от 20 март 1883 г. за защита на индустриалната собственост, ревизирана и изменена.

на заявената марка, независимо от въпроса дали други лица, в това число заявителите, също са придобили права върху тази марка, поради това че също са я използвали. При тези условия Общият съд приема, че апелативният състав е допуснал грешка при прилагане на правото, като е изискал от жалбоподателя да докаже, че е изключителният притежател на по-ранната марка, без да провери дали не е било достатъчно той да е съпритежател.

3. ПРОМИШЛЕНИ ДИЗАЙНИ ИЛИ МОДЕЛИ

В решение от 16 февруари 2017 г., *Термосифони за радиатори* (Т-828/14 и Т-829/14, [EU:T:2017:87](#))⁴⁵, Общият съд внася по-нататък уточнения относно датата, към която следва да се разглежда оригиналността на даден промишлен дизайн или модел и да се установи евентуалното наличие на насищане на състоянието на техниката по смисъла на член 6, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 6/2002⁴⁶. Жалбоподателят изтъква, че апелативният състав е допуснал грешка относно момента за преценка на насищането на състоянието на техниката, като го е определил към датата на постановяване на обжалваните решения, а е трябвало да го преценява към датата на подаване на заявката за регистрация на оспорените промишлени дизайни.

В това отношение Общият съд посочва, че всъщност моментът, към който в съответствие с член 6, параграф 1 от Регламент № 6/2002 следва да се прецени оригиналността на оспорения промишлен дизайн и да се установи евентуалното наличие на насищане на състоянието на техниката, е този на подаване на заявката за регистрация на оспорените промишлени дизайни. Вследствие на това той констатира, че апелативният състав е допуснал грешка при прилагане на правото във връзка с датата, към която следва да се прецени евентуалното наличие на насищане на състоянието на техниката.

В решение от 13 юни 2017 г., *Ball Beverage Packaging Europe/EUIPO — Crown Hellas Can (Кутийки за напитки)* (Т-9/15, [EU:T:2017:386](#)) Общият съд има повод да внесе полезни уточнения относно естеството на производството за регистрация на промишлени дизайни на Общността, понятието „продукт“ по смисъла на член 3, буква а) от Регламент № 6/2002 и обхвата на описанието на оспорения промишлен дизайн, съдържащо се в заявката за регистрация съгласно член 36, параграф 3, буква а) от посочения регламент.

Най-напред Общият съд отбелязва, че доколкото определянето на предмета на закрила на оспорения промишлен дизайн е част от проверката по същество на регистрацията на посочения промишлен дизайн, евентуално становище на EUIPO по този въпрос, изразено в хода на процедурата по регистрация, не може да обвърже апелативния състав, предвид че контролът на EUIPO по време на тази процедура по регистрация има основно формален и бърз характер.

По-нататък Общият съд отхвърля оплакването, че апелативният състав погрешно е приел, че оспореният промишлен дизайн, а именно изображението на три кутийки за напитки с различни размери, не представлява „един продукт“ по смисъла на член 3, буква а) от Регламент № 6/2002. В това отношение Общият съд отбелязва, че предмет на промишления дизайн може да бъде само единен продукт, тъй като в споменатия член изрично се посочва „вид на целия продукт“. Освен това, уточнява той, съвкупност от артикули може да представлява „един продукт“ по смисъла на горепосочената разпоредба, ако същите си подхождат естетически, имат функционална връзка и обикновено се продават като единен продукт. Така Общият

^{45/} Вж. също по-горе съображенията, посветени на това решение в „V. Интелектуална собственост – 1. Членове на апелативния състав след връщане“.

^{46/} Регламент (ЕО) № 6/2002 на Съвета от 12 декември 2001 година относно промишления дизайн на Общността (ОВ L 3, 2002 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 33, стр. 70).

съд постановява в конкретния случай, че е очевидно, че изобразените в оспорения промишлен дизайн три кутийки за напитки не изпълняват обща функция, в смисъл че не изпълняват функция, която не би могла да бъде изпълнена от всяка една от тях поотделно, какъвто е случаят например с приборите за маса или с шахматната дъска и шахматните фигури, посочени от апелативния състав.

Накрая Общият съд отбелязва, че описанието, което евентуално съдържа заявката за регистрация, не може да повлияе на преценката по същество относно новостта или оригиналността на съответния промишлен дизайн. Според Общия съд това описание не може да се отрази и на определянето на предмета на закрила на разглеждания промишлен дизайн, което безспорно е свързано с преценката за новост или оригиналност.

4. СОРТОВЕ РАСТЕНИЯ

По делото, по което е постановено решение от 23 ноември 2017 г., *Aurora/CPVO – SESVanderhave (M 02205)* (T-140/15, [EU:T:2017:830](#)), Общият съд е сезиран с жалба за отмяна на решението на отделението по жалбите на Службата на Общността за сортовете растения (CPVO), с което е отхвърлено искането за обявяване на нищожност на правната закрила на Общността на сортовете растения, предоставена на сорта M 02205, сорт захарно цвекло. Посоченото искане за обявяване на нищожност се основава на обстоятелството, че сортът M 02205 не отговаря на условието за „различимост“ по смисъла на член 7, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 2100/94⁴⁷.

На първо място, Общият съд припомня, че CPVO разполага с широко право на преценка, що се отнася до обявяването на нищожност на правната закрила за сорт растения. Поради това преразглеждане на правната закрила за сорт растения чрез производство за обявяване на нищожност на основание член 20 от Регламент № 2100/94 би било обосновано само при наличие на сериозни съмнения, че към момента на проверката, предвидена в посочения регламент, релевантните условия не са били изпълнени. Според Общия съд от приложимите правила следва, че оценките на проявата на признаците, съдържащи се в сравнителния анализ на различията, въз основа на които е установен отличителният характер на предложен за закрила сорт, трябва да съответстват на оценките, събрани в резултат на сравнителни отглеждания на сортове, извършени през два годишни вегетационни периода след заявката за предоставяне на правна закрила на Общността на сортовете растения за предложения за закрила сорт. В този контекст Общият съд отбелязва, че в случая жалбоподателят е имал право да изтъкне многобройните грешки, допуснати в сравнителния анализ на различията, поради които в този анализ са нанесени редица последователни корекции. При това положение той счита, че жалбоподателят е представил пред отделението по жалбите съществени фактически обстоятелства, които са били достатъчни, за да породят сериозни съмнения по въпроса дали данните, използвани за един от двата референтни сорта, са били взети от официалното описание на този сорт.

На второ място, Общият съд припомня, че принципът на служебно разследване на фактите се налага в производство пред отделението по жалбите и че последното е обвързано от принципа на добра администрация, по силата на който трябва да разглежда внимателно и безпристрастно всички релевантни фактически и правни обстоятелства по отнесения до него случай. В това отношение Общият съд посочва, че отделението по жалбите е трябвало да се увери, че към момента на приемане на обжалваното решение е разполагало с цялата релевантна информация — а именно по-конкретно с резултатите от проведените сравнителни отглеждания на сортове — за да може въз основа на съответните данни да реши дали

^{47/} Регламент (ЕО) № 2100/94 на Съвета от 27 юли 1994 година относно правната закрила на Общността на сортовете растения (ОВ L 227, 1994 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 3, том 15, стр. 197).

преценката на отличителния характер на сорта М 02205 е била извършена в съответствие с приложимите технически правила. CPVO обаче признава, че към момента на приемане на обжалваното решение отделението по жалбите не е разполагало с тези резултати. Поради това Общият съд заключава, че като не е извършило адекватна проверка, за да се увери, че отличителният характер на сорта М 02205 е установен въз основа на данни, произтичащи от сравнителните отглеждания на сортове, отделението по жалбите не е изпълнило правилно своите задължения.

VI. ОБЩА ВЪНШНА ПОЛИТИКА И ПОЛИТИКА НА СИГУРНОСТ — ОГРАНИЧИТЕЛНИ МЕРКИ

Както през предходните години, през 2017 г. съдебната практика относно ограничителните мерки в областта на общата външна политика и политика на сигурност (ОВППС) се обогати с нови дела. Няколко решения заслужават особено внимание.

1. УКРАЙНА

В решение от 15 юни 2017 г., *Kiselev/Съвет* (Т-262/15, [EU:T:2017:392](#)) Общият съд се произнася по вписването на ръководителя на държавната новинарска агенция на Руската федерация, назначен с президентски указ, в списъците на лицата, за които се отнасят ограничителните мерки по отношение на действия, подкопаващи или застрашаващи териториалната цялост, суверенитета и независимостта на Украйна, с мотива че той е централен участник в правителствената пропаганда в подкрепа на разполагането на руските сили в Украйна.

След като констатира, че разглежданите ограничителни мерки са съвместими с изключенията във връзка със сигурността, предвидени в член 99, точка 1, буква г) от Споразумението за партньорство и сътрудничество между Европейските общности и техните държави членки, от една страна, и Руската федерация, от друга страна⁴⁸, Общият съд разглежда в частност въпроса дали прилагането към положението на жалбоподателя на критерия за включване, предвиден в приложимите разпоредби на правото на Съюза⁴⁹ — а именно критерия, който визира лицата, подкрепящи активно действия или политики, които подкопават или

^{48/} Споразумение за партньорство и сътрудничество между Европейските общности и техните държави членки, от една страна, и Руската федерация, от друга страна (ОВ L 327, 1997 г., стр. 3; Специално издание на български език, 2007 г., глава 11, том 70, стр. 3). Следва да се отбележи, че посочената разпоредба предвижда изключение, на което едностранно може да се позове някоя от страните, за да вземе мерките, които според нея са необходими за защита на основните интереси, свързани със сигурността ѝ, по-специално „по време на война или на сериозно международно напрежение, които съставляват заплаха от война или с цел да изпълнява поетите задължения за поддържане на мира и международната сигурност“.

^{49/} Член 1, параграф 1, буква а) и член 2, параграф 1, буква а) от Решение 2014/145/ОВППС относно ограничителни мерки във връзка с действия, подкопаващи или застрашаващи териториалната цялост, суверенитета и независимостта на Украйна (ОВ L 78, 2014 г., стр. 16), изменен, член 3, параграф 1, буква а) от Регламент (ЕС) № 269/2014 на Съвета от 17 март 2014 година относно ограничителни мерки по отношение на действия, подкопаващи или застрашаващи териториалната цялост, суверенитета и независимостта на Украйна (ОВ L 78, 2014 г., стр. 6), изменен.

заплашват териториалната цялост, суверенитета и независимостта на Украйна, или пък стабилността или сигурността на тази държава — представлява нарушение на неговото право на свобода на изразяване.

На първо място, като подчертава, че всяко ограничение на свободата на изразяване трябва да бъде предвидено в закон, Общият съд отбелязва, че разглежданите ограничителни мерки са включени по-конкретно в актове с общо приложение и за тях са налице, първо, ясни правни основания от правото на Съюза, а именно член 29 ДЕС и член 215 ДФЕС, и второ, достатъчно мотиви както по отношение на техния обхват, така и по отношение на съображенията, обосноваващи прилагането им спрямо жалбоподателя. Всъщност според Общия съд, предвид важната роля, която медиите, най-вече аудиовизуалните, имат в съвременното общество, е било възможно да се предвиди, че мащабна медийна подкрепа за действията и политиките на руското правителство, дестабилизиращи Украйна, оказана по-специално по време на доста популярни предавания от лице, назначено с указ на президента за ръководител на държавната новинарска агенция на Руската федерация, може да се окаже засегната от критерия, в основата на който стои понятието „активна подкрепа“, доколкото произтичащите от това ограничения на свободата на изразяване отговарят на другите необходими условия, за да може тази свобода законосъобразно да бъде ограничена.

На второ място, що се отнася до въпроса дали приетите ограничителни мерки преследват цел от общ интерес, призната като такава от Съюза, Общият съд отбелязва, че с тези мерки, приети по-специално в приложение на разглеждания критерий, свързан с активната подкрепа, Съветът цели да упражни натиск върху руските власти, за да преустановят своите действия и политики, дестабилизиращи Украйна, което съответства на една от целите на ОВППС.

На трето и последно място, относно необходимостта и пропорционалността на ограничителните мерки, Общият съд припомня своята практика и тази на Съда във връзка с принципа на пропорционалност и относно ограниченията на свободата на изразяване, и по-конкретно принципите, установени в съдебната практика на Европейския съд по правата на човека в това отношение. В този контекст той отбелязва, че при изпълнение на функциите си на журналист, които не могат да се отделят от тези на ръководител на руската новинарска агенция, жалбоподателят многократно се изказва по положението, създадено от руското правителство в Украйна. Според Общия съд е общоизвестно, че в Русия действията и политиките на руското правителство, дестабилизиращи Украйна, се отразяват широко в медиите и твърде често чрез пропаганда са представяни на руския народ като напълно оправдани. При тези обстоятелства и предвид доказателствата, с които разполага Съветът относно изказванията на жалбоподателя, приемането на ограничителни мерки спрямо същия поради извършваната от него пропаганда в полза на действия и политики на руското правителство, дестабилизиращи Украйна, не може да се счита за непропорционално ограничение на правото му на свобода на изразяване. Отбелязвайки впрочем, че жалбоподателят е гражданин на трета държава, Руската федерация, и пребивава в тази държава, където извършва професионалната си дейност, Общият съд постановява, че разглежданите ограничителни мерки — които предвиждат ограничения за влизането или преминаването на жалбоподателя през територията на държавите членки, както и замразяване на неговите средства, намиращи се в Съюза — не засягат същността на неговото право да упражнява свободата си на изразяване по-специално в рамките на професионалната си дейност в медийния сектор в страната, в която пребивава и работи.

По делото, по което е постановено решение от 7 юли 2017 г., **Azarov/Съвет** (Т-215/15, обжалвано⁵⁰ [EU:T:2017:479](#)), Общият съд е сезиран с жалба от бившия украински министър-председател срещу актовете, с които Съветът е решил да запази името му в списъка на лица, по отношение на които се налагат ограничителни мерки относно лица, за които е установено, че са отговорни за присвояване на финансови

50/ Дело C-530/17 P, **Azarov/Съвет**.

средства на украинската държава⁵¹. Жалбоподателят изтъква по-конкретно, че Съветът е допуснал явна грешка в преценката, като е решил да продължи срока на действие на разглежданите ограничителни мерки, защото в обжалваните актове са изложени само много неясни и оскъдни мотиви. Така Съветът е трябвало да даде по-конкретни допълнителни сведения.

В това отношение Общият съд припомня, че Съветът не е длъжен служебно и системно да провежда собствено разследване или да прави проверки, за да получи допълнителни по-точни сведения, когато вече разполага с данни, предоставени от властите на трета страна, за да наложи ограничителни мерки на лица, които са с произход от тази страна и за които в последната са образувани съдебни производства. В случая, уточнява Общият съд, е важно Съветът, от една страна, да провери в каква степен документите, на които възнамерява да се основе, позволяват да се установи, че както се посочва в основанието за включване на жалбоподателя във въпросния списък, украинските власти провеждат за жалбоподателя наказателни производства за деяния, които евентуално осъществяват състава на престъплението присвояване на публични финансови средства, и от друга страна, да провери дали тези производства позволяват квалификацията на деянията на жалбоподателя в съответствие с посочения по-горе релевантен критерий. Само ако тези проверки са безрезултатни, Съветът трябва да извърши допълнителни проверки. Съветът обаче трябва в зависимост от обстоятелствата по случая да прецени необходимостта от провеждане на допълнителни проверки, по-специално да иска от украинските власти да представят допълнителни доказателства, ако вече представените доказателства се окажат недостатъчни или противоречиви. Освен това на съответните лица трябва да бъде предоставена възможност да представят становище по основанието на Съвета да ги остави във въпросния списък и когато използват тази възможност, те може да представят данни, дори оневиняващи доказателства, което да налага Съветът да проведе допълнителни проверки.

Що се отнася до довода, изведен от решение *LTTE/Съвет*⁵², според който преди да се основе на решение на орган на трета държава, Съветът трябва да провери внимателно дали релевантната правна уредба на тази държава предоставя гаранции за правото на защита и правото на ефективна съдебна защита, равностойни на тези на равнището на Съюза, първо, Общият съд отбелязва, че по това дело ограничителните мерки са приети на основание Обща позиция 2001/931/ОВППС⁵³, приета в рамките на борбата с тероризма, която установява механизъм, водещ до възможност за Съвета да включи дадено лице в списъка за замразяване на средства въз основа на решение на национален орган, при необходимост, на трета държава.

В случая обаче наличието на решение, постановено по-рано от украинските власти, не е един от критериите, обуславящи приемането на разглежданите в случая ограничителни мерки, като наличието на образуванияте от посочените органи съдебни производства е просто фактът, на който се основават ограничителните мерки.

На второ място, Общият съд подчертава, че във всички случаи е налице съществена разлика между ограничителните мерки, които се отнасят за борбата с тероризма, и тези в рамките на сътрудничеството между Съюза, от една страна, и новите органи на трета държава, в случая Украйна, от друга. Всъщност

51/ Решение (ОВППС) 2015/364 на Съвета от 5 март 2015 година за изменение на Решение 2014/119/ОВППС относно ограничителни мерки, насочени срещу определени лица, образувания и органи с оглед на ситуацията в Украйна (ОВ L 62, 2015 г., стр. 25), и Регламент за изпълнение (ЕС) 2015/357 на Съвета от 5 март 2015 година за прилагане на Регламент (ЕС) № 208/2014 относно ограничителни мерки, насочени срещу определени лица, образувания и органи с оглед на положението в Украйна (ОВ L 62, 2015 г., стр. 1).

52/ Решение от 16 октомври 2014 г., T-208/11 и T-508/11, [EU:T:2014:885](#).

53/ Обща позиция 2001/931/ОВППС от 27 декември 2001 година за прилагането на специални мерки за борба с тероризма (ОВ L 344, стр. 93; Специално издание на български език, 2007 г., глава 18, том 1, стр. 179).

борбата с тероризма, за която Съветът допринася, като налага ограничителни мерки на определени лица или образувания, не се вписва неминуемо в контекста на сътрудничеството с властите на трета държава, в която има нов режим, подкрепян от Съвета, както е в настоящия случай.

Следователно, ако изключително политическото решение на Съвета да сътрудничи на новите украински власти, за да им позволи в частност да си върнат евентуално присвоените публични средства „с цел утвърждаване и подкрепа на правовата държава“ в Украйна, бъде обусловено от изискването веднага след смяната на режима украинската държава да гарантира равнище на защита на основните права, еквивалентно на гарантираното в Съюза и в неговите държави членки, по същество би било накърнено правото на преценка, с което разполага Съветът при определяне на общите критерии за очертаване на кръга лица, на които може да бъдат наложени ограничителни мерки с цел оказване на подкрепа на новите власти.

Следователно, когато упражнява тази широка свобода на преценка, Съветът трябва да има право да приеме, че вследствие на смяната на режима украинските власти заслужават подкрепа, тъй като допринасят за по-високото равнище на демокрацията и зачитането на правовата държава в Украйна в сравнение с предходното положение и защото една от възможностите за утвърждаване и подкрепа на правовата държава е замразяването на активите на лица, за които е установено, че са отговорни за присвояване на финансови средства на украинската държава. Поради това евентуалното несъответствие между защитата на основните права в Украйна и тази в Съюза би могло да се отрази на законосъобразността на решението за оставяне в сила на наложените на жалбоподателя мерки само ако политическото решение на Съвета да подкрепи новия украински режим, включително като сътрудничи с него посредством приемането на въпросните ограничителни мерки, се окаже явно неправилно, по-специално поради системното нарушаване на основните права в тази страна след смяната на режима.

2. ТУНИЗИЙСКА РЕПУБЛИКА

В решение от 5 октомври 2017 г., *Mabrouk/Съвет* (Т-175/15, [EU:T:2017:694](#)) Общият съд се произнася по жалба за отмяна на решенията, с които Съветът запазва името на жалбоподателя в списъка на лицата, срещу които са приети ограничителни мерки, насочени срещу определени лица и образувания с оглед на положението в Тунис⁵⁴. В подкрепа на жалбата си жалбоподателят се позовава по-конкретно на нарушаване на принципа за решаване на делото в разумен срок от тунизийските органи в рамките на съдебното производство, на което се основава решението на Съвета за запазване на неговото име в посочения списък, както и на нарушаване от самия Съвет на неговото право да бъде съден в разумен срок.

По този въпрос Общият съд, от една страна, отбелязва, че тунизийските юрисдикции са тези, които следва да се произнесат относно евентуално нарушение на принципа за решаване на делото в разумен срок в рамките на провежданото по отношение на жалбоподателя съдебно производство. Същевременно той посочва, че принципите на правовата държава и правата на човека, както и зачитането на човешкото достойнство трябва да се спазват при всяко действие на Съюза, включително в областта на ОВППС. При все това принципът за решаване на делото в разумен срок е част от правото на справедлив процес, което се защитава от разпоредбите на много правно задължителни актове на международното право. Освен

^{54/} Решение 2011/72/ОВППС на Съвета от 31 януари 2011 година относно ограничителни мерки, насочени срещу определени лица и образувания с оглед на положението в Тунис (ОВ L 28, 2011 г., стр. 62), Решение (ОВППС) 2015/157 на Съвета от 30 януари 2015 година за изменение на Решение 2011/72 (ОВ L 26, 2015 г., стр. 29) и Решение (ОВППС) 2016/119 на Съвета от 28 януари 2016 година за изменение на Решение 2011/72 (ОВ L 23, 2016 г., стр. 65).

това обжалваните решения са приети в рамките на политика в подкрепа за Тунис, основана по-специално на целите за насърчаване зачитането на правата на човека и на правовата държава. От това Общият съд прави извода, че не може да се изключи вероятността Съветът да прави необходимите проверки, ако са налице обективни, достоверни, ясни и съгласувани доказателства, които могат да породят основателни съмнения относно спазването на правото на жалбоподателя за постановяване на решение в разумен срок от тунизийските органи. Той обаче смята, че в настоящия случай това условие не е изпълнено.

От друга страна, Общият съд отхвърля доводите на жалбоподателя, основани на нарушение от Съвета на член 47 от Хартата на основните права, поради това че последният е нарушил неговото право на гледане на делото му в разумен срок, като не е приел необходимите мерки, за да се избегне възможността провежданото срещу жалбоподателя съдебно производство в Тунис да надхвърли разумния срок. Според Общия съд член 47 от Хартата на основните права е приложим само за съдебния контрол от юрисдикциите на Съюза над замразяването на спорните активи. За сметка на това той не се прилага нито за съдебното производство в Тунис, което не е в приложното поле на правото на Съюза, нито за обжалваното решение, което не е издадено от юрисдикция и по своя предмет няма съдебен характер. Общият съд уточнява, че дори да се предположи, че тези доводи могат да се тълкуват като изведени от нарушение на принципа на добра администрация, понеже във всички случаи жалбоподателят не е доказал, че съдебното производство в Тунис е надвишило разумния срок, той не е могъл да установи, че самата продължителност на замразяването на неговите активи в Съюза е била прекомерна.

Що се отнася до довода на жалбоподателя, че Съветът е допуснал явни грешки в преценката относно развитието на демократичния процес в Тунис и необходимостта от приемане на ограничителни мерки срещу тунизийски граждани, отговорни за присвояване на тунизийски публични средства, Общият съд припомня, че Съветът разполага с широко право на преценка в тази област, поради което единствено явно неподходящият характер на приета в тази област мярка може да засегне нейната законосъобразност. Същевременно изтъкнатият от жалбоподателя развой в съдебно, конституционно и изборно отношение не доказва, че Съветът е допуснал явна грешка в преценката, която е направил относно процеса на демократичен преход в Тунис. В действителност, макар този развой да свидетелства за прогрес, той не позволява да се направи никакъв очевиден извод, че демократичният процес е приключил, тъй като последният е поставен по-специално в зависимост от укрепване на правовата държава и на демократичните постижения на новата тунизийска конституция. Във всички случаи, подчертава Общият съд, евентуалната отмяна на спорните ограничителни мерки може да зависи единствено от приключването на съдебните производства, въз основа на които мерките са приети, а не от приключването на процеса на демократичен преход в Тунис, тъй като подкрепата за този процес съставлява единствено крайна цел на политиката, в рамките на която се вписва посоченото замразяване на активи, а не допълнително условие за запазване на неговото действие.

VII. ИКОНОМИЧЕСКО, СОЦИАЛНО И ТЕРИТОРИАЛНО СБЛИЖАВАНЕ

По делото, по което постановява решение от 4 май 2017 г., *Green Source Poland/Комисия* (T-512/14, [EU:T:2017:299](#)), Общият съд разглежда въпрос, по който не се е произнасял досега, а именно дали е допустима жалба, подадена от предприятие, което отговаря за осъществяването на голям проект, срещу решение на Комисията, с което се отказва на държава членка да се потвърди финансов принос от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) за посочения голям проект.

На първо място, що се отнася до първия критерий за пряко засягане, а именно, че оспорената мярка на Съюза пряко поражда последици за правното положение на частноправните субекти, Общият съд отбелязва, че от релевантните разпоредби на Регламент (ЕО) № 1083/2006⁵⁵ следва, че операциите, с които се цели Комисията да оцени и потвърди дали дадена държава членка получава финансов принос от ЕФРР за голям проект, протичат само в рамките на отношенията между Комисията и държавата членка. Това съответства на факта, че съгласно съдебната практика приносът от ЕФРР е създаден като система между Комисията и държавата членка. Освен това от посочените разпоредби е видно, че държавите членки отговарят за подбора на операциите, включително на големите проекти. Комисията не извършва никакъв подбор на големите проекти, предлагани на националните органи от заявителите, а само извършва оценка — единствено по отношение на държавите членки — по-специално на съгласуваността и на приноса на големите проекти, които националните органи вече са подбрали и са ѝ предоставили за потвърждаване или отхвърляне на финансов принос от ЕФРР. В това отношение Общият съд уточнява, че обосновката, приета в решение *Consorzio gruppo di azione locale „Murgia Messapica”/Комусия*⁵⁶, не е приложима в конкретния случай, тъй като подборът на проектите не се извършва от Комисията, а е задача само на националните органи.

Освен това, съгласно постоянната съдебна практика определянето в решение за отпускане на финансова помощ от Съюза в рамките на ЕФРР на дадено образувание за орган, който отговаря за осъществяването на проекта, не предполага, че това образувание е само по себе си титуляр на правото на посочената помощ. Държавата членка, в качеството си на адресат на решението за отпускане на финансовата помощ от ЕФРР, трябва да бъде считана за титуляр на правото на посочената помощ. Това важи в още по-голяма степен, когато помощта от ЕФРР още не е била отпусната на държавата членка и следователно, когато връзката между субекта, определен като отговарящ за изпълнението на проекта, отговорен за заявлението или получател на помощта, и помощта от ЕФРР е доста по-непряка.

Относно лишаването от средствата, необходими за изпълнение на проекта, невъзможността за продължаване на проекта и задължението да се понесат загубите, възникнали вследствие на вече направени разходи, на които се позовава жалбоподателят, Общият съд счита, че дори да се приемат за установени, те не произтичат нито от самото обжалвано решение, нито от разпоредбите на правото на Съюза, които уреждат неговото действие, а от последици, които в контекста на договор за отпускането на субсидия за изпълнението на проекта националните органи и жалбоподателят са отдали на посоченото решение. Всъщност последиците и задълженията, произтичащи от договора, опосредстват връзката между правното положение на жалбоподателя и обжалваното решение. По този начин жалбоподателят е можел съобразно приложимото национално право по-специално да оспори пред компетентния национален съд прекратяването на договора или възстановяването, поискано от националните органи съгласно посочения договор, като се позове на невалидността на обжалваното решение.

На второ място, що се отнася до втория критерий за пряко засягане, а именно, че оспорената мярка на Съюза не оставя никакво право на преценка на своите адресати, на които е възложено изпълнението ѝ, Общият съд приема за установено, че изпълнението на обжалваното решение от съответната държава членка не включва никакви последици за жалбоподателя по силата на самото обжалвано решение или на разпоредбите на правото на Съюза, които уреждат неговото действие, тъй като това действие се ограничава само до отношенията между Съюза, в частност ЕФРР, и посочената държава членка. При тези

^{55/} Регламент (ЕО) № 1083/2006 на Съвета от 11 юли 2006 година за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд и Кохезионния фонд и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1260/1999 (ОВ L 210, 2006 г., стр. 25; Специално издание на български език, 2007 г., глава 14, том 2, стр. 64 и поправки в ОВ L 301, 2008 г., стр. 40 и ОВ L 302, 2015 г., стр. 112).

^{56/} Решение от 19 май 1994 г., T-465/93, [EU:T:1994:56](#).

обстоятелства Общият съд заключава, че жалбоподателят не е пряко засегнат от обжалваното решение, което поражда последици само за правоотношенията между Комисията и съответната държава членка.

VIII. ЗАЩИТА НА ЗДРАВЕТО

По делото, по което постановява решение от 26 януари 2017 г., *GGP Italy/Комисия* (Т-474/15, [EU:T:2017:36](#)), Общият съд е сезиран с жалба за отмяна на решение, с което Комисията е счела за обоснована националната мярка, приета от латвийските органи в съответствие с Директива 2006/42/ЕО⁵⁷ относно пускането на пазара на произведена от жалбоподателя градинска косачка за трева. По повод на това дело, което се вписва в контекста на директивите от сферата на така наречения „нов подход“, насочени към улесняване на свободното движение на стоки чрез хармонизиране на съществените изисквания за опазване на здравето и за безопасност на работниците, Общия съд уточнява по-специално обхвата на контрола на Комисията при задействане на предпазната клауза, предвидена в член 11 от Директива 2006/42, и естеството на мерките, които могат да бъдат приети в това отношение. Латвийските органи са счели, че разглежданата косачка не отговаря на предвидените в Директива 2006/42 съществени изисквания, тъй като не е в съответствие с редакцията от 2010 г. на приложимия хармонизиран стандарт. Жалбоподателят обаче твърди, че тя е в съответствие с редакцията от 2006 г. на този стандарт, на която е било възможно да направи позоваване до 31 август 2013 г., и че следователно моделът, предлаган на пазара до тази дата, се ползва от презумпция за съответствие с предвидените в Директива 2006/42 съществени изисквания.

Първо, относно обхвата на контрола на Комисията, Общият съд припомня, че при приемането на решение на основание член 11, параграф 3 от Директива 2006/42 Комисията не следва да проверява във всички нейни аспекти законосъобразността на националните мерки, в резултат на които е задействана предвидената в този член предпазна клауза. В това отношение в член 20 от Директива 2006/42 изрично се посочват „начините за обжалване, предвидени според действащото в съответната държава членка законодателство“, което показва, от една страна, че той се отнася до мерките, приети от националните органи въз основа на тази директива, и от друга страна, че контролът на тези мерки е задача на националните юрисдикции. Следователно този член не установява задължения за Комисията. Ролята на Комисията при прилагането на член 11, параграф 3 от Директива 2006/42 на първо място е да провери дали подходящите мерки, за които е уведомена от държава членка, са оправдани от правна и фактическа страна, за да се избегне, както се посочва в член 11, параграф 1 от Директива 2006/42, възможността машина да увреди здравето или да наруши безопасността на хората или, евентуално, на домашни животни, на вещи или на околната среда. От друга страна, Общият съд подчертава, че няма никаква пречка „подходящите мерки“, които държава членка трябва да приеме и съобщи на Комисията, въз основа на предпазната клауза, предвидена в член 11 от Директива 2006/42 относно машините, да бъдат във формата на неедностранни мерки или на непряко задължителни мерки. По този начин съобщаването, какъвто е конкретният случай, на факта, че след действия на националните органи дистрибуторът е взел доброволно мерки за изтегляне от пазара и за непускане на пазара, представлява наистина съобщение за подходяща мярка, която може да доведе до решение на Комисията, прието на основание на член 11, параграф 3 от Директива 2006/42.

Второ, що се отнася до правната стойност на редакцията 2006 г. на релевантния хармонизиран стандарт, Общият съд уточнява, че по силата на член 7 от Директива 2006/42 публикуването от Комисията на номера на хармонизиран стандарт в Официален вестник му придава правна стойност, като позволява на

^{57/} Директива 2006/42/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 17 май 2006 година относно машините и за изменение на Директива 95/16/ЕО (преработен текст) (ОВ L 157, 2006 г., стр. 24; Специално издание на български език 2007 г., глава 13, том 53, стр. 120 и поправка в ОВ L 119, 2011 г., стр. 77).

производителите на машини или на упълномощените им представители да се ползват от презумпция за съответствие със съществените изисквания, предвидени в същата директива и обхванати от този публикуван хармонизиран стандарт. Редът за такива публикации е този за актовете с общо приложение на институциите на Съюза. Според Общия съд в член 7 от Директива 2006/42 се сочат без ограничение хармонизираните стандарти, чиито номера са били публикувани в Официален вестник, без да се ограничават обхватът и съдържанието му до хармонизираните стандарти, чиито номера са били публикувани на основание на тази директива. Затова посочената разпоредба не позволява да се приеме, че публикуването на номера на хармонизирани стандарти, осъществено на основание на Директива 98/37/ЕО⁵⁸, е имплицитно отменено едновременно с тази директива. Следователно хармонизираните стандарти, чиито номера са били публикувани на основание на Директива 98/37, попадат в приложното поле на член 7 от Директива 2006/42, докато решението, което им придава правна стойност, за да внесат презумпция за съответствие със съществените изисквания за безопасност и опазване на здравето, посочени в директивата, приложима в момента на пускане на пазара или пускане в експлоатация на съответната машина, а именно публикуването на номерата им в Официален вестник, не бъде изрично отменено. Ето защо Общият съд заключава, че жалбоподателят е имал основание да поддържа, че разглежданата косачка се е ползвала от презумпция за съответствие със съществените изисквания за безопасност и опазване на здравето, предвидени в Директива 2006/42.

IX. МИТНИЧЕСКИ СЪЮЗ

По делото, по което постановява решение от 11 декември 2017 г., *Léon Van Parys/Комисия* (T-125/16, EU:T:2017:884), Общият съд е сезиран с жалба срещу решение, с което Комисията е отхвърлила искане за опрощаване на вносни мита, направено от дружество, вносител на банани от Еквадор. Последното решение е прието след частичната отмяна с решение *Firma Van Parys/Комисия*⁵⁹ на предишно решение на Комисията, с което тя счела, че опрощаването на вносни мита по силата на член 239 от Регламент (ЕИО) № 2913/92⁶⁰ не е обосновано по отношение на жалбоподателя. Всъщност Общият съд приема, че Комисията не е доказала, че жалбоподателят не е положил дължимата грижа. Вследствие на съдебно решение Комисията е счела за необходимо да поиска допълнителна информация от митническите органи и е уведомила жалбоподателя, че деветмесечният срок, предвиден в член 907 от Регламент (ЕИО) № 2454/93⁶¹ за разглеждане на искането за опрощаване на мита, е съответно удължен с периода, изтекъл до получаването на посочената информация. След това Комисията е приела обжалваното решение, с което е отхвърлила искането на жалбоподателя за опрощаване на мита. В рамките на своята жалба жалбоподателят оспорва начина, по който Комисията е изпълнила решение *Firma Van Parys/Комисия*⁶². Той поддържа по-специално, че дори да се приеме, че Комисията е разполагала с разумен срок за изпълнението на посоченото съдебно

58/ Директива 98/37/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 22 юни 1998 година относно сближаването на законодателствата на държавите членки по отношение на машините (ОВ L 207, 1998 г., стр. 1; Специално издание на български език 2007 г., глава 13, том 23, стр. 220).

59/ Решение от 19 март 2013 г., T-324/10, [EU:T:2013:136](#).

60/ Регламент (ЕИО) № 2913/92 на Съвета от 12 октомври 1992 г. относно създаване на Митнически кодекс на Общността (ОВ L 302, 1992 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 2, том 5, стр. 58).

61/ Регламент (ЕИО) № 2454/93 на Комисията от 2 юли 1993 година за определяне на разпоредби за прилагане на Регламент № 2913/92 (ОВ L 253, 1993 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 2, том 7, стр. 3).

62/ Решение от 19 март 2013 г., T-324/10, [EU:T:2013:136](#).

решение, същият в никакъв случай не можел да превиши нов преклузивен деветмесечен срок по член 907 от Регламент № 2454/93.

Що се отнася до отменителното основание за нарушение на принципа на добра администрация, Общият съд като начало констатира, че вследствие на решение *Firma Van Parys/Комисия*⁶³ член 907 от Регламент № 2454/93 вече не бил приложим в рамките на възобновеното производство за приемането на обжалваното решение, предназначено да замени първото решение, тъй като единствено разумният срок е бил приложим съгласно съдебната практика. Въпреки това, с оглед на естеството на мерките, които следва да се предприемат, както и на обстоятелствата по случая, при провеждането на процедурата, предшестваща приемането на обжалваното решение, Комисията не е действала в рамките на разумен срок. В това отношение е достатъчно да се констатира, че дори да се приеме, че исканията за информация, които Комисията е отправила до националните митнически органи, са били от естество да спрат деветмесечния срок, което не е възможно, тъй като предвиденият в член 907 от Регламент № 2454/93 механизъм не може да се приложи отново, повече от десет месеца са били изтекли между отговора на тези органи и приемането на обжалваното решение. Според Общия съд никаква мярка, която Комисията може да приеме или е приела, не може да оправдае изтичането на подобен срок. Макар да е безспорно, че решение *Firma Van Parys/Комисия*⁶⁴ задължава Комисията да преразгледа данните по преписката, Общият съд приема, че по никакъв начин не става ясно, че вследствие на това решение Комисията е изготвила нова преписка, нито a fortiori, че е добавила или открила нови фактически данни.

Относно въпроса дали превишаването на разумния срок може да доведе до отмяната на обжалваното решение, Общият съд отбелязва, че Регламент № 2454/93 е предназначен по-конкретно да уточни някои правила с цел по-голяма правна сигурност при тяхното прилагане, както това става ясно от неговите съображения, и че в него са предвидени стриктни срокове, които трябва да се спазват както от молителя, така и от Комисията при разглеждането на молба за опрощаване на вносни мита. В този контекст Общият съд посочва, от една страна, че от член 907 от Регламент № 2454/93 следва, че макар деветмесечният срок, с който Комисията разполага за приемане на решението си, да може да се спре при определени условия, решението по молбата за опрощаване на мита трябва да се постанови в срока, определен в член 907, втора алинея от Регламент № 2454/93, с уточнението, че липсата на отговор в рамките на този срок задължително води до уважаването на молбата от компетентния митнически орган по силата на член 909 от същия регламент. От друга страна, той подчертава, че в конкретния случай, макар Комисията да е действала в рамките на Регламент № 2454/93, решението ѝ, прието след изтичането на предвидения в член 907 от същия регламент преклузивен деветмесечен срок, заедно със спиранията, е довело до уважаването на молбата на жалбоподателя от митническия орган. Общият съд заключава, че е вярно, че въведената система, и по-специално деветмесечният срок по член 907 от Регламент № 2454/93, вече не е била задължителна за Комисията в рамките на започнатото по силата на член 266 ДФЕС производство. Той отбелязва обаче, че това не променя факта, че като е приела обжалваното решение, без да спазва разумен срок, Комисията е нарушила предвидените в Регламент № 2454/93 гаранции и е лишила жалбоподателя от полезния ефект на този регламент, от възможността да получи решение в предвидените срокове, както и от гаранцията да се ползва от благоприятно решение при липсата на отговор в тези срокове. Следователно Комисията е нарушила принципа на разумен срок, което при конкретните обстоятелства на разглежданото дело представлява основание за отмяна на обжалваното решение.

63/ Решение от 19 март 2013 г., T-324/10, [EU:T:2013:136](#).

64/ Решение от 19 март 2013 г., T-324/10, [EU:T:2013:136](#).

Х. ДЪМПИНГ

По делото, по което постановява решение от 1 юни 2017 г. *Changmao Biochemical Engineering/Съвет* (Т-442/12, [EU:T:2017:372](#)), Общият съд е сезиран с искане за отмяна на Регламент за изпълнение (ЕС) № 626/2012⁶⁵ в частта, която се прилага за жалбоподателя — установено в Китай дружество, което е производител и износител на винена киселина. При първоначалното разследване институциите на Съюза са предоставили първоначално на жалбоподателя статут на дружество, функциониращо в условията на пазарна икономика, но са му отказали този статут с обжалвания регламент в хода на разследването при междинното преразглеждане. Жалбоподателят поддържа, че обжалваният регламент нарушава член 11, параграф 3 от основния регламент⁶⁶, тъй като няма съществена и трайна промяна в обстоятелствата между първоначалното разследване и междинното преразглеждане. В този контекст Общият съд се произнася по-специално по въпроса дали при междинно преразглеждане институциите трябва да установят обективна промяна на фактическите обстоятелства, или могат да извършат различна преценка въз основа на съществуващи преди това обстоятелства предвид нови доводи и доказателства, представени от страните.

Общият съд припомня, че съгласно член 11, параграф 3 от основния регламент, при провеждане на разследванията при междинно преразглеждане Комисията има право, *inter alia*, на преценка доколко е налице съществена промяна в обстоятелствата по отношение на дъмпинга и вредата от него и доколко съществуващите мерки постигат желаните ефект да отстранят по-рано установената вреда съгласно член 3 от посочения регламент. За тази цел при окончателната преценка се вземат предвид всички релевантни и надлежно подкрепени от документи доказателства.

В конкретния случай Общият съд отбелязва, че Съветът, изглежда, е променил преценката си, без при това основните обстоятелства непременно да са се променили, като заключава, че не са изпълнени условията, установени в член 2, параграф 7, буква в) от основния регламент за предоставяне на статут на дружество, функциониращо в условията на пазарна икономика. В това отношение Общият съд уточнява, че при ретроспективния и прогностичния анализ, който институциите трябва да извършат за целите на преразглеждането, те могат да променят преценката си на обстоятелствата. Всъщност би било нелогично институциите да бъдат задължавани да прилагат член 2, параграф 7, буква в) от основния регламент по начин, който се е оказал погрешен предвид представените в междинното преразглеждане доказателства, единствено поради извършването на такова прилагане при първоначалното разследване. Тъй като в конкретния случай извършената с обжалвания регламент преценка се основава на фактически обстоятелства с трайно, а не временно естество, по-специално на изкривяването на цената на бензена и невъзстановяването на 17 % данък върху добавената стойност (ДДС) върху износа на бензен, Общият съд приема, че обжалваният регламент не противоречи на член 11, параграф 3 от основния регламент.

По делото, по което постановява решение от 10 октомври 2017 г. *Kolachi Raj Industrial/Комусия* (Т-435/15, обжалвано⁶⁷, [EU:T:2017:712](#)), Общият съд уточнява практиката си в областта на антидъмпинговите мерки, що се отнася до условията за прилагане на член 13, параграф 2 от основния регламент, разпоредба, която определя условията, при които операция по комплектоване се разглежда като заобикаляне на действащите

^{65/} Регламент за изпълнение (ЕС) № 626/2012 на Съвета от 26 юни 2012 година за изменение на Регламент за изпълнение (ЕС) № 349/2012 за налагане на окончателно антидъмпингово мито върху вноса на винена киселина с произход от Китайската народна република (ОВ L 182, 2012 г., стр. 1).

^{66/} Регламент (ЕО) № 1225/2009 на Съвета от 30 ноември 2009 година за защита срещу дъмпингов внос от страни, които не са членки на Европейската общност (ОВ L 343, 2009 г., стр. 51).

^{67/} Дело C-709/17 P, *Комусия/Kolachi Raj Industrial*.

мерки. Жалбоподателят е декларирал, че закупува велосипедни части с произход от Шри Ланка и Китай, за да комплектова велосипеди в Пакистан. Комисията е приела, че представените от жалбоподателя сертификати за произход по формуляр А, издадени от органите на Шри Ланка, нямат достатъчна доказателствена стойност, и е приложила по аналогия критериите по член 13, параграф 2, буква б) от основния регламент, за да провери произхода на посочените части въз основа на разходите за производството им.

На първо място, за да уточни ролята на понятието за произход при тълкуването на член 13, параграф 2 от основния регламент, Общият съд се позовава на решение *Starway/Съвет*⁶⁸, от което заключава, че макар поначало да е достатъчно да се спомене просто „произходът“ на частите, използвани за комплектоване на крайния продукт за целите на прилагането на член 13, параграф 2, буква б) от посочения регламент, може да се окаже необходимо в случай на съмнение да се провери дали частите „с произход“ от трета страна в действителност идват от друга страна. Освен това, като се основава на текста на основния регламент на различните езици, Общият съд уточнява, че изразът „вноса от“ по смисъла на член 13, параграф 2, буква а) от основния регламент трябва да се схваща като препращащ към съответния внос и вследствие на това — към страната на износ.

На второ място, Общият съд посочва, че макар сертификатите за произход по формуляр А да имат доказателствена стойност за произхода на стоките, за които се отнасят, тя не е абсолютна. Всъщност такъв сертификат, съставен от трета страна, не може да обвърже органите на Съюза по отношение на произхода на тези стоки, като ги възпрепятства да проверят същия по други начини, когато съществуват обективни, сериозни и съвпадащи индиции, които пораждат съмнение относно действителния произход на стоките, предмет на тези сертификати. В това отношение от съдебната практика е видно, че последващите проверки щяха да бъдат до голяма степен безполезни, ако използването на такива сертификати можеше само по себе си да обоснове предоставянето на намаление на митата. Освен това Общият съд подчертава, че от член 6, параграф 8 от основния регламент следва, че освен в случай на липса на съдействие, предоставената от заинтересованите страни информация, на която Комисията възнамерява да основе констатациите си, се подлага на възможно най-задълбочена проверка за достоверност. Следователно и тази разпоредба легитимира не само възможността, но и задължението на Комисията да провери представените ѝ документи. Това задължение в областта на антидъмпинговите мерки се упражнява, естествено, без да се засягат специфичните процедури, предвидени за тази цел в полза на митническите органи.

На трето и последно място, Общият съд приема, че прилагайки „по аналогия“ член 13, параграф 2, буква б) от основния регламент, Комисията всъщност е разгледала въпроса дали производството на велосипедни части в Шри Ланка е заобикаляло антидъмпинговите мерки, наложени за велосипедите с произход от Китай, което не е предмет на разследването. Действително от самия текст на член 13, параграф 2, буква б) от основния регламент е видно, че той се прилага за „операции по комплектоване“, като по този начин обявеното в него правило за 60 % се прилага за общата стойност на частите на „комплектования продукт“. В конкретния случай обаче не се спори, че разследването не е имало за предмет „операциите по комплектоване“ на велосипеди в Шри Ланка, нито е визирало по какъвто и да е начин велосипедите, „комплектовани“ в посочената страна. Освен това, тъй като член 13, параграф 2, буква б) от основния регламент не е правило за произход, той не може да се прилага „по аналогия“, за да се определи произходът на дадена стока, още повече че критериите, предвидени в посочената разпоредба, са по същността си различни от правилата за произход. От това следва, че в конкретния случай Комисията е допуснала грешка при прилагане на правото, като е приложила по аналогия член 13, параграф 2 от основния регламент.

68/ Решение от 26 септември 2000 г., T-80/97, [EU:T:2000:216](#).

XI. НАДЗОР НА ФИНАНСОВИЯ СЕКТОР

В решение от 16 май 2017 г. *Landeskreditbank Baden-Württemberg/ЕЦБ* (Т-122/15, обжалвано⁶⁹, [EU:T:2017:337](#)) Общият съд е потвърдил законосъобразността на решението, с което въз основа на разпоредбите на член 6, параграф 4 от основния регламент⁷⁰ Европейската централна банка (ЕЦБ) е квалифицирала като „значимо лице“ жалбоподателя — банка за инвестиции и развитие на провинция Баден-Вюртемберг (Германия). Вследствие на тази квалификация посочената банка е поставена под прекия надзор единствено на ЕЦБ, а не под поделения надзор на единния надзорен механизъм (ЕНМ), което жалбоподателят оспорва.

На първо място, Общият съд отбелязва, че от структурата на основния регламент е видно, че Съветът е възложил на ЕЦБ изключителна компетентност по отношение на задачите, предвидени в член 4, параграф 1 от посочения регламент. Според Общия съд член 6 от основния регламент има за цел единствено да позволи децентрализираното изпълнение в рамките на ЕНМ на тази компетентност от националните органи под контрола на ЕЦБ по отношение на по-малко значими лица и на задачите, посочени в член 4, параграф 1, букви б) и г)—и) от посочения регламент.

На второ място, Общият съд подчертава, че от член 6, параграф 4, втора алинея от основния регламент следва, че дадено лице може да не бъде класифицирано като „значимо“ при „особени обстоятелства“, като съгласно член 70, параграф 2 от Рамковия регламент за ЕНМ⁷¹ това понятие трябва да се тълкува стриктно. В това отношение, доколкото член 70, параграф 1 от посочения регламент се позовава на „специфични фактически обстоятелства, които правят класификацията на поднадзорно лице като значимо неподходяща, като се вземат предвид целите и принципите на [основния регламент]“, от това задължително следва, че се има предвид единствено хипотезата, в която упражняването на пряк пруденциален надзор от ЕЦБ, каквото предполага класифицирането на дадено лице като „значимо“, би било в по-малка степен в състояние да постигне целите на основния регламент, отколкото упражняването на пряк пруденциален надзор над това лице от националните органи. За сметка на това от буквалното тълкуване на член 70, параграф 1 от Рамковия регламент за ЕНМ не произтича хипотезата на прекласифициране на „значимо лице“ в „по-малко значимо“, с мотива че прекият надзор от националните органи в рамките на ЕНМ би бил в същата степен в състояние да постигне целите на основния регламент, както и надзорът, упражняван единствено от ЕЦБ.

На трето и последно място, Общият съд уточнява, че тълкуването на член 70, параграф 1 от Рамковия регламент за ЕНМ с оглед на изискванията на принципите на субсидиарност и пропорционалност също не може да доведе до такава хипотеза. Доколкото при ЕНМ националните органи действат в рамките на децентрализираното прилагане на изключителна компетентност на Съюза, единствената компетентност, която може да бъде засегната чрез упражняването на пряк пруденциален надзор от ЕЦБ, е принципната компетентност на държавите членки по отношение на изпълнението на правото на Съюза във вътрешния им правен ред, подчертана в член 291, параграф 1 ДФЕС. Все пак запазването на тази компетентност не може да изисква тълкуване на член 70, параграф 1 от Рамковия регламент за ЕНМ като налагащо проверка във всеки случай поотделно по отношение на институция, която може да бъде класифицирана като „значима“ с оглед на критериите, изложени в член 6, параграф 4 от основния регламент, ако неговите

^{69/} Дело C-450/17 P, *Landeskreditbank Baden-Württemberg*.

^{70/} Регламент (ЕС) № 1024/2013 на Съвета от 15 октомври 2013 година за възлагане на Европейската централна банка на конкретни задачи относно политиките, свързани с пруденциалния надзор над кредитните институции (ОВ L 287, 2013 г., стр. 63).

^{71/} Регламент (ЕС) № 468/2014 на Европейската централна банка от 16 април 2014 година за създаване на рамката за сътрудничество в единния надзорен механизъм между Европейската централна банка и националните компетентни органи и с определените на национално равнище органи („Рамковият регламент за ЕНМ“) (ОВ L 141, 2014 г., стр. 1).

цели могат да бъдат постигнати също толкова добре чрез пряк надзор от националните органи. Всъщност такъв надзор би бил в пряко противоречие с двата елемента, играещи основна роля в логиката на член 6, параграф 4 от основния регламент, а именно, от една страна, принципа, според който значимите институции попадат в обхвата на надзора единствено на ЕЦБ, и от друга страна, съществуването на точни алтернативни критерии, позволяващи да се класифицира значимостта на дадена финансова институция. Вследствие на това Общият съд заключава, че с основание ЕЦБ е квалифицирала жалбоподателя като „значимо лице“ и отхвърля жалбата.

По делата, по които постановява решения от 13 декември 2017 г., *Crédit mutuel Arkéa/ЕЦБ* (Т-712/15, [EU:T:2017:900](#)) и от 13 декември 2017 г., *Crédit mutuel Arkéa/ЕЦБ* (Т-52/16, [EU:T:2017:902](#)), Общият съд се произнася по жалби съответно срещу решенията на ЕЦБ, от една страна, от 5 октомври 2015 г., с които се определят пруденциалните изисквания към групата *Crédit mutuel*, и от друга страна, от 4 декември 2015 г., с които се определят пруденциалните изисквания към посочената група и към съставляващите я образувания. Жалбоподателят оспорва упражняването на надзора на консолидирана основа спрямо групата *Crédit Mutuel*, въведен от ЕЦБ, с посредничеството на *Confédération nationale du Crédit Mutuel* (CNCM), с мотива че не е кредитна институция, че не съществува „група „Crédit Mutuel“ и че ЕЦБ не може да му наложи допълнителни капиталови изисквания.

Що се отнася до жалбата срещу решението от 5 октомври 2015 г., Общият съд счита, че жалбоподателят е запазил правния си интерес от отмяната на това решение, за да се предотврати опасността евентуална отмяна на отменящото го решение да доведе до това то отново да породи своето действие. Всъщност, в случай че решението от 4 декември 2015 г. бъде отменено, би било възстановено предишното положение, в което са се намирали страните при влизането му в сила и което отново би се уреждало от обжалваното решение.

Относно двете жалби срещу решението от 5 октомври 2015 г. и решението от 4 декември 2015 г. Общият съд посочва, че за да се изпълнят целите на основния регламент, член 2, параграф 21, буква в) от Рамковия регламент за ЕНМ и условията, предвидени в член 10, параграф 1 от Регламент (ЕС) № 575/2013⁷², към които той препраща, трябва да се тълкуват, като се вземат предвид намеренията на законодателя да осигури възможност на ЕЦБ да има общ поглед върху всички рискове, които могат да засегнат дадена кредитна институция, както и да избегне разделянето на надзора между ЕЦБ и националните органи. Що се отнася до самата цел на член 10, параграф 1 от Регламент № 575/2013, Общият съд отбелязва, че посоченият регламент се отнася до пруденциалните изисквания, приложими за кредитните институции. В този контекст целта, преследвана с член 10, параграф 1 от Регламент № 575/2013, произтича ясно от текста на тази разпоредба. Тя се състои във възможността за компетентния орган да освободи изцяло или частично от някои от изискванията, предвидени в регламента, една или повече кредитни институции, разположени в същата държава членка и дълготрайно свързани с централен орган, който извършва надзор над тях и е установен в същата държава членка. Освен това член 10, параграф 2 от Регламент № 575/2013 позволява да се освободи централният орган на индивидуална основа от прилагането на същите пруденциални изисквания. Въпреки това в конкретния случай условията, съдържащи се в член 10, параграф 1 от Регламент № 575/2013, не се прилагат съгласно посочения регламент, за да се прецени възможността за освобождаване от спазване на изискванията на индивидуална основа, а се прилагат вследствие на препращане в член 2, параграф 21, буква в) от Рамковия регламент за ЕНМ, за да се провери наличието на поднадзорна група. От това следва, че в конкретния случай са релевантни единствено

^{72/} Регламент (ЕС) № 575/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година относно пруденциалните изисквания за кредитните институции и инвестиционните посредници и за изменение на Регламент (ЕС) № 648/2012 (ОВ L 176, 2013 г., стр. 1, поправки в ОВ L 208, 2013 г., стр. 68 и в ОВ L 321, 2013 г., стр. 6).

целите на член 2, параграф 21, буква в) от Рамковия регламент за ЕНМ, що се отнася до неговото тълкуване, независимо от съдържащото се в него препращане към член 10, параграф 1 от Регламент № 575/2013.

Най-напред, що се отнася до липсата на качеството на кредитна институция на CNCM, Общият съд приема, че от правната уредба на Съюза в областта на пруденциалния надзор не следва, че понятието „централен орган“ трябва да се разбира като включващо в качеството на кредитна институция. По-нататък, Общият съд счита, че чрез CNCM Crédit Mutuel отговаря на всички условия, предвидени в правната уредба на Съюза в областта на пруденциалния надзор, за да се квалифицира като „група“ по смисъла на тази правна уредба. Накрая, Общият съд приема, че ЕЦБ не е допуснала грешка, като се е основала на възможността за напускане от жалбоподателя на групата Crédit Mutuel, за да му наложи допълнителни капиталови изисквания.

Като отхвърля по този начин доводите на жалбоподателя за липсата на качеството на кредитна институция на CNCM, липсата на поднадзорна група по смисъла на член 2, параграф 21, буква в) от Рамковия регламент за ЕНМ и член 10 от Регламент № 575/2013 и невъзможността да се наложат допълнителни капиталови изисквания, Общият съд отхвърля двете жалби в тяхната цялост.

XII. ОБЩЕСТВЕНИ ПОРЪЧКИ НА ИНСТИТУЦИИТЕ НА СЪЮЗА

По делото, по което постановява решение от 4 юли 2017 г., *European Dynamics Luxembourg и др./Агенция за железопътен транспорт на Европейския съюз* (Т-392/15, [EU:T:2017:462](#)), Общият съд уточнява обхвата, от една страна, на принципите на свобода на доказване и на свобода при събирането на доказателства в правото на Съюза и от друга страна, на задължението за мотивиране на възлагащия орган, когато счита, че офертата на избрания оферент не изглежда с необичайно ниска стойност.

Първо, Общият съд припомня, че в областта на доказването доминиращ в правото на Съюза е принципът на свободата при събирането на доказателства и че този принцип е тясно свързан с принципа на свобода на доказване, който предоставя възможност за страните да представят пред съда на Съюза всички надлежно събрани доказателства, които считат за релевантни в подкрепа на позицията им. Принципите на свобода при събирането на доказателства и на свобода на доказване обаче трябва да са съгласувани с основните принципи на правото на Съюза, като например правото на справедлив съдебен процес и на равни процесуални възможности. Следователно свободата при събирането на доказателства трябва да се съгласува с правото на всяка страна да защитава интересите си независимо от всякакви външно влияние, по-специално от страна на обществеността, и да бъде защитена срещу неподходящото използване на доказателствата ѝ по делото. От това Общият съд заключава, че от принципа на свобода на доказване следва, че страната в производството пред Общия съд по принцип може да изтъкне като доказателства документи, представени в хода на друго съдебно производство, по което също е била страна. Впрочем съгласието на страната, представила доказателство, не може да представлява предварително условие за допустимост на доказателство, представено по друго дело пред Общия съд. Всъщност, макар съгласието на представилата доказателството страна да може да е релевантно за преценката дали същото е било използвано по подходящ начин, да се изисква посоченото съгласие да бъде получено преди представянето на това доказателство пред Общия съд като условие за допустимостта му би означавало да се предостави на представилата го страна възможност да го изключи от преписката, вследствие на което Общият съд няма да може да се произнесе по въпроса дали същото е било използвано подходящо, нито да изпълни задължението си да осигури разумна възможност за всяка от страните да представи своята позиция, включително да посочи доказателствата си, при условия, които не я поставят в явно неблагоприятно

положение спрямо противната страна, на което задължение се основава принципът на равни процесуални възможности. Поради това Общият съд трябва да претегли във всеки конкретен случай, от една страна, свободата на доказване и от друга страна, защитата срещу неподходящо използване на доказателствата от страните по съдебно производство.

В конкретния случай, макар ответникът да оспорва представянето от жалбоподателите на копие от доклада на комисията за оценка на Европейската агенция по лекарствата (ЕМА), Общият съд констатира, че жалбоподателите са разполагали с този доклад, тъй като са представили оферта в отговор на обявление за възлагане на обществена поръчка от страна на ЕМА, и че в качеството си на отстранен оферент са поискали мотивите за отхвърляне на офертата им. Следователно жалбоподателите са получили този доклад по надлежащия ред. Обстоятелството, че посоченият доклад представлява впоследствие доказателство по дело, по което е постановено решение от Общия съд, и че жалбоподателите не са получили съгласието на ЕМА да го използват по конкретното дело, не позволява използването му да се квалифицира като неподходящо. Освен това с оглед на съдържанието на този документ и на свободата на доказване на жалбоподателите ЕМА няма основание да откаже предоставянето му на ответника. Ето защо отхвърлянето на този документ като недопустим би противоречало на доброто правораздаване, доколкото би ограничило неоснователно свободата на доказване на жалбоподателите.

Второ, Общият съд подчертава, че преценката на възлагащия орган за наличие на оферти с необичайно ниска стойност се извършва на два етапа. На първо време възлагащият орган трябва да провери дали представените оферти „изглеждат“ с необичайно ниска стойност, а именно дали съдържат информация, която поражда съмнения в това отношение. Това обикновено е така, когато предложената в офертата цена е значително по-ниска от тази в другите представени оферти или от обичайната пазарна цена. Ако представените оферти не съдържат такава информация и следователно не изглеждат с необичайно ниска стойност, възлагащият орган може да продължи преценката и процедурата по възлагане на поръчката. Ако обаче е налице подобно съмнение, възлагащият орган трябва да извърши, като следващ етап, проверка на съдържанието на офертата, за да се увери, че същата не е с необичайно ниска стойност. Доколкото задължението за мотивиране трябва да се преценява по-конкретно с оглед на приложимите правни норми, наличието на тази проверка на два етапа оказва влияние върху обхвата на задължението за мотивиране на възлагащия орган. По този начин, когато възлагащият орган приема дадена оферта, той не е длъжен да посочва изрично, в отговор на всяко отправено до него искане за представяне на мотиви съгласно член 113, параграф 2 от финансовия регламент⁷³, защо приетата от него оферта не му изглежда с необичайно ниска стойност. Всъщност, доколкото посочената оферта е приета от възлагащия орган, същият имплицитно, но несъмнено е приел, че липсват данни същата да е с необичайно ниска стойност. Тези мотиви обаче трябва да се посочат на отстранения оферент, който ги е поискал изрично.

XIII. АРБИТРАЖНА КЛАУЗА

По делото, по което постановява решение от 4 юли 2017 г., *Systema Teknolotzis/Комусия* (T-234/15, [EU:T:2017:461](#)), Общият съд е сезиран с жалба от бенефициер на финансиран от Съюза проект срещу решение на Комисията, което е изпълнително основание за събирането на недължимо платени суми. Комисията твърди, че жалбата на жалбоподателя е недопустима, тъй като обжалваното решение представлява

^{73/} Регламент (ЕС, Евратом) № 966/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 година относно финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза и за отмяна на Регламент (ЕО, Евратом) № 1605/2002 на Съвета (ОВ L 298, 2012 г., стр. 1).

решение, което потвърждава предходните ѝ откази да предостави на жалбоподателя улеснения при плащането.

Общият съд припомня, че при наличието на договор, който обвързва жалбоподателя и една от институциите на Съюза, съдът на Съюза може да бъде сезиран с жалба на основание член 263 ДФЕС само ако обжалваният акт цели да произведе задължително правно действие, което излиза извън обвързващото страните договорно правоотношение и което предполага упражняването на публичноправни властнически правомощия, възложени на договарящата институция в качеството ѝ на административен орган. Ако съдът на Съюза приеме, че е компетентен да се произнася по отмяната на актове, които са част от договорни отношения, той би рискувал не само да обезсмисли член 272 ДФЕС, съгласно който арбитражна клауза може да възлага на Съюза правораздавателна компетентност, но освен това, в случай че договорът не съдържа подобна клауза, да разшири правораздавателната си компетентност отвъд границите, установени в член 274 ДФЕС, който възлага на националните юрисдикции обща компетентност по спорове, по които Съюзът е страна.

Решение, което има изпълнителна сила по смисъла на член 299 от ДФЕС, какъвто е конкретният случай, е обжалваем акт по смисъла на член 263 ДФЕС, така че основателността на такова решение може да бъде оспорвана само с жалба за отмяна. Общият съд приема, че това е така в частност когато представляващо изпълнително основание решение е прието, за да се събере вземане, възникнало по сключен от институцията договор. Всъщност приемането на решение, представляващо изпълнително основание, е проява на упражняването от Комисията на нейните публичноправни властнически правомощия и определя окончателно намерението ѝ да пристъпи към събиране на своите вземания.

Най-напред Общият съд отбелязва, че за да може обжалваното решение да бъде квалифицирано като решение с чисто потвърдителен характер, е необходимо по-специално приетите от Комисията предходни актове да могат да бъдат квалифицирани като решения, срещу които може да се подава жалба за отмяна. Въпреки това отказът на Комисията да предостави улеснения при плащането, които представляват предходни актове в конкретния случай, не произвежда задължително правно действие, което излиза извън обвързващите Комисията и жалбоподателя договорни правоотношения. По-нататък, тези случаи на отказ не предполагат упражняването на публичноправни властнически правомощия, възложени на Комисията. Следователно тези случаи на отказ не могат да бъдат квалифицирани като предходни решения по смисъла на съдебната практика относно акта с чисто потвърдителен характер. Накрая, не може да става въпрос за заобикаляне на срока за подаване на жалба за отмяна, тъй като посочените случаи на отказ са от обхвата на договорните отношения между Комисията и жалбоподателя, а за оспорване на основание член 272 ДФЕС пред съда на Съюза на договорните права и задължения не се прилагат същите срокове за обжалване. Следователно е неправилно твърдението на Комисията, че жалбата на жалбоподателя е недопустима.

XIV. ДОСТЪП ДО ДОКУМЕНТИТЕ НА ИНСТИТУЦИИТЕ

През 2017 г. Общият съд постанови няколко важни решения в областта на достъпа до документи. Той се произнесе по-специално по условията за достъп до документи, съдържащи се в административната преписка по производство относно злоупотреба с господстващо положение, както и до документи, съставени от държава членка в рамките на производство за установяване на неизпълнение на задължения. Общият съд внесе и уточнения относно заявленията за достъп до документи, държани от Европейската агенция по химикали (ЕЧА), в рамките на процедура във връзка със заявление за разрешение за употреба

на химично вещество и до документи относно поканите за предоставяне на оферти по всички лотове на обществена поръчка.

1. ДОКУМЕНТИ, СЪДЪРЖАЩИ СЕ В АДМИНИСТРАТИВНАТА ПРЕПИСКА ПО ПРОИЗВОДСТВО ОТНОСНО ЗЛОУПОТРЕБА С ГОСПОДСТВАЩО ПОЛОЖЕНИЕ

По делото, по което постановява решение от 28 март 2017 г., *Deutsche Telekom/Комисия* (T-210/15, [EU:T:2017:224](#)), Общият съд разглежда законосъобразността на решението, с което Комисията е отхвърлила направеното от жалбоподателя заявление за получаване на достъп до всички документи, съдържащи се в преписката по образуваното срещу него разследване за злоупотреба с господстващо положение. Комисията е отхвърлила посоченото заявление, позовавайки се на обща презумпция, според която оповестяването на такива документи би засегнало по принцип защитата на търговските интереси на съответните предприятия и защитата на целите на дейностите по разследване.

Общият съд приема, че съдебната практика относно общата презумпция, призната в областта на достъпа до документи, съдържащи се в административната преписка по производство във връзка с картел, трябва да се прилага по аналогия и по идентични съображения и в областта на достъпа до документи, съдържащи се в административната преписка по производство във връзка със злоупотреба с господстващо положение. По силата на тази съдебна практика Комисията има право да презумира, без да извършва индивидуална и конкретна преценка на всеки от тези документи, че оповестяването им би засегнало по принцип както целите на дейностите по разследване, така и търговските интереси на участващите в тези производства предприятия, независимо дали става въпрос за документите, които Комисията е обменила със страните в производството или с трети лица, или за вътрешни документи, изготвени от Комисията при провеждането на разглежданото производство.

Според Общия съд, що се отнася до производствата за прилагане на член 102 ДФЕС, такава обща презумпция може да произтича от разпоредбите на Регламент № 1/2003 и Регламент № 773/2004, които уреждат конкретно правото на достъп до документи, съдържащи се в преписките на Комисията по тези производства. Всъщност всеобщият достъп по силата на Регламент (ЕО) № 1049/2001⁷⁴ до документите, разменяни в рамките на производство за прилагане на член 102 ДФЕС между Комисията и засегнатите от това производство страни или трети лица, би могъл да застраши равновесието, което законодателят на Съюза е искал да осигури в Регламент № 1/2003 и Регламент № 773/2004 между задължението на засегнатите предприятия да съобщават евентуално чувствителни търговски данни на Комисията и гаранцията за засилена защита, чрез професионалната и търговската тайна, на предоставените по този начин на Комисията сведения. Като отбелязва освен това, че предвид естеството на защитените интереси следва да се приеме, че наличието на обща презумпция се налага независимо от това дали заявлението за достъп се отнася до вече приключило или висящо производство по разследване, Общият съд заключава, че в конкретния случай жалбата трябва да се отхвърли.

^{74/} Регламент (ЕО) № 1049/2001 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2001 година относно публичния достъп до документи на Европейския парламент, на Съвета и на Комисията (ОВ L 145, 2001 г., стр. 43; Специално издание на български език, 2007 г., глава 1, том 3, стр. 76).

2. ДОКУМЕНТИ, ИЗДАДЕНИ ОТ ДЪРЖАВА ЧЛЕНКА В РАМКИТЕ НА ПРОИЗВОДСТВО ЗА УСТАНОВЯВАНЕ НА НЕИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖЕНИЯ

По делото, по което постановява решение от 28 април 2017 г., *Gameart/Комисия* (Т-264/15, [EU:T:2017:290](#)), Общият съд разглежда въпрос, по който не се е произнасял досега, а именно дали документите, съставени от държава членка в рамките на производство за установяване на неизпълнение на задължения, могат да се считат за документи, издадени от институция по смисъла на член 5 от Регламент № 1049/2001, така че посочената институция да бъде компетентна да се произнесе по заявлението за достъп до тези документи, което ѝ е препратено от държава членка на основание на посочената разпоредба. В основата на делото е заявление, подадено от жалбоподателя до полското Министерство на външните работи с искане да му бъде предоставен достъп до документи относно производствата, водени от Комисията във връзка с нарушаването на правото на Съюза от полската правна уредба на хазартните игри. Заявлението има за предмет по-специално копия, притежавани от посоченото министерство, от писмата, изпратени от Република Полша до Комисията, относно тези производства. След като министерството ѝ препраща това заявление, Комисията отказва достъпа до разглежданите документи, позовавайки се по-специално на изключението, предвидено в член 4, параграф 2, трето тире от Регламент № 1049/2001, изведено от защитата на целите на дейности по инспектиране, разследване и одит. Като оспорва този отказ, жалбоподателят изтъква, че Комисията не е компетентна да вземе решение по заявлението му за достъп до спорните документи, които не попадали в приложното поле на Регламент № 1049/2001. Според жалбоподателя член 5, втора алинея от този регламент е неприложим към тези документи, тъй като посочената разпоредба се отнася само до документите, издадени от институции на Съюза.

В това отношение Общият съд отбелязва, че освен в конкретно предвидените в член 5 от Регламент № 1049/2001 случаи и когато това е продиктувано от изискванията на задължението за лоялно сътрудничество, уредено в член 4, параграф 3 ДЕС, заявленията за достъп до държани от националните органи документи, включително когато такива документи произхождат от институциите на Съюза, продължават да се уреждат от приложимите към посочените органи национални норми, без разпоредбите на Регламент № 1049/2001 да ги заместват. Общият съд отбелязва, че член 5 от Регламент № 1049/2001 не предвижда възможност за препращане на Комисията на заявление за достъп до документи, издадени от държава членка. Всъщност от текста на тази разпоредба следва изрично, че материалното ѝ приложно поле се ограничава до документи, „издадени“ от институциите на Съюза. Така Комисията не е компетентна да се произнесе по заявлението за достъп до спорните документи.

Тази констатация не може да бъде опровергана от довода на Комисията и встъпилите страни, че Комисията е била компетентна да разгледа заявлението за достъп до документи, издадени от Република Полша, след като тези документи са се намирали в държане на Комисията по смисъла на член 2, параграф 3 от Регламент № 1049/2001. За да бъде Комисията компетентна да приеме решение, предоставящо или отказващо достъп до документ, който се намира в нейно държане, е необходимо още и тя да получи заявление за достъп до този документ, което да е валидно подадено при условията, предвидени в член 2, параграф 4 и в член 6 от Регламент № 1049/2001, от всяко физическо или юридическо лице, посочено в член 2, параграфи 1 и 2 от посочения регламент, или да е валидно препратено от държава членка при условията, предвидени в член 5 от посочения регламент. Налага се обаче констатацията, че в случая Комисията не е била валидно сезирана с такова заявление нито от жалбоподателя, нито от Република Полша.

3. ДОКУМЕНТИ, ПРИТЕЖАВАНИ ОТ ЕСНА В РАМКИТЕ НА ПРОЦЕДУРА ВЪВ ВРЪЗКА СЪС ЗАЯВЛЕНИЕ ЗА РАЗРЕШЕНИЕ ЗА УПОТРЕБА НА ХИМИЧНО ВЕЩЕСТВО

По делото, по което постановява решение от 13 януари 2017 г., *Deza/ECHA* (T-189/14, [EU:T:2017:4](#)), Общият съд е сезиран с жалба за отмяна на решенията, с които ЕСНА е разрешила достъп на трети лица до някои сведения, съдържащи се в представената от жалбоподателя преписка по предвидената в Регламент (ЕО) № 1907/2006⁷⁵ процедура във връзка със заявление за разрешение за употреба на химично вещество. В подкрепа на жалбата си жалбоподателят се позовава по-специално на наличието на обща презумпция за поверителност на информацията, представена в рамките на процедурата за разрешение, предвидена в посочения регламент.

В това отношение Общият съд отбелязва, че за разлика от случаите, за които Съдът и Общият съд са приели, че общите презумпции, водещи до отказване на достъп до документи, намират приложение, Регламент № 1907/2006 урежда изрично съотношението между Регламент № 1907/2006 и Регламент № 1049/2001. Член 118 от Регламент № 1907/2006 в действителност предвижда, че Регламент № 1049/2001 се прилага за документи, притежавани от ЕСНА. Той не въвежда ограничения за използването на документите, съдържащи се в преписката по процедура за разрешение за употребата на химично вещество. При това положение от разпоредбите на Регламент № 1907/2006 не произтича обща презумпция, водеща до отказване на достъп до разглежданите документи. Следователно не би могло да се приеме, че в рамките на процедура за разрешение съгласно Регламент № 1907/2006 предоставените на ЕСНА документи в тяхната цялост следва да се считат за явно попадащи в обхвата на изключението във връзка със защитата на търговските интереси на заявителите, искащи разрешение. Дори евентуално това изключение да е приложимо за някои от представените на ЕСНА документи, това не е непременно така за всички документи или за цялото съдържание на тези документи. Във всички случаи задача на ЕСНА е да се увери в това посредством конкретна и ефективна проверка на всеки документ, както изисква член 4, параграф 2, първо тире от Регламент № 1049/2001.

Освен това Общият съд припомня, че ако принципът на възможно най-широк достъп на обществеността до документи трябва по правило да се спазва за документите, притежавани от ЕСНА, за този принцип съществуват все пак определени ограничения, основани на съображения от обществен или частен интерес. Общият съд обаче приема, че в конкретния случай не се установява, че оповестяването на спорните сведения, представляващи само съвкупност от описателни данни, които са публично достъпни, може да е достатъчно, за да засегне защитата на търговските интереси на жалбоподателя. Според Общия съд само ако направените от жалбоподателя преценки в рамките на тази компилационна дейност са имали допълнителна стойност — тоест изразявали са се в нови научни изводи или съображения, насочени към изобретателска стратегия, годна да осигури на предприятието търговско предимство пред неговите конкуренти — те биха могли да попаднат сред търговските интереси, защитени съгласно член 4, параграф 2 от Регламент № 1049/2001.

⁷⁵/ Регламент (ЕО) № 1907/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 18 декември 2006 година относно регистрацията, оценката, разрешаването и ограничаването на химикали (REACH), за създаване на Европейска агенция по химикали, за изменение на Директива 1999/45/ЕО и за отмяна на Регламент (ЕО) № 793/93 на Съвета и Регламент (ЕО) № 1488/94 на Комисията, както и на Директива 76/769/ЕО на Съвета и директиви 91/155/ЕО, 93/67/ЕО, 93/105/ЕО и 2000/21/ЕО на Комисията (ОВ L 396, 2006 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 60, стр. 3).

4. ДОКУМЕНТИ ОТНОСНО ПОКАНИТЕ ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ОФЕРТИ ПО ВСИЧКИ ЛОТОВЕ НА ОБЩЕСТВЕНА ПОРЪЧКА

По делото, по което постановява решение от 14 декември 2017 г., *Evropaïki Dynamiki/Парламент* (Т-136/15, [EU:T:2017:915](#)), Общият съд разглежда законосъобразността на решението, с което Парламентът е отхвърлил заявлението на жалбоподателя за получаване на достъп до документите на Парламента относно поканите за предоставяне на оферти по всички лотове на обществена поръчка, обявена от тази институция. Парламентът е отхвърлил това заявление, като се е позовал по-конкретно на изключението от правото на достъп, свързано със защитата на търговските интереси.

Що се отнася до това изключение, на първо място, Общият съд отбелязва, че макар и да е вярно, че в редица хипотези Съдът е признал съществуването на общи презумпции, приложими към категории документи поради тяхното естество, включително относно офертите на оферентите в рамките на изпълнението на обществени поръчки⁷⁶, що се отнася до поканите за предоставяне на оферти, общата презумпция за засягане на търговските интереси не може да бъде обоснована нито със съдебната практика относно достъпа до офертите на оферентите, нито по-общо — с доводи, които са аналогични на изложените в решения *Комисия/Technische Glaswerke Ilmenau*⁷⁷ относно процедурата по контрол на държавните помощи и *Комисия/Éditions Odile Jacob*⁷⁸ относно концентрация на предприятия. Всъщност делата, по които са постановени тези две решения, имат една обща характеристика, а именно съществуването в специфична правна уредба, различна от Регламент № 1049/2001, на правила, които ограничават конкретно достъпа до преписката или до поисканите документи както по отношение на лицата, така и по отношение на самата информация. За разлика обаче от обявлението за поръчка и от обявлението за възлагане на поръчката, поканата за представяне на оферти, изготвена от възлагащия орган в изпълнение на рамковия договор, не е предмет на каквато и да е конкретна разпоредба на Финансовия регламент или на Делегиран регламент (ЕС) № 1268/2012⁷⁹, която разпоредба би определила конкретно или би ограничила информацията, която се съдържа в поканата и която трябва или може да бъде съобщена от възлагащия орган на оферентите или на останалите кандидати. Следователно няма основание да се приеме, че Финансовият регламент и Делегираният регламент съдържат конкретни правила за съобщаването на информацията, която се съдържа в поканите за предоставяне на оферти, изготвени от възлагащия орган в изпълнение на рамковия договор.

Второ, Общият съд подчертава, че с оглед на естеството и на предмета на дадена покана за представяне на оферти, изготвена от възлагащия орган в изпълнение на рамковия договор, не може да се презумира, че подобен документ съдържа икономически и технически данни за изпълнителя или описва неговото специфично ноу-хау. Напротив, покана за представяне на оферти, която изхожда от възлагащия орган, а не от изпълнителите, принципно съдържа описание на задачите, които възлагащият орган желае да бъдат изпълнени по силата на подписания с изпълнителя рамков договор. По принцип едва в отговор на тази покана за представяне на оферти изпълнителят предоставя детайли относно услугите, които счита, че може да предостави на възлагащия орган, както и профила на експертите, които може да предостави на разположение, и цената на неговите услуги. Освен това Парламентът не може да твърди,

^{76/} Вж. в този смисъл решения от 29 януари 2013 г., *Cosepuri/EFSA*, Т-339/10 и Т-532/10, [EU:T:2013:38](#), т. 101 и от 21 септември 2016 г., *Secolux/Комисия*, Т-363/14, [EU:T:2016:521](#), т. 59.

^{77/} Решение от 29 юни 2010 г., С-139/07 Р, [EU:C:2010:376](#).

^{78/} Решение от 28 юни 2012 г., С-404/10 Р, [EU:C:2012:393](#).

^{79/} Делегиран регламент (ЕС) № 1268/2012 на Комисията от 29 октомври 2012 година относно правилата за прилагане на Финансовия регламент (ОВ L 362, 2012, стр. 1).

че оповестяването на поканите за предоставяне на оферти би могло да засегне неговите собствени интереси, тъй като би могло да разкрие неговия „профил на купувач“ на пазара. Следователно Парламентът не може да се позове на свързаното със защитата на търговските интереси изключение от правото на достъп, предвидено в член 4, параграф 2, първо тире от Регламент № 1049/2001, за да откаже да осъществи конкретно и индивидуално разглеждане на документите, до които е поискан достъп.

Освен това, що се отнася до въпроса дали поради наличието на неразумно работно натоварване може да се допусне дерогация от задължението за конкретно и индивидуално разглеждане на съответните документи, Общият съд проверява дали в конкретния случай са изпълнени изведените в съдебната практика три кумулативни условия, а именно, първо, дали работната натовареност в резултат от конкретното и индивидуално разглеждане на документите, до които е поискан достъп, е неразумна, второ, дали Парламентът се е опитал да постигне споразумение с жалбоподателя и трето, дали конкретно е предвиждал алтернативи на конкретното и индивидуално разглеждане на документите, до които е поискан достъп. Общият съд приема, че при твърде особените обстоятелства в конкретния случай с оглед на необходимата работна натовареност, както и с оглед на направеното от Парламента предложение и на изразената от жалбоподателя позиция, Парламентът е можел да изтъкне тази неразумна натовареност като мотив да откаже да разгледа конкретно и индивидуално всички документи, до които е поискан достъп, без да бъде длъжен, при липсата на други възможности, да излага подробно в решението си причините, поради които тези други възможности също предполагат неразумно работно натоварване. Следователно Парламентът е имал основание да откаже изцяло достъпа до тези документи, без да е необходимо да бъде приканван да представи копие от документите, които действително е разгледал.

XV. ПУБЛИЧНА СЛУЖБА

През 2017 г. бе значително доразвита съдебната практика в областта на публичната служба.

По делото, по което постановява решение от 24 април 2017 г., **HF/Парламент** (Т-584/16, [EU:T:2017:282](#)), Общият съд се произнася по искане за отмяна на решението на Парламента да не поднови договора на жалбоподателката за наемане на работа като договорно нает служител със спомагателни функции.

В това отношение Общият съд счита, че за да може да се приеме, че е налице решение на органа, оправомощен да сключва договори (наричан по-нататък „ООСД“) на Европейския парламент, относно подновяването на договор, е необходимо това решение да е резултат от преразглеждане от този орган на интереса на службата и на този на заинтересованото лице и ООСД да е извършил нова преценка по отношение на текста на първоначалния договор, предвиждащ вече датата на изтичане на срока на договора. Така отговорността за решение в това отношение може да се носи от администрацията само когато е прието в конкретно предвидена за тази цел процедура или в отговор на искане на заинтересованото лице, направено на основание на член 90, параграф 1 от Правилника за длъжностните лица на Европейския съюз (наричан по-нататък „Правилникът“) в качеството на лице, посочено в Правилника.

Освен това Общият съд отбелязва, че ако ООСД реши, доколкото е предвидено такова право в Условието за работа на другите служители на Европейския съюз (наричани по-нататък „УРДС“), да не приложи възможността, с която разполага на основание на УРДС, да продължи договора на служител, подобно решение за неподновяване може да бъде прието само след като заинтересованото лице получи възможност да изложи надлежно своето становище, евентуално чрез обикновено уведомление от ООСД, за намерението му и причините да не приложи посочената възможност, като това може да бъде направено в рамките на устен или писмен обмен на информация, дори и кратък по продължителност. Този обмен трябва да бъде започнат от ООСД, който носи доказателствената тежест. В конкретния случай Общият съд констатира,

че ООСД не е зачел правото на жалбоподателя да бъде изслушан. Той обаче приема, че дори жалбоподателят формално да е бил изслушан преди приемането на обжалваното решение, с оглед на обстоятелствата, изтъкнати от него в съдебното производство, това не би позволило да се стигне до различен резултат, що се отнася до подновяването на неговия договор.

По делото, по което постановява решение от 24 април 2017 г., *НФ/Парламент* (Т-570/16, [EU:T:2017:283](#)), Общият съд е сезиран с жалба срещу твърдян мълчалив отказ на администрацията (в случая отново ООСД на Парламента) по искане за съдействие по смисъла на член 24 от Правилника във връзка с психически тормоз. По това дело Общият съд уточнява обхвата на решение на администрацията да започне административно разследване в отговор на такова искане, подадено на основание член 90, параграф 1 от Правилника, който определя четиримесечен срок за отговор от администрацията.

След като припомня съдебната практика, съгласно която администрацията трябва да действа своевременно при наличието на първоначални доказателства за психически тормоз, за да изясни твърдените факти⁸⁰, Общият съд посочва, че когато ООСД не дава никакъв отговор на искане за съдействие в нормативно уредения четиримесечен срок, предвиден в член 90, параграф 1 от Правилника, може да се счита, че е налице мълчалив отказ на този орган по посоченото искане за съдействие. В тази хипотеза трябва да се презумира, че посоченият орган не е счел, че представените в подкрепа на искането за съдействие доказателства съставляват първоначални доказателства за действителността на твърдените факти, пораждащи задължението за оказване на съдействие, които в конкретния случай се отнасят до твърдяното нарушаване на член 12а от Правилника.

Общият съд обаче отбелязва, че това положение се различава от разглежданото в конкретния случай, при което в отговор на искане за съдействие ООСД е приел, че са налице първоначални доказателства, което е достатъчно, за да породи необходимостта от започване на административно разследване за установяване дали твърдените факти действително съставляват психически или сексуален тормоз по смисъла на член 12а от Правилника. При това положение е необходимо задължително разследването да бъде проведено докрай, за да може администрацията въз основа на изводите в доклада от разследването да вземе окончателна позиция по този въпрос, позволяваща ѝ или да приключи разглеждането на искане за съдействие, без да взема по-нататъшни мерки, или когато твърдените факти са се оказали верни и попадат в приложното поле на член 12а от Правилника, да започне дисциплинарно производство с цел евентуално да наложи дисциплинарни санкции срещу съответното лице. Според Общия съд обаче самият предмет на административното разследване е да се потвърди или отхвърли наличието на психически тормоз по смисъла на член 12а от Правилника. Следователно ООСД не може да предрешава изхода от разследването, и по-конкретно не е оправомощен да изразява позиция, дори и мълчаливо, относно действителността на твърдения тормоз, преди да е получил резултатите от административното разследване. Общият съд уточнява в това отношение, че администрацията остава длъжна да проведе административното разследване докрай, независимо от това дали твърденият тормоз междувременно е бил преустановен или дори когато авторът на искането за съдействие или съответното лице е напуснало институцията. Все пак, като се има предвид, че за разлика от уредбата на дисциплинарната отговорност, Правилникът не предвижда специфична разпоредба относно срока, в който трябва да бъде проведено административното разследване от администрацията в случай на психически тормоз, обстоятелството, че административно разследване, започнало в отговор на искане за съдействие в срок от четири месеца след подаването на тази молба, все още е висящо след този срок, не позволява на администрацията да бъде вменено мълчаливо решение, с което ООСД отрича действителността на твърдените факти в искането за съдействие или с което приема, че те не съставляват психически тормоз по смисъла на член 12а от Правилника.

^{80/} Решения от 26 януари 1989 г., *Koutchoumoff/Комисия*, 224/87, [EU:C:1989:38](#), т. 15 и 16, от 25 октомври 2007 г., *Lo Giudice/Комисия*, Т-154/05, [EU:T:2007:322](#), т. 136 и от 6 октомври 2015 г., *СН/Парламент*, F132/14, [EU:F:2015:115](#), т. 87.

По делото, по което постановява решение от 14 септември 2017 г., *Bodson и др./ЕИБ* (Т-504/16 и Т-505/16, [EU:T:2017:603](#)), Общият съд разглежда искането на жалбоподателите — служители на Европейската инвестиционна банка (ЕИБ), за отмяна на решенията, съдържащи се във фишовите за заплата за февруари 2013 г. и следващите месеци, прилагащи за жалбоподателите решението на Съвета на директорите на ЕИБ от 18 декември 2012 г. и решението на Управителния комитет на ЕИБ от 29 януари 2013 г. По-конкретно жалбоподателите изтъкват с възражение, че посочените решения, приложени с тези, които се съдържат във фишовите за заплата, са незаконосъобразни. Тази незаконосъобразност почива на факта, че те не позволяват да се приложи методът, въведен с решението на Управителния комитет на ЕИБ от 22 септември 2009 г., прилагането на което е предвидено за срок от седем години и според което годишното адаптиране на размера на основната заплата е резултат от изчисление, основаващо се на нивото на процента на инфлация в Люксембург.

В това отношение Общият съд отбелязва в началото, че макар ЕИБ да не оспорва факта, че прилагането на метода от 2009 г. е трябвало да доведе до увеличаване на размера на основната заплата, превишаващо този, който жалбоподателите действително са получили, ЕИБ твърди по-специално, че този метод не е задължителен и че във всички случаи той е изменен с оспорените чрез възражение решения.

Общият съд обаче отхвърля тези два довода. Що се отнася, първо, до задължителния характер на метода от 2009 г., Общият съд припомня, че ЕИБ има право на преценка да определя и променя едностранно елементите на възнаграждението на своя персонал и следователно да установява и актуализира размера на неговата основна заплата. Той обаче подчертава, че в рамките на това право на преценка ЕИБ може да реши да установи предварително, на първо място и за определен период, критерии, по които се определят тези елементи, на второ място, редовни актуализации на размера на основната заплата на своя персонал, както и да се ангажира да спазва посочените критерии при годишното адаптиране на този размер в рамките на съответния период. С оглед на тези критерии Общият съд счита, че с приемането на решението от 22 септември 2009 г. ЕИБ се е задължила със самостоятелно решение през срока на действие на това решение, а именно седем години, да спазва метода от 2009 г. при упражняване на правото си на преценка. Следователно тя не може да се позовава, в рамките на годишното адаптиране на размера на основната заплата на своя персонал, на свобода на преценка, надхвърляща определените в този метод критерии.

Второ, що се отнася до промяната в метода от 2009 г. с оспорените чрез възражение решения, Общият съд отбелязва, че решението от 18 декември 2012 г. не само не съдържа разпоредба, която да отменя, спира действието или изменя решението, с което е въведен методът от 2009 г., но и по никакъв начин не се позовава на това решение. Освен това той подчертава, че макар тези две решения да са приети от един и същ орган и съгласно една и съща процедура, те имат различен характер и цели. Всъщност, макар решението от 22 септември 2009 г. да е прието при изготвянето на бюджета за 2010 г., то има нормативен и многогодишен характер, тъй като предвижда метод, който за много години регламентира годишното адаптиране на един от елементите на възнаграждението на персонала, а именно размера на основната заплата. За сметка на това решението от 18 декември 2012 г. е по същество акт с бюджетен характер, с който е приет оперативният план на ЕИБ за 2013—2015 г. и който в този контекст определя размера на увеличението на бюджета за разходи на персонала, що се отнася до персонала, зает през определена година, в случая 2013 г., и за който акт не се твърди, че съдържа нормативни разпоредби, свързани с възнаграждението на персонала на ЕИБ. При тези обстоятелства Общият съд приема, че не може да се счита, че решението от 18 декември 2012 г. е променило метода от 2009 г. Това се отнася — по същите причини и а fortiori, доколкото е прието от управителния комитет, а не от съвета на директорите — и за решението от 29 януари 2013 г.

Общият съд заключава, че при това положение решенията от 18 декември 2012 г. и от 29 януари 2013 г. нарушават решението от 22 септември 2009 г., поради което са незаконосъобразни. Това важи и за всички

решения, съдържащи се във фишовете за заплата на жалбоподателите от февруари 2013 г. и следващите месеци, приети въз основа на посочените решения.

В решение от 26 октомври 2017 г, *Paraskevaidis/Cedefop* (T-601/16, [EU:T:2017:757](#)) Общият съд се произнася по жалба, с която се иска, от една страна, отмяна на решението на директора на Европейския център за развитие на професионалното обучение (Cedefop) от 4 ноември 2015 г. жалбоподателят да не бъде повишен в степен AD 12 в рамките на процедурата за повишаване за 2015 г. и от друга страна, обезщетение за вреди, които жалбоподателят твърди, че е претърпял в резултат от това решение. Жалбоподателят поддържа по-специално, че обжалваното решение е опорочено поради липса на мотиви. В това отношение той твърди, от една страна, че посоченото решение се свежда до списък с имена на повишени длъжностни лица и от друга страна, че след като решението за отхвърляне на жалбата му по административен ред е мълчаливо, то не съдържа абсолютно никакви мотиви.

Общият съд припомня, че макар органът по назначаването (наричан по-нататък „ОН“) да не е длъжен да мотивира дадено решение за повишаване нито по отношение на неговия адресат, нито по отношение на неповишените кандидати, той все пак трябва да мотивира решението, с което се отхвърля подадена на основание член 90, параграф 2 от Правилника жалба по административен ред на неповишен кандидат, като мотивите на това решение за отхвърляне следва да съвпадат с мотивите на решението, срещу което е била насочена административната жалба. Поради това мотивите трябва да бъдат изложени най-късно при отхвърляне на жалбата по административен ред. Освен това Общият съд посочва, че дадено решение следва да се счита за достатъчно мотивирано, когато е прието в известен на засегнатото длъжностно лице контекст, който му позволява да установи обхвата на наложената му мярка. С оглед обаче на значимостта на задължението за мотивиране от гледна точка на правото на защита контекстът, в който е прието решение, с което се отказва повишаване, потвърдено мълчаливо след обжалване по административен ред, само по изключение може да съставлява начално изложение на мотиви за това решение. Поради това начално изложение на мотиви не може да съществува при липсата на всякакви данни от страна на ОН относно конкретното положение на жалбоподателя и съпоставянето на неговите заслуги с останалите подлежащи на повишаване длъжностни лица с оглед на критериите по член 45 от Правилника.

В конкретния случай Общият съд приема, че само по себе си наличието на критични коментари при преценката в докладите за оценяване на жалбоподателя и в определени електронни съобщения и писма, отнасящи се до жалбоподателя, някои от които са съставени много отдавна, не му дава възможност да разбере как въведените с член 45 от Правилника критерии са били приложени в неговия случай, така че след съпоставка на заслугите на подлежащите на повишаване длъжностни лица в рамките на процедурата за повишаване за 2015 г. да се обоснове решението жалбоподателят да не бъде повишен. Напротив, едва с подаването на жалба по съдебен ред жалбоподателят е могъл да разбере при прочита на обясненията, съдържащи се в писмената защита на Cedefop, по какъв начин отправените му критики са били взети предвид при прилагането спрямо него на критериите за оценяване на заслугите при повишаване, предвидени в член 45 от Правилника. Оттук следва, че контекстът, в който е прието обжалваното решение, не може да се разглежда като някакво, макар и недостатъчно изложение на мотиви за това решение. Ето защо Общият съд отменя обжалваното решение поради пълна липса на мотиви, тъй като такава незаконосъобразност не може да бъде поправена в съдебната фаза на производството.

Що се отнася до искането за обезщетение на вредите, които жалбоподателят твърди, че е претърпял вследствие на приемането на обжалваното решение, Общият съд счита, че тъй като то е опорочено поради липса на мотиви и трябва да бъде отменено на това основание, не е в състояние да прецени неговата основателност в резултат от разглеждане на основанията, свързани с незаконосъобразността на посоченото решение, и не може да установи наличието на действителни вреди, произтичащи от отказа жалбоподателят да бъде повишен. Относно частта от неимуществените вреди, произтичаща от липсата на мотиви на обжалваното решение, Общият съд приема, че жалбоподателят е бил поставен в положение

на несигурност относно причините, поради които не е бил повишен, чиято продължителност надхвърля значително срока, в който е трябвало да бъде предоставен отговор на административната жалба, което го е принудило да инициира съдебно производство, за да получи обяснения по този въпрос. Така предизвиканите у жалбоподателя чувства за наличие на несправедливост, неразбиране и дори неудовлетвореност му нанасят конкретни неимуществени вреди, които не могат да бъдат адекватно поправени само с отмяната на обжалваното решение. При тези обстоятелства, като оценява претърпените вреди *ex æquo et bono*, Общият съд приема, че присъждането на сума в размер на 2 000 EUR представлява адекватно обезщетение на частта от посочените от жалбоподателя неимуществени вреди, произтичаща от твърдяната от него липса на мотиви на обжалваното решение.

По делото, по което постановява решение от 5 декември 2017 г., *Tuerck/Комисия* (T-728/16, [EU:T:2017:865](#)), Общият съд се произнася по искане за отмяна на решението на Комисията за потвърждаване на прехвърлянето в пенсионната схема на Съюза на пенсионните права, придобити от жалбоподателката, преди да постъпи на служба за Съюза. По това дело Общият съд внася уточнения относно условията за изчисляване на капиталовата стойност, която следва да се вземе предвид за целите на признаването в пенсионната схема на Съюза на пенсионните права, придобити по-рано от длъжностно лице по националната схема.

Основното твърдение на жалбоподателя е, че служба „Управление и плащане по индивидуални права“ (РМО) на Комисията не е имала право да приспада от прехвърлената от Deutsche Rentenversicherung Bund (федерален орган за пенсионно осигуряване, Германия) капиталова стойност проста лихва от 3,1 % за всяка година, изтекла между датата на подаване на заявлението за прехвърляне и действителната дата на прехвърлянето. В това отношение жалбоподателката поддържа, че съгласно член 7, параграф 1 от Общите разпоредби за прилагане на членове 11 и 12 от приложение VIII към Правилника⁸¹ сумата, представляваща ревалоризацията на капиталовата стойност между датата на подаване на заявлението за прехвърляне и действителната дата на прехвърлянето, може да се приспадне във „фиксиран размер“ само когато органът, в рамките на който са придобити по-ранните пенсионни права, не е в състояние да съобщи стойността на посочените права към датата на подаване на заявлението за прехвърляне. Според жалбоподателката националният орган действително е съобщил на РМО стойността на пенсионните й права към датата на подаване на заявлението за прехвърляне.

Общият съд приема, че от ясният и точен текст на приложимите разпоредби, а именно член 11, параграф 2, втора алинея от приложение VIII към Правилника и член 7, параграф 1 от Общите разпоредби за прилагане на членове 11 и 12 от приложение VIII към Правилника, следва, че решенията, с които се признава бонус за осигурителен стаж за пенсия, се основават на подлежащата на прехвърляне капиталова стойност към датата на подаване на заявлението, така както е съобщена на ОН от компетентните национални или международни органи, след евентуално приспадане на сума, представляваща ревалоризацията на капиталовата стойност между датата на подаване на заявлението за прехвърляне и действителната дата на прехвърлянето. Освен това от тези разпоредби следва, че само когато компетентният национален или международен орган не е в състояние да съобщи стойността на пенсионните права към датата на подаване на заявлението, от действително прехвърлената капиталова стойност се приспада проста лихва от 3,1 %. От това Общият съд заключава, че когато компетентните национални или международни органи са съобщили на ОН стойността на пенсионните права към датата на подаване на заявлението, последният не може да извърши каквото и да било приспадане от тази сума и следователно изчисляването на осигурителния стаж за пенсия според Правилника трябва да се извърши въз основа на цялата посочена сума. Според Общия съд единственото приспадане, изисквано от Правилника, е това на стойността на

^{81/} Общи разпоредби за прилагане на членове 11 и 12 от приложение VIII към Правилника, приети с Решение C(2011) 1278 на Комисията от 3 март 2011 г., публикувано в Административни известия № 17-2011 от 28 март 2011 г.

ревалоризацията на капиталовата стойност между датата на заявлението за прехвърляне и действителната дата на прехвърлянето на актуализираната към тази дата капиталова стойност. Във всички случаи Комисията не трябва да определя или „да актуализира“ стойността на капиталовата стойност, която съответства обективно на пенсионните права, придобити към датата на подаване на заявлението за прехвърляне за предходните дейности на съответното длъжностно лице. Следователно, като е приспаднала от действително прехвърлената актуализирана капиталова стойност проста лихва от 3,1 % за всяка изтекла година между датата на подаване на заявлението за прехвърляне и действителната дата на прехвърлянето, въпреки че предвид конкретните обстоятелства по конкретното дело националният осигурителен орган е бил в състояние да съобщи стойността на пенсионните права, придобити от жалбоподателя към датата на подаване на заявлението, Комисията е допуснала грешка при прилагане на правото.

По делото, по което постановява решение от 13 декември 2017 г., *Arango Jaramillo u др./ЕИБ* (T-482/16 RENV, [EU:T:2017:901](#)), Общият съд разглежда искането на жалбоподателите за отмяна по-специално на решенията на ЕИБ, съдържащи се в техните фишове за заплати за февруари 2010 г., за увеличаване на вноските им в пенсионната схема. Това дело се отнася до понятието „разумен срок“ за обжалване, приложимо при спорове между ЕИБ и нейните служители, и следва по време делото, по което Съдът постановява решение *Réexamen Arango Jaramillo u др./ЕИБ*⁸², с което отменя решение *Arango Jaramillo др./ЕИБ*⁸³. Според Съда последното решение накърнява съгласуваността на правото на Съюза, тъй като в същото решение понятието „разумен срок“ е тълкувано като тримесечен срок, чието пропускане автоматично води до просрочие на жалбата и поради това до нейната недопустимост, без съдът на Съюза да е бил задължен да вземе предвид обстоятелствата по конкретния случай.

В това отношение Общият съд припомня в началото, че макар да няма разпоредби в правото на Съюза, които да съдържат указания относно срока за обжалване, приложим при спорове между ЕИБ и служителите ѝ, съвместяването на правото на ефективна съдебна защита, от една страна, и на изискването за правна сигурност, от друга, налага тези спорове да бъдат отнасяни до съда на Съюза в разумен срок. Като разглежда по-нататък въпроса дали може да се счита, че жалбата е подадена в разумен срок, Общият съд приема, че като се вземат предвид, от една страна, особените обстоятелства по делото и от друга страна, съдебната практика, в която се установява в полза на жалбоподателите силна презумпция за разумния характер на указателния тримесечен срок за обжалване, увеличен с фиксирания десетдневен срок поради отдалеченост, подадената от жалбоподателите по делото жалба в срок от три месеца и единадесет дни трябва да се приеме като подадена в разумен срок. Освен това Общият съд уточнява, че изведения от съдебната практика тримесечен срок за обжалване, увеличен с фиксиран десетдневен срок поради отдалеченост, не може да се приложи в случая като преклузивен срок, а може единствено да служи като подходящ критерий за сравнение. В този контекст Общият съд установява, че ЕИБ не изтъква никакви доводи, за да докаже, че пропускането на посочения срок с един ден (по-точно с няколко секунди през нощта на 25 срещу 26 май 2010 г.) е достатъчно, за да отпадне „разумния“ характер на въпросния срок в смисъл, че тази разлика действително може да наруши изискването за правна сигурност, съгласно което след изтичането на определен срок приетите от институциите на Съюза актовете стават окончателни.

^{82/} Решение от 28 февруари 2013 г., C-334/12 RX-II, [EU:C:2013:134](#).

^{83/} Решение от 19 юни 2012 г., T-234/11 P, [EU:T:2012:311](#).

XVI. СПОРОВЕ ЗА ОБЕЗЩЕТЕНИЯ

По делата, по които постановява решения от 10 януари 2017 г., *Gascogne Sack Deutschland u Gascogne/Европейски съюз* (Т-577/14, обжалвано⁸⁴, [EU:T:2017:1](#)), от 1 февруари 2017 г., *Aalberts Industries/Европейски съюз* (Т-725/14, [EU:T:2017:47](#)), от 1 февруари 2017 г., *Kendrion/Европейски съюз* (Т-479/14, обжалвано⁸⁵, [EU:T:2017:48](#)) и от 17 февруари 2017 г., *ASPLA u Armando Álvarez/Европейски съюз* (Т-40/15, обжалвано⁸⁶, [EU:T:2017:105](#)), Общият съд се произнася по искания на основание член 268 ДФЕС за поправяне на вредата, която ищците твърдят, че са претърпели поради прекомерната продължителност на производството пред Общия съд по различни дела, свързани с прилагането на член 101 ДФЕС.

Общият съд припомня най-напред, че извъндоговорната отговорност на Съюза може да бъде ангажирана, когато са изпълнени три кумулативни условия, а именно незаконосъобразността на поведението, в което се упреква съответната институция, наличието на вредата и наличието на причинно-следствена връзка между това поведение и посочената вреда.

Що се отнася до първото условие, в решение от 10 януари 2017 г., *Gascogne Sack Deutschland u Gascogne/Европейски съюз* (Т-577/14, обжалвано⁸⁷, [EU:T:2017:1](#)) Общият съд счита, че правото да се изисква произнасяне по делото в разумен срок е нарушено поради прекомерната продължителност на производството по делата, по които са постановени решения *Groupe Gascogne/Комисия u Sachsa Verpackung/Комисия*⁸⁸. Всъщност по тези дела продължителността на производството възлиза на близо пет години и девет месеца и не може да се обоснове с нито едно от специфичните обстоятелства по тези дела. По-специално Общият съд отбелязва, че в областта на конкуренцията, която се отличава с по-висока степен на сложност от други видове дела, продължителност на производството от петнадесет месеца между, от една страна, края на писмената фаза и от друга страна, започването на устната фаза на производството, по принцип е подходящ срок. Впрочем между тези две фази по съответните дела е изтекъл период от около 3 години и 10 месеца, тоест 46 месеца. Общият съд обаче счита, че успоредното разглеждане на свързани дела може да обоснове продължаването на производството с по един месец за всяко следващо свързано дело. Така в конкретния случай успоредното разглеждане на дванадесет жалби срещу едно и също решение на Комисията обосновава продължаване на производството с 11 месеца по въпросните дела. От това Общият съд заключава, че продължителност от 26 месеца (15 месеца плюс 11 месеца) между края на писмената фаза и започването на устната фаза на производството е подходяща за разглеждането на съответните дела, като се има предвид, че степента на фактическа, правна и процесуална сложност на тези дела не обосновава възприемането на по-дълъг срок. Според Общия съд от това следва, че периодът от 46 месеца, изтекъл между края на писмената фаза и започването на устната фаза на производството, показва наличието на необосновано бездействие по всяко от делата с продължителност 20 месеца. Следователно производството по делата, по които са постановени решения *Groupe Gascogne/Комисия* и *Sachsa Verpackung/Комисия*⁸⁹, е в нарушение на член 47, втора алинея от Хартата на основните права,

84/ Дела С-138/17 Р, *Европейски съюз/Gascogne Sack Deutschland u Gascogne*, и С-146/17 Р, *Gascogne Sack Deutschland u Gascogne/Европейски съюз*.

85/ Дело С-150/17 Р, *Европейски съюз/Kendrion*.

86/ Дело С-174/17 Р, *Европейски съюз/ASPLA u Armando Álvarez* и С-222/17 Р, *ASPLA u Armando Álvarez/Европейски съюз*.

87/ Дела С-138/17 Р, *Европейски съюз/Gascogne Sack Deutschland u Gascogne*, и С-146/17 Р, *Gascogne Sack Deutschland u Gascogne/Европейски съюз*.

88/ Решения от 16 ноември 2011 г., Т-72/06, непубликувано, [EU:T:2011:671](#), и от 16 ноември 2011 г., Т-79/06, непубликувано, [EU:T:2011:674](#).

89/ Решения от 16 ноември 2011 г., Т-72/06, непубликувано, [EU:T:2011:671](#), и от 16 ноември 2011 г., Т-79/06, непубликувано, [EU:T:2011:674](#).

тъй като това производство е надвишило с 20 месеца разумния срок за произнасяне, което представлява достатъчно съществено нарушение на правна норма на Съюза, с която се предоставят права на частноправните субекти.

По аналогични съображения, именно относно периода между края на писмената фаза и започването на устната фаза на производството, в решения от 1 февруари 2017 г., *Kendrion/Европейски съюз* (Т-479/14, обжалвано⁹⁰, [EU:T:2017:48](#)) и от 17 февруари 2017 г., *ASPLA и Armando Álvarez/Европейски съюз* (Т-40/15, обжалвано⁹¹, [EU:T:2017:105](#)) Общият съд стига до същата констатация по отношение на процедурата по делата, по които са постановени съответно решение *Kendrion/Комисия*⁹², от една страна, и решения *ASPLA/Комисия и Álvarez/Комисия*⁹³, от друга.

В замяна на това в решение от 1 февруари 2017 г., *Aalberts Industries/Европейски съюз* (Т-725/14, [EU:T:2017:47](#)) Общият съд отхвърля наличието на нарушение на разумния срок за произнасяне по делото, по което постановява решение *Aalberts Industries и др./Комисия*⁹⁴. Като признава, че продължителността на производството по това дело, а именно 4 години и 3 месеца, е на пръв поглед много голяма, Общият съд все пак подчертава, че разумният характер на срока за произнасяне трябва да се преценява в зависимост от характерните обстоятелства по всяко дело, и по-специално от значението на спора за заинтересуваната страна, от сложността на делото, от действията на страните и представянето на искания в хода на производството, както и от поведението на компетентните органи. Той приема, че общата продължителност на производството по същото дело е обоснована с оглед на характерните обстоятелства по делото, и по-специално на фактическата му и правна сложност, действията на страните и липсата на период на необяснимо забавяне в рамките на всеки от отделните етапи от производството по него.

Относно второто условие за ангажиране на отговорността на Съюза Общият съд приема в решения от 10 януари 2017 г., *Gascogne Sack Deutschland и Gascogne/Европейски съюз* (Т-577/14, обжалвано⁹⁵, [EU:T:2017:1](#)) и от 1 февруари 2017 г., *Kendrion/Европейски съюз* (Т-479/14, обжалвано⁹⁶, [EU:T:2017:48](#)), че ищците са доказали, че са претърпели действителна и сигурна вреда поради заплащането на разноски по банкова гаранция през периода след надхвърляне на разумния срок за произнасяне. Освен това Общият съд счита, че ищците са претърпели неимуществени вреди.

Накрая, що се отнася до третото условие, Общият съд приема, че то също е изпълнено, тъй като е налице достатъчно пряка причинно-следствена връзка между нарушението на разумния срок за произнасяне и заплащането от ищците на разноските по банковата гаранция през периода след надхвърляне на посочения срок. Освен това Общият съд уточнява, че неспазването на разумен срок за произнасяне може да постави ищците в несигурно положение, което надхвърля обичайно предизвикваната от наличието на съдебно производство несигурност. Това продължително състояние на несигурност по необходимост се е отразило на планирането на предстоящите решения и управлението на тези дружества и следователно представлява неимуществена вреда, която също следва да бъде поправена. Ето защо Общият съд

90/ Дело C-150/17 Р, *Европейски съюз/Kendrion*.

91/ Дела C-174/17 Р, *Европейски съюз/ASPLA и Armando Álvarez*, и C-222/17 Р, *ASPLA и Armando Álvarez/Европейски съюз*.

92/ Решение от 16 ноември 2011 г., Т-54/06, непубликувано, [EU:T:2011:667](#).

93/ Решения от 16 ноември 2011 г., Т-76/06, непубликувано, [EU:T:2011:672](#) и от 16 ноември 2011 г., Т-78/06, непубликувано, [EU:T:2011:673](#).

94/ Решение от 24 март 2011 г., Т-385/06, [EU:T:2011:114](#).

95/ Дела C-138/17 Р, *Европейски съюз/Gascogne Sack Deutschland и Gascogne*, и C-146/17 Р, *Gascogne Sack Deutschland и Gascogne/Европейски съюз*.

96/ Дело C-150/17 Р, *Европейски съюз/Kendrion*.

присъжда на ищците обезщетение, съответстващо на сумата на заплатените от тях разноски по банковата гаранция, и обезщетение за неимуществената вреда, претърпяна вследствие на продължителното състояние на несигурност, в което са се намирали.

Въпросът за поправянето на вредата, за която се твърди, че е претърпяна поради прекомерна продължителност на производството, е в основата и на решение от 7 юни 2017 г., *Guardian Europe/Европейски съюз* (Т-673/15, обжалвано⁹⁷, [EU:T:2017:377](#)). Разгледана е продължителността на производството пред Общия съд по дело относно прилагането на член 101 ДФЕС, по което той постановява решение *Guardian Industries u Guardian Europe/Комисия*⁹⁸.

По съображения, аналогични на изложените в решение от 10 януари 2017 г., *Gascogne Sack Deutschland u Gascogne/Европейски съюз* (Т-577/14, обжалвано⁹⁹, [EU:T:2017:1](#)), Общият съд констатира, че производството по дело Guardian Industries и Guardian Europe/Комисия е в нарушение на член 47, втора алинея от Хартата на основните права, тъй като е надвишило с 26 месеца разумния срок за произнасяне, което представлява достатъчно съществено нарушение на правна норма на Съюза, с която се предоставят права на частноправните субекти. Според Общия съд е налице достатъчно пряка причинно-следствена връзка между нарушението на разумния срок за произнасяне по въпросното дело и вредата, която ищецът е претърпял преди решението по това дело, състояща се в заплащането на разноски за банкова гаранция през периода след надхвърлянето на този разумен срок. Така на ищеца е присъдено обезщетение в размер на 654 523,43 EUR за поправяне на имуществената вреда, която му е причинило нарушението на разумния срок за произнасяне по посоченото дело.

Освен това по делото, по което постановява решение от 7 юни 2017 г., *Guardian Europe/Европейски съюз* (Т-673/15, обжалвано¹⁰⁰, [EU:T:2017:377](#)), Общият съд се произнася по искането на ищеца да му се присъди обезщетение за вредата, която твърди, че е претърпял поради нарушаване на принципа на равно третиране, допуснато в решението, с което Комисията му е наложила глоба за нарушение на правилата на конкуренция¹⁰¹, и в решение *Guardian Industries u Guardian Europe/Комисия*¹⁰².

Що се отнася, първо, до наличието на достатъчно съществено нарушение на принципа на равно третиране, допуснато в решението, с което Комисията е наложила на ищеца глоба за нарушение на правилата на конкуренция, Общият съд счита, че ищецът не може валидно да поддържа, че разноските за банкова гаранция, които е заплатил, произтичат пряко от незаконосъобразността на това решение. Всъщност изтъкнатата от него вреда произтича пряко и по решаващ начин от собствения му избор, направен след приемането на решението, да не изпълни задължението си да изплати пълния размер на глобата. Ето защо наличието на достатъчна пряка причинно-следствена връзка между твърдяното достатъчно съществено нарушение на принципа на равно третиране, допуснато в решението, и заплащането на разноските за банкова гаранция е отхвърлено. Освен това Общият съд уточнява, че от представените от ищеца документи е видно, че той не е понесъл лично тежестта, свързана с плащането на наложената

97/ Дела С-447/17 Р, *Европейски съюз/Guardian Europe* и С-479/17 Р, *Guardian Europe/Европейски съюз*.

98/ Решение от 27 септември 2012 г., *Guardian Industries u Guardian Europe/Комисия*, Т-82/08, [EU:T:2012:494](#).

99/ Дела С-138/17 Р, *Европейски съюз/Gascogne Sack Deutschland u Gascogne* и С-146/17 Р, *Gascogne Sack Deutschland u Gascogne/Европейски съюз*.

100/ Дела С-447/17 Р, *Европейски съюз/Guardian Europe* и С-479/17 Р, *Guardian Europe/Европейски съюз*.

101/ Решение С(2007) 5791 окончателен на Комисията от 28 ноември 2007 година относно производство по член [101 ДФЕС] и член 53 от Споразумението за ЕИП (дело COMP/39165 — Плоско стъкло).

102/ Решение от 27 септември 2012 г., Т-82/08, [EU:T:2012:494](#).

с разглежданото решение глоба. Следователно ищецът явно не може да претендира, че е понесъл реална и сигурна вреда, състояща се в разликата между, от една страна, възстановените от Комисията лихви върху частта от сумата на глобата, която в крайна сметка е обявена за недължима от Съда в решение ***Guardian Industries u Guardian Europe/Комусия***¹⁰³, и от друга страна, доходите, които той е можел да извлече, ако вместо да плаща разглежданата сума на Комисията, я беше инвестирал в своята дейност. Относно твърдяната неимуществена вреда Общият съд приема, че дори да се допусне, че твърдяното достатъчно съществено нарушение на принципа на равно третиране, допуснато в решението на Комисията, е накърнило репутацията на ищеца, което не е доказано, следва да се констатира, че с оглед на естеството и тежестта на това нарушение претърпяната от ищеца неимуществена вреда е била поправена в достатъчна степен с отмяната на посоченото решение и с намаляването на размера на глобата, постановено от Съда в решение ***Guardian Industries u Guardian Europe/Комусия***¹⁰⁴.

Второ, що се отнася до твърдяното нарушение на принципа на равно третиране в решение от 27 септември 2012 г., ***Guardian Industries u Guardian Europe/Комусия*** (Т-82/08, [EU:T:2012:494](#)), Общият съд отбелязва, че отговорността на Съюза не може да бъде ангажирана поради съдържанието на съдебно решение, което не е било постановено от юрисдикция на Съюза, действаща като последна инстанция, и което следователно може да бъде обжалвано. Освен това той подчертава, че в конкретния случай грешката, допусната в решението на Общия съд, е поправена от Съда вследствие на упражняването на правните средства за защита от ищеца. Той обаче уточнява, че тази преценка не засяга възможността за ищец да потърси в изключителни случаи отговорността на Съюза поради сериозни нарушения при упражняването на съдебните функции, по-конкретно от процесуално или административно естество, засягащи дейността на юрисдикция на Съюза. Подобни нарушения обаче не са изтъкнати от ищеца в рамките на разглежданото дело, свързано със съдържанието на съдебно решение. Ето защо искането за поправяне на твърдените вреди, причинени от предполагаемо достатъчно съществено нарушение на принципа на равно третиране, е отхвърлено.

XVII. ОБЖАЛВАНЕ

Сред актовете, постановени от състава по жалбите на Общия съд през 2017 г., две решения заслужават специално внимание.

На първо място, в решение от 27 юни 2017 г., ***Ruiz Molina/EUIPO*** (Т-233/16 Р, [EU:T:2017:435](#)) Общият съд приема, че няма пречка за оттеглянето на незаконосъобразен или законосъобразен административен акт, който представлява за своя адресат основно увреждащ акт и който освен това създава права в негова полза, ако не са накърнени оправданите правни очаквания на посочения адресат и не е нарушен принципът на правната сигурност. В конкретния случай, след като констатира, че решението за прекратяване на договора на жалбоподателя като срочно нает служител представлява административен акт, който основно уврежда жалбоподателя, и че освен това то създава права в негова полза, Общият съд приема и че подписвайки протокол за реинтегриране, жалбоподателят е дал своето одобрение на оттеглянето на решението за прекратяване. Следователно въпросното оттегляне е извършено при спазване на принципа на оправданите правни очаквания на посочения служител и в съответствие с принципа на правната сигурност. При това положение Съдът на публичната служба правилно е приел, че решението за прекратяване е било оттеглено. Освен това, що се отнася до правните последици от посоченото

^{103/} Решение от 12 ноември 2014 г., C-580/12 Р, [EU:C:2014:2363](#).

^{104/} Решение от 12 ноември 2014 г., C-580/12 Р, [EU:C:2014:2363](#).

оттегляне, доколкото се приема, че решението за прекратяване изобщо не е съществувало, Съдът на публичната служба правилно е счел, че реинтегрирането на служителя е имало за последица да го постави с обратно действие в положението, в което се е намирал към момента на прекратяване на договора му като срочно нает служител, а не да се поднови за втори път този договор.

На второ място, в решение от 7 декември 2017 г., *Missir Mamachi di Lusignano и др./Комисия* (T-401/11 P-RENV-RX, [EU:T:2017:874](#)), първо, Общият съд е приел, че в хипотезата, в която дадена институция носи отговорност за неизпълнение на задължение за защита, с което е допринесла за причиняването на конкретна вреда, която посоченото задължение е имало за цел да предотврати, следва да се счита, че това неизпълнение, дори да не може да се счита за единствената причина за вредата, може да допринесе достатъчно пряко за причиняването ѝ. Така, деянието на трето лице, предвидимо или не, може да се счита от съда като негодно нито да доведе до прекъсване на причинно-следствената връзка, нито да представлява обстоятелство, освобождаващо напълно институцията от отговорността ѝ, като двете причини, а именно противоправното неизпълнение на институцията и деянието на трето лице, са допринесли за настъпването на същата вреда. С оглед на тези съображения Общият съд констатира при разглеждането на жалбата, че в конкретния случай, от една страна, Съдът на публичната служба не е допуснал грешка при прилагане на правото, като по същество е приложил теорията за еквивалентност на условията, и от друга страна, причинно-следствената връзка, установена от Съда на публичната служба в решението на първата инстанция между неизпълнението на Комисията и претърпяната вреда, не е оспорена от Комисията. Ето защо Общият съд е приел, че Съдът на публичната служба не е допуснал грешка при прилагане на правото, като е счел, че в хипотезата на нарушение, състоящо се в неизпълнение на задължение за защита, което е допринесло за причиняването на специфичната вреда, която това задължение е имало за цел да предотврати, дори институцията да не може да бъде осъдена като главно отговорна за вредата, тя трябва да се счита за съпричинител на вредата. Второ, Общият съд приема, че от правото на държавите членки произтича общоприет общ принцип, че при обстоятелства, подобни на тези по настоящото дело, националният съд признава солидарна отговорност на съпричинителите на една и съща вреда, приемайки за справедлив факта, че увреденото лице не трябва да определя, от една страна, частта от вредата, за която всеки от съпричинителите носи отговорност, и не трябва, от друга страна, да понесе риска, че този, срещу когото предявява иска, е неплатежоспособен. С оглед на тези съображения Общият съд констатира, че Съдът на публичната служба е допуснал грешка при прилагане на правото, ограничавайки на 40 % участието на Комисията в обезщетяването на имуществената вреда, претърпяна от четирите деца на починалото длъжностно лице, жертва на неизпълнение на задължение за защита. Поради това Общият съд осъжда Комисията да заплати солидарно сумата от 3 милиона евро, след приспадане на плащанията по Правилника, считани за част от тази сума, които са направени или следва да бъдат направени в полза на четирите деца на починалото длъжностно лице. Трето, Общият съд приема, че от правото на държавите членки не следва общоприет общ принцип, че при обстоятелства, подобни на тези по конкретното дело, националният съд би обезщетил твърдените неимуществени вреди, претърпени от починалото длъжностно лице. Четвърто, Общият съд приема, че от правото на държавите членки произтича общоприет общ принцип, че при обстоятелства, подобни на тези по настоящото дело, наличието на режим, гарантиращ автоматичното извършване на плащания на наследниците (низходящи) на починалото длъжностно лице, не е пречка тези лица, ако считат, че претърпените вреди не са обхванати или не са обхванати изцяло от посочения режим, да получат и обезщетяване на неимуществените им вреди посредством иск пред национална юрисдикция. В това отношение от правото на държавите членки произтича също така общоприет общ принцип, че претърпените неимуществени вреди не могат да бъдат предмет на двойно обезщетяване. Следователно съдът е този, който следва да провери до каква степен режим, гарантиращ автоматичното извършване на плащания, покрива изцяло, отчасти или изобщо не покрива претърпените от наследниците неимуществени вреди, преди да определи размера на обезщетението на посочената вреда. Накрая, от правото на държавите членки следва, че принципът на солидарната отговорност, приложим към имуществените вреди при обстоятелства, подобни на тези по настоящото дело, се прилага

и към неимуществените вреди. Общият съд приема, че тези съображения важат и за възходящите на починалото длъжностно лице.

XVIII. МОЛБИ, РАЗГЛЕЖДАНИ ПО РЕДА НА ОБЕЗПЕЧИТЕЛНОТО ПРОИЗВОДСТВО

През 2017 г. Общият съд е сезиран с 47 молби, разглеждани по реда на обезпечителното производство, което представлява значително увеличение в сравнение с броя на молбите, подадени през 2016 г. Освен това се е увеличил значително броят на постановените определения и на приключените дела. През 2017 г. са постановени 56 определения¹⁰⁵ срещу 25 през 2016 г. и са приключени 53 дела срещу 20 през 2016 г. По 8 дела Общият съд е постановил определение за спиране на изпълнението на основание член 157, параграф 2 от Процедурния правилник.

Постановените определения обхващат широк кръг от области, сред които са главно правото на конкуренцията и държавните помощи (четири дела), ограничителните мерки (осем дела), обществените поръчки (шест дела) и институционалното право (единадесет дела). Относно съдебните производства в областта на институционалното право следва да се отбележи, че сравнително голям брой дела се отнасят до статута на членовете на Европейския парламент¹⁰⁶ и до финансирането на фондациите или на европейските партии¹⁰⁷.

Председателят на Общия съд уважи две молби за спиране на изпълнението с определения от 18 май 2017 г., *RW/Комисия* (T-170/17 R, непубликувано, [EU:T:2017:351](#))¹⁰⁸, и от 25 август 2017 г., *Малта/Комисия* (T-653/16 R, непубликувано, [EU:T:2017:583](#)).

С определение от 18 май 2017 г. *RW/Комисия* (T-170/17 R, непубликувано, [EU:T:2017:351](#))¹⁰⁹ председателят на Общия съд постанови спиране на изпълнението на решението на Комисията, с което на основание

^{105/} Това са всички определения, приети от съда по обезпечителното производство, което изключва определения за прекратяване поради липса на основание за произнасяне по същество/заличаване на делото от регистъра, като са включени определения на основание член 157, параграф 2 от Процедурния правилник и определенията, приети от заместник-председателя на Общия съд, заместващ председателя на Общия съд съгласно разпоредбите на член 157, параграф 4 във връзка с член 11 от Процедурния правилник, а именно определения от 10 април 2017 г., *Exaa Abwicklungsstelle für Energieprodukte/ACER* (T-123/17 R, непубликувано, [EU:T:2017:277](#)), от 21 април 2017 г., *Post Telecom/ЕИБ* (T-158/17 R, непубликувано, [EU:T:2017:281](#)) и от 26 септември 2017 г., *Wall Street Systems UK/ЕЦБ* (T-579/17 R, непубликувано, [EU:T:2017:668](#)) — обжалвано, дело C-576/17 P(R), *Wall Street Systems UK/ЕЦБ*.

^{106/} Определения от 16 февруари 2017 г., *Troszczynski/Парламент*, T-626/16 R, непубликувано, [EU:T:2017:92](#), от 16 февруари 2017 г., *Le Pen/Парламент*, T-140/16 R II, непубликувано, [EU:T:2017:93](#), от 16 февруари 2017 г., *Gollnisch/Парламент*, T-624/16 R, непубликувано, [EU:T:2017:94](#), от 6 април 2017 г., *Le Pen/Парламент*, T-86/17 R, непубликувано, [EU:T:2017:270](#), от 26 юни 2017 г., *Jalkh/Парламент*, T-27/17 R, непубликувано, [EU:T:2017:431](#), и от 26 юни 2017 г., *Jalkh/Парламент*, T-26/17 R, непубликувано, [EU:T:2017:432](#).

^{107/} Определения от 14 март 2017 г., *ADDE/Парламент*, T-48/17 R, непубликувано, [EU:T:2017:170](#), и от 4 юли 2017 г., *Institute for Direct Democracy in Europe/Парламент*, T-118/17 R, непубликувано, [EU:T:2017:465](#).

^{108/} Жалбата е отхвърлена с определение от 10 януари 2018 г., *Комисия/RW* (C-442/17 P(R), непубликувано, [EU:C:2018:6](#)).

^{109/} Пак там.

член 42в от Правилника жалбоподателят, длъжностно лице на възраст 63 години, е изпратен в принудителен отпуск в интерес на службата и едновременно с това принудително е пенсиониран.

Член 42в е въведен в Правилника при последната реформа в него с Регламент (ЕС, Евратом) № 1023/2013¹¹⁰. След като разглежда условието относно „*fumus boni juris*“, председателят на Общия съд заключава, че жалбоподателят е доказал наличието на сериозен правен спор, чието решение не е категорично ясно и заслужава задълбочено разглеждане, което трябва да бъде предмет на производството по същество. Всъщност, на пръв поглед, както текстът на член 42в от Правилника, така и общата структура на разпоредбите, уреждащи пенсионирането и окончателното прекратяване на служебното правоотношение, са в подкрепа на тълкуване на член 42в от Правилника, съгласно което длъжностно лице, което вече е достигнало минималната възраст за пенсиониране съгласно член 23 от приложение XIII към Правилника, не може да бъде изпратено в принудителен отпуск в интерес на службата и едновременно с това да бъде принудително пенсионирано.

С определение от 25 август 2017 г., *Малта/Комисия* (Т-653/16 R, непубликувано, [EU:T:2017:583](#)) председателят на Общия съд постановява спиране на решението на Комисията, с което въз основа на Регламент № 1049/2001 и след потвърждение на заявлението на Greenpeace е предоставила достъп до документи, издадени от Република Малта относно улова на червен тон.

След като разглежда условието относно „*fumus boni juris*“, председателят на Общия съд заключава, че Република Малта е доказала наличието на сериозен правен и фактически спор, чието разрешаване не е категорично ясно и заслужава задълбочено разглеждане, което трябва да бъде предмет на производството по същество.

В своя анализ председателят на Общия съд най-напред отхвърля довода на Комисията, според който основанията на Република Малта са недопустими, тъй като не се отнасят до материалните изключения от достъпа до документи, предвидени в член 4, параграфи 1—3 от Регламент № 1049/2001. В това отношение председателят на Общия съд припомня, че тезата на Комисията би довела до това нейните решения в областта на достъпа до документи да останат до голяма степен извън съдебния контрол и че подобен резултат изглежда на пръв поглед трудно съвместим с постоянната практика на Съда, съгласно която Съюзът е правов съюз, в който актовете на неговите институции са обект на контрол за съответствие по-специално с Договорите, с общите принципи на правото, както и с основните права.

Относно оплакването за нарушение на член 113 от Регламент (ЕО) № 1224/2009¹¹¹ във връзка с част от документите, за които се отнася обжалваното решение, председателят на Общия съд констатира, че член 113 от Регламент № 1224/2009 изобщо не съдържа препращане към Регламент № 1049/2001 и предвижда в параграфи 2 и 3, че данните, обменяни между държавите членки и Комисията, не се предават на лица, различни от лицата в институциите на държавите членки или на Съюза, чиито функции изискват да имат такъв достъп, и не могат да се използват за цели, различни от предвидените в този регламент. От това председателят на Общия съд заключава, че начинът, по който трябва да бъдат съвместени Регламент № 1224/2009 и Регламент № 1049/2001, не е очевидно ясен, което важи в още по-голяма степен,

^{110/} Регламент (ЕС, Евратом) № 1023/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2013 година за изменение на Правилника за длъжностните лица на Европейския съюз и на Условиата за работа на другите служители на Европейския съюз (ОВ L 287, 2013 г., стр. 15).

^{111/} Регламент (ЕО) № 1224/2009 на Съвета от 20 ноември 2009 година за създаване на система за контрол на Общността за гарантиране на спазването на правилата на общата политика в областта на рибарството, за изменение на регламенти (ЕО) № 847/96, (ЕО), № 2371/2002, (ЕО) № 811/2004, (ЕО) № 768/2005, (ЕО) № 2115/2005, (ЕО) № 2166/2005, (ЕО) № 388/2006, (ЕО) № 509/2007, (ЕО) № 676/2007, (ЕО) № 1098/2007, (ЕО) № 1300/2008, (ЕО) № 1342/2008 и за отмяна на регламенти (ЕО) № 2847/93, (ЕО) № 1627/94 и (ЕО) № 1966/2006 (ОВ L 343, 2009 г., стр. 1).

тъй като член 113 от Регламент № 1224/2009 представлява секторна правна норма, приета няколко години след влизането в сила на Регламент № 1049/2001.

Що се отнася до довода, изведен от факта, че Комисията не е разгледала с дължимата грижа обхвата на заявлението за достъп до документите и че на фазата на потвърждаването е приела, че заявлението се отнася до 121 документа, председателят на Общия съд заключава, че не може да се изключи възможността изпращането на всички документи, издадени от Република Малта във връзка с червения тон, да излиза извън обхвата на заявлението за достъп до документите и поради това да разкрива наличието на сериозен фактически спор, чието разрешаване не е категорично ясно и заслужава задълбочено разглеждане, което не може да бъде извършено от съда по обезпечителното производство, а трябва да бъде предмет на производството по същество.

Сред делата, по които молбата за допускане на обезпечение е отхвърлена, следва да се посочи по-специално поредица от дела относно наемането на работа на сътрудници на членовете на Парламента и дела относно продажбата на търг на капацитета за пренос на газопровода OPAL.

По делата, по които са постановени определения от 16 февруари 2017 г., *Troszczynski/Парламент* (T-626/16 R, непубликувано, [EU:T:2017:92](#)), от 16 февруари 2017 г., *Le Pen/Парламент* (T-140/16 R II, непубликувано, [EU:T:2017:93](#)), от 16 февруари 2017 г., *Gollnisch/Парламент* (T-624/16 R, непубликувано, [EU:T:2017:94](#))¹¹² и от 6 април 2017 г., *Le Pen/Парламент* (T-86/17 R, непубликувано, [EU:T:2017:270](#)), членове на Парламента са поискали спиране на изпълнението на решения на генералния секретар на Парламента, с които последният е разпоредил да се съберат от тях недължимо платени суми за разходи за парламентарни сътрудници чрез прихващане: месечна удръжка на 50 % от парламентарната надбавка, месечна удръжка на 100 % от надбавката за общи разходи и удръжка на 50 % от надбавката за дневни разходи.

За да докажат, че условието за неотложност е изпълнено, жалбоподателите твърдят по-специално, че събирането на сумите чрез прихващане не им позволява ефективно и независимо да упражняват своя парламентарен мандат.

Председателят на Общия съд отхвърля четирите молби за допускане на обезпечение, като констатира, че не е доказано, че удръжките засягат ефективното упражняване на мандата на член на Парламента, така че да се установява неотложност. В това отношение той отбелязва, че както от правилата, приложими за членовете на Парламента, така и от практиката на последния следва, че събирането на сумите чрез прихващане трябва да се извърши, като се претеглят, от една страна, задължението на институцията да събере недължимо получените суми и от друга страна, задължението за запазване на възможността съответният член на Парламента да изпълнява ефективно мандата си. При тези обстоятелства фактът, че Парламентът е пристъпил към събиране на сумите чрез прихващане, не може да се счита сам по себе за акт, който може да засегне ефективното и независимо упражняване от жалбоподателите на мандата им на член на Парламента.

По-нататък, председателят на Общия съд отбелязва, че що се отнася до месечната удръжка на 50 % от парламентарната надбавка, жалбоподателите не са обяснили как това намаляване би им попречило да упражняват своите парламентарни функции в тяхната пълнота. Що се отнася до месечната удръжка на 100 % от надбавката за общи разходи, председателят на Общия съд констатира, че съответните членове на Парламента (гн Jean-Marie Le Pen, гн Bruno Gollnisch и гжа Marine Le Pen) не твърдят, че фиксираната сума е в действителност отчасти прикрито възнаграждение. По този начин от факта, че членовете на Парламента могат да поискат възстановяване на действително направените разходи, което гарантира липсата на пречки пред ефективното упражняване на мандата им, не може да се направи изводът, че месечната

^{112/} Жалбата е отхвърлена с определение от 6 юли 2017 г., *Gollnisch/Парламент* (C-189/17 P(R), непубликувано, [EU:C:2017:528](#)).

удръжка на 100 % от надбавката за общи разходи накърнява ефективното упражняване на мандата на член на Парламента. Освен това, предвид факта че членовете на Парламента могат да поискат възстановяване на действително направените разходи, председателят на Общия съд констатира, че удръжката на 50 % от надбавката за дневни разходи също не засяга ефективното упражняване на мандата на член на Парламента.

По делата, по които са постановени определения от 21 юли 2017 г., *Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo/Комисия* (T-130/17 R, [EU:T:2017:541](#)), от 21 юли 2017 г., *Полша/Комисия* (T-883/16 R, EU:T: 2017:542) и от 21 юли 2017 г., *PGNiG Supply & Trading/Комисия* (T-849/16 R, [EU:T:2017:544](#)), председателят на Общия съд разглежда молбите за спиране на изпълнението на решение на Комисията да се допуснат до конкуренция неизползваните 50 % от капацитета на газопровод OPAL, който представлява наземният участък на изток на газопровод Nord Stream 1, използван за пренос на природен газ от Русия към Западна Европа през Балтийско море.

След като констатира, че два договора, сключени от „Газпром“, а именно договор за транзит за преноса на природен газ по полската отсечка на газопровода Yamal-Europe за целите на снабдяването на пазарите на Западна Европа (включително на полския пазар) и договор, сключен с PGNiG Supply & Trading GmbH за доставките на природен газ, се прилагат съответно до 2020 г. и до края на 2022 г., председателят на Общия съд заключава, че експлоатацията на капацитета за пренос на полската отсечка от газопровода Yamal-Europe и доставките на „Газпром“ на полския пазар са осигурени, на пръв поглед, до посочените години. При това положение, дори в хипотезата, в която сигурният характер на твърдяната от Република Полша и от дружествата жалбоподатели вреда бъде доказан в достатъчна степен, тази вреда би могла да настъпи най-рано едва с изтичането на срока на посочените по-горе договори. С оглед обаче на средната продължителност на производствата пред Общия съд решенията по същество по тези дела ще бъдат постановени вероятно през 2019 г.

Що се отнася до довода, според който обжалваното решение позволява сключването на частноправни договори, чието прекратяване няма да бъде възможно дори в случай на последваща отмяна на решението, председателят на Общия съд отбелязва, че в тази хипотеза съществуват средства за правна защита срещу евентуалното прилагане на тези актове.

Поради това председателят на Общия съд отхвърля молбите за спиране на изпълнението, тъй като жалбоподателите не са представили сериозно доказателство, че не биха могли да изчакат изхода на главните производства по обжалване, без да понесат значителна и непоправима вреда.

В/ДЕЙНОСТТА НА СЕКРЕТАРИАТА НА ОБЩИЯ СЪД ПРЕЗ 2017 г.

От Emmanuel COULON, секретар на Общия съд

Заемайки централно място в организацията на правораздаването, и през тази година секретариатът на Общия съд беше в служба на една променяща се юрисдикция. Общият съд увеличи състава си и се преобразува с динамиката на въвежданата реформа в правораздавателната структура на Съда на Европейския съюз, която има за цел на три последователни етапа да бъде удвоен броят на съдиите в тази юрисдикция до 2019 г.¹ Делата пред Общия съд бяха по-разнородни и в някои отношения все по-усложнени. В този контекст секретариатът предприе промени, които му позволиха да продължи да изпълнява възложените му функции и успешно да се справи с първите два етапа на реформата.

Равносметката за 2017 г. е положителна за юрисдикцията. Свързаните с първите два етапа на реформата предизвикателства са преодоляни. Независимо че броят на постъпилите дела (917) остава малко по-висок от броя на приключените дела (895), като с това се обяснява лекото повишаване на броя на висящите дела (1 508), продължителността на производството продължава да се съкращава и се запазва качеството на постановените решения, като свидетелство за това е обстоятелството, че намалява процентът на случаите на постановена от Съда пълна или частична отмяна.

Като участник в правораздавателната дейност на юрисдикцията, който е загрижен да оползотвори оптимално отпуснатите му от 1 януари 2016 г. финансирани от бюджета 72 щатни работни места, секретариатът допринесе към този успех и беше констатирано със задоволство, че през 2017 г. той е изпълнил изцяло възложените му от разпоредбите и от юрисдикцията функции при спазване на изискванията за справедлив съдебен процес.

В действителност секретариатът оказваше решаваща помощ на Общия съд в правораздавателната и административната му дейност, като:

- се грижеше за доброто протичане на производствата и надлежното водене на преписките;
- осигуряваше комуникацията между процесуалните представители на страните и съдиите;
- активно подпомагаше съдиите и техните сътрудници;
- осигуряваше административното ръководство на Общия съд под контрола на председателя на Общия съд и с помощта на службите от Съда на Европейския съюз.

Безспорно този резултат е плод на поетия от жените и мъжете от секретариата ангажимент и следва да бъде приветстван. Стриктно изпълняващ ежедневните си отговорности, персоналът на секретариата влагаше в действителност цялата си енергия за постигане на поставените цели в работата си с всички ангажирани страни.

^{1/} Регламент (ЕС, Евратом) 2015/2422 на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2015 година за изменение на Протокол № 3 относно статута на Съда на Европейския съюз (ОВ L 341, 2015 г., стр. 14) и Регламент (ЕС, Евратом) 2016/1192 на Европейския парламент и на Съвета от 6 юли 2016 година за прехвърляне на Общия съд на компетентността да разглежда като първа инстанция спорове между Европейския съюз и неговите служители (ОВ L 200, 2016 г., стр. 137).

Деятелността на секретариата се изпълняваше с усърдие, с подчертано осъзнаване на общия интерес, с амбицията на правораздаването да се предостави образцова служба и с постоянната загриженост да се оптимизират сроковете в дейността по правораздаване. По-специално секретариатът полагаше постоянни усилия да обработва преписките по производствата в разумни срокове и въведе система, която позволява да бъдат идентифицирани случаите на прекомерна продължителност на производството и да бъдат уведомени съответните лица, за да се преодолее този недостатък.

I. ОРГАНИЗАЦИОННИ ПОСЛЕДИЦИ ВЪВ ВРЪЗКА С ВСТЪПВАНЕТО НА ДВАМАТА НОВИ СЪДИИ В ДЛЪЖНОСТ

През 2017 г. в Общия съд бяха назначени и встъпиха в длъжност двама нови съдии в рамките на втория етап от реформата. Следователно този втори етап, включващ назначаването на седем нови съдии и прехвърлянето на Общия съд на компетентността да разглежда като първа инстанция споровете между Европейския съюз и неговите служители, е приключен. Що се отнася до назначаването на все още липсващия съдия, за да може колегията да бъде в състав от 47 съдии съгласно предвиденото в член 48 от Протокола относно статута на Съда на Европейския съюз, в подходящия момент това назначаване ще бъде извършено в рамките на първия етап².

Съдиите от Белгия и от Ирландия бяха назначени съответно на 29 март и на 6 септември 2017 г. и те положили клетва съответно на 8 юни и на 4 октомври 2017 г. В резултат на тези назначения броят на съдиите в Общия съд нарасна от 44 на 46 съдии.

Макар и пристигането на тези двама нови съдии да е несъизмеримо с встъпване в длъжност на новите 22 съдии през 2016 г., трябваше да бъдат взети определени мерки, за да може да е успешна интеграцията на двамата нови съдии и на техните сътрудници.

След всяко встъпване на съдия в длъжност Общият съд разпределяше съдиите по състави, обособиха се нови портфейли от дела и делата се преразпределиха между съдиите. Съгласно Процедурния правилник на Общия съд секретариатът уведомяваше страните по съответните дела и публикуваше в Официален вестник на Европейския съюз всички приети от юрисдикцията решения за разпределението на съдиите по състави³. Вследствие на това при всяко преразпределяне на дела секретариатът осъвременяваше всички вътрешни бази данни.

При встъпването в длъжност и настаняването на новите съдии и на служителите от техните кабинети в устроените за тази цел помещения също се изискваше административно съдействие от страна на секретариата. То се изразяваше едновременно в значителна подготвителна работа съвместно със службите от Съда на Европейския съюз, в посрещане и съдействие при устройването на съответните лица, както и в стриктно наблюдаване на кадровото обезпечение.

^{2/} Към 31 декември 2017 г. от дванадесетте допълнителни съдии, чието назначаване е предвидено в рамките на първия етап на реформата, остава да бъде назначен още един съдия.

^{3/} Решения на Общия съд от 8 юни 2017 г. (ОВ С 213, 2017 г., стр. 2) и от 4 октомври 2017 г. (ОВ С 382, 2017 г., стр. 2) за разпределението на съдиите по състави.

II. ФУНКЦИЯ ПО ПОДПОМАГАНЕ НА ПРАВОРАЗДАВАТЕЛНАТА ДЕЙНОСТ

Фактически контекст

При изпълнение на функцията си по подпомагане на правораздавателната дейност през 2017 г. секретариатът обработи 917 жалби и искиви молби. През тази година делата в областта на банковия и финансовия сектор — 98, по-голямата част от които са част от поредица от дела за оспорване на законосъобразността на решения относно схемата за реструктуриране, одобрена от Banco Popular Español S.A. — са вторите по численост след делата в областта на интелектуалната собственост (298 дела). Що се отнася до броя на новите дела в областта на публичната служба — 86 дела — той намалява в сравнение с предходните години (новите дела през 2015 г. бяха 167, а през 2016 г. — 117⁴). Всяка от тези три области на делата (от 45-те области, в които понастоящем са висящите дела) бе свързана с особености, които през изминалата година изискваха специално внимание от страна на секретариата.

Освен това секретариатът вписа в регистъра 55 070 процесуални документа, съставени на 22 езика на производството (от предвидените в Процедурния правилник 24 езика на производството), обработи 4 449 представени по висящи производства писмени становища (различни от искиви молби или жалби), изпълни постановените от съдебни състави решения за извършване на процесуално-организационни действия или на действия по събиране на доказателства и изготви 1 485 съдебни известия за Официален вестник на Европейския съюз.

Макар и да е очевидно, че тук не могат да бъдат представени всички данни, въз основа на които може да се оцени извършената работа от секретариата на Общия съд, посочването на някои от тях, и по-специално на някои статистически данни, би било достатъчно, за да се добие представа за обема на работната натовареност:

- от представените 9 756 процедурни документа 565 бяха молби за встъпване (този брой е безпрецедентен в историята на юрисдикцията) и 212 искания за поверително третиране по отношение на страни или спрямо обществеността;
- архивът на висящите дела съответства на 652 линейни метра хартиени преписки;
- подадени бяха многобройни колективни жалби или искиви молби, по някои от които жалбоподателите или ищците бяха 1000 или повече, което наложи секретариатът да извърши произтичащата от това работа по съответната проверка;
- провеждането на производства, които бяха част от група или поредица дела, изискваше координиране, от една страна, в рамките на самия секретариат — с оглед на многото езици на производството, а от друга страна — със съдебния състав, що се отнася до обработването на молбите за удължаване на срокове, за съединяване на дела, за встъпване и евентуално за поверително третиране във всяко от тези производства;

^{4/} През 2015 г. исковите молби или жалбите в областта на публичната служба се подават пред Съда на публичната служба. През 2016 г. тези искиви молби или жалби се подават пред Съда на публичната служба до прекратяването на тази юрисдикция, като от 1 септември 2016 г. те се подават пред Общия съд.

- беше осигурено изпълнение на функциите на секретариата при провеждане на съдебните заседания по 390 дела, някои от които бяха с продължителност цял ден или няколко дни;
- изпълнението на функциите на секретариата беше осигурено при провеждането на 405 събрания на състави;
- бяха приети или разпоредени стотици процесуално-организационни действия и десетки действия по събиране на доказателства, що се отнася по-специално до представянето на документи, за които беше поискано поверително третиране.

Освен това оказваната от секретариата логистична подкрепа под различни други форми (помощ при координирането, документирането, управлението на информационните системи, съставянето на статистически данни) позволи и тази година на юрисдикцията да работи при възможно най-добрите условия, като в частност допринесе за качеството на актовете на председателя на Общия съд и на деветте съдебни състава или като осигури подпомагане на заместник-председателя при изпълнението на задачата, която съдът му възложи през септември 2016 г. — да следи за единството на съдебната практика.

Електронизация на етапите на съдебния процес

При изпълнението на функцията си по подпомагане на правораздаването през изминалата година секретариатът имаше възможност се възползва от електронизацията на почти всички етапи на съдебния процес, в това число — във вътрешен план — на обмена на информация между кабинетите на съдиите и — във външен план — на обмена на информация с процесуалните представители на страните. През 2017 г. тази електронизация беше допълнително разширена, що се отнася до предаването от Службата на Европейския съюз за интелектуална собственост (EUIPO) преписки по делата пред апелативния състав. Освен това през изминалата година бе подобрено предоставянето на достъп до информация благодарение на пускането в употреба на модернизирана версия на цифровото приложение „Електронна преписка“ по делото.

Тази електронизация несъмнено разтовари секретариата от някои рутинни задачи, което е в интерес на всички страни, доколкото така той получи възможност не само да индивидуализира още повече очакваните от него отговори, но и да мобилизира ресурсите си върху въпросите, за които това е от особено голямо значение.

Що се отнася до обмена на информация между секретариата и кабинетите на съдиите в Общия съд, трябва отново да се подчертае успехът на цифровите информационни фишове⁵, след изтичането на три пълни години от тяхното въвеждане. Вътрешните процедури бяха опростени, методите на работа бяха рационализирани, бяха спестени средства и беше спечелено време благодарение на незабавния обмен на информация между секретариата и кабинетите на съдиите. В допълнение с помощта на цифровизацията може да се осигури пълното проследяване на обмена на информация и да се определи обемът на тази дейност. През 2017 г. секретариатът изпрати 12 930 фиша на кабинетите във връзка с текущите дела. Само тези данни разкриват засиленото повишаване на интензивността на обмена на информация между секретариата и кабинетите, като нарастването е от порядъка на 19 % спрямо 2016 г.

^{5/} Секретариатът и кабинетите на съдиите в Общия съд общуват чрез т.нар. „информационни фишове“, с които се предоставя информация по процесуални въпроси или такива въпроси се поставят за решаване от компетентния орган. Тези фишове са електронни от ноември 2014 г.

Понастоящем обменът на информация с процесуалните представители на страните до голяма степен се извършва посредством приложението e-Curia⁶, което е общо за двете съдилища в състава на институцията. От въвеждането му в експлоатация през ноември 2011 г. не спира да расте делът на подаваните чрез това приложение документи и броят на адвокати и други процесуални представители, разполагащи с регистрация за достъп. През 2017 г. 83 % от подаваните до Общия съд документи са изпратени по електронен път (спрямо 76 % през 2016 г.), което съответства на 805 768 страници⁷.

Всички държави членки и 3 707 адвокати и други процесуални представители вече имат регистрация в e-Curia.

Макар успехът на електронното приложение e-Curia да е неоспорим, 17 % от процесуалните документи продължават да бъдат подавани на хартиен носител, което не позволява да се извлекат всички практически ползи от това приложение, и по-точно да се избегне паралелното обработване на документите на хартиен и на електронен носител. Следва да се отбележи, че след проведената от секретариата образователна кампания през 2017 г. Единният съвет за реструктуриране (ЕСП) прие да направи искане, за да получи регистрация за достъп в e-Curia и по този начин способства електронното връчване на стотици процедурни документи.

Макар и да продължи да се разширява ползването на приложението e-Curia, растежът е бавен. Поради това през 2018 г. Общият съд ще предприеме решителни мерки, за да бъде постигната целта за подаване на 100 % от процедурните документи чрез това приложение.

Прилагане на процесуалния инструментариум от 2015 г.

През 2017 г. за втора пълна година се прилагаха влезлите в сила на 1 юли 2015 г. процесуални разпоредби.

Поставените цели за опростяване и рационализиране могат обективно да се смятат за постигнати. Изцяло бяха използвани предоставените на юрисдикцията през 2015 г. процесуални инструменти и те се оказаха напълно приспособени към спецификите на делата, разглеждани от Общия съд.

Следните изводи заслужават да бъдат споменати:

- въпреки увеличения брой на висящите дела, се затвърди значителното намаляване на броя на изготвените от секретариата определения (317 спрямо 521 през 2015 г.)⁸;
- разви се разрешаването на преките искове без провеждане на съдебно заседание⁹, като тази възможност беше използвана в 54 случая (и в 152 случая по дела в областта на интелектуалната собственост);

^{6/} Решение на Общия съд от 14 септември 2011 г. за подаването и връчването на процесуални документи чрез приложението e-Curia (ОВ С 289, 2011 г., стр. 9).

^{7/} По груби изчисления броят на страниците на подадени до Общия съд през 2017 г. процедурни документи е приблизително милион.

^{8/} От 1 юли 2015 г. някои решения, които преди се вземаха с определение (за спиране и възобновяване на производството, за съединяване на дела, за встъпване на държава членка или институция без искане за поверителност), вече се вземат само с решение, прилагано към преписката по делото.

^{9/} Преди 1 юли 2015 г. възможност за произнасяне с решение без провеждане на съдебно заседание беше предвидена само по делата в областта на интелектуалната собственост и по делата по жалби срещу решения на Съда на публичната служба.

- беше потвърдено, че новият езиков режим, приложим към делата относно интелектуалната собственост, спестява значителна намеса от страна на секретариата и намалява значително случаите, в които председателят на състава се произнася с решение, в резултат на което почти изчезнаха становищата относно езика на производството (22 спрямо 279 през 2015 г.);
- беше констатирано, че при липсата на втора размяна на писмени изявления по делата относно интелектуалната собственост не се стига до увеличаване на броя на исканията за провеждане на съдебно заседание, а това допринася и за намаляването на средната продължителност на производството по тези дела, приключени със съдебно решение.

Освен това правилото, позволяващо на Общия съд да се произнесе по молби за встъпване, когато той не е взел становище по възражение от страна на ответника за недопустимост или за липса на компетентност, освободи съда от задължението да се произнася по значителен брой подобни искания, когато е уважено повдигнатото възражение. Накрая, в съвършено различната област на публичната служба, по инициатива на Общия съд бяха започнати процедури по доброволно уреждане на споровете, като в някои случаи тези опити се увенчаха с успех.

За разлика от това, макар и през 2016 г. да беше приветствано намаляването на дела на исковите молби и жалбите, за които трябва да се иска отстраняване на нередовности поради неспазване на изискванията за форма, се констатира, че тези случаи отново започват да се увеличават, като са засегнати всички категории дела.

Оказване на постоянно съдействие, което е невъзможно да бъде количествено изразено

В ежедневната си работа секретариатът подпомагаше всички съдебни състави, както и служителите в кабинетите на съдиите, включени в съответния съдебен състав. Така и тази година те можеха да разчитат, че работещите в секретариата ще им оказват постоянното съдействие и можеха да се възползват от експертните им познания относно техническите измерения на производството. Наблюдава се, че една от последиците от увеличаването на броя на съдиите и на техните сътрудници в резултат от въвеждането на реформата е значителното повишаване на броя на вътрешните молби за съдействие от секретариата. Същевременно, като засвидетелства своята гъвкавост, секретариатът продължи да търси възможности за установяване на синергия и не изостави стремежа си към ефективност, като не престана да се приспособява към обстоятелствата и да усъвършенства методите си на работа.

Накрая чрез неговите представители секретариатът продължи да предоставя съдействие на комитета към Общия съд, натоварен с разглеждане на процесуалните въпроси, както и на други комитети или работни групи в зависимост от нуждите или естеството на работата.

III. ФУНКЦИЯ ПО ПОДПОМАГАНЕ НА ДЕЙНОСТТА ПО АДМИНИСТРИРАНЕ

В качеството си на административна служба, и тази година секретариатът още веднъж отговори на адресирани до него разнообразни външни молби за съдействие. Бяха предприети и координирани действия с различни звена от администрацията на институцията, за да:

- се осигури съответствието с новите нормативни изисквания за опазване на околната среда (системата EMAS — Схема на Общността за управление по околна среда и одит), като бяха

предприети различни мерки за повишаване на осведомеността и бяха извършени редица много конкретни действия — в частност се изостави практиката за разпространяване на хартиен носител на изготвяните от секретариата документи (различни статистики и календара на съдебните заседания) за сметка на разпространението им в електронен формат;

- се осигури пълното полезно действие на въведената регламентация, с която да се гарантира защитата на изключително чувствителни данни, представени по делата пред Общия съд (данни, чието разгласяване би могло да застраши сигурността на Съюза или на една или няколко държави членки или техните международни отношения);
- се гарантира съответствието с уредбата за защита на личните данни.

Освен това функционирането на секретариата и извършваната от него деловодна работа бяха предмет на внимание на Европейската сметна палата в рамките на процедура по преглед на ефективността на управлението на делата в Съда на Европейския съюз. Одиторите провериха по-специално дали приложимите процедури способстват ефикасното обработване на делата и дали могат да бъдат допълнително подобрени сроковете за приключване на делата. През септември 2017 г. Сметната палата прие специализирания доклад, представен и подложен на обсъждане пред Европейския парламент и пред Съвета на Европейския съюз.

Като една от възможностите за подобряване Сметната палата препоръча въвеждането на интегрирана информационна система, с която да се подпомогне управлението на делата. Във връзка с това, както посочи Съдът на Европейския съюз в представеното становище, беше приветствано предложението да се проучат възможностите и съответно да се въведе интегрирана информационна система, като се вземат предвид спецификите на правораздавателната дейност и характерните особености на всяка от юрисдикциите. От своя страна секретариатът на Общия съд е служба за административно подпомагане и има намерение да доведе докрай процеса по цифровизация на съдебното производство, за да могат да бъдат извлечени всички очаквани във връзка с това ползи. Ето защо през 2018 г. секретариатът ще продължи да си сътрудничи по този въпрос със службите от Съда на Европейския съюз и няма да престава да полага усилия за интеграция при управлението на делата и за модернизация на системата за обмен на информация със страните.

В допълнение секретариатът предприе разнообразни мерки за сътрудничество в дух на диалог и изслушване. Така през октомври 2017 г., като продължение на започналия през юни 2014 г. обмен на информация със секретариата на апелативния състав към EUIPO, беше организирана среща между двата секретариата, както и между представители на службите, отговорни за новите технологии. Тази среща позволи на съответните служби не само да осъществят конструктивен и ползотворен контакт помежду си, но и да приключат проекти, договорени в рамките на предходни срещи, както и да изяснят идеите, които ще са предмет на размисъл за в бъдеще.

В същия ред на мисли секретариатът почерпи вдъхновение от служби на други юрисдикции. В това отношение делегация от секретариата на Общия съд посети секретариата на Европейския съд по правата на човека, което позволи по-добре да бъде разбран механизмът на функциониране на този съд, по-специално с оглед на използваните от него информационни системи.

Накрая секретариатът е, разбира се, служба, която изслушваше страните, адвокатите и процесуалните представители на държавите членки и на институциите и беше в пряк и ежедневен диалог с тях.

Може да се очаква нарастване на обема на работа на секретариата вследствие на извършеното през 2016 г. и 2017 г. увеличаване на броя на съдиите и на висящите дела, както и като последица от еволюиращото

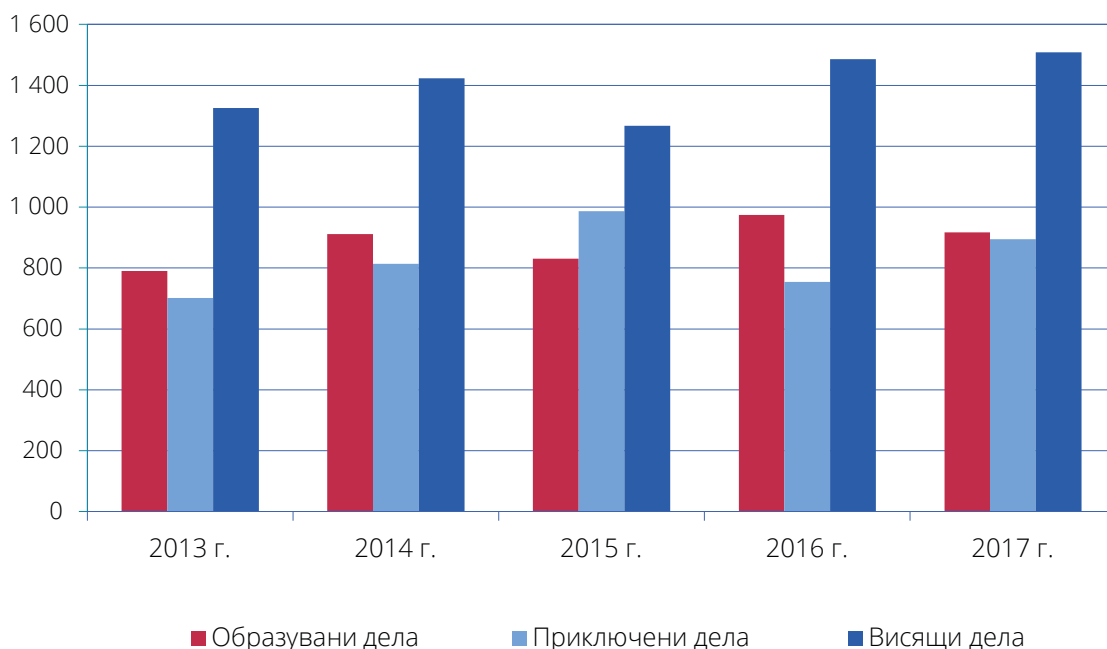
развитие на делата, без във връзка с това да се засягат последствията от прехвърлянето на компетентност от Съда към Общия съд — хипотеза, която, изглежда, не се изключва в разгласения на 14 декември 2017 г. доклад за Европейския парламент, Съвета и Комисията¹⁰. В съответствие с това секретариатът ще продължи да се приспособява и организира по начин, който да му позволи да посрещне спокойно бъдещите предизвикателства.

^{10/} Доклад за Европейския парламент, Съвета и Комисията относно възможни промени в разпределянето на компетентността относно преюдициални заключения съгласно член 267 от Договора за функционирането на Европейския съюз, изготвен на основание на член 3, параграф 2 от Регламент 2015/2422.

Г/ СЪДЕБНА СТАТИСТИКА НА ОБЩИЯ СЪД

I. Обща дейност на Общия съд — Образувани, приключени и висящи дела	221
II. Образувани дела — Видове производства (2013—2017)	222
III. Образувани дела — Вид иск или жалба (2013—2017)	223
IV. Образувани дела — Област, с която е свързан(а) искът или жалбата (2013—2017)	224
V. Приключени дела — Видове производства (2013—2017)	225
VI. Приключени дела — Област, с която е свързан(а) искът или жалбата (2017)	226
VII. Приключени дела — Област, с която е свързан(а) искът или жалбата (2013—2017)	227
VIII. Приключени дела — Съдебен състав (2013—2017)	228
IX. Приключени дела — Продължителност на производствата в месеци (2013—2017)	229
X. Продължителност на производствата в месеци (2013—2017)	230
XI. Висящи дела към 31 декември — Видове производства (2013—2017)	231
XII. Висящи дела към 31 декември — Област, с която е свързан(а) искът или жалбата (2013—2017)	232
XIII. Висящи дела към 31 декември — Съдебен състав (2013—2017)	233
XIV. Други — Обезпечителни производства (2013—2017)	234
XV. Други — Обезпечителни производства (2013—2017)	235
XVI. Други — Съдебни актове на Общия съд, срещу които е подадена жалба пред Съда (1990—2017)	236
XVII. Други — Разпределение на жалбите пред Съда според вида на производството (2013—2017)	237
XVIII. Други — Изход на производството по обжалване пред Съда (2017)	238
XIX. Други — Изход на производството по обжалване пред Съда (2013—2017)	239
XX. Други — Общо развитие (1989—2017)	240
XXI. Дейност на секретариата на Общия съд (2015—2017)	241
XXII. Начини на подаване на процесуални документи до Общия съд	242
XXIII. Брой страници, подадени посредством e-Curia (2013—2017)	243
XXIV. Известия в Официален вестник на Европейския съюз (2013—2017)	244
XXV. Брой дела, по които са проведени устни състезания (2013—2017)	245

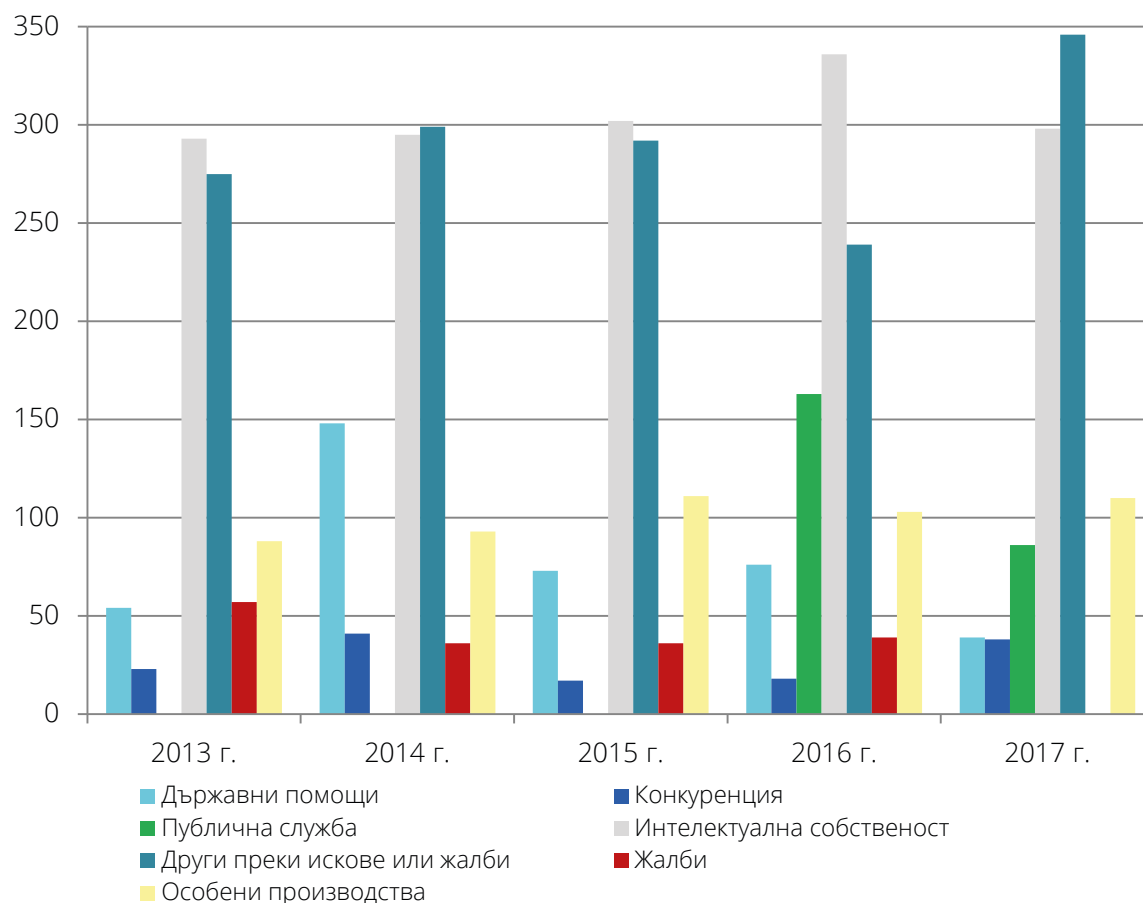
I. ОБЩА ДЕЙНОСТ НА ОБЩИЯ СЪД — ОБРАЗУВАНИ, ПРИКЛЮЧЕНИ И ВИСЯЩИ ДЕЛА ^{1 2}

	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.
Образувани дела	790	912	831	974	917
Приключени дела	702	814	987	755	895
Висящи дела	1 325	1 423	1 267	1 486	1 508

- 1/ Освен ако не е посочено друго, в настоящата таблица и в таблиците на следващите страници са взети предвид особените производства.
За „особени производства“ се считат свързаните с отмяна на съдебно решение, постановено в отсъствието на ответника (член 41 от Статута на Съда; член 166 от Процедурния правилник на Общия съд); отмяна на съдебен акт по молба на трето лице (член 42 от Статута на Съда; член 167 от Процедурния правилник на Общия съд); тълкуване (член 43 от Статута на Съда; член 168 от Процедурния правилник на Общия съд); отмяна на влязъл в сила съдебен акт (член 44 от Статута на Съда; член 169 от Процедурния правилник на Общия съд); правна помощ (член 148 от Процедурния правилник на Общия съд); поправяне (член 164 от Процедурния правилник на Общия съд); пропуск при произнасяне (член 165 от Процедурния правилник на Общия съд) и спор относно подлежащите на възстановяване съдебни разходи (член 170 от Процедурния правилник на Общия съд).
- 2/ Освен ако не е посочено друго, в настоящата таблица и в таблиците на следващите страници не са взети предвид обезпечителните производства.

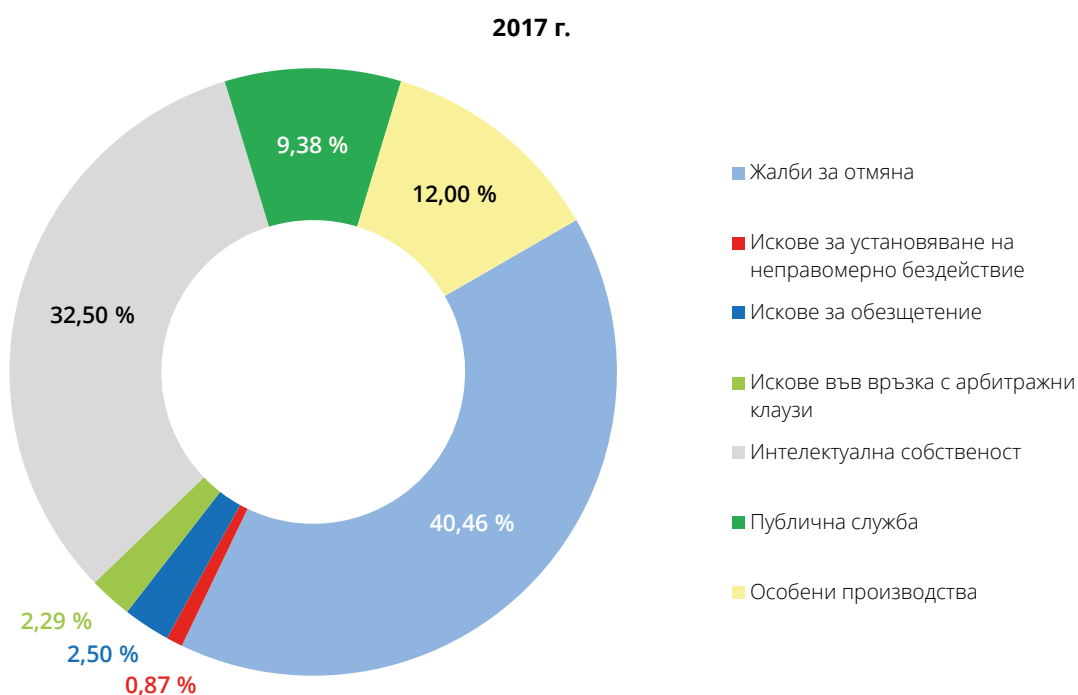
II. ОБРАЗУВАНИ ДЕЛА — ВИДОВЕ ПРОИЗВОДСТВА (2013—2017)

	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г. ¹	2017 г.
Други преки иски или жалби	275	299	292	239	346
Държавни помощи	54	148	73	76	39
Жалби	57	36	36	39	
Интелектуална собственост	293	295	302	336	298
Конкуренция	23	41	17	18	38
Особени производства	88	93	111	103	110
Публична служба				163	86
Общо	790	912	831	974	917

1/ На 1 септември 2016 г. на Общия съд са прехвърлени 123 дела и 16 особени производства от областта на публичната служба.

III. ОБРАЗУВАНИ ДЕЛА — ВИД ИСК ИЛИ ЖАЛБА (2013—2017)

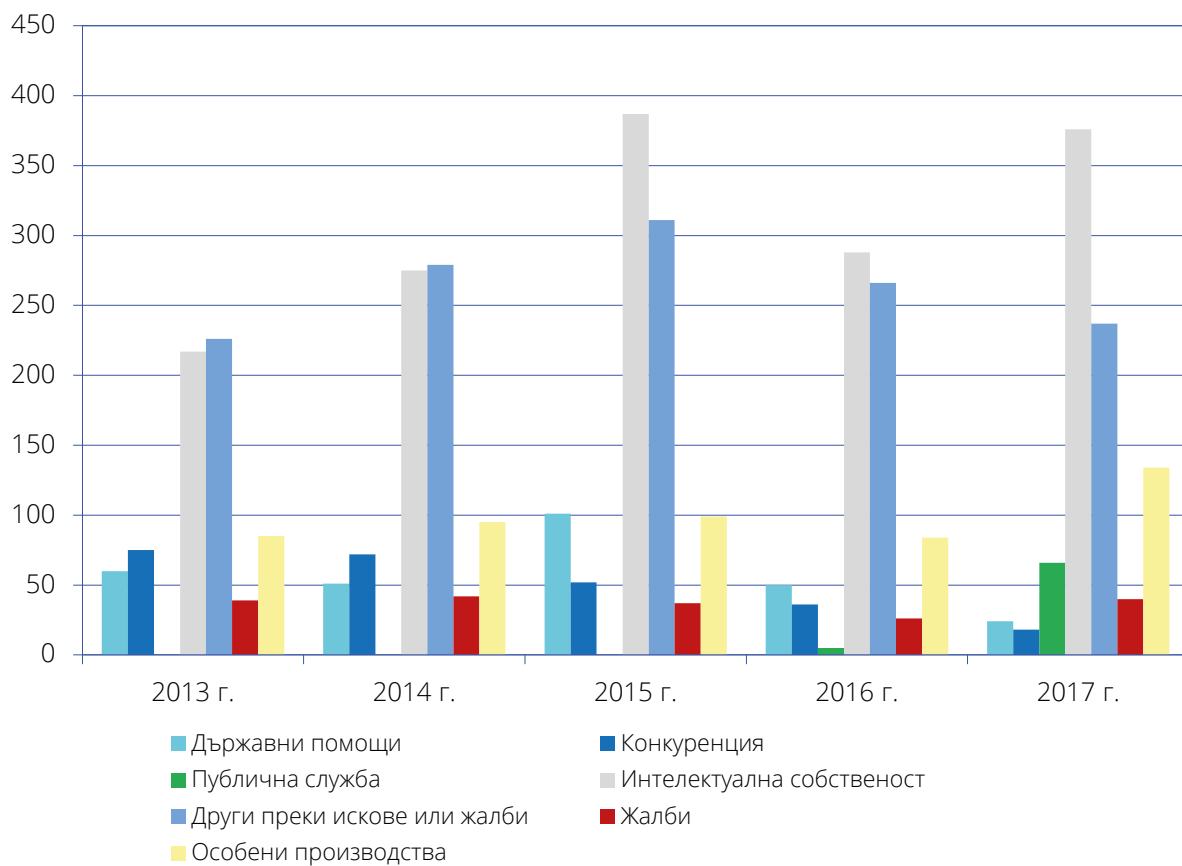

	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.
Жалби за отмяна	319	423	332	297	371
Искове за установяване на неправомерно бездействие	12	12	5	7	8
Искове за обезщетение	15	39	30	19	23
Искове във връзка с арбитражни клаузи	6	14	15	10	21
Интелектуална собственост	293	295	302	336	298
Публична служба				163	86
Жалби	57	36	36	39	
Особени производства	88	93	111	103	110
Общо	790	912	831	974	917

IV. ОБРАЗУВАНИ ДЕЛА — ОБЛАСТ, С КОЯТО Е СВЪРЗАН(А) ИСКЪТ ИЛИ ЖАЛБАТА (2013—2017)

	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.
Арбитражна клауза	6	14	15	10	21
Асоцииране на отвъдморските страни и територии	1				
Външна дейност на Европейския съюз		2	1	2	2
Гражданство на Съюза		1			
Данъчни въпроси	1	1	1	2	1
Достъп до документи	20	17	48	19	25
Държавни помощи	54	148	73	76	39
Енергетика	1	3	3	4	8
Заетост	2				
Защита на потребителите	1	1	2	1	
Земеделие	27	15	37	20	22
Икономическа и парична политика	15	4	3	23	98
Икономическо, социално и териториално сближаване	3	3	5	2	3
Индустриална политика		2			
Институционално право	44	67	53	52	65
Интелектуална и индустриална собственост	294	295	303	336	298
Конкуренция	23	41	17	18	38
Култура	1			1	
Митнически съюз и Обща митническа тарифа	1	8		3	1
Научни изследвания, технологично развитие и космическо пространство	5	2	10	8	2
Образование, професионална квалификация, младеж и спорт	2		3	1	
Обща външна политика и политика на сигурност	2			1	
Обща политика в областта на рибарството	3	3		1	2
Обществени поръчки	15	16	23	9	19
Обществено здраве	5	11	2	6	5
Ограничителни мерки (външна дейност)	41	69	55	28	27
Околна среда	11	10	5	6	8
Правен режим на предприятията		1	1		
Присъединяване на нови държави	1				
Пространство на свобода, сигурност и правосъдие	6	1		7	
Регистрация, оценка, разрешаване и ограничения, приложими за химикалите (Регламент REACH)	12	3	5	6	10
Сближаване на законодателствата	13		1	1	5
Свобода на установяване		1			
Свободно движение на капитали			2	1	
Свободно движение на стоки	1		2	1	
Свободно движение на хора			1	1	1
Свободно предоставяне на услуги		1		1	
Социална политика		1		1	
Социално осигуряване на работниците мигранти	1				
Трансевропейски мрежи	3				2
Транспорт	5	1			
Туризъм	2				
Търговска политика	23	31	6	17	14
Финансови разпоредби (бюджет, финансова рамка, собствени ресурси, борба с измамите)		4	7	4	5
Общо по Договора за ЕО/ДФЕС	645	777	684	669	721
Особени производства	88	93	111	103	110
Правилник за длъжностните лица	57	42	36	202	86
ОБЩО ЗА ВСИЧКИ ОБЛАСТИ	790	912	831	974	917

V. ПРИКЛЮЧЕНИ ДЕЛА — ВИДОВЕ ПРОИЗВОДСТВА (2013—2017)

	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.
Други преки искиове или жалби	226	279	311	266	237
Държавни помощи	60	51	101	50	24
Жалби	39	42	37	26	40
Интелектуална собственост	217	275	387	288	376
Конкуренция	75	72	52	36	18
Особени производства	85	95	99	84	134
Публична служба				5	66
Общо	702	814	987	755	895

VI. ПРИКЛЮЧЕНИ ДЕЛА — ОБЛАСТ, С КОЯТО Е СВЪРЗАН(А) ИСКЪТ ИЛИ ЖАЛБАТА (2017)

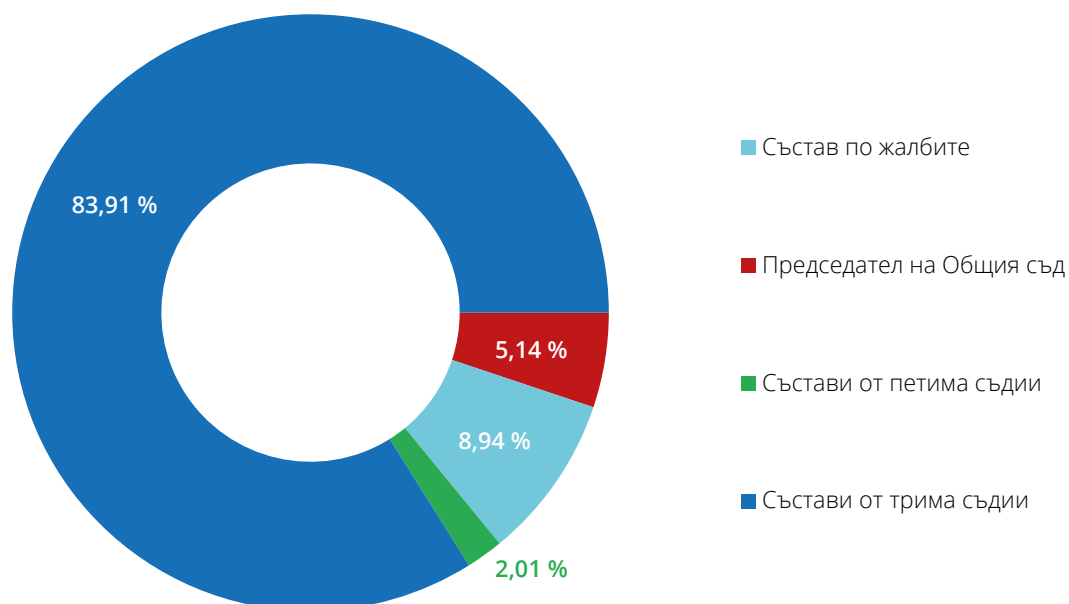
	Съдебни решения	Определения	Общо
Арбитражна клауза	11	6	17
Външна дейност на Европейския съюз	1	3	4
Данъчни въпроси		3	3
Достъп до документи	7	7	14
Държавни помощи	13	11	24
Енергетика	1	2	3
Защита на потребителите	1		1
Земеделие	14	7	21
Икономическа и парична политика	3	3	6
Икономическо, социално и териториално сближаване	2	10	12
Институционално право	25	29	54
Интелектуална и индустриална собственост	272	104	376
Конкуренция	11	7	18
Култура		1	1
Митнически съюз и Обща митническа тарифа	3	2	5
Научни изследвания, технологично развитие и космическо пространство	5	7	12
Обществени поръчки	12	4	16
Обществено здраве		3	3
Ограничителни мерки (външна дейност)	22	4	26
Околна среда		3	3
Обща политика в областта на рибарството		2	2
Пространство на свобода, сигурност и правосъдие		5	5
Регистрация, оценка, разрешаване и ограничения, приложими за химикалите (Регламент REACH)	3	1	4
Сближаване на законодателствата		2	2
Свободно движение на хора		2	2
Търговска политика	13	2	15
Финансови разпоредби (бюджет, финансова рамка, собствени ресурси, борба с измамите)	2	3	5
Общо по Договора за ЕО/ДФЕС	421	233	654
Особени производства	1	133	134
Правилник за длъжностните лица	70	37	107
ОБЩО ЗА ВСИЧКИ ОБЛАСТИ	492	403	895

VII. ПРИКЛЮЧЕНИ ДЕЛА —
ОБЛАСТ, С КОЯТО Е СВЪРЗАН(А) ИСКЪТ ИЛИ ЖАЛБАТА (2013—2017)
(СЪДЕБНИ РЕШЕНИЯ И ОПРЕДЕЛЕНИЯ)

	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.
Арбитражна клауза	8	10	2	17	17
Асоцииране на отвъдморските страни и територии		1			
Външна дейност на Европейския съюз	2		2		4
Гражданство на Съюза		1			
Данъчни въпроси		2	1		3
Достъп до документи	19	23	21	13	14
Държавни помощи	59	51	101	50	24
Енергетика	1	3	1	3	3
Заетост	2				
Защита на потребителите			2	1	1
Земеделие	16	15	32	34	21
Икономическа и парична политика	1	13	9	2	6
Икономическо, социално и териториално сближаване	14	1	6	1	12
Индустриална политика			2		
Институционално право	35	33	58	46	54
Интелектуална и индустриална собственост	218	275	388	288	376
Конкуренция	75	72	52	36	18
Култура				1	1
Митнически съюз и Обща митническа тарифа	9	6	4	3	5
Научни изследвания, технологично развитие и космическо пространство	4	1	2	6	12
Образование, професионална квалификация, младеж и спорт	1	2		1	
Обща външна политика и политика на сигурност		2	1		
Обща политика в областта на рибарството	2	15	3	2	2
Обществени поръчки	21	18	22	20	16
Обществено здраве	4	10	15	3	3
Ограничителни мерки (външна дейност)	40	68	60	70	26
Околна среда	6	10	18	4	3
Правен режим на предприятията			1		
Присъединяване на нови държави			1		
Пространство на свобода, сигурност и правосъдие	7	1			5
Регистрация, оценка, разрешаване и ограничения, приложими за химикалите (Регламент REACH)	6	3	9	8	4
Сближаване на законодателствата		13		1	2
Свобода на установяване			1		
Свободно движение на капитали			2	1	
Свободно движение на стоки	1		2	1	
Свободно движение на хора			1		2
Свободно предоставяне на услуги		1		1	
Социална политика	4			1	
Социално осигуряване на работниците мигранти	1				
Трансевропейски мрежи		1		2	
Транспорт		3	3		
Туризм	1	1			
Търговска политика	19	18	24	21	15
Финансови разпоредби (бюджет, финансова рамка, собствени ресурси, борба с измамите)			5	1	5
Общо по Договора за ЕО/ДФЕС	576	673	851	638	654
Общо по Договора за ВС	1				
Особени производства	85	95	99	84	134
Правилник за длъжностните лица	40	46	37	33	107
ОБЩО ЗА ВСИЧКИ ОБЛАСТИ	702	814	987	755	895

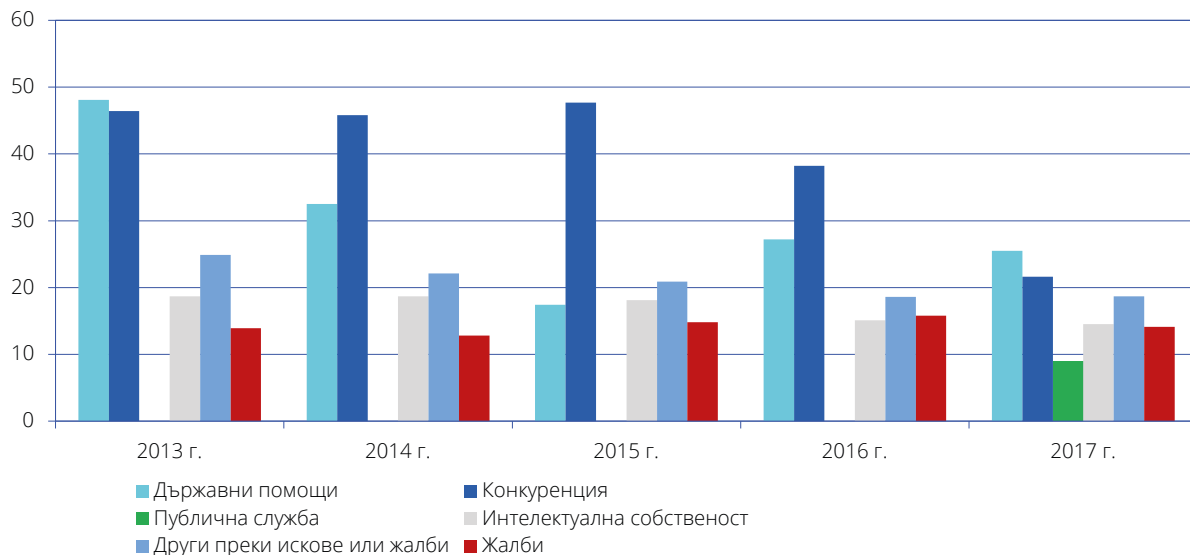
VIII. ПРИКЛЮЧЕНИ ДЕЛА — СЪДЕБЕН СЪСТАВ (2013—2017)

2017 г.

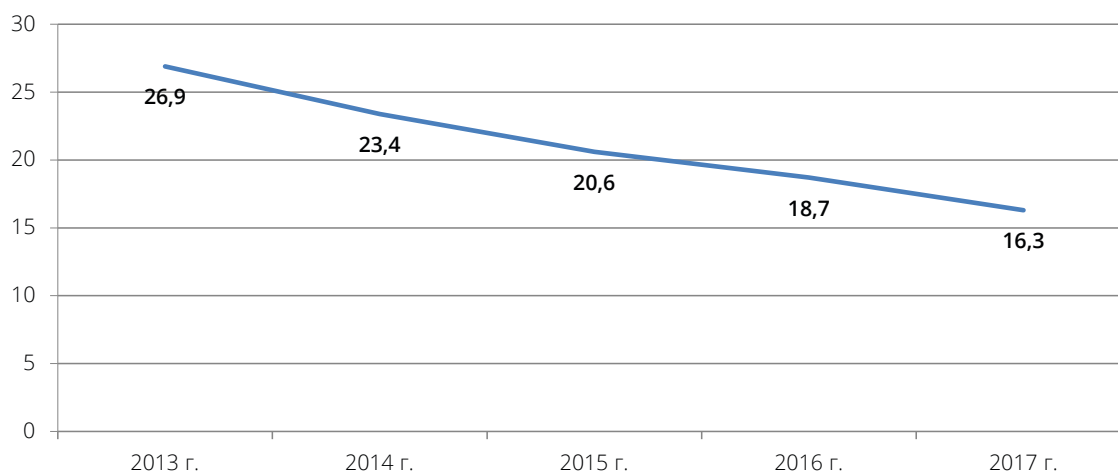
	2013 г.			2014 г.			2015 г.			2016 г.			2017 г.		
	Съдебни решения	Определения	Общо	Съдебни решения	Определения	Общо	Съдебни решения	Определения	Общо	Съдебни решения	Определения	Общо	Съдебни решения	Определения	Общо
Състав по жалбите	13	47	60	21	32	53	23	14	37	25	13	38	29	17	46
Председател на Общия съд		38	38		46	46		44	44		46	46		80	80
Състави от петима съдии	7	1	8	9	7	16	8	3	11	10	2	12	13	5	18
Състави от трима съдии	378	218	596	398	301	699	538	348	886	408	246	654	450	301	751
Състав от един съдия							1	8	9	5		5			
Общо	398	304	702	428	386	814	570	417	987	448	307	755	492	403	895

IX. ПРИКЛЮЧЕНИ ДЕЛА — ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТ НА ПРОИЗВОДСТВАТА В МЕСЕЦИ (2013—2017) ¹ (СЪДЕБНИ РЕШЕНИЯ И ОПРЕДЕЛЕНИЯ)

	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.
Други преки иски или жалби	24,9	22,1	20,9	18,6	18,7
Държавни помощи	48,1	32,5	17,4	27,2	25,5
Жалби	13,9	12,8	14,8	15,8	14,1
Интелектуална собственост	18,7	18,7	18,1	15,1	14,5
Конкуренция	46,4	45,8	47,7	38,2	21,6
Публична служба					8,9
Всички дела	26,9	23,4	20,6	18,7	16,3

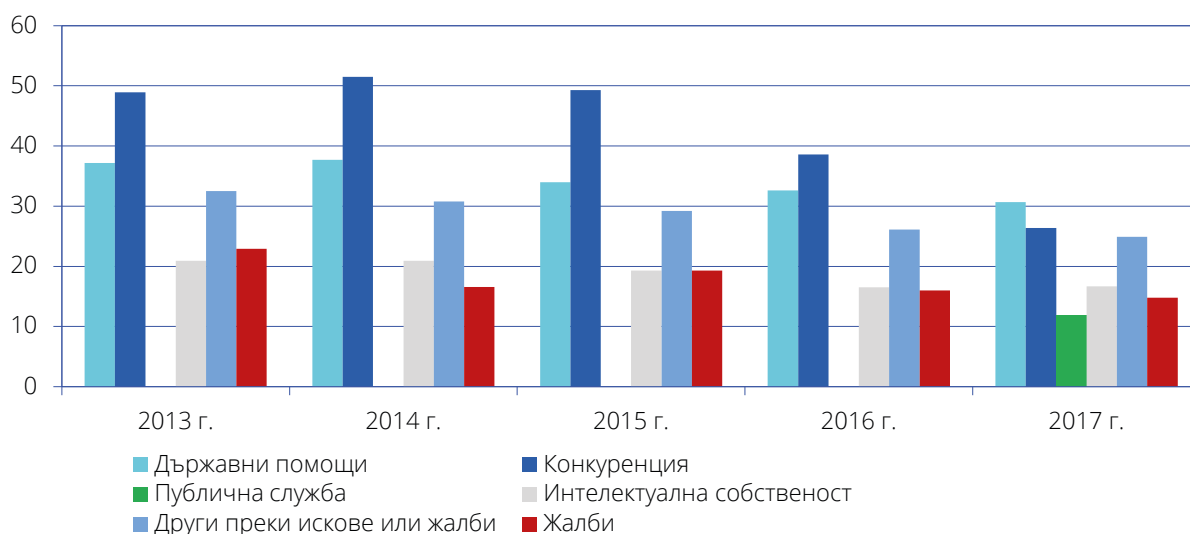
ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТ НА ПРОИЗВОДСТВАТА (В МЕСЕЦИ) ВСИЧКИ ДЕЛА, ПО КОИТО Е ПОСТАНОВЕНО СЪДЕБНО РЕШЕНИЕ ИЛИ ОПРЕДЕЛЕНИЕ

^{1/} Продължителността се представя в месеци с точност до една десета. В изчисленията във връзка със средната продължителност на производствата не са взети предвид: делата, по които е постановено междинно решение; особените производства; жалбите във връзка с обезпечително производство или встъпване, делата от областта на публичната служба, прехвърлени на Общия съд на 1 септември 2016 г.

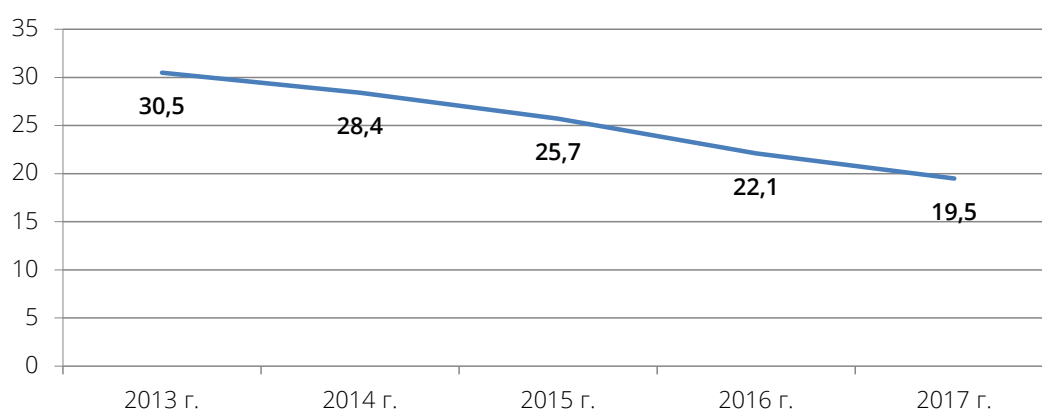
Средната продължителност на производствата по делата от областта на публичната служба, прехвърлени на Общия съд на 1 септември 2016 г., по които той е постановил съдебно решение или определение, е 19,7 месеца (като се вземе предвид времето, през което делото е висящо пред Съда на публичната служба и това пред Общия съд).

Х. ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТ НА ПРОИЗВОДСТВАТА В МЕСЕЦИ (2013—2017)¹ (СЪДЕБНИ РЕШЕНИЯ)

	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.
Други преки иски или жалби	32,5	30,8	29,2	26,1	24,9
Държавни помощи	37,2	37,7	34	32,6	30,7
Жалби	22,9	16,6	19,3	16	14,8
Интелектуална собственост	20,9	20,9	19,3	16,5	16,7
Конкуренция	48,9	51,5	49,3	38,6	26,4
Публична служба					11,9
Всички дела	30,5	28,4	25,7	22,1	19,5

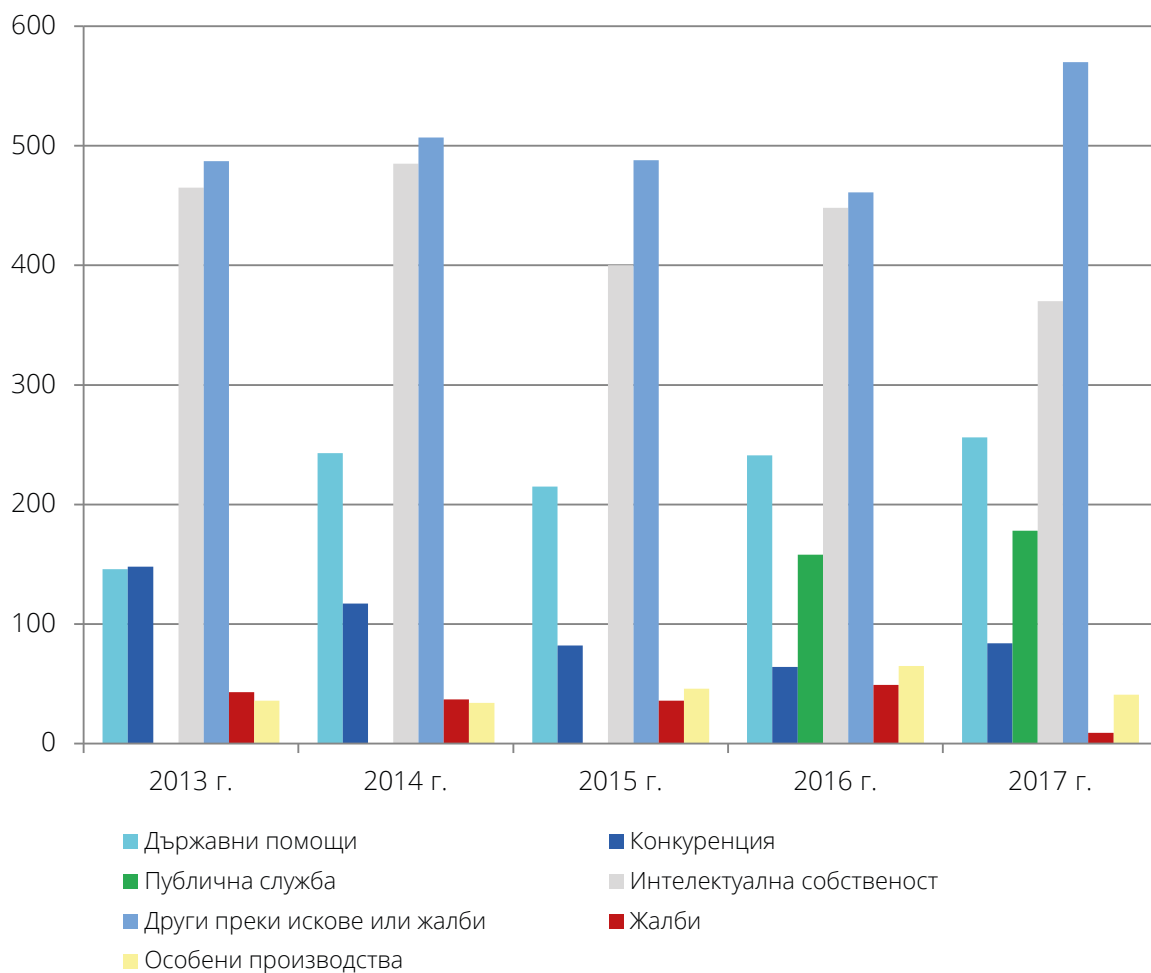
ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТ НА ПРОИЗВОДСТВАТА (В МЕСЕЦИ) ВСИЧКИ ДЕЛА, ПО КОИТО Е ПОСТАНОВЕНО СЪДЕБНО РЕШЕНИЕ

1/ Продължителността се представя в месеци с точност до една десета. В изчисленията във връзка със средната продължителност на производствата не са взети предвид: делата, по които е постановено междинно решение; особените производства; жалбите във връзка с обезпечително производство или встъпване, делата от областта на публичната служба, прехвърлени на Общия съд на 1 септември 2016 г.

Средната продължителност на производствата по делата от областта на публичната служба, прехвърлени на Общия съд на 1 септември 2016 г., по които той е постановил съдебно решение, е 21 месеца (като се вземе предвид времето, през което делото е висящо пред Съда на публичната служба и това пред Общия съд).

XI. ВИСЯЩИ ДЕЛА КЪМ 31 ДЕКЕМВРИ — ВИДОВЕ ПРОИЗВОДСТВА (2013—2017)

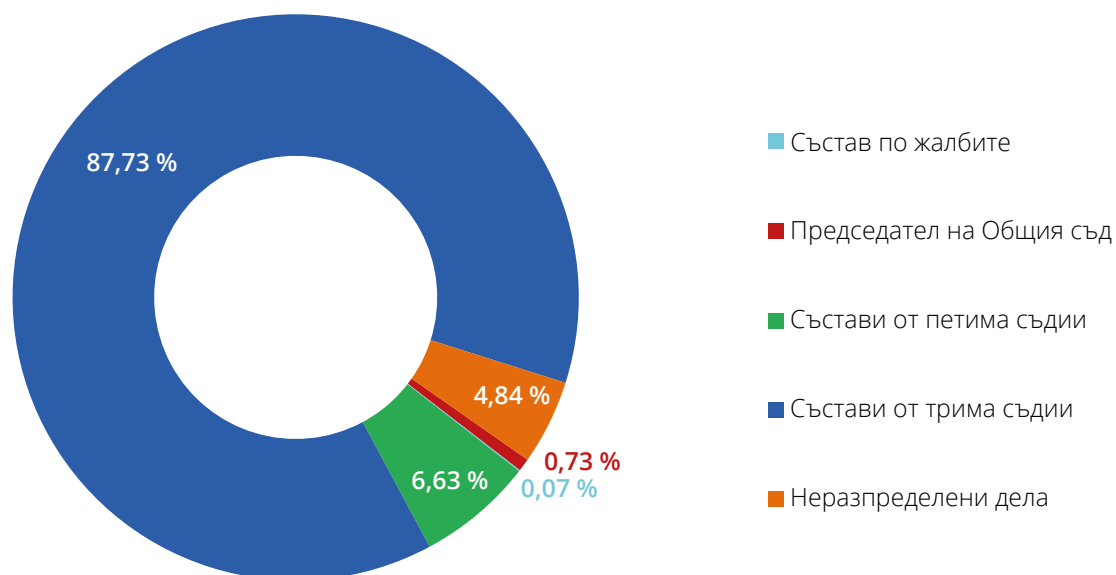
	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.
Други преки иски или жалби	487	507	488	461	570
Държавни помощи	146	243	215	241	256
Жалби	43	37	36	49	9
Интелектуална собственост	465	485	400	448	370
Конкуренция	148	117	82	64	84
Особени производства	36	34	46	65	41
Публична служба				158	178
Общо	1 325	1 423	1 267	1 486	1 508

ХІІ. ВИСЯЩИ ДЕЛА КЪМ 31 ДЕКЕМВРИ — ОБЛАСТ, С КОЯТО Е СВЪРЗАН(А) ИСКЪТ ИЛИ ЖАЛБАТА (2013—2017)

	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.
Арбитражна клауза	13	17	30	23	27
Асоцииране на отвъдморските страни и територии	1				
Външна дейност на Европейския съюз	1	3	2	4	2
Данъчни въпроси	1			2	
Достъп до документи	38	32	59	65	76
Държавни помощи	146	243	215	241	256
Енергетика	1	1	3	4	9
Защита на потребителите	1	2	2	2	1
Земеделие	51	51	56	42	43
Икономическа и парична политика	18	9	3	24	116
Икономическо, социално и териториално сближаване	13	15	14	15	6
Индустриална политика		2			
Институционално право	50	84	79	85	96
Интелектуална и индустриална собственост	465	485	400	448	370
Конкуренция	148	117	82	64	84
Култура	1	1	1	1	
Митнически съюз и Обща митническа тарифа	7	9	5	5	1
Научни изследвания, технологично развитие и космическо пространство	8	9	17	19	9
Образование, професионална квалификация, младеж и спорт	2		3	3	3
Обща външна политика и политика на сигурност	3	1		1	1
Обща политика в областта на рибарството	17	5	2	1	1
Обществени поръчки	36	34	35	24	27
Обществено здраве	16	17	4	7	9
Ограничителни мерки (външна дейност)	107	108	103	61	62
Околна среда	18	18	5	7	12
Правен режим на предприятия		1	1	1	1
Присъединяване на нови държави	1	1			
Пространство на свобода, сигурност и правосъдие				7	2
Регистрация, оценка, разрешаване и ограничения, приложими за химикалите (Регламент REACH)	14	14	10	8	14
Сближаване на законодателствата	13		1	1	4
Свобода на установяване		1			
Свободно движение на хора				1	
Социална политика		1	1	1	1
Трансевропейски мрежи	3	2	2		2
Транспорт	5	3			
Туризм	1				
Търговска политика	45	58	40	36	35
Финансови разпоредби (бюджет, финансова рамка, собствени ресурси, борба с измамите)	1	5	7	10	10
Общо по Договора за ЕО/ДФЕС	1 245	1 349	1 182	1 213	1 280
Особени производства	36	34	46	65	41
Правилник за длъжностните лица	44	40	39	208	187
ОБЩО ЗА ВСИЧКИ ОБЛАСТИ	1 325	1 423	1 267	1 486	1 508

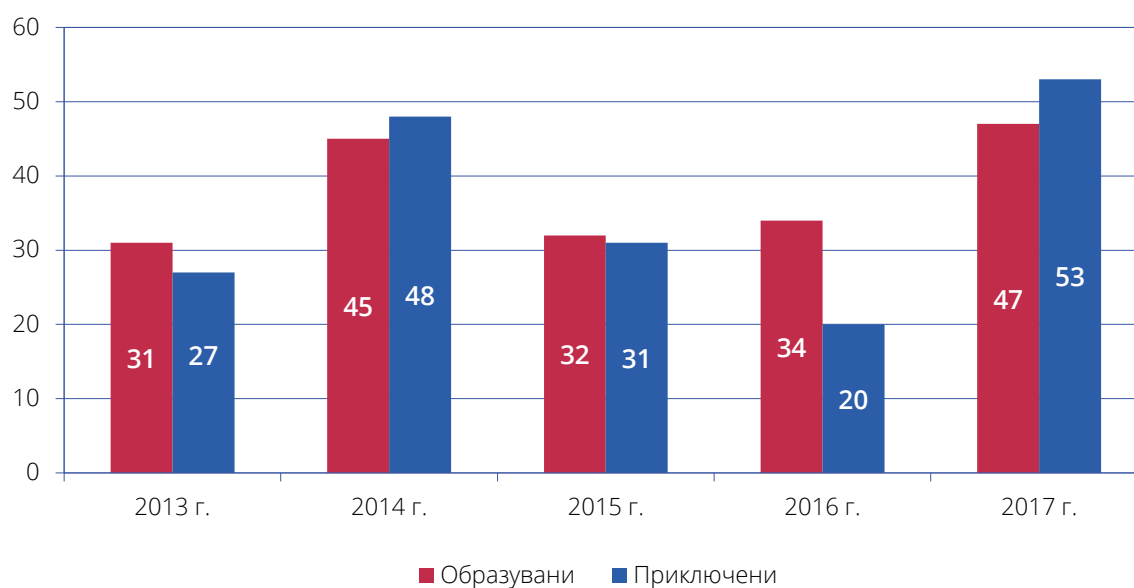
ХІІІ. ВИСЯЩИ ДЕЛА КЪМ 31 ДЕКЕМВРИ — СЪДЕБЕН СЪСТАВ (2013—2017)

2017 г.

	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.
Състав по жалбите	51	37	48	51	11
Председател на Общия съд	1	1	12	12	1
Състави от петима съдии	12	15	6	23	100
Състави от трима съдии	1 146	1 272	1 099	1 253	1 323
Състав от един съдия			1		
Неразпределени дела	115	98	101	147	73
Общо	1 325	1 423	1 267	1 486	1 508

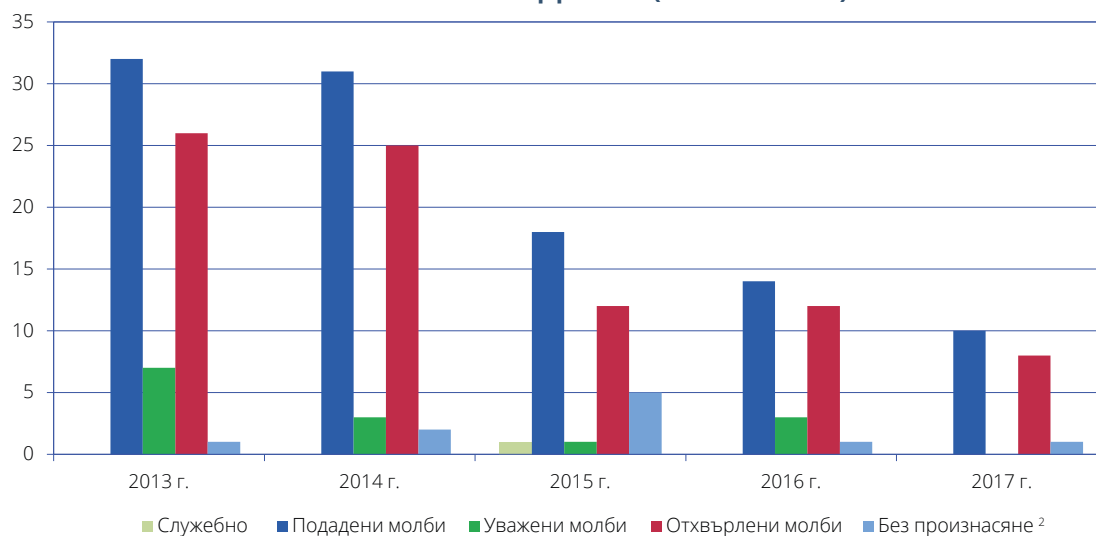
XIV. ДРУГИ — ОБЕЗПЕЧИТЕЛНИ ПРОИЗВОДСТВА (2013—2017)

2017 г.

	Образувани обезпечителни производства	Приключени обезпечителни производства	Взето решение		
			Уважаване на молбата	Заличаване на делото от регистъра/ Липса на основание за произнасяне по същество	Отхвърляне на молбата
Арбитражна клауза	1	3			3
Данъчни въпроси	1	1		1	
Достъп до документи	2	2	1	1	
Държавни помощи	4	2			2
Енергетика	2	4			4
Земеделие	3				
Икономическа и парична политика		1			1
Институционално право	8	11			11
Конкуренция	2	3		1	2
Научни изследвания, технологично развитие и космическо пространство		1		1	
Обща политика в областта на рибарството	3	3			3
Обществени поръчки	6	6			6
Обществено здраве	2	1		1	
Ограничителни мерки (външна дейност)	8	8			8
Околна среда	1	1			1
Правилник за длъжностните лица	2	3	1		2
Регистрация, оценка, разрешаване и ограничения, приложими за химикалите (Регламент REACH)	1	3			3
Финансови разпоредби (бюджет, финансова рамка, собствени ресурси, борба с измамите)	1				
Общо	47	53	2	5	46

XV. ДРУГИ — ОБЕЗПЕЧИТЕЛНИ ПРОИЗВОДСТВА (2013—2017)¹

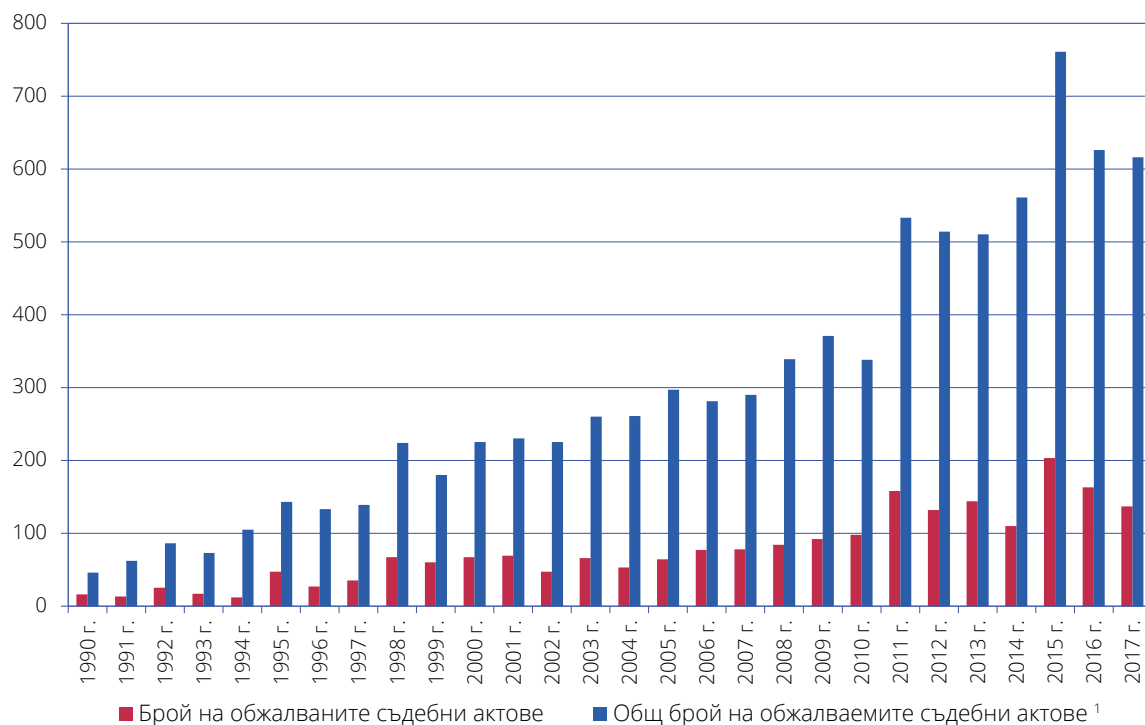
	2013 г.				2014 г.				2015 г.				2016 г.				2017 г.				
	Служебно	Подадени молби	Взето решение			Служебно	Подадени молби	Взето решение			Служебно	Подадени молби	Взето решение			Служебно	Подадени молби	Взето решение			
			Уважени молби	Отхвърлени молби	Без разглеждане ²			Уважени молби	Отхвърлени молби	Без разглеждане ²			Уважени молби	Отхвърлени молби	Без разглеждане ²			Уважени молби	Отхвърлени молби	Без разглеждане ²	
Външна дейност на Европейския съюз										1		1									
Достъп до документи		1		1		2		2		2		2		2			2		1		
Държавни помощи					13	2	10		3		2			2							
Енергетика		1		1																	
Земеделие		1		1					1		1										
Икономическа и парична политика									1		1										
Институционално право					1		1		2		2		2		2			5		4	1
Конкуренция		2		2		1	1						1		1			1		1	
Обществени поръчки		2		1		1	2		1	1		1		1		1		1		1	
Обществено здраве		1		2		3	1	1	1					1		1					
Ограничителни мерки (външна дейност)		4		4		9		9		4		4		1		1					
Околна среда		5	5			1					1										
Правилник за длъжностните лица										1		1		1		1			1		1
Пространство на свобода, сигурност и правосъдие														3	3						
Свободно движение на капитали										2			2								
Свободно движение на стоки														1		1					
Търговска политика		15	2	14	1									1		1					
Общо		32	7	26	1	31	3	25	2	1	18	1	12	5	14	3	12	1	10	8	1

1/ Общият съд може да реши, по искане на главна страна, а от 1 юли 2015 г., и служебно, определено дело да се разгледа по реда на бързото производство.

2/ Случаите на „без разглеждане“ са следните: оттегляне на молбата, отказ от иска или оттегляне на иска или жалбата и случаите, в които производството по иска или жалбата приключва с постановяване на определение, без Общият съд да се е произнесъл по молбата делото да се разгледа по реда на бързото производство.

XVI. ДРУГИ —

СЪДЕБНИ АКТОВЕ НА ОБЩИЯ СЪД, СРЕЩУ КОИТО Е ПОДАДЕНА ЖАЛБА ПРЕД СЪДА (1990—2017)

	Брой на обжалваните съдебни актове	Общ брой на обжалваемите съдебни актове¹	Процент на обжалваните съдебни актове
1990 г.	16	46	35 %
1991 г.	13	62	21 %
1992 г.	25	86	29 %
1993 г.	17	73	23 %
1994 г.	12	105	11 %
1995 г.	47	143	33 %
1996 г.	27	133	20 %
1997 г.	35	139	25 %
1998 г.	67	224	30 %
1999 г.	60	180	33 %
2000 г.	67	225	30 %
2001 г.	69	230	30 %
2002 г.	47	225	21 %
2003 г.	66	260	25 %
2004 г.	53	261	20 %
2005 г.	64	297	22 %
2006 г.	77	281	27 %
2007 г.	78	290	27 %
2008 г.	84	339	25 %
2009 г.	92	371	25 %
2010 г.	98	338	29 %
2011 г.	158	533	30 %
2012 г.	132	514	26 %
2013 г.	144	510	28 %
2014 г.	110	561	20 %
2015 г.	203	761	27 %
2016 г.	163	626	26 %
2017 г.	137	616	22 %

1/ Общ брой на обжалваемите съдебни актове — съдебни решения, определения по обезпечителни производства и определения за недопускане на встъпване, както и всички определения, които слагат край на производството, освен определенията за заличаване и за препращане — за които е изтекъл срокът за обжалване или срещу които е била подадена жалба.

XVII. ДРУГИ —

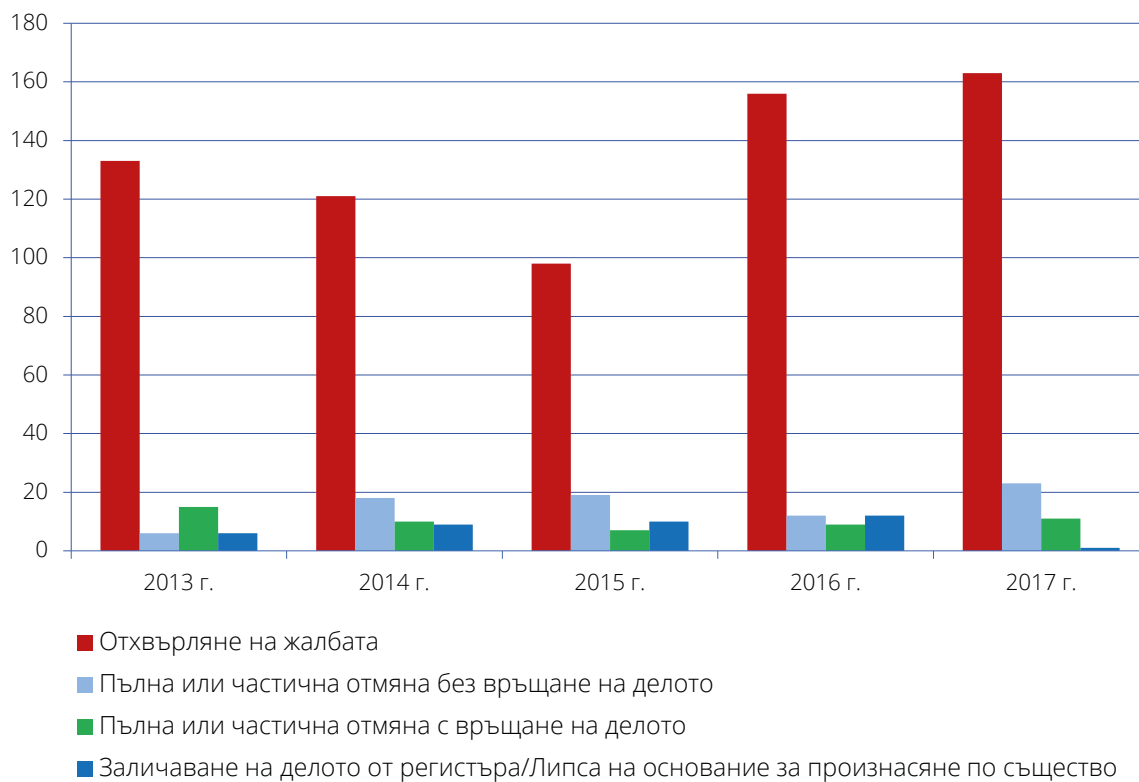
РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЖАЛБИТЕ ПРЕД СЪДА СПОРЕД
ВИДА НА ПРОИЗВОДСТВОТО (2013—2017)

	2013 г.			2014 г.			2015 г.			2016 г.			2017 г.		
	Обжалвани съдебни актове	Обжалваеми съдебни актове	Жалби в %	Обжалвани съдебни актове	Обжалваеми съдебни актове	Жалби в %	Обжалвани съдебни актове	Обжалваеми съдебни актове	Жалби в %	Обжалвани съдебни актове	Обжалваеми съдебни актове	Жалби в %	Обжалвани съдебни актове	Обжалваеми съдебни актове	Жалби в %
Други преки иски или жалби	62	202	31 %	47	231	20 %	85	290	29 %	75	253	30 %	61	236	26 %
Държавни помощи	16	52	31 %	15	77	19 %	22	75	29 %	23	56	41 %	8	25	32 %
Жалби								2							
Интелектуална собственост	38	183	21 %	33	209	16 %	64	333	19 %	48	276	17 %	52	298	17 %
Конкуренция	28	73	38 %	15	44	34 %	32	61	52 %	17	41	41 %	5	17	29 %
Особени производства													3	3	100 %
Публична служба													8	37	22 %
Общо	144	510	28 %	110	561	20 %	203	761	27 %	163	626	26 %	137	616	22 %

XVIII. ДРУГИ —
ИЗХОД НА ПРОИЗВОДСТВОТО ПО ОБЖАЛВАНЕ ПРЕД СЪДА (2017)
(СЪДЕБНИ РЕШЕНИЯ И ОПРЕДЕЛЕНИЯ)

	Отхвърляне на жалбата	Пълна или частична отмяна без връщане на делото	Пълна или частична отмяна с връщане на делото	Заличаване на делото от регистъра/ Липса на основание за произнасяне по същество	Общо
Достъп до документи	8	1			9
Държавни помощи	15	5	3	1	24
Енергетика			1		1
Защита на потребителите	1				1
Земеделие	8	1	2		11
Икономическа и парична политика	1				1
Институционално право	17	2			19
Интелектуална и индустриална собственост	39	2	1		42
Конкуренция	36	6	3		45
Научни изследвания, технологично развитие и космическо пространство	2				2
Обща външна политика и политика на сигурност	7		1		8
Обща политика в областта на рибарството	1				1
Обществени поръчки		1			1
Обществено здраве	3	1			4
Околна среда	1				1
Правилник за длъжностните лица	1				1
Принципи на правото на Съюза	1				1
Производство	3				3
Регистрация, оценка, разрешаване и ограничения, приложими за химикалите (Регламент REACH)	6				6
Сближаване на законодателствата	1				1
Транспорт	1				1
Търговска политика	8	4			12
Финансови разпоредби (бюджет, финансова рамка, собствени ресурси, борба с измамите)	3				3
Общо	163	23	11	1	198

ХІХ. ДРУГИ —
ИЗХОД НА ПРОИЗВОДСТВОТО ПО ОБЖАЛВАНЕ
ПРЕД СЪДА (2013—2017)
(СЪДЕБНИ РЕШЕНИЯ И ОПРЕДЕЛЕНИЯ)

	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.
Отхвърляне на жалбата	133	121	98	156	163
Пълна или частична отмяна без връщане на делото	6	18	19	12	23
Пълна или частична отмяна с връщане на делото	15	10	7	9	11
Заличаване на делото от регистъра/Липса на основание за произнасяне по същество	6	9	10	12	1
Общо	160	158	134	189	198

XX. ДРУГИ —

ОБЩО РАЗВИТИЕ (1989—2017)

ОБРАЗУВАНИ, ПРИКЛЮЧЕНИ И ВИСЯЩИ ДЕЛА

	Образувани дела ¹	Приключени дела ²	Висящи дела към 31 декември
1989 г.	169	1	168
1990 г.	59	82	145
1991 г.	95	67	173
1992 г.	123	125	171
1993 г.	596	106	661
1994 г.	409	442	628
1995 г.	253	265	616
1996 г.	229	186	659
1997 г.	644	186	1 117
1998 г.	238	348	1 007
1999 г.	384	659	732
2000 г.	398	343	787
2001 г.	345	340	792
2002 г.	411	331	872
2003 г.	466	339	999
2004 г.	536	361	1 174
2005 г.	469	610	1 033
2006 г.	432	436	1 029
2007 г.	522	397	1 154
2008 г.	629	605	1 178
2009 г.	568	555	1 191
2010 г.	636	527	1 300
2011 г.	722	714	1 308
2012 г.	617	688	1 237
2013 г.	790	702	1 325
2014 г.	912	814	1 423
2015 г.	831	987	1 267
2016 г.	974	755	1 486
2017 г.	917	895	1 508
Общо	14 374	12 866	

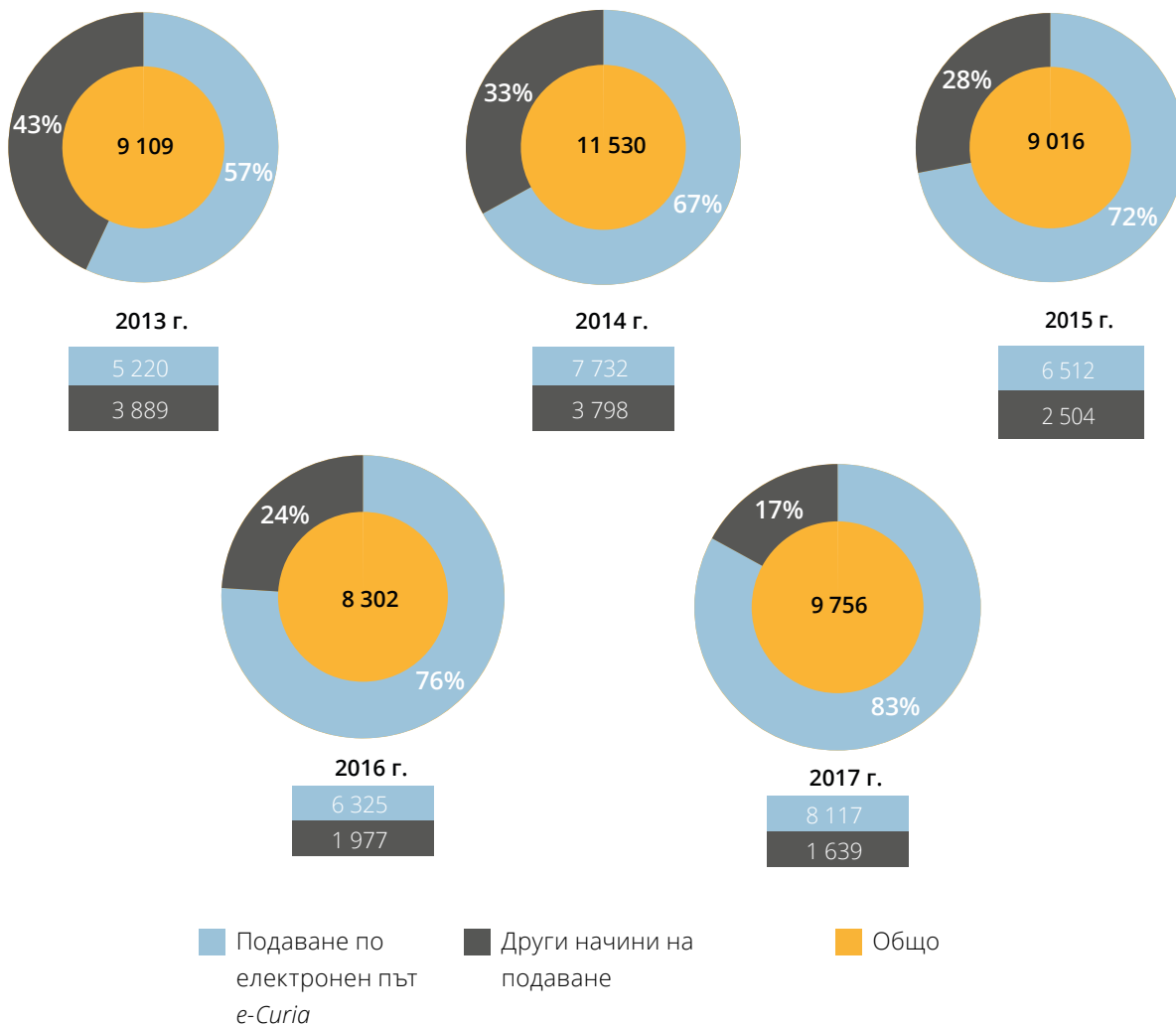
- 1/ 1989 г.: Съдът препраща 153 дела на новосъздадения Общ съд.
1993 г.: Съдът препраща 451 дела вследствие на първото разширяване на правомощията на Общия съд.
1994 г.: Съдът препраща 14 дела вследствие на второто разширяване на правомощията на Общия съд.
2004—2005 г.: Съдът препраща 25 дела вследствие на третото разширяване на правомощията на Общия съд.
2016 г.: на 1 септември 2016 г. са прехвърлени на Общия съд 139 дела от областта на публичната служба.
- 2/ 2005—2006 г.: Общият съд препраща 118 дела на новосъздадения Съд на публичната служба.

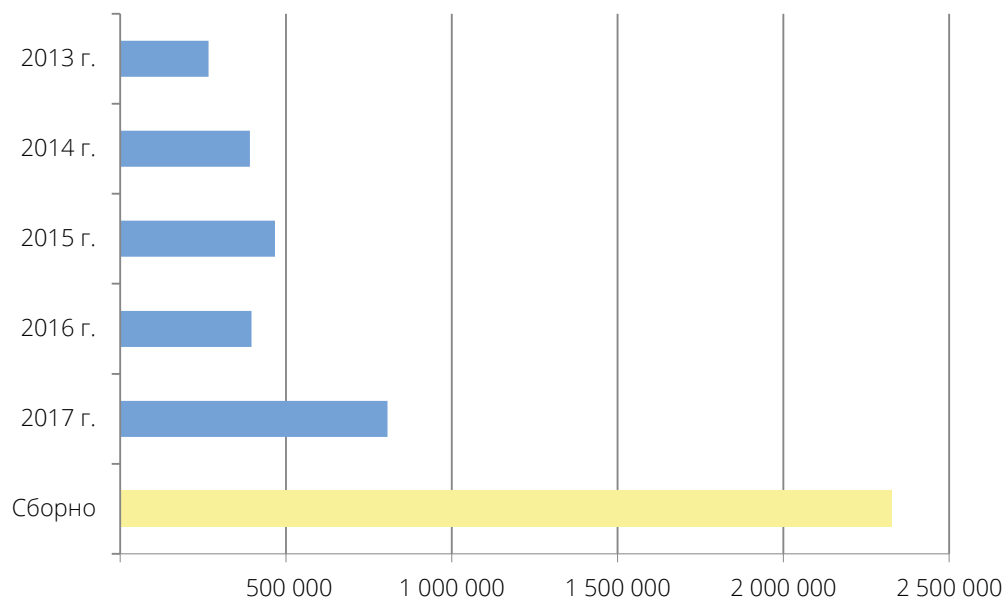
XXI. ДЕЙНОСТ НА СЕКРЕТАРИАТА НА ОБЩИЯ СЪД (2015—2017)

Вид встъпване	2015 г.	2016 г.	2017 г.
Брой процесуални документи, вписани в регистъра при секретаря ¹	46 432	49 771	55 070
Брой искиви молби или жалби ²	831	835	917
Брой дела от областта на публичната служба, прехвърлени на Общия съд ³	—	139	—
Процент на отстранени нередовности на искиви молби или жалби ⁴	42,50 %	38,20 %	41,20 %
Брой писмени изявления (различни от искиви молби или жалби)	4 484	3 879	4 449
Брой молби за встъпване	194	160	565
Брой искания за поверително третиране (на данните, съдържащи се в процесуалните документи) ⁵	144	163	212
Проекти на определения, подготвени от секретаря ⁶ (явна недопустимост преди връчване, спиране/възобновяване, съединяване на дела, съединяване на възражение за недопустимост с разглеждането по същество, неоспорено встъпване, заличаване, липса на основание за произнасяне по същество по дела за интелектуална собственост, възобновяване на устната фаза и поправка)	521	241	317
Брой заседания на състава (със съдействие на секретар)	303	321	405
Брой протоколи от съдебни заседания и за констатиране на постановяване на решение	873	637	812

- 1/ Този брой представлява показател за измерване на обема на работа на службата, тъй като всеки входящ или изходящ документ се вписва в регистъра. Броят на процесуалните документи, вписани в регистъра, трябва да се преценява, като се отчита видът на производствата от компетентността на юрисдикцията. Тъй като в рамките на преките производства броят на страните по даден спор е ограничен (ищец или жалбоподател, ответник и съответно встъпила страна или страни), връчванията се извършват само на тези страни.
- 2/ Всяко подадено писмено изявление (включително искова молба или жалба) трябва да бъде вписано в регистъра, включено в преписката по делото, като при необходимост се отстранят нередовностите, предадено на кабинетите на съдиите с придружителна бележка, понякога подробна, впоследствие евентуално преведено и накрая връчено на страните.
- 3/ 1 септември 2016 г.
- 4/ Когато искова молба или жалба (това важи и за всяко друго писмено изявление не отговаря на някои предписания, секретарят организира отстраняването на нередовността ѝ, както предвиждат процесуалните правила.
- 5/ Броят искания за поверителност не засяга броя на данните, съдържащи се в едно или няколко писмени изявления, чието поверително третиране е поискано.
- 6/ От 1 юли 2015 г. — датата на влизане в сила на новия процедурен правилник на Общия съд, някои решения, които дотогава са били приемани под формата на определения (спиране/възобновяване, съединяване на дела, встъпване на държава членка или на институция без поверителност), се приемат под формата на обикновено решение, включено в преписката по делото.

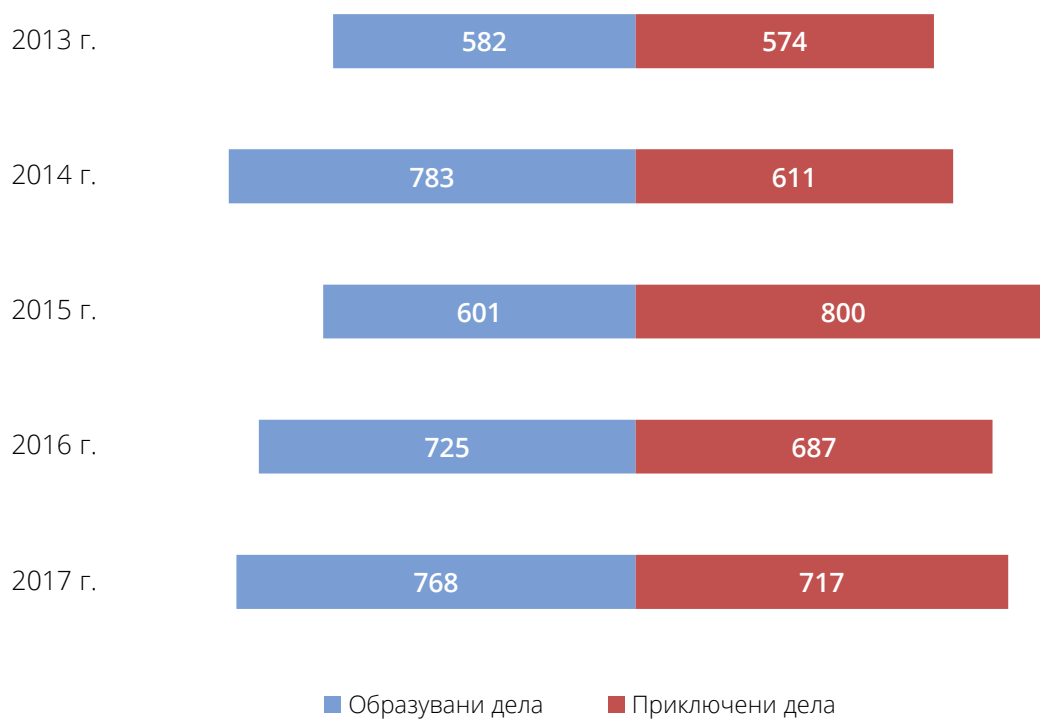
XXII. НАЧИНИ НА ПОДАВАНЕ НА ПРОЦЕСУАЛНИ ДОКУМЕНТИ ДО ОБЩИЯ СЪД

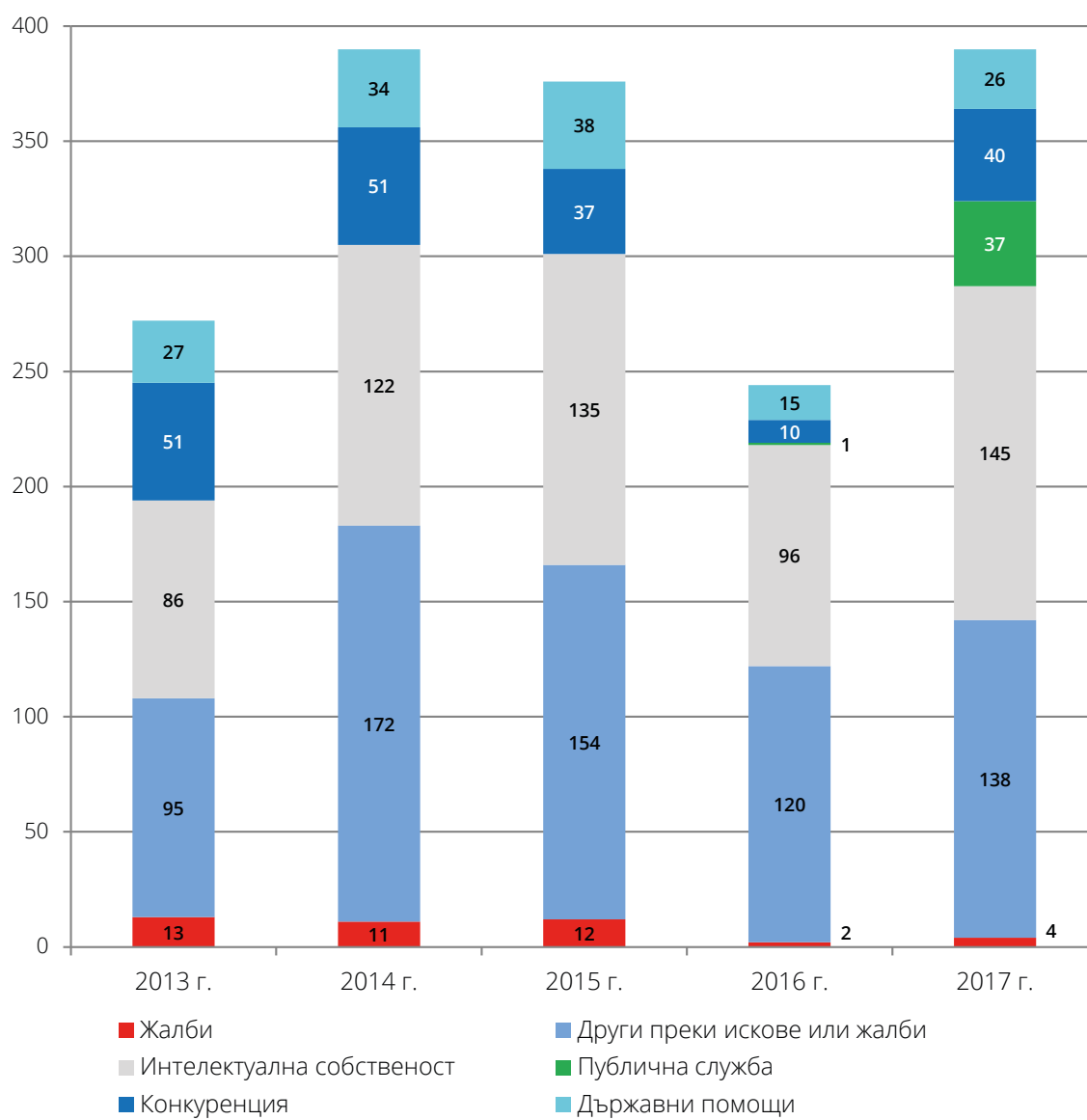
XXIII. БРОЙ СТРАНИЦИ, ПОДАДЕНИ ПОСРЕДСТВОМ *E-CURIA* (2013—2017) ¹

	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.	Сборно
Брой страници, подадени посредством <i>e-Curia</i>	266 048	390 892	466 875	396 072	805 768	2 325 655

1/ За 2013—2016 г. данните не съдържат броя страници на исковите молби или жалбите.

**XXIV. ИЗВЕСТИЯ В ОФИЦИАЛЕН ВЕСТНИК НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ
(2013—2017)**

XXV. БРОЙ ДЕЛА, ПО КОИТО СА ПРОВЕДЕНИ УСТНИ СЪСТЕЗАНИЯ (2013—2017)

	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.
Общо	272	390	376	244	390

Д/СЪСТАВ НА ОБЩИЯ СЪД

(Протоколен ред към 31 декември 2017 г.)

Първи ред, от ляво надясно:

I. Labucka, съдия, A. M. Collins, G. Berardis, H. Kanninen и M. Prek, председатели на състави, M. Van der Woude, заместник-председател на Общия съд, M. Jaeger, председател на Общия съд, I. Pelikánová, S. Frimodt Nielsen, D. Gratsias, V. Tomljenović и S. Gervasoni, председатели на състави, S. Papasavvas, съдия

Втори ред, от ляво надясно:

C. Iliopoulos, L. Madise, V. Kreuschitz, E. Buttigieg, J. Schwarcz, A. Dittrich, M. Кънчева, E. Bieliūnas, I. Ulloa Rubio, I. S. Forrester и L. Calvo-Sotelo Ibáñez-Martín, съдии

Трети ред, от ляво надясно:

P. Nihoul, R. Barents, I. Reine, P. G. Xuereb, N. Półtorak, V. Valančius, D. Spielmann, Z. Csehi, A. Marcoulli, F. Schalin, E. Perillo и R. da Silva Passos, съдии

Четвърти ред, от ляво надясно:

G. De Baere, Ал. Корнезов, J. Passer, O. Spineanu-Matei, J. Svenningsen, B. Berke, U. Öberg, M. J. Costeira, K. Kowalik-Bańczyk, C. Mac Eochaidh, съдии, и E. Coulon, секретар

1. ПРОМЕНИ В СЪСТАВА НА ОБЩИЯ СЪД ПРЕЗ 2017 г.

Мандатът на г-н Emmanuel Coulon, секретар на Общия съд от 6 октомври 2005 г., трябваше да изтече на 5 октомври 2017 г., но на 16 ноември 2016 г. беше продължен за периода от 6 октомври 2017 г. до 5 октомври 2023 г.

ТЪРЖЕССТВЕНО ЗАСЕДАНИЕ НА 8 ЮНИ 2017 г.

С решение от 29 март 2017 г. представителите на правителствата на държавите — членки на Европейския съюз, назначиха г-н Colm Mac Eochaidh за съдия в Общия съд за периода от 2 април 2017 г. до 31 август 2019 г.

По случай полагането на клетва и встъпването в длъжност на този нов съдия в Общия съд, на 8 юни 2017 г. се проведе тържествено заседание на Съда.

ТЪРЖЕССТВЕНО ЗАСЕДАНИЕ НА 4 ОКТОМВРИ 2017 г.

С решение от 6 септември 2017 г. представителите на правителствата на държавите — членки на Европейския съюз, назначиха г-н Geert De Baere за съдия в Общия съд за периода от 15 септември 2017 г. до 31 август 2022 г.

По случай полагането на клетва от този встъпващ в длъжност нов съдия, на 4 октомври 2017 г. се проведе тържествено заседание на Съда.

2. ПРОТОКОЛЕН РЕД

ОТ 1 ЯНУАРИ 2017 г. ДО 8 ЮНИ 2017 г.

M. JAEGER, председател
M. van der WOUDE, заместник-председател
I. PELIKÁNOVÁ, председател на състав
M. PREK, председател на състав
S. FRIMODT NIELSEN, председател на състав
H. KANNINEN, председател на състав
D. GRATSIAS, председател на състав
G. BERARDIS, председател на състав
V. TOMLJENOVÍČ, председател на състав
A. M. COLLINS, председател на състав
S. GERVASONI, председател на състав
I. LABUCKA, съдия
S. PAPASAVVAS, съдия
A. DITTRICH, съдия
J. SCHWARCZ, съдия
M. КЪНЧЕБА, съдия
E. BUTTIGIEG, съдия
E. BIELIŪNAS, съдия
V. KREUSCHITZ, съдия
I. ULLOA RUBIO, съдия
L. MADISE, съдия
I. S. FORRESTER, съдия
C. ILIOPOULOS, съдия
L. CALVO-SOTELO IBÁÑEZ-MARTÍN, съдия
D. SPIELMANN, съдия
V. VALANČIUS, съдия
Z. CSEHI, съдия
N. PÓŁTORAK, съдия
A. MARCOULLI, съдия
P. G. XUEREB, съдия
F. SCHALIN, съдия
I. REINE, съдия
E. PERILLO, съдия
R. BARENTS, съдия
R. da SILVA PASSOS, съдия
P. NIHOUL, съдия
B. BERKE, съдия
J. SVENNINGSSEN, съдия
U. ÖBERG, съдия
O. SPINEANU-MATEI, съдия
M. J. COSTEIRA, съдия
J. PASSER, съдия
K. KOWALIK-BAŃCZYK, съдия
Ал. КОРНЕЗОВ, съдия

E. COULON, секретар

ОТ 8 ЮНИ 2017 г. ДО 4 ОКТОМВРИ 2017 г.

M. JAEGER, председател
M. van der WOUDE, заместник-председател
I. PELIKÁNOVÁ, председател на състав
M. PREK, председател на състав
S. FRIMODT NIELSEN, председател на състав
H. KANNINEN, председател на състав
D. GRATSIAS, председател на състав
G. BERARDIS, председател на състав
V. TOMLJENOVÍČ, председател на състав
A. M. COLLINS, председател на състав
S. GERVASONI, председател на състав
I. LABUCKA, съдия
S. PAPASAVVAS, съдия
A. DITTRICH, съдия
J. SCHWARCZ, съдия
M. КЪНЧЕБА, съдия
E. BUTTIGIEG, съдия
E. BIELIŪNAS, съдия
V. KREUSCHITZ, съдия
I. ULLOA RUBIO, съдия
L. MADISE, съдия
I. S. FORRESTER, съдия
C. ILIOPOULOS, съдия
L. CALVO-SOTELO IBÁÑEZ-MARTÍN, съдия
D. SPIELMANN, съдия
V. VALANČIUS, съдия
Z. CSEHI, съдия
N. PÓŁTORAK, съдия
A. MARCOULLI, съдия
P. G. XUEREB, съдия
F. SCHALIN, съдия
I. REINE, съдия
E. PERILLO, съдия
R. BARENTS, съдия
R. da SILVA PASSOS, съдия
P. NIHOUL, съдия
B. BERKE, съдия
J. SVENNINGSSEN, съдия
U. ÖBERG, съдия
O. SPINEANU-MATEI, съдия
M. J. COSTEIRA, съдия
J. PASSER, съдия
K. KOWALIK-BAŃCZYK, съдия
Ал. КОРНЕЗОВ, съдия
C. MAC EOGHAIDH, съдия

E. COULON, секретар

ОТ 4 ОКТОМВРИ 2017 г. ДО 31 ДЕКЕМВРИ 2017 г.

M. JAEGER, председател
M. van der WOUDE, заместник-председател
I. PELIKÁNOVÁ, председател на състав
M. PREK, председател на състав
S. FRIMODT NIELSEN, председател на състав
H. KANNINEN, председател на състав
D. GRATSIAS, председател на състав
G. BERARDIS, председател на състав
V. TOMLJENOVIĆ, председател на състав
A. M. COLLINS, председател на състав
S. GERVASONI, председател на състав
I. LABUCKA, съдия
S. PAPASAVVAS, съдия
A. DITTRICH, съдия
J. SCHWARCZ, съдия
M. КЪНЧЕБА, съдия
E. BUTTIGIEG, съдия
E. BIELIŪNAS, съдия
V. KREUSCHITZ, съдия
I. ULLOA RUBIO, съдия
L. MADISE, съдия
I. S. FORRESTER, съдия
C. ILIOPOULOS, съдия
L. CALVO-SOTELO IBÁÑEZ-MARTÍN, съдия
D. SPIELMANN, съдия
V. VALANČIUS, съдия
Z. CSEHI, съдия
N. PÓŁTORAK, съдия
A. MARCOULLI, съдия
P. G. XUEREB, съдия
F. SCHALIN, съдия
I. REINE, съдия
E. PERILLO, съдия
R. BARENTS, съдия
R. da SILVA PASSOS, съдия
P. NIHOUL, съдия
B. BERKE, съдия
J. SVENNINGSEN, съдия
U. ÖBERG, съдия
O. SPINEANU-MATEI, съдия
M. J. COSTEIRA, съдия
J. PASSER, съдия
K. KOWALIK-BAŃCZYK, съдия
Ал. КОРНЕЗОВ, съдия
C. MAC EÓCHAIDH, съдия
G. DE BAERE, съдия

E. COULON, секретар

3. БИВШИ ЧЛЕНОВЕ НА ОБЩИЯ СЪД

(по реда на встъпване в длъжност)

СЪДИИ

Donal Patrick Michael BARRINGTON (1989—1996) (†)
 Antonio SAGGIO (1989—1998), председател (1995—1998) (†)
 David Alexander Ogilvy EDWARD (1989—1992)
 Heinrich KIRSCHNER (1989—1997) (†)
 Christos YERARIS (1989—1992)
 Romain Alphonse SCHINTGEN (1989—1996)
 Cornelis Paulus BRIËT (1989—1998)
 José Luis da CRUZ VILAÇA (1989—1995), председател (1989—1995)
 Bo VESTERDORF (1989—2007), председател (1998—2007)
 Rafael GARCÍA-VALDECASAS Y FERNÁNDEZ (1989—2007)
 Jacques BIANCARELLI (1989—1995)
 Koen LENAERTS (1989—2003)
 Christopher William BELLAMY (1992—1999)
 Andreas KALOGEROPOULOS (1992—1998)
 Virpi TIILI (1995—2009)
 Pernilla LINDH (1995—2006)
 Josef AZIZI (1995—2013)
 André POTOCKI (1995—2001)
 Rui Manuel GENS de MOURA RAMOS (1995—2003)
 John D. COOKE (1996—2008)
 Jörg PIRRUNG (1997—2007)
 Paolo MENGOZZI (1998—2006)
 Arjen W. H. MEIJ (1998—2010)
 Mihalis VILARAS (1998—2010)
 Nicholas James FORWOOD (1999—2015)
 Hubert LEGAL (2001—2007)
 Maria Eugénia MARTINS de NAZARÉ RIBEIRO (2003—2016)
 Franklin DEHOUSSE (2003—2016)
 Ena CREMONA (2004—2012)
 Ottó CZÚCZ (2004—2016)
 Irena WISZNIEWSKA-BIAŁECKA (2004—2016)
 Daniel ŠVÁBY (2004—2009)
 Vilenas VADAPALAS (2004—2013)
 Küllike JÜRIMÄE (2004—2013)
 Verica TRSTENJAK (2004—2006)
 Enzo MOAVERO MILANESI (2006—2011)
 Nils WAHL (2006—2012)
 Теодор ЧИПЕВ (2007—2010)
 Valeriu M. CIUCĂ (2007—2010)
 Santiago SOLDEVILA FRAGOSO (2007—2013)
 Laurent TRUCHOT (2007—2013)
 Kevin O'HIGGINS (2008—2013)

Andrei POPESCU (2010—2016)
Carl WETTER (2013—2016)

ПРЕДСЕДАТЕЛИ

José Luis da CRUZ VILAÇA (1989—1995)
Antonio SAGGIO (1995—1998)
Bo VESTERDORF (1998—2007)

СЕКРЕТАР

Hans JUNG (1989—2005) (†)

CVRIA

Съд
НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ